

Kommunfullmäktiges ledamöter och ersättare kallas till sammanträde onsdagen den 17 november 2021 kl. 09.00 i Borås Kongress, Akademiplatsen 2, Borås

Sammanträdet kallas till Borås Kongress och kommer vara ett fysiskt möte, det föranleder att inga pappershandlingar kommer skickas ut till Kommunfullmäktiges ledamöter inför mötet.

Ärenden

- 1 Upprop
- 2 Val av justerande ledamöter
- 3 Anmälningsärenden
- 4 Avsägelse av förtroendeuppdrag, entledigande och fyllnadsval
- 5 Inkomna interpellationer, frågor samt svar på frågor
- 6 Budget 2022
 - Förhandling budget 2022 inkl bilaga (MBL)
 - Taxor och avgifter 2022
 - Moderaterna och Kristdemokraterna Budget 2022
 - Sverigedemokraterna Budget 2022
 - Vänsterpartiet Budget 2022
- 7 Delårsrapport januari - augusti 2021 (Nr 140)
- 8 Svar på remiss Regional avfallsplan 2021–2030 (Nr 141)
- 9 Regler för intern kontroll (Nr 142)
- 10 Uppföljning av Kommunfullmäktiges uppdrag som inte ingår i budget 2021 (Nr 143)
- 11 Årsredovisningen 2020 för Stiftelsen LL Frimans Donation (Nr 144)
- 12 Anslagsframställan för nybyggnad av Kristinegårdens förskola (Nr 145)
- 13 Klargöra ansvarsfördelningen inom Borås Stad i arbetet mot invasiva arter (Budgetuppdrag 2021 (Nr 146)
- 14 Svar på motion av Stefan Lindborg (v): Tillgängliggör statistik om fristående skolor (Nr 147)
- 15 Svar på motion av Niklas Arvidsson (KD) och Annette Carlsson (M): Inrätta en utredning- och utbildningsfunktion under koncerninköp (Nr 148)

2021-11-05

Nr 140

Delårsrapport januari - augusti 2021

2021-10-25 Dnr KS 2021-00724 1.2.4.1

Från Kommunstyrelsen
Till Kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta

Delårsrapport januari-augusti 2021 godkänns.

Bilagd lista över ärenden som behandlas i samband med rapporten godkänns som redovisning av uppdrag i Budget 2021.

Reservationer

Mot beslutet reserverar sig Andreas Exner (SD) och Kristian Silbvers (SD) till förmån för sitt eget förslag, se bilaga.

Sammanfattning

För kommunkoncernen redovisas per augusti ett sammanställt resultat på 510 mnkr efter finansnetto. Utifrån nämndernas och bolagens prognoser uppskattas årsresultatet, exklusive elimineringar, för koncernen till 401 mnkr, att jämföra med budgeterade 175 mnkr.

Beslutsunderlag

1. Delårsrapport januari-augusti 2021
2. Nämndernas och bolagens delårsrapporter
3. Bilagd lista över ärenden som behandlas i samband med rapporten

Kommunfullmäktiges beslut expedieras till

1. Borås Stads nämnder och bolag

Ulf Olsson

Kommunalråd

Magnus Widén

Ekonomichef

Delårsrapport januari - augusti 2021

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta

Delårsrapport januari-augusti 2021 godkänns.

Bilagd lista över ärenden som behandlas i samband med rapporten godkänns som redovisning av uppdrag i Budget 2021.

Att avsätta totalt 30 miljoner kronor från kommunens resultat för år 2021, 6 miljoner kronor årligen under 5 år, till Samhällsbyggnadsprocessen (inklusive stadsomvandlingsprojekt Gässlösa, Viskans Park, samt utredning av ett underjordiskt garage).

Sammanfattning

För kommunkoncernen redovisas per augusti ett sammanställt resultat på 510 mnkr efter finansnetto. Utifrån nämndernas och bolagens prognoser uppskattas årsresultatet, exklusive elimineringar, för koncernen till 401 mnkr, att jämföra med budgeterade 175 mnkr.

Beslutsunderlag

1. Delårsrapport januari-augusti 2021
2. Nämndernas och bolagens delårsrapporter
3. Bilagd lista över ärenden som behandlas i samband med rapporten

Kommunfullmäktiges beslut expedieras till

1. Borås Stads nämnder och bolag

För Sverigedemokraterna,

Andreas Exner (SD)
Kommunalråd

Kristian Silbvers (SD)
Ledamot, kommunstyrelsen

Borås Stad Delårsrapport

Januari-augusti 2021

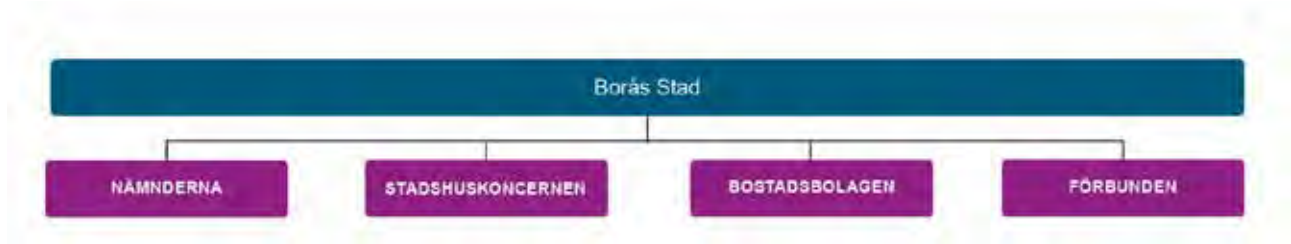
Innehållsförteckning

Förvaltningsberättelse	3
Den kommunala koncernen.....	3
Händelser av väsentlig betydelse.....	4
Borås 2025 - Strategiska målområden.....	5
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning.....	18
Sammanställda räkenskaper	22
Resultaträkning.....	22
Balansräkning.....	23
Redovisningsprinciper och noter.....	24
Nämndernas resultat 2021	26
Resultat, mnkr.....	26
Driftredovisning, tkr.....	27
Jämställdhetsperspektivet.....	33
Intern kontroll.....	34
Nettoinvesteringar.....	35
Bolagens resultat 2021	37
Stadshuskoncernen.....	37
Bostadsbolagen.....	40
Förbunden.....	42
Kommunfullmäktiges beslut.....	43

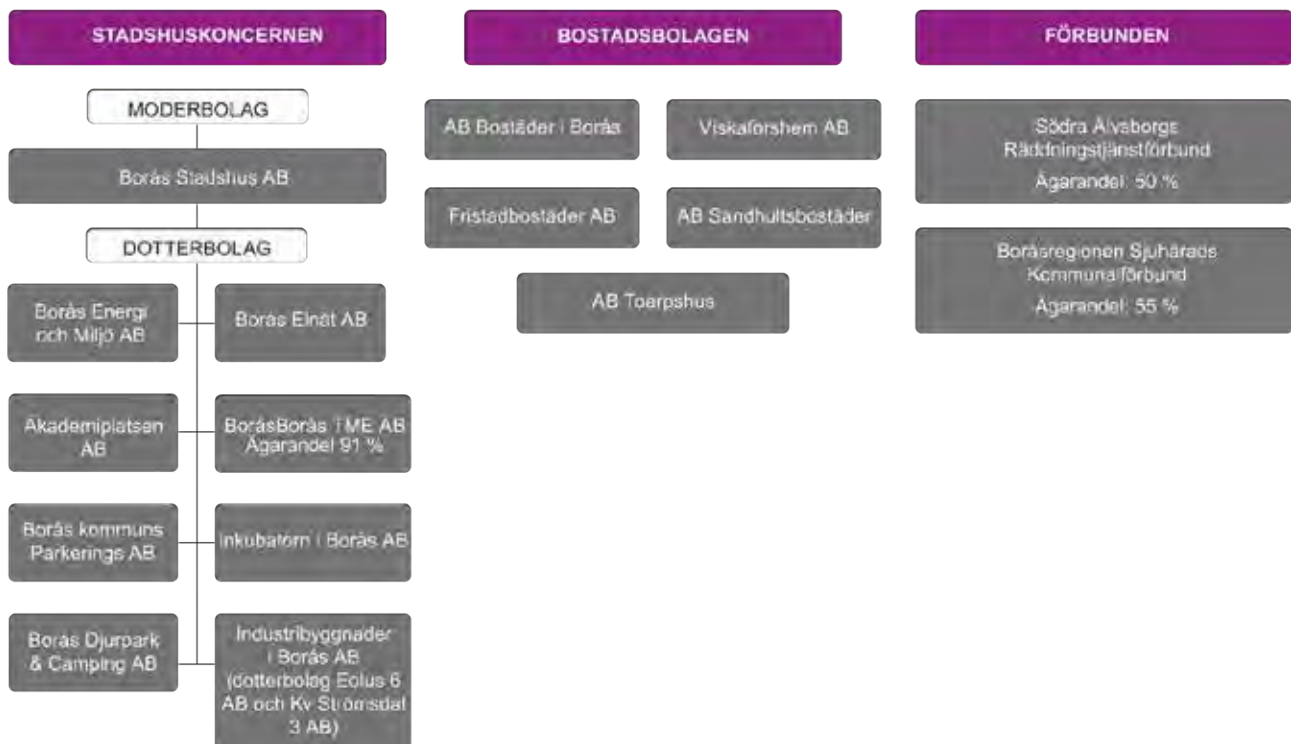
Förvaltningsberättelse

Den kommunala koncernen

Borås Stad upprättar en sammanställd delårsrapport för kommunkoncernen i enlighet med Lag om kommunal bokföring och redovisning. I nedanstående bilder framgår den kommunala koncernen per 2021-08-31. Koncernen utgörs av Borås Stads nämnder, de kommunala bolagen samt de förbund i vilka Borås Stad har ekonomiska åtaganden överstigande 20 %.

Borås Stads bolag och förbund När inget annat anges äger Borås Stad 100 %

Händelser av väsentlig betydelse

Den rådande Coronapandemin har, i olika omfattning, haft en fortsatt påverkan på verksamheterna under årets första åtta månader. Flera verksamheter inom idrott och kultur har varit stängda med intäktsbortfall som följd, men även till viss del kostnadsbesparingar för till exempel inställda evenemang, bland annat blev SM-veckan vinter inställd. Liksom förra året kommer staden få ersättning för sjuklönekostnader. För 2021 har ersättning utgått för de första sex månaderna uppgående till 43 mnkr. Bokförs centralt och förstärker därmed prognosresultatet för Borås Stad som helhet. Bedömningen är att ersättningen nu har upphört kopplat till Covid-19.

För majoriteten av bolagen har verksamheten kunnat bedrivas med endast mindre anpassningar och den ekonomiska påverkan har varit begränsad. Några bolag har drabbats av lägre beläggning och färre besökare och därmed tappade intäkter, medan Borås Djurpark & Camping har haft fler besökare med en hög köpkraft som kraftigt ökat deras omsättning.

Tvister

Borås Stad har en pågående rättstvist med ett företag angående återställningsarbeten för fiberdragningar i våra gator och vägar. Totalt utestående fakturerat belopp uppgår i dagsläget till 66,5 mnkr varav Kommunen har reserverat 39,4 mnkr som en säkerhetsmarginal vid en eventuell kundförlust. Huvudförhandling i Tingsrätten kommer troligtvis inte inledas förrän tidigast under 2022.

AB Bostäder i Borås har en pågående tvist med den entreprenör som färdigställde ombyggnationen av Våglängdsgatan 19, och som sedan stämde bolaget under 2019. Ärendet har gått vidare till domstolsförhandling och rättegång väntar. Bolaget tog hela kostnaden i bokslutet 2019.

Borås Energi och Miljö AB har ett pågående skiljeförande gällande en tvist med den entreprenör som uppförde kraftvärmeverket i EMC-projektet. Processen förväntas pågå fram till våren 2022.

Investeringar

Koncernens investeringar i anläggningstillgångar fortsätter, och hittills i år uppgår de till 790 mnkr. Kommunen står för 323 mnkr och bolagen för 467 mnkr. Prognosen för helåret är 1 695 mnkr. Förutom nedanstående angivna projekt pågår bland annat AB Bostäder i Borås nybyggnation av 144 lägenheter i Regementsstaden, Borås Elnät AB:s utbyggnad av elledningsinfrastruktur i form av en 130 kilovoltsring runt Borås och mätarbytesprojektet FRAMM. Borås Energi och Miljö AB genomför också en förstudie för ett nytt vattenverk.

Viskaförshem AB:s uppförande av 13 markbostäder på Källsprångsvägen är slutfört men projektet är ännu inte slut reglerat. Dock visar bolagets prognos på en slutlig kostnad runt 70 mnkr, exklusive beviljat investeringsbidrag, vilket överstiger Kommunfullmäktiges godkända investeringsutgift med 27 %. Bolaget har inte rapporterat avvikelse tidigare i projektet, ägaren borde informerats om avvikelse så snart den var känd.

Större investeringsprojekt som pågår under 2021, mnkr

Projekt	Godkänd utgift	Utfall tom aug 2021	Prognos totalt utfall
Nya Fristadhallen	46	25	51
Strandvägens förskola	39	10	41
Om- och tillbyggnad Myråsskolan	230	68	239
Om- och tillbyggnad Byttorpskolan	154	95	161
EMC, Borås Energi och Miljö	3 667	3 543	3 667
Nytt insamlingssystem hushållsavfall, Borås Energi och Miljö	149	34,8	149
Trygghetsboende, Fristadbostäder	73	-	73
Trygghetsboende, Viskaforshem	105	51	105
13 markbostäder Källsprångsvägen, Viskaforshem	55	70	70 *

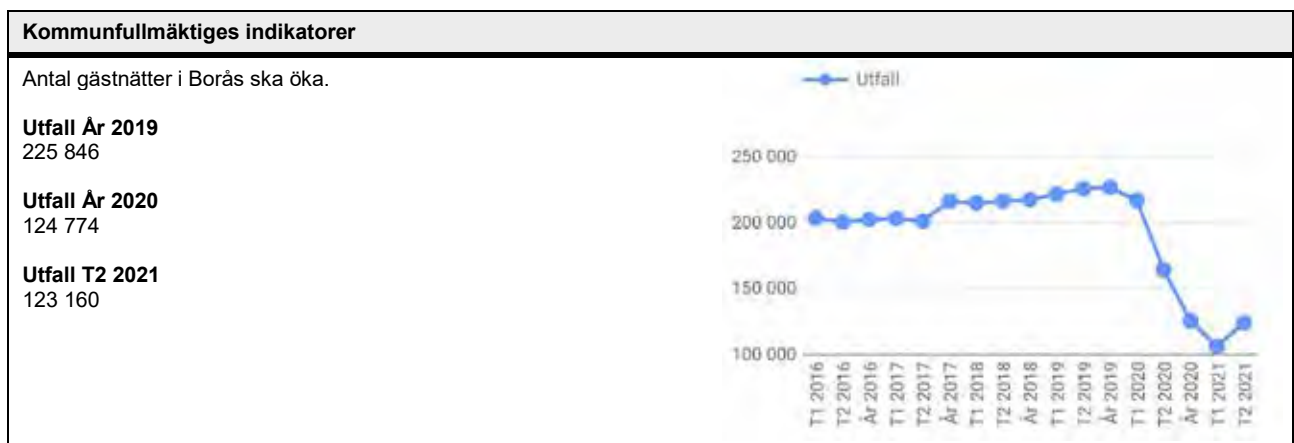
* Exklusive beviljat investeringsbidrag.

Borås 2025 - Strategiska målområden

Människor möts i Borås

Målbild

Människor vill möta människor såväl i små som i stora sammanhang. I möten med andra utvecklas vi och får nya insikter. Välarrangerade möten och evenemang bidrar till en positiv bild av staden och stärker självkänslan.

Antal gästnätter i Borås ska öka.

123 160 gästnätter är det rullande årsmåttet aug 2020-juli 2021. (109 123 gästnätter var det rullande årsresultatet maj 2020-april 2021.)

Restriktioner kring resor och evenemang på grund av pandemin slår fortsatt hårt mot hotellbranschen. Sommaren 2021 genomförde Borås TME tre omfattande kampanjer som man hoppas ska ge effekt; familjekampanj, släkt och vänner-kampanj kopplat till firandet av Borås 400 år, samt kulturkampanj kopplat till Borås kulturbiennal. Även för hösten 2021 planeras kampanjer. Det finns hopp om att både kongresser och evenemang som ligger kvar och har väntat på att kunna genomföras, ska kunna bli av. Samordnad marknadsföring kring naturturismen sker och man utbildar lokala mötesindustrin i nya

affärsmodeller som gör det möjligt att ta betalt även vid digitala evenemang. Detta gör branschen mindre sårbar vid störningar. Planen på nytt hotell ligger ännu på is.

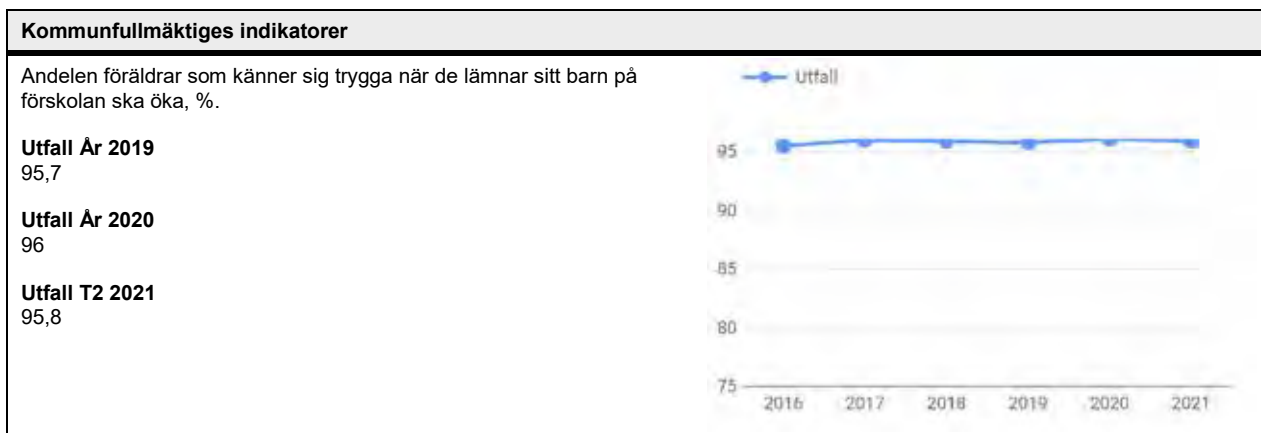
Uppdrag	Ansvarig nämnd/bolag	Status T2 2021
Aktivitetsplatser liknande den på Sjöbo ska skapas på Hässleholmen och Norrby. Förstudie görs under 2018 i samverkan med Tekniska nämnden. År som uppdraget startar 2018	Fritids- och folkhälsonämnden	
Kommunstyrelsen får i uppdrag att under 2018 ta fram ett åtgärdsprogram mot hedersrelaterat våld. År som uppdraget startar 2018	Kommunstyrelsen	
Utreda ny yta för evenemangsområde År som uppdraget startar 2019	Kommunstyrelsen	
Söka ny yta för evenemangsområde. År som uppdraget startar 2019	Kommunstyrelsen	
Föreningshus där bland annat kultur- och idrottsföreningar utan egen lokal skulle kunna dela på utrymme ska utredas. År som uppdraget startar 2019	Fritids- och folkhälsonämnden	
Förstudie ska genomföras när det gäller lokalisering av ny ishall och möjlighet till alternativ driftsform prövas. År som uppdraget startar 2020	Fritids- och folkhälsonämnden	
Kulturnämnden ska utreda möjligheten att skapa ett "Art Center" – ett konstens skyltfönster. Utredningen ska belysa hur olika konstformer kan användas, till exempel Lars Thunbjörks fotosamling, och hur man kan möjliggöra för möten mellan boråsare. År som uppdraget startar 2020	Kulturnämnden	
Fritids- och folkhälsonämnden ska under 2021 inrätta minst en ny badplats vilket gärna kan ske i samverkan med föreningslivet. År som uppdraget startar 2021	Fritids- och folkhälsonämnden	
Fritids- och folkhälsonämnden ska under 2021 se över öppettiderna för fritidsgårdarna så att dessa håller öppet när behovet är som störst. År som uppdraget startar 2021	Fritids- och folkhälsonämnden	
Fritids- och folkhälsonämnden ska utreda möjligheten att lokalsamordna mötesplatserna med föreningslivets lokaler för att vara så lokaleffektiva som möjligt. År som uppdraget startar 2021	Fritids- och folkhälsonämnden	
Fritids- och folkhälsonämnden ska utreda förutsättningarna att införa ett riktat stöd till föreningar i utsatta områden som erbjuder läxhjälp. År som uppdraget startar 2021	Fritids- och folkhälsonämnden	

Uppdrag	Ansvarig nämnd/bolag	
Vård- och äldreomsorgen ska i samverkan med Förskolenämnden pröva möjligheten att införa någon form av integrerad verksamhet för barn och äldre, till exempel på Kristineberg. År som uppdraget startar 2021	Förskolenämnden Vård- och äldreomsorgen	◆
Vård- och äldreomsorgen ska utreda möjligheten att inrätta ett husdjursvänligt vård- och omsorgsboende. År som uppdraget startar 2021	Vård- och äldreomsorgen	●
Individ- och familjeomsorgsnämnden ska under 2021 utreda förutsättningarna för att i högre grad kunna stötta unga, vars placering inom socialtjänsten kommer att upphöra, i deras sökande efter eget boende. År som uppdraget startar 2021	Individ- och familjeomsorgsnämnden	◆
Sociala omsorgsnämnden ska under 2021 utreda vilka anställda på Sociala omsorgsförvaltningen som har behov av fria arbetskläder, vilka kläder medarbetarna behöver och vad det skulle kosta. År som uppdraget startar 2021	Sociala omsorgsnämnden	◆
Kommunstyrelsen får i uppdrag att under första kvartalet 2021 återkomma med målbilder för resterande delar av Social hållbart Borås. År som uppdraget startar 2021	Kommunstyrelsen	◆
Individ- och familjeomsorgsnämnden ska under 2021 inrätta en kommunal avhoppverksamhet med syfte att underlätta för personer att lämna kriminella miljöer. År som uppdraget startar 2021	Individ- och familjeomsorgsnämnden	● Genomfört

Vi tar gemensamt ansvar för barn och unga

Målbild

Om fler tar ansvar för barns och ungas uppväxt och lärande skapas bra förutsättningar för barn och unga att utvecklas till engagerade, självständiga och ansvarsfulla vuxna.

Kommunfullmäktiges indikatorer															
<p>Andelen elever i åk 9 som är behöriga till något nationellt gymnasieprogram ska öka, %.</p> <p>Utfall År 2019 80</p> <p>Utfall År 2020 84</p> <p>Utfall T2 2021 81</p>	<table border="1"> <caption>Utfall</caption> <thead> <tr> <th>År</th> <th>Utfall (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>80</td></tr> <tr><td>2017</td><td>79</td></tr> <tr><td>2018</td><td>80</td></tr> <tr><td>2019</td><td>80</td></tr> <tr><td>2020</td><td>84</td></tr> <tr><td>2021</td><td>81</td></tr> </tbody> </table>	År	Utfall (%)	2016	80	2017	79	2018	80	2019	80	2020	84	2021	81
År	Utfall (%)														
2016	80														
2017	79														
2018	80														
2019	80														
2020	84														
2021	81														
<p>Det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 9 ska öka.</p> <p>Utfall År 2019 220</p> <p>Utfall År 2020 223</p> <p>Utfall T2 2021 225</p>	<table border="1"> <caption>Utfall</caption> <thead> <tr> <th>År</th> <th>Utfall</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>220</td></tr> <tr><td>2017</td><td>215</td></tr> <tr><td>2018</td><td>222</td></tr> <tr><td>2019</td><td>220</td></tr> <tr><td>2020</td><td>223</td></tr> <tr><td>2021</td><td>225</td></tr> </tbody> </table>	År	Utfall	2016	220	2017	215	2018	222	2019	220	2020	223	2021	225
År	Utfall														
2016	220														
2017	215														
2018	222														
2019	220														
2020	223														
2021	225														
<p>Andelen elever som känner sig trygga i grundskolan, åk 4-9 ska öka, %.</p> <p>Utfall År 2019 87,2</p> <p>Utfall År 2020 89,1</p> <p>Utfall T2 2021 89,3</p>	<table border="1"> <caption>Utfall</caption> <thead> <tr> <th>År</th> <th>Utfall (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>92</td></tr> <tr><td>2017</td><td>92</td></tr> <tr><td>2018</td><td>87</td></tr> <tr><td>2019</td><td>87</td></tr> <tr><td>2020</td><td>89</td></tr> <tr><td>2021</td><td>89</td></tr> </tbody> </table>	År	Utfall (%)	2016	92	2017	92	2018	87	2019	87	2020	89	2021	89
År	Utfall (%)														
2016	92														
2017	92														
2018	87														
2019	87														
2020	89														
2021	89														
<p>Andelen elever som känner sig trygga i gymnasieskolan ska öka, %.</p> <p>Utfall År 2019 95</p> <p>Utfall T2 2021 94,6</p>	<table border="1"> <caption>Utfall</caption> <thead> <tr> <th>År</th> <th>Utfall (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>95</td></tr> <tr><td>2017</td><td>96</td></tr> <tr><td>2018</td><td>95</td></tr> <tr><td>2019</td><td>95</td></tr> <tr><td>2020</td><td>95</td></tr> <tr><td>2021</td><td>95</td></tr> </tbody> </table>	År	Utfall (%)	2016	95	2017	96	2018	95	2019	95	2020	95	2021	95
År	Utfall (%)														
2016	95														
2017	96														
2018	95														
2019	95														
2020	95														
2021	95														

Andelen föräldrar som känner sig trygga när de lämnar sitt barn på förskolan ska öka, %.

Andelen vårdnadshavare som känner sig trygga ligger kvar på samma nivå som föregående år. De allra flesta vårdnadshavare, 96 %, anger att de känner sig trygga när de lämnar sina barn på förskolan. Sett över en treårsperiod är resultatet konstant. Det är svårt att nå 100 % då vårdnadshavare kan svara även på faktorer utanför Förskolenämndens kontroll som tex upplevd trygghet i närområdet. Enskilda förskolor kan också uppleva personalbyten vid den tidpunkt då enkäten besvaras. Enheterna analyserar de kommentarer som eventuellt finns kopplade till frågan samt vidta åtgärder för att alla

vårdnadshavare ska kunna känna sig trygga. Arbetet följs upp på rektorernas kvalitetsdialoger. Ett gott bemötande och ett professionellt förhållningssätt till barn och vårdnadshavare lägger grunden för en känsla av trygghet, detta arbetar enheterna löpande med under verksamhetsåret. Samverkan i olika former med vårdnadshavarna är också en viktig faktor för att vårdnadshavarna ska känna sig trygga när de lämnar sitt barn på förskolan.

Under 2021 minskade andelen som deltog i enkäten till 50% från tidigare års 85 %, detta beror sannolikt på pandemin. Tidigare år har det vid hämtning och lämning på förskolorna funnits möjlighet för vårdnadshavare att besvara enkäten på plats via en surfplatta. 2021 har inte detta varit möjligt att genomföra på grund av pandemin. Detta medförde att enkäten fick genomföras på ett annat sätt genom att en länk med lösenord skickades ut till den enskilda vårdnadshavaren.

Andelen elever i åk 9 som är behöriga till något nationellt gymnasieprogram ska öka, %.

Gymnasiebehörigheten har minskat med tre procentenheter jämfört med 2020, men är högre än de tre åren dessförinnan. Undervisningens kvalitet liksom förtroendefulla relationer mellan skola och elev/familj påverkar elevernas resultat. En annan faktor är elevgruppens socioekonomiska förutsättningar påverkar resultaten. Det finns många elever med stora behov. Vidare är det stora skillnader mellan skolors resultat, som bl a beror på den betydande skolsegregationen. Hög elevrörlighet påverkar resultaten negativt. Det är framförallt skolor i socioekonomiskt utsatta områden som har hög elevrörlighet. En annan faktor som påverkar resultaten negativt är frånvaro. Konsekvenser av pandemin covid-19 har sannolikt också haft inverkan på elevernas resultat läsåret 20/21, vilket forskning har kommit fram till.

Aktuella åtgärder för förbättring:

Språkutveckling, till exempel införandet av Lexplore.

Matematik.

Skolnärvaro.

PAX i skolan – en modell för att arbeta med värdegrund och studiero i de yngre skolåren.

KB Incident, införs 2021 ht, ett digitalt verktyg för arbetet kring trygghet.

Förbättrade förutsättningar för rektorerna.

Riktade insatser för att förbättra verksamheter och funktioner.

Det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 9 ska öka.

Det genomsnittliga meritvärdet har ökat något och följer därmed inte trenden för gymnasiebehörigheten. Detta innebär att det är en del elever som presterar högre betyg och meritvärden, samtidigt som andelen elever som inte klarat gymnasiebehörighet har ökat. Skillnaderna och isärdragningen inom grundskolan har därmed inte minskat.

Andelen elever som känner sig trygga i grundskolan, åk 4-9 ska öka, %.

Eleverna i årskurs 4-9 upplever en något förbättrad trygghet jämfört med de senaste tre åren och det beror främst på en förbättring i årskurs 7-9. Det genomförs ett medvetet och planerat arbete för elevers trygghet i skolenheterna. Samtidigt finns det en variation i resultaten mellan skolenheter, som främst beror på kvaliteten i undervisningen och elevhälsoarbetet. Kompetens, stabilitet i personalgrupp och ledning, organisation och tydliga strukturer är exempel på faktorer som påverkar kvaliteten i verksamheten.

Andelen elever som känner sig trygga i gymnasieskolan ska öka, %.

Årligen genomförs en skolklimatundersökning där elever och lärare värderar skolans pedagogiska och sociala klimat genom att ta ställning till påståenden inom fyra områden: värdegrund, undervisningens innehåll och kvalitet, inflytande och delaktighet samt rektor. Inom området värdegrund finns påståendet "Jag känner mig trygg". Utfall saknas för 2020, på grund av Covid-19 kunde inte enkäten genomföras fullt ut.

Senaste utfallet i elevenkäten är 94,6 % på de fyra gymnasieskolorna Almås, Bäckäng, Sven Erikson och Viskastrand (något lägre svarsfrekvens i år pga. Covid-19). Utfallet i Gymnasiesärskolans enkät visar fortsatt att en hög andel av eleverna känner sig trygga i skolan, men årets svarsfrekvens är mycket låg pga. Covid-19. Trygghet ingår som en del i det goda pedagogiska och sociala klimatet.

Utgångspunkten för fortsatt arbete är utvecklingsplanen Bildningsstaden Borås 2016-2022 och skolornas egna utvecklingsplaner. Varje skola och skolenhet analyserar sitt resultat och vidtar åtgärder i enlighet med angivna planer och gjorda analyser.

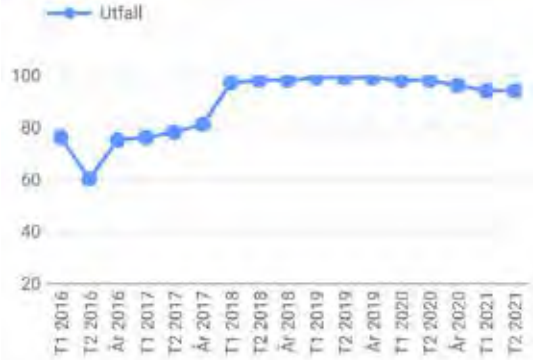
Uppdrag	Ansvarig nämnd/bolag	Status T2 2021
Hur man kan stötta unga med NPF-diagnoser (neuropsykiatriska funktionsnedsättningar) så att deras möjlighet att delta i föreningslivet ökar ska utredas. År som uppdraget startar 2019		 Delvis genomfört
Individ- och familjeomsorgsnämnden får i uppdrag att, i nära samverkan med andra nämnder som jobbar med barn och ungdomar, utreda möjligheterna att inrätta en särskild förebyggande enhet med uppdrag att motverka att unga i riskzon hamnar i normbrytande beteenden. År som uppdraget startar 2020		 Delvis genomfört
Samordningsansvar för arbetet med att motverka psykisk ohälsa hos barn och unga ska fastställas. År som uppdraget startar 2020		 Delvis genomfört
Förskolenämnden uppdras att tillsammans med Arbetslivsnämnden se till att samhällsintroduktion erbjuds på alla familjecentraler. År som uppdraget startar 2020		 Delvis genomfört
Grundskolenämnden ska tillsammans med Tekniska nämnden under 2021 utreda hur skolskjutsverksamheten kan effektiviseras utan att den enskilda eleven drabbas. År som uppdraget startar 2021		 Delvis genomfört
Lokalförvaltningsnämnden ska tillsammans med Grundskolenämnden, Förskolenämnden och Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden under 2021 utreda hur nämnderna på ett bättre sätt kan använda sina lokaler gemensamt. Det ska särskilt belysas hur föreningslivet kan använda lokalerna när det inte bedrivs någon utbildning i dem. År som uppdraget startar 2021		 Delvis genomfört

Uppdrag	Status T2 2021
Kulturnämnden ska under 2021 ta fram en plan som beskriver i vilken ordning kommunens bibliotek ska bli mer öppna. Biblioteken i serviceorterna ska prioriteras. År som uppdraget startar 2021	Kulturnämnden Genomfört

Livskraftig stadskärna

Målbild

En attraktiv stad har en stadskärna som är levande under dygnets flesta timmar med en blandning av boende, handel och upplevelser.

Kommunfullmäktiges indikatorer
Andelen av ansökningarna om bygglov med fullständiga handlingar som fått beslut senast 8 veckor efter ansökan ska öka, %.
Utfall År 2019 99 Utfall År 2020 96 Utfall T2 2021 94

Andelen av ansökningarna om bygglov med fullständiga handlingar som fått beslut senast 8 veckor efter ansökan ska öka, %.

Under Terial 2 har antalet inkomna bygglov och förhandsbesked ökat med 25%, vilket motsvarar ca 140 ärenden, jämfört med samma period 2020. Detta är innebär att handläggningstiden ökat under perioden. Arbetet med att förkorta handläggningstiderna pågår fortlöpande. Ett flertal rutiner och arbetssätt har ändrats och framförallt har digitaliseringen medfört att handläggningstiden kortats ned de senaste åren. Bland annat följs samtliga pågående ärenden upp varje vecka och flera manuella moment i den interna hanteringen har automatiserats.

Medianvärdet för handläggning av komplett ansökan ligger på fyra veckor.

Uppdrag	Ansvarig nämnd/bolag	Status T2 2021
Tekniska nämnden ska i samverkan med Borås Parkerings AB införa ett parkeringsledningssystem till årsskiftet 2015/16. År som uppdraget startar 2015	Borås kommuns Parkerings AB	
Ett förslag för utveckling av Stora torget ska tas fram. År som uppdraget startar 2019	Kommunstyrelsen	
Tekniska nämnden utreda möjligheten att göra ytterligare gångfartsområden. År som uppdraget startar 2020	Tekniska nämnden	

Uppdrag	Ansvarig nämnd/bolag	Status
Kulturnämnden ska, i samarbete med Tekniska nämnden, se över Annelundsparkens förutsättningar och utvecklingsmöjligheter. Utredningen ska särskilt belysa hur man kan använda konstnärlig utsmyckning, ljus och ljud för att göra en promenad i parken till en kulturell upplevelse.	Kulturnämnden	● Genomfört
År som uppdraget startar 2020		

Medborgares initiativkraft gör landsbygden levande

Målbild

Människors engagemang och initiativkraft skapar starka, attraktiva tätorter och en levande landsbygd.

Kommunfullmäktiges indikatorer	
Andelen närproducerade livsmedel ska öka, %.	
Utfall År 2019 22	
Utfall År 2020 21	

Andelen närproducerade livsmedel ska öka, %.

Utfall för Terial 2 saknas på grund av att närproducerade livsmedel är inte inlästa i det nya upphandlingsdatasystemet. Rapportering kan ske först när aktuella data är tillgänglig.

Uppdrag	Ansvarig nämnd/bolag	Status T2 2021
Arbetet med landsbygdsutvecklingens innehåll, organisatoriska placering och ansvarsfördelning ska utredas och tydliggöras.	Kommunstyrelsen	● Genomfört
År som uppdraget startar 2019		
Vägföreningars/samfälligheters huvudmannaskap ska utredas med utgångspunkt från tidigare gjord utredning.	Kommunstyrelsen	◆ Delvis genomfört
År som uppdraget startar 2019		
Utbyggnadsstrategier för våra serviceorter med närområde ska tas fram.	Kommunstyrelsen	◆ Delvis genomfört
År som uppdraget startar 2020		

Goda resvanor och attraktiva kommunikationer

Målbild

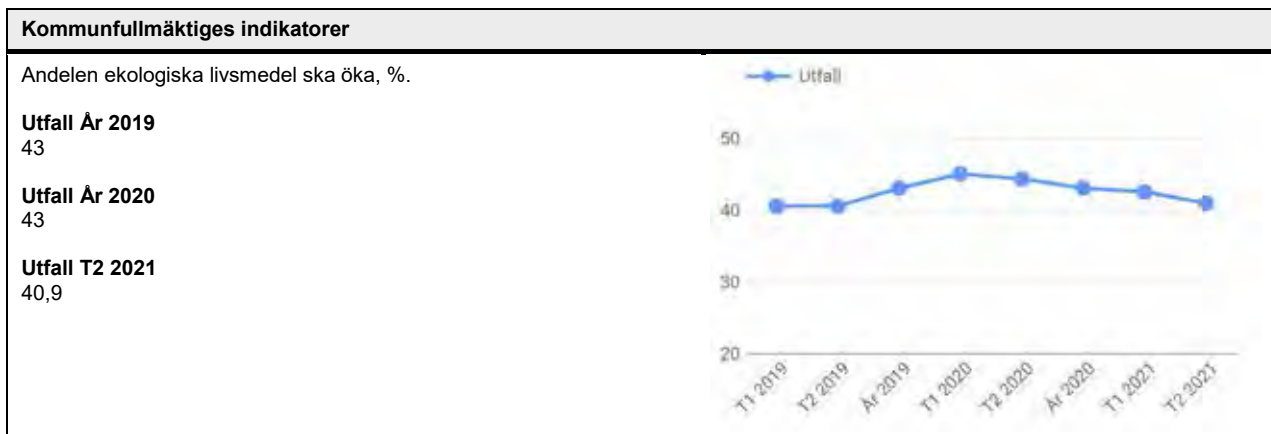
Goda resvanor med alternativa och attraktiva kommunikationer vid både korta och långa resor, minskar belastningen på miljön.

Uppdrag	Ansvarig nämnd/bolag	Status T2 2021
Kommunstyrelsen uppdras utreda kostnaderna för tillköp hos Västtrafik så att närtrafiken kan gälla även i de mindre tätorterna som vi har i Borås.	Kommunstyrelsen	■ Ej genomfört
År som uppdraget startar 2017		
Utveckling och förbättring av närtrafiken på landsbygden ska utredas.	Kommunstyrelsen	■ Ej genomfört
År som uppdraget startar 2019		
Hur hållbar mobilitet bäst kan uppnås ska utredas.	Kommunstyrelsen	■ Ej genomfört
År som uppdraget startar 2019		
Kommunstyrelsen uppdras att genomföra en ny, politiskt ledd, utredning om framtidens kollektivtrafik genom stadens centrala delar.	Kommunstyrelsen	◆ Delvis genomfört
År som uppdraget startar 2020		

Ekologisk hållbarhet lokalt och globalt

Målbild

En resurseffektiv och ansvarsfull utveckling säkerställer att nuvarande och kommande generationer får en hälsosam och god miljö.

Andelen ekologiska livsmedel ska öka, %.

I jämförelse mellan tertial 2 år 2021 och tertial 2 år 2020 har de ekologiska inköpen minskat med -3,92 (kr %), från 44,77 (kr %) år 2020 till 40,85 (kr %) år 2021. Borås Stad har köpt in en mindre andel livsmedel i jämförelse mellan tertial 2 år 2020 och tertial 2 år 2021. Trenden visar att alla förvaltningar har lägre andel (kr %) ekologiska inköp. Pandemin har påverkat alla förvaltningar i staden, några verksamheter har varit helt eller delvis helt stängda. När skolorna varit stängda har inköpen av ekologiska mejeriprodukter sjunkit, vilket haft stor påverkan på resultatet då dessa produkter nästan helt uteslutande är ekologiska.

Uppdrag	Ansvarig nämnd/bolag	Status T2 2021
<p>En utredning om att minska användningen av engångsartiklar ska genomföras</p> <p>År som uppdraget startar 2018</p>	Kommunstyrelsen	 Delvis genomfört
<p>Kostorganisationen ska i lämpliga verksamheter, till exempel gymnasierestauranger och stadens offentliga serveringar och restauranger, pröva att redovisa klimatpåverkan per portion offentligt i menyn.</p> <p>År som uppdraget startar 2018</p>	Kommunstyrelsen	 Delvis genomfört
<p>Borås Stads mångåriga internationella arbete med kunskapsöverföring inom avfallsområdet bör fortsätta. Under 2020 ska Kommunstyrelsen utreda hur detta arbete ska bedrivas.</p> <p>År som uppdraget startar 2020</p>	Kommunstyrelsen	 Delvis genomfört
<p>Borås Energi och Miljö ska ta initiativ till en samägd solcellsanläggning, där såväl företag, föreningar och privatpersoner ska kunna köpa andelar. Detta skall förtydligas som en förändring i bolagets ägardirektiv och fastställas på bolagsstämma.</p> <p>År som uppdraget startar 2018</p>	Borås Energi och Miljö AB	 Delvis genomfört
<p>Fastställa kriterier för en pott på 250.000 kronor ur vilken andra delar av Borås Stad ska kunna söka mindre belopp för att starta eller utöka klimatarbete.</p> <p>År som uppdraget startar 2021</p>	Miljö- och konsumentnämnden	 Genomfört
<p>Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda hur stort effekt- och kapacitetsbehov Borås har för att klara, stadens, kommuninvånarnas och företagens framtida behov av el.</p> <p>År som uppdraget startar 2021</p>	Kommunstyrelsen	 Delvis genomfört
<p>Kommunstyrelsen får i uppdrag att lista möjliga kolsänkor som kommunen kan medfinansiera. Kolsänkorna ska rangordnas utifrån deras effektivitet i termer av minskad koldioxid per investerad krona.</p> <p>År som uppdraget startar 2021</p>	Kommunstyrelsen	 Delvis genomfört
<p>Kommunstyrelsen uppdras att 2015 ta fram en vindbruksplan som ett tillägg till översiktsplanen. Tysta områden ska utredas.</p> <p>År som uppdraget startar 2015</p>	Kommunstyrelsen	 Delvis genomfört

Ekonomi och egen organisation

Kommunfullmäktiges indikatorer	
<p>Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid ska minska, %.</p> <p>Utfall År 2019 7,3</p> <p>Utfall År 2020 9,1</p> <p>Utfall T2 2021 8,6</p>	
<p>Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten ska minska.</p> <p>Utfall År 2019 430,3</p> <p>Utfall År 2020 367,9</p> <p>Utfall T2 2021 385,5</p>	

Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid ska minska, %.

Pandemin och dess konsekvenser fortsätter att påverka sjukfrånvaron. En långsam nedgång har påbörjats. Restriktionerna har gett olika effekter på olika yrkesgrupper. De som har uppmanats att arbeta hemifrån har i många fall uppvisat minskade sjukfrånvarosiffror. Hemarbete har sannolikt bidragit till lägre generell smitta och bidragit till att underlätta att förena arbete och fritid. Kontaktyrken uppvisar istället ökad sjukfrånvaro då de har fått förhålla sig till regler om att stanna hemma vid minsta symtom.

Förskolenämnden anger att sjukfrånvaron fortfarande är påverkad av pandemin. Täta dialoger med rektorer för att stötta i arbetsmiljöarbetet sker löpande. Nämnden bedömer behov av en hög beredskap för rehabilitering efter pandemin. Vård- och äldrenämnden har under senaste halvåret uppvisat sjunkande sjukfrånvarosiffror. I det långsiktiga arbetet för att stärka arbetsmiljön har screeningar inom ramen för Borås Stads projekt "Frisk organisation" lett till insatser som gett positiva effekter. Ett arbete som kunnat fortgå även under pandemin. Vård- och äldrenämnden har i likhet med andra nämnder lyfter fram vaccinationer och insatser för basala hygienrutiner som andra framgångsfaktorer.

Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten ska minska.

I jämförelse med landets kommuner ligger Borås Stad som helhet fortfarande på en låg nivå, endast 3 procent av den arbetade tiden utförs av timavlönade. Genomsnittet för samtliga kommuner är 7 procent. Sjukdomar och restriktioner på grund av pandemin har påverkat verksamheterna på olika sätt. Störst ökning visar Förskolenämnden som anger att en ökad sjukfrånvaro är en bidragande orsak. Distansundervisning inom gymnasieskola och vuxenutbildning har gjort att behovet av timavlönade minskat. Stängda verksamheter inom till exempel social omsorg har dels inneburit att man behövt bemanna upp på boenden medan det samtidigt för Tekniska nämnden inneburit ett minskat behov av att bemanna färdtjänsten.

Uppdrag	Ansvarig nämnd/bolag	Status T2 2021
<p>Tekniska nämnden får i uppdrag att se över hur upphandlingsverksamheten skall finansieras av förvaltningarna. Här skall bland annat beaktas hur vinsthemtagning sker utifrån avtalstrohet och nya ramavtal. Uppdraget tas över av Kommunstyrelsen.</p> <p>År som uppdraget startar 2015</p>	Kommunstyrelsen	
<p>Tekniska nämnden får i uppdrag att arbeta fram en policy när det gäller inventarier som syftar till att i första hand använda det som Borås Stad redan äger. En för Borås Stad gemensam förmedling av inventarier ska starta och vara förstahandsalternativ, innan nyanskaffning sker. Uppdraget tas över av kommunstyrelsen.</p> <p>År som uppdraget startar 2016</p>	Kommunstyrelsen	
<p>Kommunstyrelsen får i uppdrag att se över upphandlingsverksamhetens prissättning till nämnder och förvaltningar i syfte att ömsesidigt dra nytta av de vinster som kan uppstå vid upphandlingar.</p> <p>År som uppdraget startar 2017</p>	Kommunstyrelsen	
<p>Stödet till första linjens chefer ska förstärkas. En plan med tydlig struktur för hur detta arbete ska bedrivas ska tas fram.</p> <p>År som uppdraget startar 2019</p>	Kommunstyrelsen	
<p>Behovet och kostnaden för att även erbjuda fria arbetsskor till de grupper som redan har fria arbetskläder ska utredas.</p> <p>År som uppdraget startar 2020</p>	Kommunstyrelsen	
<p>Borås Stad ska inte upplåta utrymme för sexistisk reklam, och när nya avtal med reklamföretag tecknas ska utrymme heller inte upplåtas för spelreklam.</p> <p>År som uppdraget startar 2020</p>	Tekniska nämnden	
<p>Kommunstyrelsen ska i samverkan med Vård- och äldreomsorgen och Sociala omsorgsnämnden tillsätta en KAL-grupp för undersköterskor eller motsvarande. KAL-gruppens arbete ska vara färdigt under första halvan av 2021.</p> <p>År som uppdraget startar 2021</p>	Kommunstyrelsen Sociala omsorgsnämnden Vård- och äldreomsorgen	
<p>Kommunstyrelsen ska utreda hur Borås Stads budget och koldioxidbudgeten kan kopplas ihop.</p> <p>År som uppdraget startar 2021</p>	Kommunstyrelsen	

Uppdrag	Ansvarig nämnd/bolag	
Kommunstyrelsen ska tillsammans med Samhällsbyggnadsnämnden och Miljö- och konsumentnämnden utreda hur samverkan kan underlättas mellan verksamheterna som idag ligger på Samhällsbyggnadsnämnden, Miljö- och konsumentnämnden (avseende strandskydd), Strategisk samhällsplanering och Mark och exploatering. Utredningen ska vara färdig under första halvan av 2021.	Kommunstyrelsen Samhällsbyggnads-nämnden Miljö- och konsumentnämnden	
År som uppdraget startar 2021		
Kommunorganisationen behöver arbeta med att förebygga att avfall inom den egna organisationen uppkommer. Kommunstyrelsen ska utreda och föreslå nämnd som ska ta det övergripande ansvaret för detta arbete.	Kommunstyrelsen	
År som uppdraget startar 2021		
När Borås Stads nämndorganisation gjordes om stod valet mellan A) en gemensam kostorganisation under en nämnd, till exempel Servicenämnden eller B) en kostorganisation per nämnd. Alternativ B valdes. Kommunstyrelsen ska i samverkan med Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och Vård- och äldrenämnden utvärdera det valda alternativet. Uppdraget ska redovisas senast halvårsskiftet 2021.	Kommunstyrelsen Förskolenämnden Grundskolan Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden Vård- och äldrenämnden	
År som uppdraget startar 2021		
Kommunstyrelsen ska utreda Servicekontorets roll vid kriser samt vilka uppgifter som förvaltningen ska ansvara för.	Kommunstyrelsen	
År som uppdraget startar 2021		
Kommunstyrelsen får i uppdrag att under första halvan av 2021 ta fram regelverk och informationsmaterial om intraprenader.	Kommunstyrelsen	
År som uppdraget startar 2021		
Kommunstyrelsen får i uppdrag att klargöra ansvarsfördelningen inom Borås Stad i arbetet mot invasiva arter.	Kommunstyrelsen	
År som uppdraget startar 2021		
Kommunstyrelsen uppdras att utreda hur ett system med volymkompensation för Individ- och familjeomsorgsnämnden och Sociala omsorgsnämnden kan utformas.	Kommunstyrelsen	
År som uppdraget startar 2021		
Tekniska nämnden uppdras att till beslut om taxor kommande år arbeta fram ett nytt förslag på taxa för gångbaneserveringar, restaurangverandor och friluftsserveringar. Förslaget på taxan ska vara differentierat, så att avgiften skiljer sig beroende på läge för servering eller restaurangveranda.	Tekniska nämnden	
År som uppdraget startar 2021		
Kommunstyrelsen uppdras att utreda förutsättningarna för att införa utmaningsrätt i lämpliga verksamheter senast halvårsskiftet 2016.	Kommunstyrelsen	 Delvis genomfört
År som uppdraget startar 2015		

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

God ekonomisk hushållning

Borås Stad arbetar utifrån kommunallagens regler om ”God ekonomisk hushållning”. Detta innebär att det för ekonomin och verksamheten ska anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. I Borås Stad har det under flera år arbetats med finansiella nyckeltal för att analysera kommunens övergripande ekonomi. Denna analys har sedan legat till grund för vilket verksamhetsutrymme kommunen kan tillåta inom fastställda finansiella mål. Detta har varit en framgångsrik och politiskt accepterad princip som lett till att kommunens resultat legat på en sådan nivå att balanskravet inte äventyrats. Vad gäller denna del har de nya lagkraven inte inneburit några större förändringar mer än att de fokuserade finansiella målen tydligare lyfts fram. Kommunen har även tagit ett samlat grepp om de övergripande verksamhets- och kvalitetsmålen. Dessa redovisas i ett särskilt avsnitt.

En god ekonomi är ett viktigt mål för Borås Stad. En god ekonomi är ett grundläggande villkor för att kunna uppnå de sociala eller välfärdspolitiska mål som är det primära syftet med kommunens verksamhet. På samma sätt är en svag ekonomi ett hinder eller en begränsning för kommunen, när det gäller att tillgodose angelägna behov inom olika verksamhetsområden. En balanserad finansiell utveckling är därför en förutsättning för att kommunens service kan behållas och utvecklas.

De övergripande finansiella nyckeltal som kommunen idag förhåller sig till är årets resultat i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag samt soliditet.

Borås Stad har en god ekonomisk hushållning vad gäller såväl ekonomi som verksamhet. De finansiella målen förväntas uppnås och kommunfullmäktiges indikatorer uppnås huvudsakligen helt eller delvis. Även kommunkoncernens bolag har en god ekonomi och en väl fungerande verksamhet vilket förstärker bilden av god ekonomisk hushållning.

Enligt kommunallagen ska Kommunfullmäktige besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning och det pågår ett arbete med att arbeta fram och implementera sådana riktlinjer i Borås Stad och som avses att gälla för hela kommunkoncernen.

Resultat och ekonomisk ställning

Kommunkoncernen

För kommunkoncernen redovisas per augusti ett sammanställt resultat på 510 mnkr efter finansnetto. Utifrån nämndernas och bolagens prognoser uppskattas årsresultatet, exklusive eliminerings, för koncernen till 401 mnkr, att jämföra med budgeterade 175 mnkr. Den positiva avvikelsen hänförs primärt till ökade skatteintäkter samt realisationsvinster från fastighetsförsäljningar i kommunen. Totalt sett visar även bolagen positiv budgetavvikelse, främst hänförligt till Borås Energi och Miljö AB som haft högre fjärrvärmeproduktion och gynnsamma elpriser samt lägre kostnader för underhåll och renoveringar i flera av bostadsbolagen till följd av Coronapandemin. Bolagen förväntas enligt prognos finansiera sig utan behov av tillskott från Borås Stad, men det finns utmaningar i att nå goda resultatnivåer och hantera riskerna med den ökade skuldsättningen.

Jämfört med utfallet per 31 augusti 2020 ökar resultatet med 74 mnkr. Både verksamhetens intäkter och kostnader är betydligt högre 2021 än 2020, som var starkt påverkat av Coronapandemin. Även i år har pandemin medfört tappade intäkter, för kommunen i form av färre besökare, och för några av bolagen till följd av minskad beläggning. Samtidigt har intäkterna ökat i andra bolag utifrån högre produktion, höjda priser samt fler besökare, vilket även till viss del har bidragit till högre kostnader i dessa bolag. Till detta ökar skatteintäkterna vilket är den främsta förklaringen till det förbättrade resultatet.

Kommunkoncernens samlade ekonomi och finansiella ställning är i grunden god med över tiden goda

resultat i kommunen och en relativt stark soliditet även när pensionsåtaganden utanför balansräkningen medräknas. Samtidigt finns det stora utmaningar framöver i att nå goda resultatnivåer och hantera riskerna med en prognostiserad ökad skuldsättning de kommande åren. Kommunstyrelsen konstaterar att det är mycket viktigt att generera goda resultat för att behålla en god finansiell ställning och ha en god ekonomisk hushållning. Koncernen behöver framöver hantera demografiska utmaningar med fler barn, unga och äldre samt fortsatt höga investeringar som bidrar till ökad skuldnivå. Detta kan nås genom fortsatt fokus på finansiell riskanalys, budgetföljsamhet samt aktiv styrning och uppsikt över nämnder och bolag.

Kommunen

Sammantaget beräknas kommunen hamna på ett resultat som är klart bättre än budgeterade +80 mnkr. I dagsläget med hänsyn taget till nämndernas bedömda utfall ligger årsprognosen för resultatet just nu på +290 mnkr vilket väl stöds av det redovisade periodresultat per augusti på +369 mnkr.

Förutsättningarna för ekonomin har hittills under 2021 förändrats i positiv riktning i och med att Coronapandemins påverkan på verksamhet och ekonomi inte blivit så negativ som tidigare befarades. Hittills under året har prognoserna för skatteintäkter och generella statsbidrag 2021 inklusive avräkning för år 2020 ökat med hela 177 mnkr i de prognoser som SKR levererar. I och med dessa positiva rapporter har Kommunfullmäktige antagit två tilläggsbudgetar på totalt 47 mnkr under våren.

I dagsläget redovisar nämnderna ett förväntat sammantaget underskott för helåret på endast -6 mnkr. Inom detta underskott kan netto -20 mnkr härledas till konsekvenser av coronaviruset. Förra året blev nämndutfallet -43 mnkr och då ingick sanering av Gässlösa med 30 mnkr. Kommunstyrelsens bedömning är att det råder viss försiktighet hos en del nämnder. Utfallet för hela nämndsektorn per augusti indikerar ett bättre resultat vid årets slut. Bokslutet för 2021 kommer utvisa detta.

Liksom förra året kommer nämndernas merkostnader för Covid-19 att hanteras i sedvanlig ordning i bokslutet för 2021. Kommunstyrelsen vill i detta läge analogt med 2020 kommunicera att man avser att se välvilligt på att motiverade merkostnader med anledning av Covid-19 ska undantas nämndernas ackumulerade resultat för 2021. Det är dock Kommunfullmäktige som slutligen beslutar om stadens årsredovisning däribland nämndernas utgående resultat.

Den beräknade resultatnivån i dagsläget för Borås Stad på +290 mnkr är tillfredsställande under rådande omständigheter med pandemin och över vårt finansiella mål. Kommunstyrelsen är medveten om att resultatnivån är starkt kopplad till ett stort inflöde av skatteintäkter. Osäkerheten framåt finns men en hel del positiva signaler om konjunkturen kan noteras. Inför 2022 och ett läge med en förmodad återhållsam skatteunderlagsutveckling åren därpå är det än viktigare att ha strukturell balans i våra verksamheter.

Finansiella mål

Årets resultat i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag

	Prognos 2021	Bokslut 2020	Bokslut 2019	Mål
Årets resultat, mnkr	290	284	99	
Årets resultat/skatteintäkter och generella statsbidrag, %	4,1	4,2	1,5	2-3

Kommunfullmäktiges mål om ett resultat uppgående till 2-3% av skatter- och generella statsbidrag förväntas att uppnås under 2021.

Soliditet

	Prognos 2021	Bokslut 2020	Bokslut 2019	Mål
Soliditet, %	71,4	71,5	71,7	
Medel från den egna verksamheten, mnkr	605	637	321	
Årets nettoinvesteringar, mnkr	700	419	620	
Självfinansiering av investeringarna, %	86	152	52	80-100

Kommunfullmäktiges mål att nettoinvesteringarna skall självfinansieras till lägst 80% förväntas att uppnås under 2021.

Balanskravsutredning

	mnkr
Årets resultat enligt resultaträkningen	289,8
Realisationsvinster som inte står i överensstämmelse med god ekonomisk hushållning	-50,0
Realisationsförluster som inte står i överensstämmelse med god ekonomisk hushållning	
Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	
Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	239,8
Reservering av medel till RUR	
Användning av medel från RUR	
Balanskravsresultat	239,8
Intern hantering inom kommunen. Utnyttjande av tidigare gjorda öronmärkningar:	
Sociala investeringar	
Byggbonus	
Marketplace och E-handelsstaden	
Organisationshälsa	
Resultat efter synnerliga skäl m.m.	239,8

Kommunallagens balanskrav beräknas därmed uppfyllas. Posterna under rubriken "Intern hantering inom kommunen" avser i tidigare bokslut gjorda öronmärkningar som nu genomförs och därmed tillgodogörs och påverkar sista raden i Balanskravsutredningen. Kommer att redovisas i samband med årsbokslutet.

Förväntad utveckling

Koncernen prognostiserar ett resultat, exklusive elimineringar, för 2021 om 401 mnkr. Det är i nivå med resultatet 2020. Då var det stora generella statsbidrag till följd av Coronapandemin samt höga realisationsvinster som bidrog till ett starkt resultat, och i år är det högre skatteintäkter och realisationsvinster i kommunen som förbättrar resultatet.

Den ekonomiska utvecklingen inom kommunsektorn är osäker, långsiktiga utmaningar kvarstår och utvecklingen efter pandemin påverkar hur framtiden kommer att se ut. Koncernen har ställt om och anpassat verksamheter för att hantera pandemin, som nu ska återgå till ett mer normalläge när restriktionerna släpps. Samtidigt finns tidigare kända utmaningar kvar att möta, såsom den

demografiska utvecklingen med framtida kompetensförsörjningsbehov och risken för återkommande pandemier. Koncernen har en utmaning i att effektivisera verksamheter och samtidigt komma ikapp med det som inte genomförts med anledning av pandemin.

Koncernens investeringstakt fortsätter vara hög och det finns ett stort behov av ny- och reinvesteringar, både inom kommunen och bolagen, i form av verksamhetslokaler och investeringar i infrastruktur. I takt med investeringarna ökar även låneskulden och det påverkar koncernens finansiella situation. Det ställs därmed högre krav på ekonomiska resultat för att ha en hållbar tillväxt i koncernen att möta kommande investeringar med. Den ökade låneskulden gör koncernen mer känslig och det behöver finnas beredskap för till exempel kommande räntehöjningar.

Sammanställda räkenskaper

Resultaträkning

mnr

	Koncern				Kommun				Not
	Delår 2021-08	Delår 2020-08	Budget 2021 *	Prognos 2021 *	Delår 2021-08	Delår 2020-08	Budget 2021	Prognos 2021	
Verksamhetens intäkter	2 479	2 270	4 562	4 545	1 230	1 167	1 954	1 895	1
Verksamhetens kostnader	-6 059	-5 870	-10 353	-10 280	-5 374	-5 307	-8 480	-8 389	2
Avskrivningar/Nedskrivningar	-545	-497	-817	-830	-210	-197	-315	-315	
Verksamhetens nettokostnader	-4 125	-4 097	-6 608	-6 565	-4 354	-4 337	-6 841	-6 809	
Skatteintäkter	3 641	3 562	5 299	5 482	3 641	3 562	5 299	5 482	
Generella statsbidrag och utjämning	1 058	1 037	1 592	1 587	1 058	1 037	1 592	1 587	
Verksamhetens resultat	574	502	283	504	345	262	50	260	
Finansiella intäkter	6	9	143	140	91	97	140	137	
Finansiella kostnader	-70	-75	-251	-243	-67	-75	-110	-107	
Resultat efter finansiella poster	510	436	175	401	369	284	80	290	
Extraordinära poster									
Årets resultat	510	436	175	401	369	284	80	290	

* Anser totalt för kommunen och bolagen, ej eliminerat

Balansräkning

mnr

	Koncern		Kommun	
	Delår 2021-08	Bokslut 2020-12	Delår 2021-08	Bokslut 2020-12
<u>Tillgångar</u>				
Anläggningstillgångar	17 786	17 305	15 023	14 989
Immateriella anläggningstillgångar	7	9	3	3
Materiella anläggningstillgångar	17 414	17 053	5 464	5 330
Finansiella anläggningstillgångar	365	243	9 556	9 656
Omsättningstillgångar	2 208	1 824	2 297	1 711
Förråd mm	310	305	226	228
Kortfristiga fordringar	1 171	773	1 352	792
Kortfristiga placeringar	224	275	224	223
Kassa och bank	503	471	495	468
Summa tillgångar	19 994	19 129	17 320	16 700
<u>Eget kapital, avsättningar och skulder</u>				
Eget kapital	7 070	6 532	5 716	5 347
- därav periodens/årets resultat	510	416	369	284
- därav resultatutjämningsreserv	250	250	250	250
Avsättningar	1 131	1 101	636	603
Avsättningar för pensioner	603	557	551	512
Andra avsättningar	528	544	85	91
Skulder	11 793	11 496	10 968	10 750
Långfristiga skulder	7 764	7 994	7 062	7 646
Kortfristiga skulder	4 029	3 502	3 906	3 104
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	19 994	19 129	17 320	16 700
Panter och ansvarsförbindelser				
Pensionsförpliktelser		1 451		1 451
Övriga ansvarsförbindelser		364		603
Summa panter och ansvarsförbindelser		1 815		2 054

Aktuella panter och ansvarsförbindelser per 2021-08-31 har ej inhämtats, då inga väsentliga förändringar har skett sedan 2020-12-31.

Redovisningsprinciper och noter

Den kommunala redovisningen utgår från Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR), om inte annat anges. Därutöver följs det regelverk och den normgivning som gäller för övriga sektorer i samhället och som innefattas i begreppet god redovisningssed.

Aktiebolagen inom koncernen upprättar årsredovisning enligt Årsredovisningslagen (ÅRL) samt Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2016:10 (K2) för mindre aktiebolag respektive BFNAR 2012:1 (K3) för större aktiebolag. Borås Stad och bolagen kan tillämpa olika redovisningsprinciper. Samma redovisningsprinciper som kommer att tillämpas i efterföljande årsredovisning tillämpas i delårsrapporten. Bedömningen är att de bolag som tillämpar K2 utgör en liten och icke väsentlig del av totalen och någon omräkning till K3 görs inte i de sammanställda räkenskaperna.

Med hänvisning till Rådet för kommunal redovisnings rekommendation 16 och 17 upprättar Borås Stad sammanställda räkenskaper och delårsrapport som utgår från underkoncernernas bokslut. Delårsrapporten grundas på faktisk redovisning till och med 31 augusti 2021. Därefter har kostnader och intäkter av väsentlig betydelse periodiserats och bokförts i perioden. Samma periodiseringar, av väsentlig betydelse, som görs vid årsbokslutet har också gjorts i delårsbokslutet. Elimineringar avseende internbanken har gjorts med aktuella mellanhavanden per 31 augusti medan övriga elimineringar är schablonmässigt gjorda utifrån senaste årsbokslutets siffror och andelar.

Den sammanställda delårsrapporten avser hela kommunkoncernen, som inkluderar Borås Stad, de majoritetsägda bolagen samt Borås Stads andel i Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund (55 %) och Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (50 %). En uppställning av bolagen som ingår i koncernen återfinns i förvaltningsberättelsens avsnitt Den kommunala koncernen.

Inga förändringar av tidigare redovisningsprinciper har skett sedan föregående årsbokslut.

Noter

	mnkr			
	Koncern		Kommun	
	2021-08	2020-08	2021-08	2020-08
Försäljningsintäkter	173	175	25	41
Taxor och avgifter	708	568	185	166
Hyror och arrenden	609	599	113	116
Bidrag från staten	415	347	406	339
EU-bidrag	6	6	6	6
Övriga bidrag	206	180	200	169
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	216	223	213	220
Försäljning av anläggningstillgångar	47	49	46	49
Försäljning av exploateringsfastigheter	16	48	16	48
Övriga verksamhetsintäkter	83	75	20	13
Summa verksamhetens intäkter	2 479	2 270	1 230	1 167

	mnkr			
	Koncern		Kommun	
	2021-08	2020-08	2021-08	2020-08
Personalkostnader	-3 951	-3 842	-3 578	-3 500
- därav arbetsgivaravgifter, pensioner mm	-1 134	-1 108	-1 021	-1 011
Förbrukningsinventarier och förbrukningsmaterial	-342	-339	-173	-160
Anläggnings- och underhållsmaterial	-67	-76	-42	-49
Energikostnader	-123	-106	-74	-72
Transiteringsavgifter	-23	-23	0	0
IT, abonnemang, licenser	-90	-65	-68	-48
Bidrag och transfereringar	-210	-235	-206	-227
Lokal- och fastighetskostnader	-264	-250	-249	-240
Konsultkostnader	-57	-54	-26	-25
Avgifter och övriga tjänster	-247	-185	-81	-86
Köp av verksamhet	-238	-216	-636	-612
Anläggnings-tjänster och övriga tjänster	-137	-140	-81	-105
Transport och resor	-169	-187	-147	-164
Övriga kostnader	-141	-152	-13	-19
Summa verksamhetens kostnader	-6 059	-5 870	-5 374	-5 307

Nämndernas resultat 2021

Resultat, mnkr

Budgetuppföljning 2021-08	Bokslut 2019	Bokslut 2020	Budget 2021	Prognos 2021	Avvikelse mot budget
Nettokostnader	-6 165,7	-6 326,4	-6 526,3	-6 543,7	-17,4
Avskrivningar	-267,1	-295,8	-315,0	-315,0	0,0
Verksamhetens nettokostnader	-6 432,8	-6 622,2	-6 841,3	-6 858,7	-17,4
Skatteintäkter	5 157,6	5 217,151	5 299,4	5 481,6	+182,2
Generella statsbidrag mm	1 294,6	1 561,448	1 591,9	1 586,9	-5,0
Finansnetto	55,7	37,7	30,0	30,0	0,0
Resultat efter skatteintäkter och finansnetto	75,1	194,1	80,0	239,8	+159,8
Realisationsvinster från markförsäljning	23,6	89,8	0,0	50,0	+50
Kommunens resultat	98,7	283,9	80,0	289,8	+209,8

Ökning av verksamhetens nettokostnader	2,4 %	2,9 %	3,2 %	3,6 %
därav nämnderna	4,8 %	3,7 %	2,6 %	2,7 %
Ökning av skatte- och bidragsintäkter	3,6 %	5,1 %	3,2 %	4,3 %
Årets resultat/skatte- och bidragsintäkter, %	1,5 %	4,2 %	1,2 %	4,1 %
Nettoinvesteringar	620	419	650	700
Självfinansiering av investeringarna	59 %	138 %	61 %	86 %

Kommunens totala resultat beräknas i dagsläget till +289,8 mnkr inklusive försäljning av mark och tomträtter som bidrar med nettointäkter på f n 50,0 mnkr.

Avskrivningar på tidigare gjorda investeringar beräknas till 315,0 mnkr och är lika med budget

Skatteintäkter och generella statsbidrag beräknas i dagsläget sammantaget till +177,2 mnkr bättre än den budget som KF beslutade om i november.

Finansnettot beräknas till 30 mnkr vilket är lika med budget. Marknadsräntorna är fortsatt låga men kompenseras av en relativt stor internbanksmarginal tack vare fortsatt hög lånevolym.

Balanskravsresultat för 2021 beräknas till ca +240 mnkr. Realisationsvinster på 50 mnkr är då exkluderade.

Driftredovisning, tkr

Nämnd/budgetram	Ingående ack resultat	Budget 2021	Nettokostn tom augusti	Resultat tom augusti	Nettokostn prognos 2021	Resultat prognos 2021
Kommunfullmäktige	0	15 600	-9 155	1 237	-15 600	
Stadsrevisionen	1 309	6 050	-4 021	1	-6 050	
Kommunstyrelsen						
- stadsledningskansliet	5 000	134 828	-70 304	19 389	-132 239	2 589
- kommundemensamt	0	124 300	-82 237	630	-124 300	
Valnämnden	600	1 100	-700	32	-1 700	-600
Överförmyndarnämnden	0	9 000	-6 002	-27	-9 000	
Lokalförsojningsnämnden	-72 649	38 400	-36 340	-10 740	-57 900	-19 500
Fritids- och folkhälsonämnden						
- fritid- och folkhälsa	268	229 100	-167 174	-10 386	-245 940	-16 840
- föreningsbidrag	0	44 150	-31 929	-878	-45 150	-1 000
Servicenämnden	31 007	-7 000	3 743	-924	5 500	-1 500
Samhällsbyggnadsnämnden	21 771	23 600	-6 417	9 316	-21 050	2 550
Tekniska nämnden						
- väghållning, parker mm	29 188	157 940	-92 772	9 722	-165 681	-7 741
- persontransporter	0	77 150	-49 978	5 459	-78 556	-1 406
Miljö- och konsumentnämnden	436	28 350	-20 759	-3 389	-34 905	-6 555
Kulturnämnden	2 638	190 080	-123 157	5 738	-188 980	1 100
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	3 469	584 794	-363 691	6 246	-578 794	6 000
Arbetslivsnämnden	3 000	243 250	-165 513	1 307	-246 337	-3 087
Sociala omsorgsnämnden	-5 787	727 863	-469 298	12 455	-717 863	10 000
Förskolenämnden	13 719	805 493	-513 907	22 761	-802 493	3 000
Grundskolenämnden	25 187	1 586 905	-1 042 734	10 581	-1 586 905	
Individ- och familjeomsorgsnämnden	-32 955	335 950	-230 403	-6 349	-344 950	-9 000
Vård- och äldrenämnden	104 494	1 421 975	-891 233	63 223	-1 386 975	35 000
Summa	130 695	6 778 878	-4 373 981	135 404	-6 785 868	-6 990

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige räknar med ett nollresultat vid årets slut.

Revisorskollegiet

Stadsrevisionen räknar med ett 0-resultat vid årets slut.

Kommunstyrelsen

Stadsledningskansliet

Stadsledningskansliet prognostiserar ett resultat på +2,6 mnkr 2021 inklusive kostnader för godkända "öronmärkta" projekt. Den förändrade prognosen i förhållande till tertial 1 förklaras av ännu lägre kostnader vad gäller inställda, uppskjutna eller pausade aktiviteter och projekt. Personal på flertalet

avdelningar har fått ställa om sina arbetsuppgifter till att fokusera på uppgifter knutna till pandemin vilket medfört att förväntade kostnader har uteblivit.

I den totala årsprognosen för staden i årets första tertial rapport fanns en kostnadspost uppgående till -25 mnkr avseende inköp av Corona relaterad skyddsutrustning. Då togs inte hänsyn till ev. statsbidrag eller förändring av lagret för skyddsutrustning. I andra tertialrapporten lämnar Kommunstyrelsen en prognos avseende denna kostnadspost på -5 mnkr, vilket är en förändring om 20 mnkr, resultat av nu utbetalda statsbidrag och nedskrivning av lager. Stadsledningskansliet uppskattar att de direkta totala ekonomiska konsekvenserna av Covid-19 innebär en nettokostnad på -1,6 mnkr som konsekvens av tidigare nämnda anpassningar i verksamheten.

Kommungemensam verksamhet

Kommungemensam verksamhet prognostiserar ett resultat i balans vid årets slut. Nettokostnaden för den kommungemensamma verksamheten uppgår till 82,2 mnkr, vilket är 0,6 mnkr lägre än budgeterat. Den positiva budgetavvikelsen förklaras främst av kommande kostnader under årets resterande månader.

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden räknar med en ekonomi i balans 2021. Underskottet till och med augusti är -27 tkr och beror på kostnader för arvoden och ersättningar till gode män och förvaltare. Den årliga granskningen av ställföreträdarnas årsräkningar är som intensivast under årets första sex månader. I likhet med tidigare ökar antalet svåra och komplexa ärenden.

Valnämnden

Valnämnden räknar med ett resultat på -600 tkr. Nämnden har fått beviljat att få använda sitt ackumulerade resultat till förberedelse av valverksamheten inför valåret och för att förbättra vallokalerna vad gäller tillgänglighet.

Lokalförsörjningsnämnden

Lokalförsörjningsnämnden prognostiserar ett underskott på 20,6 mnkr. Det beror främst på kostnader för Kyllaredsgymnasiet -11 mnkr, förlikningsavtal med Carnes Fastigheter -3,5 mnkr samt ekonomiska konsekvenser på grund av Covid-19 såsom beviljade hyresreduktioner -5 mnkr och minskade hyresintäkter inom äldreomsorgen -2 mnkr. I Borås Stads budget har medel avsatts centralt för Kyllaredsgymnasiets kostnader.

Samhällsbyggnadsnämnden

Samhällsbyggnadsnämnden redovisar per augusti ett resultat på ca +9,3 mnkr. Intäkterna är 6,9 mnkr högre än budget för perioden bl.a. inom bygglov och lantmäteri. Antal inkomna ärenden är betydligt högre än föregående år för båda verksamheterna. Även kostnadssidan ligger lägre och beror till stor del på att plankonsulter ännu inte använts i förväntad omfattning. Årsprognosen beräknas i dagsläget till +2,6 mnkr utifrån en bedömning av utvecklingen resten av året. Bl.a. planeras en del engångskostnader och en ökad mängd detaljplaner kommer att utföras.

Serviceämnden

Serviceämnden beräknar ett resultat på +5,5 mnkr vid årets slut vilket är något lägre än Kommunfullmäktiges godkända budget som innefattar ett resultatkrav på +7,0 mnkr. Utfallet till och med augusti uppgår till +3,7 mnkr vilket är i linje med den årsprognos som Serviceämnden antagit.

Tekniska nämnden

Väghållning, skog, parker

För Väghållning skog parker mm beräknas ett negativt resultat vid årets slut på -7,7 mnkr jämfört med Kommunbidraget. Av detta beror -2,5 mnkr på beslut/åtgärder som kan hänföras till coronaviruset, bl.a. lägre intäkter för parkeringsverksamheten och uteblivna intäkter för markupplåtelse avseende torghandel och uteserveringar.

Övrigt underskott ligger inom vinterväghållningen som efter augusti månad prognosticerar en avvikelse på -1,5 mnkr för helåret. Jämfört med förra året som gav ett stort budgetöverskott har vinterkostnaderna ökat med ca 50% på grund av ogynnsam väderlek under vårvintern. Vinterkostnaderna totalt under året kommer att bero på hur höstvintern ser ut. Kostnaderna för belysningsverksamheten beräknas att överskrida budget med cirka -2,5 mnkr och är främst kopplat till ett stort antal kabelfel som förorsakats av de omfattande fibergrävningarna som utförts.

Persontransporter

För Persontransporter beräknas ett negativt resultat för helåret med -1,4 mnkr. Jämförs utfallet jan-augusti 2021 med samma period förra året är nettokostnaderna i stort sett oförändrade. Resandevolymen inom färdtjänsten har hittills under året ökat med 4% jämfört med motsvarande period förra året. Prognosunderskottet för helåret 2021 beror främst på att bilpoolens bokningar minskat kraftigt. Planen är att under året minska fordonsflottan i takt med att fordonsavtalen går ut.

Miljö- och konsumentnämnden

Miljö- och konsumentnämnden beräknar ett resultat på -6,6 mnkr i förhållande till kommunbidraget. Prognosen är sämre än i tidigare rapporter och jämfört med prognosen efter april är det en försämring av resultatet med 5,1 mnkr. En orsak till den negativa prognosen är att som en del i Borås Stads stöd till näringslivet så har Fullmäktige beslutat att Borås Stad inte ska fakturera någon årlig avgift för alkoholtillsyn, ett intäktsbortfall på ca 1,9 mnkr för Miljö- och konsumentnämnden. Intäkter enligt Miljöbalken prognostiseras till 4,0 mnkr lägre än budgeterat beroende på ändrat arbetssätt under pandemin men här påverkar även stor personalomsättning. Med hänsyn till godkänt ianspråktagande av ackumulerat resultat och beslutade öronmärkta projekt prognostiseras ett negativt resultat på -5,1 mnkr för helåret.

Fritids- och folkhälsonämnden

Fritid och folkhälsa

Fritids- och folkhälsonämnden beräknar för Fritidsramen ett underskott på -16,8 mnkr vid årets slut. Underskottet består nästan uteslutande av konsekvenser kopplade till coronapandemin och då främst uteblivna intäkter. Största avvikelsen finns inom badverksamheten med netto -11,0 mnkr. Även andra anläggningar är drabbade av lägre intäkter ex. Borås Arena. SM-veckan vinter 2021 genomfördes i annan tappning än vad som planerades i och med att evenemanget som helhet ställdes in. Ett full SM på längdskidor genomfördes till en kostnad om ca 1,8 mnkr. I bokslut 2020 lämnade nämnden tillbaks 4,3 mnkr av ett tidigare anvisat anslag på 5,0 mnkr. Kostnaderna för SM på skidor är bokförda 2021 och ger då ett underskott detta år.

Föreningsbidrag

Föreningsbidrag räknar med ett underskott på -1,0 mnkr vid årets slut med anledning av att föreningar kompenseras för tidigare fakturerade lokalkontrakt. Detta hör samman med pandemins påverkan på föreningslivet och de restriktioner som infördes.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beräknar i dagsläget ett överskott på +1,1 mnkr jämfört med Kommunbidraget vid årets slut. Nämnden anger att Coronaläget under våren påverkat med 150 tkr i lägre intäkter på grund av färre besökare på Textilmuseet. Föreningsavgifterna för biblioteken beräknas bli 0,3 mnkr lägre under året vilket beror på färre besökare och utlån samt fria omlån i syfte att hålla nere smittspridningen. Nettoresultatet för nämnden bli ändå positivt tack vare intakt buffert.

Förskolenämnden

Förskolenämnden prognostiserar ett resultat på +3 mnkr vid årets slut. Utfall perioden jan - augusti redovisar ett resultat på +22,8 mnkr i förhållande till periodens budget. Till största delen beror detta överskott på lägre personalkostnader som bland annat beror på högre frånvaro av personal som en effekt av pandemin.

Nämnden bedömer att de ekonomiska konsekvenserna av Covid-19 inneburit minskade barnomsorgsintäkter men även minskade personalkostnader, totalt ett netto på ca +14,5 mnkr.

Under perioden januari - augusti har antalet inskrivna barn i Borås Stads egna förskolor varit 60 färre än under motsvarande period förra året, fristående förskolor har haft 16 barn färre samt fristående pedagogisk omsorg har minskat med fem platser. Pandemin har bidragit till att mängden inskrivna barn minskat eftersom vårdnadshavare valt att senarelägga inskolningar. Sammantaget, när även köpta och sålda platser till annan kommun räknas med, har Förskolenämnden betalningsansvar för 90 färre barn under januari-augusti än under motsvarande period 2020.

Grundskolenämnden

Grundskolenämnden prognostiserar ett resultat i balans vid årets slut. Enligt nämnden har den tilläggsbudget som beslutades i maj inneburit att det inte längre finns något behov av anpassningar, förutom de skolor som behöver anpassa på grund av ett förändrat elevantal.

Nämnden bedömer att Covid-19 tagit tid och kraft från det ordinarie arbetet, vissa uppdrag och processer har behövt skjutas fram eller ställas in men uppskattar att det inte inneburit några ekonomiska konsekvenser av betydelse i nuläget (ca 400 tkr).

Antal elever i grundskola var i augusti 12 349, en ökning med 45 elever i jämförelse med augusti 2020, därav har elever i fristående skola ökat med 92 elever till 1 791 elever.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden prognostiserar ett resultat på +6 mnkr som beror på att utfall av köpta och sålda platser visar på ett mer positivt utfall än budget samt att tilläggsbudgetarna inte kommer att förbrukas i sin helhet under innevarande år. Resultatet förutsätter att skolornas åtgärdsplaner för budget i balans får full effekt under året.

Nämnden bedömer att de ekonomiska konsekvenserna av Covid-19 innebär en nettokostnad på -5 mnkr.

I augusti var det 4 264 elever från kommunen i gymnasieskola, 104 elever fler jämfört med augusti 2020. I Borås stads gymnasieskolor var det 4 612 elever i augusti, 88 elever fler jämfört med augusti 2020.

Individ- och familjeomsorgsnämnden

Individ- och familjeomsorgsnämnden visar i sin prognos för 2021 ett negativt resultat motsvarande -9 mnkr, det är en sämre prognos jämfört med tidigare och det är främst ökad volym på köpta externa familjehemsplatser som är skillnaden mot tidigare. Det är viktigt att nämnden arbetar med att hantera sitt prognostiserade underskott, utifrån de åtgärder som är framtagna, för att nå ett resultat som är i nivå med budget 2021. Nämndens budget 2021 förstärktes med 11 mnkr för strukturellt underskott i grunduppdraget och nytt avtal ungdomsmottagning och sedan med ytterligare 6 mnkr i tilläggsbudget. De största underskotten prognostiseras under verksamheten barn- och ungdomsvård med -13 mnkr och vård av vuxna som beräknas till minus -3 mnkr. Plusposter hos IFO är administration.

Arbetslivsnämnden

Arbetslivsnämnden prognostiserar ett negativt resultat 2021 på minus -3,1 mnkr jämfört med tidigare prognostiserat nollresultat. De största underskotten finns i Relationsvårdsenheten och ekonomiskt bistånd med en prognos på minus 7,5 respektive 5,0 mnkr. Positiva budgetavvikelserna återfinns i verksamheterna Övrigt IFO och Arbetsmarknadsinsatser.

Nettokostnaden t.o.m. augusti 2021 för ekonomiskt bistånd var 40,1 mnkr vilket är 2,5 mnkr högre än föregående år vid samma tidpunkt. 744 hushåll fick ekonomiskt bistånd 2021-08-31 jämfört med 747 hushåll samma tidpunkt 2020. Kostnadsökningen beror till största del på att riksnormen förändrats och ökade kostnader för lägenheter. Att ge människor möjlighet att leva på lön istället för bidrag är Arbetslivsnämndens grundläggande uppdrag. Växla bidrag mot lön är en metod som går ut på att hålla nere kostnaden för försörjningsstödet. Vinsten för individerna är att få en egen lön, prova på ett arbete, komma in i ett socialt sammanhang och får nyttig erfarenhet på väg ut mot egen försörjning.

Relationsvårdsenheten erbjuder stöd till personer över 18 år som är utsatta för hot och våld i nära relationer samt hedersrelaterat hot och våld. Relationsvårdsenheten har tagit fram ett förslag på program för Borås Stads arbete mot hedersrelaterat våld. Detta program kommer att fastställas i Kommunfullmäktige. Verksamheten har också i samverkan tagit fram ett handbok avseende stadens praktiska arbete mot hedersrelaterat våld. Handboken riktar sig till alla förvaltningar som möter personer som upplever sig utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck till exempel socialtjänst, skola, förskola, fritidsverksamhet samt CKS. Implementeringen av handboken i Borås Stad påbörjades under våren 2021 och arbetet fortlöper. Underskottet beror på dyrare och längre placeringar mycket beroende på att de som placeras har en komplex problembild.

Sociala omsorgsnämnden

Sociala omsorgsnämnden redovisar en positiv budgetavvikelse på +12,5 mnkr till och med augusti och prognostiserar ett resultat för helåret på +10 mnkr, vilket är en betydligt bättre prognos än det nollresultat nämnden prognostiserade i tertial ett. Pandemin har påverkat verksamheten och som en följd av detta har personalkostnaderna varit lägre än budgeterat. Arbetet med att samplanera bemanning mellan enheter fortsätter. En genomlysning av verksamheten påvisar underskott av resurser för en fullgod helgbemanning medan det finns ett överskott av resurser under vardagar. För att komma tillrätta med detta krävs ett ökat samarbete/samplanering med t ex daglig verksamhet. Nämnden prognostiserar ett underskott jämfört med budget på material och tjänster och det beror till största delen på kostnader för personlig assistans men även på en del tillfälliga ersättningsregler under pandemin.

Vård- och äldre- och vårdnämnden

Vård- och äldre- och vårdnämnden visar ett resultat på 63,2 mnkr efter andra tertialet 2021, för helåret är prognosen för nämnden 35 mnkr. Överskottet är direkt kopplat till att utförda volymer minskar samt att statsbidragen för nämnden ökat markant. Att utförda volymer minskar har en direkt koppling till pandemin. Brukare har en mer avvaktande förhållningssätt gentemot nämndens insatser. Nämndens prognos efter april var ett årsresultat på 5 mnkr.

Med anledningen av det stora förväntade överskottet kopplat till volymer har förvaltningen sett över verksamhetens behov av upprustning med fokus på brukarmiljö för att jämna ut de skillnader som finns sedan tidigare mellan de olika boendena inom såväl korttids- och vård och omsorgsboenden. Även en större satsning på kompetensutveckling för nämndens omsorgspersonal planeras att göras med start under hösten.

Inom hemtjänsten finns fortsatt en obalans mellan den tid som myndighetsutövningen beställer och den tid som utförs. Brukartiden inom hemtjänsten är efter augusti i år 58,4 % vilket är lägre än budget för 2021 som ligger på 65 % men något högre än de 58 % man hade vid motsvarande tid förra året.

Jämställdhetsperspektivet

Arbetet för ökad jämställdhet är en viktig fråga för den framtida utvecklingen av Borås. En jämställd stad där människor har möjlighet att leva och verka på lika villkor och med samma förutsättningar är det som ska eftersträvas. För att uppnå detta ska Borås Stad arbeta med jämställdhetsintegrering, som innebär att ett jämställdhetsperspektiv ska beaktas i all politik som påverkar människors villkor, så att alla kvinnor och män, flickor och pojkar kan leva jämställda liv. Under varje kalenderår rapporterar stadens nämnder ett antal gånger in hur de arbetar med att främja jämställdhet. Fokus är att beskriva hur det dagliga arbetet kring jämställdhet bedrivs eller har förändrats inom verksamheten med ett externt fokus, det vill säga utifrån invånares, kunders, brukares och elevers perspektiv.

Utifrån inrapporterade aktiviteter framkommer en stor skillnad i hur nämnder arbetar med jämställdhet och kunskapen om jämställdhet varierar. Flera inrapporteringar är liknande för varje år, kopplas inte till planerade aktiviteter beskrivna i budget och flera har svårt att koppla jämställdhetsperspektivet till sin nämnd. Det har också uttryckts från förvaltningar att gender budgeting är svårhanterat då det sällan framkommer hur det används under budgetprocessen. Nedan följer några exempel på från nämnderna i delårsrapporten per september.

Kommunstyrelsens budget planerades det för en genusanalys av friskvårdsbidrag och kompetensutveckling för att få kunskap om hur kunskap fördelas mellan könen. Denna analys är nu påbörjad. En konsekvensanalys håller på att arbetas fram där jämställdhetsaspekten utgör en viktig grund. Analysen kommer att finnas tillgänglig för handläggare för att säkerställa att beslutsunderlag bl.a. är grundade i jämställdhet.

Samhällsbyggnadsnämnden presenterar i sin budget inga ambitionshöjande åtgärder utan skriver att förvaltningen har en jämn fördelning när det gäller kvinnor och män, 50% kvinnor och 50% män. Fördelningen är olika inom yrkeskategorierna, till exempel består administrationen enbart av kvinnor medan arkitekt- och ingenjörssidan har jämnats ut över tid. Lika rättigheter för alla och HBTQIA följs upp på arbetsplatsträffar enligt SAM-kalendern. Exakt samma text har rapporterats in till delårsrapporten vilket innebär att det inte går att följa upp jämställdhetsarbetet.

Hos Kulturnämnden nämns bland annat bibliotekens strävan efter jämnare könsuppdelning upp i budget för 2021. Bibliotekens programplanering sker främst utifrån kvalitet på föreläsarna, men biblioteken försöker att ha en jämn fördelning mellan kvinnliga och manliga föreläsare samt en bredd i utbud. I delårsrapporteringen framkommer att intentionen är en jämnare könsfördelning hos personalen men att arbetet försvåras av att det även är ojämn könsfördelning på utbildningarna som i Biblioteks- och informationsvetenskap.

I budget för 2021 skriver Grundskolenämnden att arbetet för ökad jämställdhet finns med i befintlig verksamhetsplanering. Nämnden antog också en plan för jämställdhetsintegrering med ett antal åtgärder som gäller 2021 ut. I delårsrapporten förtydligas detta då nämnden skriver att jämställdhetsperspektivet har arbetats in i verksamhetsplaneringen och budgetarbetet. Förvaltningen och skolorna arbetar utifrån uppdrag där jämställdhetsintegreringsplan, mänskliga rättigheter, hedersrelaterat våld samt barnkonventionen där jämställdhetsperspektivet ingår på ett naturligt sätt. Arbetet med barnkonventionen blir alltmer synligt. Dels har medarbetare deltagit på Borås Stads grundutbildning om Barnkonventionen och dels lyft barnperspektivet i Förvaltningschefens beslut.

Individ- och familjeomsorgsnämnden skriver i budget för 2021 att nämnden satt upp tre mål för arbetet med jämställdhetsintegrering i förvaltningen. Dessa är att öka kunskapsnivån kring normkritik beträffande genus, att säkra ett likvärdigt och gott bemötande samt delaktighet och medskapande där detta är möjligt, oavsett kön och att identifiera eventuella könsskillnader i verksamheter utifrån likvärdig service och likvärdig myndighetsutövning samt insatsers omfattning och utformning. För att nå måluppfyllelse har två åtgärder kopplats till varje målformulering. Ett första steg har sedan varit att ge samtliga medarbetare och nämnden en obligatorisk föreläsning om normer kring kön i samhället och könsstereotypa förhållningssätt inom socialtjänsten i förhållandet till brukaren, följt av en dialog på varje enhets arbetsplatsträff. Varje enhet kommer att fortsätta med att en gång per år, under en treårsperiod, belysa frågor kring normkritiskt tänkande gällande genus. Olika material kommer i samband med detta att lämnas till enheterna som stöd för dialogen.

Intern kontroll

I delårsrapport januari-augusti ska nämnderna följa upp kontrollmomenten enligt sina antagna interna kontrollplaner vilket innebär att kontrollmoment med kontrollfrekvens månad, kvartal, tertial och halvår har följts upp. Samtliga nämnder utom Sociala omsorgsnämnden har gjort detta. Några nämnder redovisar avvikelser i uppföljningarna och har då beslutat om åtgärder för att minimera avvikelserna. Enligt Borås Stads modell för intern kontroll ska de risker som bedömts med sannolikhet 4 och konsekvens 4, dvs. riskbedömning 16, åtgärdas direkt. I nämndernas riskanalyser för 2021 finns inga risker med bedömning 16 och därmed redovisas inga direkta åtgärder.

Enligt beslut i Kommunstyrelsen 2020-05-11 §189 ska varje förvaltning redovisa antal anmälda bisysslor i tertialuppföljning 2. I Borås Stad finns uppgifter om cirka 205 anmälningar om bisyssla under perioden september 2020 till augusti 2021.

Samtliga nämnder har beaktat bisyssla i samband med framtagandet av intern kontrollplan för 2021. Uppföljningen av 2021 års intern kontrollplan redovisas i samband med årsredovisningen.

I tabellen nedanför visas hur anmälan om bisyssla är fördelat per nämnd.

	Antal anmälda bisysslor jan-aug 2020	Antal anmälda bisysslor sept 2020-aug 2021
Revisorskollegiet	2	2
Kommunstyrelsen	18	3
Överförmyndarnämnden	3	6
Valnämnden	0	0
Lokalförvaltningsnämnden	2	11
Samhällsbyggnadsnämnden	13	11
Serviceämnden	2	4
Tekniska nämnden	18	0
Miljö- och konsumentnämnden	5	6
Fritids- och folkhälsonämnden	14	4
Kulturnämnden	10	6
Förskolenämnden	49	19
Grundskolenämnden	6	uppgift saknas
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	41	14
Individ- och familjeomsorgsnämnden	10	11
Arbetslivsnämnden	16	8
Sociala omsorgsnämnden	71	cirka 100
Vård- och äldreomsorgsnämnden	40	uppgift saknas
Summa	320	cirka 205

Nettoinvesteringar

Investeringsredovisning, mkr

	Utgifter sedan start				varav årets investeringar			
	Total godkänd utgift	Ack. utgift tom augusti	Avvikelse	Prognos total utgift	Budget	Utgift tom augusti	Avvikelse	Prognos
GEMENSAMMA FUNKTIONER								
Projekt med årliga anslag					151,0	82,9	68,1	181,2
Fleråriga projekt	38,1	4,4	33,7	38,1	35,0	1,4	33,6	12,0
- varav Wiskania yttre renovering	14,0	0,4	13,6	14,0	14,0	0,4	13,6	5,4
GATOR, VÄGAR OCH PARKER								
Projekt med årliga anslag					81,7	29,0	52,7	62,4
Fleråriga projekt	68,0	15,4	52,6	68,0	45,4	0,8	44,6	5,0
- varav Kronängsparken	18,0	0,8	17,2	18,0	12,6	0,4	12,2	4,0
FRITID OCH KULTUR								
Projekt med årliga anslag					27,8	11,4	16,4	27,8
Fleråriga projekt	176,7	149,1	27,6	193,3	65,5	35,2	30,3	60,1
- varav Utveckling av Borås skidstadion	13,0	11,4	1,6	15,0	0,6	0,0	0,6	0,6
- varav Nya Fristadhallen	45,9	24,9	21,0	51,0	43,3	22,2	21,1	39,1
FÖRSKOLA								
Projekt med årliga anslag					1,8	0,0	1,8	1,8
Fleråriga projekt	135,8	18,1	117,7	137,7	55,4	5,6	49,8	24,7
- varav Strandvägens förskola	39,5	9,5	30,0	40,7	23,5	4,5	19,0	15,8
GRUNDSKOLA								
Projekt med årliga anslag					10,0	4,0	6,0	6,2
Fleråriga projekt	1 226,3	203,0	1 023,3	1 166,6	221,9	99,7	122,2	215,1
- varav Myråsskolan om- och tillbyggnad	230,0	67,5	162,5	239,0	78,7	51,1	27,6	109,6
- varav Byttorpskolan om- och tillbyggnad	154,0	95,1	58,9	160,6	54,2	28,4	25,8	50,7
GYMNASIESKOLA								
Projekt med årliga anslag					5,0	0,8	4,2	5,0
Fleråriga projekt	22,0	19,8	2,2	21,8	13,5	11,3	2,2	13,8
- varav Almåsgymnasiet innergård	17,5	15,4	2,1	17,5	13,3	11,2	2,1	13,3
VÅRD OCH OMSORG								
Projekt med årliga anslag					3,0	0,0	3,0	3,0
Fleråriga projekt	209,4	69,9	139,5	208,7	117,2	38,0	79,2	51,4
- varav Skogsfrugatan SOL	30,0	20,9	9,1	28,9	24,9	15,8	9,1	23,4
- varav Färgargatans LSS	18,2	16,2	2,0	18,0	14,4	12,4	2,0	14,1
INKÖP AV FASTIGHETER								
Projekt med årliga anslag					30,0	1,1	28,9	5,0
AFFÄRSVERKSAMHET								
Projekt med årliga anslag					1,0	0,3	0,7	0,9
Fleråriga projekt	18,9	1,8	17,1	18,9	5,9	1,3	4,6	9,0
SUMMA NETTOINVESTERINGAR					871,1	322,8	548,3	684,4

I tabellen ovan redovisas investeringarna uppdelat på projekt med årliga anslag samt fleråriga projekt.

Total investeringsbudget 2021 uppgår till 871,1 mnkr, varav 177,4 mnkr avser ej förbrukade investeringsmedel från tidigare år. Till och med augusti har investeringsutgifterna uppgått till 322,8 (193,1) mnkr. Nämndernas prognoser för 2021 visar på en sammanlagd investeringsvolym om 684,4 mnkr, vilket innebär en positiv avvikelse mot budget på 186,7 mnkr.

Nedan kommenteras större projekt

Gemensamma funktioner

Renoveringen av Wiskania är försenad på grund av överklagad upphandling och kommer troligtvis igång under hösten. Projektet beräknas vara färdigställt vid årsskiftet 2021/2022 och prognosen är att totalbudgeten på 14 mnkr kommer att hållas.

Projektet ombyggnad av fullmäktigesalen är senarelagt på grund av diskussioner kring omfattning och utförande. Preliminär byggstart blir i december och projektet bedöms bli klart under våren 2022.

Även här är prognosen att den totala budgeten på 8 mnkr kommer att hållas.

Gator, vägar och parker

Planerad byggstart för Kronängsparken, etapp 1 är hösten 2021 med fokus på fotbollsplanen och området närmast spelytan. Projektet är försenat och det beror på bland annat på Länsstyrelsens krav på sanering vilket ledde till försenad detaljplan. Ingen avvikelse mot budget för den totala kostnaden på 18 mnkr aviseras.

Fritid och kultur

Nybyggnation av idrottshall i Fristad startade vid årsskiftet 2020/2021. Hallen kommer att färdigställas i april 2022 och prognosen är att den totala byggkostnaden då kommer att överstiga budgeten med 5,1 mnkr.

Ombyggnad av Sjöbovallen beräknas överstiga budgeterad totalkostnad med 2,3 mnkr och orsaken är att utökade lokaler begärdes av föreningen.

Utvecklingen av Borås skidstadion fortgår. Under årets första åtta månader har många åtgärder genomförts, bland annat har de båda stora parkeringsplatserna, dels vid skidstadion och dels i anslutning till Ymergården, asfalterats för att öka tillgängligheten. Flera insatser inför SM på skidor i februari har också gjorts.

Förskola

Nybyggnation av Strandvägens förskola i Sandared startade senare än planerat på grund av överklagat bygglov. Förskolan beräknas vara klar att tas i bruk i juni 2022 och har då en kapacitet på 120 platser. Den ekonomiska slutprognosen för projektet är 40,7 mnkr vilket innebär en negativ avvikelse mot budget med 1,2 mnkr.

Grundskola

Om- och tillbyggnad av Myråsskolan har påbörjats tidigare än planerat och beräknas vara klar sommaren 2023. Prognosen för projektet är 239 mnkr vilket innebär att budgeten överskrids med 9 mnkr. De ökade kostnaderna beror på högre projekteringskostnader, uppkomst av asbest samt att diverse förstärkningsarbeten har gjorts.

Om- och tillbyggnad av Byttorpskolan pågår och kommer att vara färdigställd i december 2022.

Elevkapaciteten kommer då att vara utökad från 275 till ca 570 elever. Kostnaderna för projektet prognostiseras att bli högre än budget, 6,6 mnkr. Avvikelsen förklaras med bland annat omläggning av dagvatten och dräneringsåtgärder samt ökade byggleddningskostnader.

Vård och omsorg

Nybyggnation av bostad med särskild service enligt socialtjänstlagen (SoL) på Skogsfrugatan kommer att vara klar i december 2021. Bostaden kommer att bestå av 10 lägenheter. Total budget för projektet är 30 mnkr. Inga större oförutsedda kostnader har uppkommit därav prognostiseras det en positiv avvikelse mot budget på 1,1 mnkr.

LSS-boendet på Färgargatan är snart klart, slutbesiktning för byggnationen planeras till oktober 2021. Boendet består av 6 lägenheter. Kostnaderna för byggnationen kommer att rymmas inom budgeten på 18,2 mnkr.

Bolagens resultat 2021

Årsprognosen för bolagen totalt är på 116 mnkr. Prognosen är 19 mnkr bättre än budget, bestående av positiv avvikelse för bostadsbolagen med 2 mnkr och för stadshuskoncernen med 17 mnkr. Kommunstyrelsen bedömer att stadshuskoncernens underskottsbolag kan finansieras med koncernbidrag 2021.

Kommunstyrelsen konstaterar att bolagens delårsrapporter varierar i innehåll. De bolag som rapporterar budgetavvikelser behöver förstärka sin analys. I flera fall har inte heller någon redovisning av periodens styrelsearbete lämnats.

Nedan kommenteras budgetuppföljningen bolag för bolag med utfall ackumulerat per augusti, bedömd helårsprognos samt händelser under året av väsentlig betydelse.

Stadshuskoncernen

Resultat efter finansnetto, mnkr

Stadshuskoncernen	Utfall jan-aug	Budget 2021	Prognos 2021	Budget-avvikelse
Moderbolaget Borås Stadshus AB	-1,9	-3,2	-3,0	+0,2
Borås Energi och Miljö AB	48,9	44,8	56,1	+11,3
Borås Elnät AB	44,7	53,7	58,3	+4,6
Borås Djurpark & Camping AB	13,1	-12,0	-7,8	+4,2
Borås kommuns Parkerings AB	3,8	7,9	3,9	-4,0
Industribyggnader i Borås AB	11,9	12,0	12,0	0
BoråsBorås TME AB	-9,3	-18,0	-17,2	+0,8
Akademiplatsen AB	-19,9	-28,7	-29,5	-0,8
Inkubatorn i Borås AB	-0,1	-2,9	-2,0	+0,9
Summa Stadshusbolagen	91,2	53,6	70,8	+17,2

Borås Stadshus AB - moderbolaget

I Borås Stadshus AB ingår Borås Energi och Miljö AB, Borås Elnät AB, Borås Djurpark & Camping AB, Borås kommuns Parkerings AB, Industribyggnader i Borås AB med dotterbolag, BoråsBorås TME AB, Akademiplatsen AB samt Inkubatorn i Borås AB. Någon sammanställd koncernprognos har inte upprättats.

Moderbolaget Borås Stadshus AB räknar för egen del med ett årsresultat som är 0,2 mnkr bättre än budget till följd av lägre räntekostnader. Bolagets underskott förutsätts finansieras genom koncernbidrag från dotterbolagen. Koncernbidragen fastställs av Kommunfullmäktige i samband med bokslutet.

Under perioden har styrelsen behandlat budgetuppföljning till och med april.

Borås Energi och Miljö AB

Bolaget bedömer att årsresultatet blir 11,3 mnkr högre än budget. Investeringsnivån förväntas bli 96 mnkr lägre än budgeterade 469 mnkr, exklusive EMC-projektet, på grund av senarelagda projektstarter.

I delårsresultatet redovisas en positiv budgetavvikelse med 22 mnkr, och ett resultat som är 10 mnkr bättre än utfallet under motsvarande period 2020. Avvikelsen består både av högre intäkter, främst avseende el och fjärrvärme, och av högre kostnader, för bränsle som en konsekvens av högre fjärrvärmeproduktion samt för ett ändrat miljötillstånd och juridiska arvoden rörande ett skiljeförfarande.

EMC-projektet är på väg att avslutas och nettoinvesteringen uppgår till 3 543 mnkr per den 31 augusti. Totalbudgeten är 3 667 mnkr.

Kommentarer kring prognos och delårsresultat per affärsområde:

- AO Energi: Prognos förbättrad med 8,8 mnkr mot budget (prognos 35,1 mnkr). Utfallet per augusti är 6,7 mnkr bättre än budget. Hög produktionsvolym samt gynnsamma elpriser har gett höga el- och fjärrvärmeintäkter. Även kostnaderna ligger högre än budget, främst bränslekostnaderna som ökat på grund av hög produktion men också för underhåll.
- AO Vatten och Avlopp: Prognos förbättrad med 7,4 mnkr mot budget (prognos 12 mnkr). Utfallet per augusti är 12,4 mnkr bättre än budget då affärsområdet har haft högre intäkter för rörliga vatten- och avloppsavgifter samt lägre externa kostnader och energikostnader.
- AO Avfall och Återvinning: Prognos förbättrad med 3,3 mnkr mot budget (prognos 14,7 mnkr). Utfallet per augusti är 2,5 mnkr bättre än budget, främst till följd av högre intäkter för deponi, askor och verksamhetsavfall. Kostnaderna överstiger budget kopplat till ändrat miljötillstånd samt merkostnader för svarta/vita påsar.
- AO Övriga verksamheter: Prognos försämrad med 8,2 mnkr mot budget (prognos -5,6 mnkr), bland annat tillkommer kostnader för skiljeförfarandet. Utfallet per augusti är 0,6 mnkr bättre än budget.

Borås Elnät AB

Årsresultatet beräknas överstiga budget med 4,6 mnkr, främst till följd av lägre kapitalkostnader på grund av förseningar i mätarbytesprojektet "FRAMM". Istället för att avslutas som planerat under 2022 kommer projektet dröja kvar in på 2023. Utfallet per augusti är 45 mnkr, vilket är 4 mnkr lägre än motsvarande period 2020. Investeringsnivån är 48 mnkr lägre än budget (205 mnkr) då investeringar har senarelagts.

Under perioden har styrelsen fokuserat på resultatutveckling, investeringsutgifter, strategi samt riskanalys och intern kontroll för de närmaste åren.

Borås Djurpark & Camping AB

Bolaget bedömer årsresultatet till -7,8 mnkr, vilket är 4,2 mnkr bättre än budget och 9,7 mnkr bättre än 2020 års utfall. Coronapandemin har fortsatt haft stor påverkan på verksamheten, både positivt och negativt. Positiv inverkan då människor har semesterat i Sverige och köpkraften har varit hög. Negativt genom pandemilagen som reglerat förmågan att ta emot besökare samt uteblivna evenemang som normalt lockar många besökare. Omsättningen till och med augusti är 30 % högre än förra året, främst med anledning av högre entréintäkter till följd av fler öppettid dagar och en annan prisstrategi gällande låg- och högsäsongsdagar. Även campingen och utbildningsverksamheten har återhämtat sig från förra året och omsättningen når budget. Budgeten förutsätter ett koncernbidrag från Borås Stadshus AB för att ge ett nollresultat.

Under perioden har styrelsen bland annat arbetat med bolagets internkontrollplan.

Borås kommuns Parkerings AB

Årsresultatet bedöms bli 4 mnkr sämre än budget, som en följd av tappade intäkter på grund av Coronapandemin. Bolaget har sett en viss återhämtning av beläggningen under augusti och baserar prognosen på det. Investeringsnivån bedöms bli något lägre än budget.

Under perioden har styrelsen bland annat arbetat med beredskap för Covid-19, projektet P-huset Makrillen, genomfört en NKI-undersökning samt infört digitala tillstånd och avtal.

Industribyggnader i Borås AB med dotterbolag

Koncernen Industribyggnader i Borås AB, med dotterbolagen Eolus 6 AB och Kv Strömsdal 3 AB, räknar med att årsresultatet blir lika med budget. Investeringarna följer plan. En översyn av fastigheten Strömsdal 3 gällande underhållsrenovering är gjord, och visar på stora renoveringsbehov.

Styrelsen har arbetat med en översyn av fastighetsmarknaden avseende strategiska fastighetsköp.

Borås Borås TME AB

Resultatet förutses bli 0,8 mnkr bättre än budget på grund av minskade lönekostnader. Budgeten förutsätter ett koncernbidrag från Borås Stadshus AB för att ge ett nollresultat.

Under perioden har styrelsen arbetat med platsvarumärket, presentation av möten och evenemang inför arbetet med affärsplanen samt redovisning av delresultat i Viable Cities projektet. Styrelsen har bland annat beslutat om uppdaterade planer för resten av jubileumsåret, godkänt Miljöhandboken, godkänt Regler och anvisningar för intern kontroll samt godkänt de fem inriktningarna i Platsvarumärket.

Akademiplatsen AB

Bolaget räknar med ett resultat som är 0,8 mnkr sämre än budget till följd av lägre hyresintäkter. Coronapandemin har fortsatt att påverka verksamheten i Borås Kongress med ett stort hyresbortfall som följd, och vidtagna besparingsåtgärder har en marginell betydelse. Bokningsläget framåt ser bättre ut tack vare släppta restriktioner. Budgeten förutsätter ett koncernbidrag från Borås Stadshus AB för att ge ett nollresultat.

Inkubatorn i Borås AB

Bolaget bedömer resultatet till 0,9 mnkr bättre än budget till följd av lägre personalkostnader samt ej genomförda aktiviteter. Budgeten, som understiger Kommunfullmäktiges resultatkrav med 0,3 mnkr, förutsätter ett koncernbidrag från Borås Stadshus AB för att ge ett nollresultat.

Bostadsbolagen

Resultat efter finansnetto, mnkr

Bostadsbolagen	Utfall jan-aug	Budget 2021	Prognos 2021	Budget-avvikelse
AB Bostäder i Borås	37,7	31,6	30,3	-1,3
Fristadbostäder AB	1,7	3,2	2,3	-0,9
AB Sandhultsbostäder	3,6	2,5	3,6	+1,1
AB Toarpshus	6,9	3,4	6,9	+3,5
Viskaforshem AB	1,8	2,0	2,0	0
Summa Bostadsbolagen	51,7	42,7	45,1	+2,4

Sammantaget räknar bostadsbolagen med ett resultat för 2021 på 45,1 mnkr, vilket är 2,4 mnkr bättre än budgeterat resultat. Låga marknadsräntor och hög efterfrågan på lägenheter påverkar bostadsbolagen positivt, medan reparationskostnader och stora underhållsbehov påverkar ekonomin negativt. På grund av Coronapandemin har bolagen inte kunnat utföra alla planerade underhållsprojekt, men i övrigt har dess påverkan varit liten.

AB Bostäder i Borås, Fristadbostäder AB samt Viskaforshem AB har pågående nyproduktionsprojekt för att möta behovet av fler bostäder i kommunen.

I augusti 2021 var 18 uthyrningsbara lägenheter outhyrda jämfört med 19 vid samma period föregående år samt 14 vid årsskiftet.

AB Bostäder i Borås

Bolaget förutser ett årsresultat som är 1,3 mnkr lägre än budget. Då ingår påskyndade avskrivningar med 10,2 mnkr, som bolaget började med i årsbokslutet 2020. Prognosen är lägre än utfallet per augusti vilket beror på att sista tertialet alltid är kostnadstungt till följd av säsongsvariationer.

På intäktssidan har hyrorna höjts med 1,55 % från 1 april, en högre höjning än budgeterat. Intäkterna ökar även till följd av höjda avgifter för individuell mätning och debitering. Kostnaderna beräknas bli något lägre än budget, inrapporterade skador och skadegörelse fortsätter vara många till antalet men de är av lägre storlek än tidigare år.

Investeringsnivån har i prognos minskat från budgeterade 555 mnkr till 348 mnkr till följd av lägre takt på ny- och ombyggnadsprojekt. Det pågående projektet Regementsstaden, med nybyggnation av 144 lägenheter, går enligt plan. Bolaget har förvärvat en fastighet i Knalleland som ska byggas om till 107 studentlägenheter, med start under hösten. Hultahuset byggs om och ut för kommunal verksamhet. Det inre underhållsarbetet, som pausades när pandemin bröt ut, har till viss del återupptagits medan köks- och badrumsrenoveringar väntas starta under hösten.

Bolaget har en pågående tvist, med den entreprenör som genomförde ombyggnationen av fastigheten på Våglängsgatan 19, som gått vidare till domstolsförhandling och där rättegång tidigast kan ske inom ett år.

Antal outhyrda lägenheter per augusti var 36 stycken, varav 7 uthyrningsbara. Prognos för vakanser på lokaler är lägre än budget. En orsak är att flera lokaler byggs om till bostäder.

Under perioden har styrelsen godkänt nya långsiktiga mål för bolaget samt beslutat om en ny vision, En bättre värld. Styrelsen är även involverade i en översyn av eventuell uppdatering av bolagets strategi.

Fristadbostäder AB

Årsresultatet bedöms bli 1 mnkr lägre än budget. Det planerade underhållet löper på, trots pandemin, och bolaget har startat upp nybyggnationen av 29 trygghetsbostäder i centrala Fristad. Bolaget har inga outhyrda lägenheter.

Under perioden har styrelsen beslutat om delårsbokslut tom april 2021 samt anbudsutvärdering och beslut om entreprenör för balkongrenovering.

AB Sandhultsbostäder

Bolaget bedömer årsresultatet till 1,1 mnkr bättre än budget, till stor del på grund av lägre underhållskostnader till följd av Coronapandemin. Även intäkterna beräknas bli något högre än budget då hyresförhandlingen inte var klar vid budgettillfället samt att hyresbortfallet blir lägre. Bolaget har sex outhyrda lägenheter.

Under perioden har styrelsen fortsatt sitt arbete med en bra och långsiktig tanke med bolaget samt ett gott samarbete och samsyn i beslut.

AB Toarpshus

Årsresultatet beräknas bli 3,5 mnkr bättre än budget, vilket främst beror på lägre underhållskostnader till följd av Coronapandemin. Underhållsplanen har fått ställas om och anpassas till pandemin. Bolaget har fem outhyrda lägenheter.

Under perioden har styrelsen fortsatt sitt arbete med en bra och långsiktig tanke med bolaget samt ett gott samarbete och samsyn i beslut.

Viskaforshem AB

Bolaget räknar med ett resultat som är lika med budget. Nybyggnationen av 13 småhus har färdigställts med inflyttning under våren och byggnationen av ett trygghetsboende pågår. Bolaget har inga outhyrda lägenheter men fyra stycken renoveras.

Under perioden har styrelsen fortsatt arbeta för bolagets bästa med dess etiska policy som grund.

Förbunden

Resultat efter finansnetto, mnkr

Förbunden	Utfall jan-aug	Budget 2021	Prognos 2021	Budget-avvikelse
Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund	-2,5	-1,5	-2,5	-1,0
Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund	0,5	0	-1,8	-1,8

Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund

Kommunens ekonomiska åtagande uppgår till 50 %. Räddningstjänstförbundet räknar med ett resultat som är 1 mnkr sämre än förbundets budget på grund av ökade pensionskostnader.

Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund

Kommunens ekonomiska åtagande uppgår till 55 %. Kommunalförbundet räknar med ett resultat som är 1,8 mnkr sämre än förbundets budget. Underskottet är kopplat till Navet och utgörs dels av en pensionskostnad av engångskaraktär och dels av driftunderskott till följd av pandemin.

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta:

Delårsrapport januari-augusti 2021 godkänns.

Bilagd lista över ärenden som behandlas i samband med delårsrapporten godkänns som redovisning av uppdrag i Budget 2021.

Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024

Arbetslivsnämndens beslut

Arbetslivsnämnden beslutar godkänna Borås Stads Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024 och översänder den till Kommunstyrelsen.

Sammanfattning av ärendet

Arbetslivsnämnden har tagit fram ett Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024. Programmet föreslår att Borås Stad ska arbeta för att öka kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck hos yrkesverksamma, öka tillgängligheten för utsatta samt att arbeta rättighetsbaserat i frågan. Förutom programmet finns Borås Stads Handbok mot hedersrelaterat våld och förtryck som fattades beslut om på förvaltningsnivå årsskiftet 2020/2021. Programmet och handboken utgör tillsammans en grund för Borås Stads arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024 har skickats ut på remiss till 13 nämnder samt Beredningsgruppen för medborgarinflytande. Majoriteten tillstyrker remissen och några nämnden avstår från yttrande. Ingen invänder mot remissen. Några nämnder har lämnat kommentarer till programmet som i det flesta fall handlar om hur utbildningarna kommer att anordnas och vilka som ska utbildas. Detta är något Arbetslivsförvaltningen kommer att ta i beaktan när utbildningen utformas. Programmet är på en övergripande nivå och Arbetslivsnämnden tar med synpunkterna i utformningen av utbildningen. Varje förvaltning kommer bedöma vilken personal som ska ha kompetens baserat på arbetsuppgifterna.

Beslutsunderlag

1. Bilaga Förslag till Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024.
2. Bilaga Remissammanställning.

Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024

Inkomna yttranden i sammanfattning

Nämnder

Fritids- och folkhälsonämnden

Fritids- och folkhälsonämnden tillstyrker Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024.

Förskolenämnden

Förskolenämnden tillstyrker Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024 med förbehåll. Förskolenämnden framhåller att personal i förskolorna generellt behöver prioritera kompetensutveckling inom kärnuppgiften. Detta då utmaningarna med barns lärande och utveckling är centrala. I förskolorna finns begränsad möjlighet för personalen att delta i ytterligare utbildningsinsatser initierade externt. Planeringstiden för exempelvis en barnskötare kan uppgå till två timmar i veckan och en allt för omfattande utbildning skulle därför innebära att tiden i barngrupp drabbas.

Förskolenämnden ser dock vikten med utbildningsinsatsen enligt programmet och tillstyrker remissförslaget under följande förutsättningar:

- Att utbildningen är digital och kan genomföras individuellt samt under hela 2021 så att det passar verksamheten.
- Att utbildningen inte är alltför tidsomfattande då förskolans personal behöver prioritera det ordinarie arbetet i barngrupp.
- Att utbildningen är verksamhetsorienterad och kan inlemmas i det ordinarie uppdraget.

Förskolenämnden vill dock starkt poängtera vikten av att barnkonventionen och barnets bästa beaktas inför slutgiltigt beslut i ärendet.

Angående Förskolenämndens krav på utbildning godtar Arbetslivsnämnden kravet och konstaterar att digitala utbildningar ökar möjligheten för att flera yrkesverksamma ska få möjlighet till utbildning. Arbetslivsförvaltningen håller på att se över möjligheterna till att anordna utbildningar som kan ske i varierande former och utsträckning, bland annat i inspelad form, där

Förskoleförvaltningens behov kommer att tas i beaktan. Programmet är på en övergripande nivå och Arbetslivsnämnden tar med synpunkterna i utformningen av utbildningen.

Grundskolenämnden

Grundskolenämnden tillstyrker Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2022 under förutsättning att nämndens synpunkter beaktas avseende vilken personal i Grundskoleförvaltningen som ska delta i en grundutbildning och i vilken omfattning den ska genomföras. Synpunkterna redovisas under punkt 1 samt under rubrik ”Öka kunskapen”.

Synpunkter under punkt 1:

1. Kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck stärkas bland alla yrkesverksamma i Borås Stad som arbetar på operativ och strategisk nivå med människor. Grundskolenämnden instämmer att kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck behöver stärkas bland yrkesverksamma i Borås Stad som arbetar på operativ och strategisk nivå. Grundskoleförvaltningen har en stor personalgrupp och behöver rikta utbildningsinsatserna till vissa identifierade personalgrupper som möter hedersutsatta såsom chefer, elevhälsopersonal och den personal på de skolor som rektor har identifierat ett behov..

Arbetslivsnämndens kommentar är att programmet är på en övergripande nivå och att Arbetslivsförvaltningen tar med synpunkterna i utformningen av utbildningen. Det är sedan upp till varje enskild förvaltning att besluta om vilken personal som anses vara i behov av kompetensen.

Synpunkt under rubrik ”öka kunskapen”:

Alla som arbetar i ovannämnda förvaltningar på operativ och strategisk nivå med människor ska gå en grundutbildning i hedersrelaterat våld och förtryck som samordnas av Arbetslivsförvaltningen. Grundskoleförvaltningen har en stor personalgrupp och behöver rikta utbildningsinsatserna till vissa identifierade personalgrupper som möter hedersutsatta såsom chefer, elevhälsopersonal och den personal på de skolor som rektor har identifierat ett behov. Grundskoleförvaltningen ställer sig positiva till att Arbetslivsförvaltningen samordnar grundutbildningen som behöver genomföras som en halvdagsutbildning inom Grundskoleförvaltningen.

Arbetslivsnämndens kommentar till synpunkten är att Arbetslivsförvaltningen håller på att se över möjligheterna till att anordna utbildningar som kan ske i varierande former och utsträckning, bland annat i inspelad form, där Grundskoleförvaltningens behov kommer att tas i beaktan. Programmet är på en övergripande nivå och Arbetslivsnämnden tar med synpunkterna i utformningen av utbildningen.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden tillstyrker remiss Program mot

hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen har tagit del av och arbetar med den omfattande handboken mot hedersrelaterat våld och önskar att kopplingen till handboken framkommer tydligare i programmet. I programmet framkommer inte att det har utsetts kompetensstödjare och ambassadörer i berörda förvaltningar. I handboken finns arbetsuppgifter kopplade till dessa roller som inte framgår av programmet.

Arbetslivsnämndens kommentar till tillägget är att Program mot hedersrelaterat våld och förtryck enbart syftar till att klargöra den övergripande politiska inriktningen i frågan. Programmet har nämnt handboken i skrivelsen för att klargöra kopplingen.

Individ- och familjeomsorgsnämnden

Individ- och familjeomsorgsnämnden beslutar att tillstyrka programmet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024.

Individ- och familjeomsorgsnämnden vill poängtera för att individen ska få stöd i sin situation så kräver det ofta en samverkan mellan flera aktörer. När det gäller området öka kunskapen så anges att alla som arbetar i angivna förvaltningar på, operativ och strategisk nivå med människor ska gå en grundutbildning i hedersrelaterat våld och förtryck som samordnas av Arbetslivsförvaltningen. Inom dessa angivna förvaltningar finns redan idag hos vissa medarbetare en hög kompetens kring hedersrelaterat våld och förtryck varför det istället bör anges att alla som saknar grundläggande kompetens ska gå den grundutbildning som samordnas av Arbetslivsförvaltningen.

Arbetslivsnämndens kommentar är att Arbetslivsförvaltningen, förutom grundutbildning, även erbjuder fortbildning inom området. Det finns även andra fördjupningsutbildningar som erbjuds av andra parter. Fortbildning är något som är relevant för alla, oavsett om yrkesverksamma besitter en hög kompetens. I synnerhet är fortbildning av stor vikt med hänsyn till den nya lagstiftning och kunskap som löpande tillkommer inom området. Att hålla sig uppdaterad genom fortbildningar är något som är en förutsättning för att Borås Stad ska kunna arbeta rättighetsbaserat i frågan samt för att säkerställa ett kvalitetssäkrat arbete, vilket går i linje med vad som står i programmet. Arbetslivsnämnden kommer utifrån denna synpunkt att göra en förtydliganden i programmet om att utbildningar som kommer att erbjudas inte enbart innefattar grundutbildning.

Slutligen vill Individ- och familjeomsorgsnämnden påtala att programmet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024 bör följa den grafiska profil som finns för styrdokument i staden.

Arbetslivsnämnden beaktar kommentaren och ska se över programmets grafiska profil.

Kulturnämnden

Kulturnämnden tillstyrker Program för hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024.

Lokalförsörjningsnämnden

Lokalförsörjningsnämnden tillstyrker remiss Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024.

Miljö- och konsumentnämnden

Miljö- och konsumentnämnden tillstyrker Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024 med förtydligande att Miljöförvaltningens medarbetare inom framförallt Konsument Borås samt förvaltningens inspektörer erbjuds att ta del av grundutbildningen.

Arbetslivsnämnden beaktar Miljö- och konsumentnämndens invändning och ska göra en förtydliga i programmet. Förtydliganden ska innebära att Kommunstyrelsen, Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Fritids- och folkhälsonämnden, Individ- och familjeomsorgsnämnden och Arbetslivsnämnden ska med stöd av Arbetslivsförvaltningen gemensamt bidra till att bland annat öka kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck i staden. Utbildning ska erbjudas till de medarbetare som arbetar på strategisk nivå med människor som kan vara utsatta för hedersvåld samt de som inom ramen för sitt arbete möter människor som kan vara utsatta ska utbildas i hedersrelaterat våld och förtryck. Det är sedan upp till varje förvaltning att själva anmäla den personal som anses vara i behov av kompetensen.

Samhällsbyggnadsnämnden

Samhällsbyggnadsförvaltningen avstår från att yttra sig över Borås Stads program mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Servicenämnden

Servicenämnden avstår från yttrande. Servicenämndens olika uppdrag vänder sig inte direkt ut mot medborgare.

Sociala omsorgsnämnden

Sociala omsorgsnämnden tillstyrker Arbetslivsnämndens Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024.

Sociala omsorgsnämnden ser i stort positivt på Borås Stads program mot hedersrelaterat våld och förtryck, men vill i sammanhanget framhålla att individer med funktionsvariationer kan vara dubbelt utsatta vilket ställer än större krav på särskilda kunskaper och individuellt riktat stöd för gruppen.

Arbetslivsnämnden beaktar sociala omsorgsnämndens synpunkt och ska byta ut begreppet intellektuella funktionsnedsättningar till begreppet funktionsvariationer i programmet. Arbetslivsnämnden håller med om synpunkten och har vetskap om att individer med funktionsvariationer är extra utsatta i en hederskontext. Mer information om detta ges på de utbildningar som erbjuds samt i Borås Stads Handbok mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Tekniska nämnden

Tekniska nämnden avstår från att yttra sig över Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024.

Vård- och äldrenämnden

Vård- och äldrenämnden beslutar att tillstyrka Borås Stads Program mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Vård- och äldrenämnden ser positivt på Borås Stads program mot hedersrelaterat våld och förtryck, men anser att det är svårt att prioritera att säkra kompetens hos omvårdnadspersonal och legitimerad personal. Vård- och äldrenämnden tillstyrker remissen.

Arbetslivsnämndens ser inte att några ändringar i programmet behövs utifrån detta eftersom det är upp till varje enskild förvaltning att besluta om vilken personal som anses vara i behov av kompetensen.

Beredningsgruppen för medborgarinflytande

Den politiska beredningsgruppen för medborgarinflytande tillstyrker Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024 med tillägg att nedanstående punkter ska förtydligas i programmet:

- Hedersrelaterat våld och förtryck är en brottslig handling som har sitt ursprung i normer, därför måste insatser dels ske för att beivra brott och stödja brottsoffer dels för att förändra normer och bryta skadliga beteenden.

Arbetslivsnämnden invänder mot synpunkten eftersom det är polisens uppdrag att beivra brott. Det är kommunens uppdrag att utifrån socialtjänstlagen ge utsatta de stöd och skydd som de behöver för att leva ett liv fritt ifrån våld och förtryck, något som också framgår i programmet. Att förändra normer och bryta skadligt beteende finns redan med i programmet genom det rättighetsperspektiv som Borås Stad föreslås att anta i frågan.

Arbetslivsnämnden ser inte att någon ändring behöver göras i programmet utifrån ovanstående synpunkt.

- I följande mening ska ordet *kan* bytas ut mot *är*:

Barnnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av kvinnor och flickor kan också räknas som företeelser utmärkande för hedersrelaterat våld och förtryck.

Arbetslivsnämnden beaktar synpunkten och ska göra en ändring i programmet.

- Belysa vikten av samverkan mellan Borås Stad och civilsamhället.

Arbetslivsnämnden beaktar synpunkten och ska göra en ändring i programmet.

Strategi

• **Program**

Plan

Policy

Riktlinjer

Regler

Borås Stads
**Program mot
hedersrelaterat våld
och förtryck**

Borås Stads styrdokument

Aktiverande

STRATEGI – avgörande vägval för att nå målen för Borås
PROGRAM – verksamheter och metoder i riktning mot målen
PLAN – aktiviteter, tidsram och ansvar

Normerande

POLICY – Borås Stads hållning
RIKTLINJER – rekommenderade sätt att agera
REGLER – absoluta gränser och ska-krav

Fastställt av: Kommunfullmäktige
Datum: xxxx-xx-xx
För revidering ansvarar: Arbetslivsnämnden
För eventuell uppföljning och tidplan för denna ansvarar: Arbetslivsnämnden
Dnr: 2021-00004
Dokumentet gäller för: Arbetslivsnämnden Förskolenämnden, Grundskole-
nämnden,
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Fritids- och folkhälsonämnden,
och Individ- och familjeomsorgsnämnden
Dokumentet gäller till och med: 2024

Inledning

I Borås Stad används regeringens definition av hedersrelaterat våld och förtryck formulerad i propositionen 2019/20:131 *Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet* som innefattar begränsningen av främst flickor och kvinnor men även pojkar och mäns liv samt påtryckningar och våld som syftar till att upprätthålla familjens kontroll över individen. Det är kopplat till en uppsättning normer om våldsanvändning (våldsnormer) och uppfattning om oskuld (oskuldsnormer) som bygger på patriarkala och/eller heteronormativa föreställningar.

Utmärkande för det hedersrelaterade våldet och förtrycket är att det utförs kollektivt. Det sker ofta inom en familj och/eller släkt. Individens egna intressen och handlingar anses vara underordnat familjens eller släktens intressen och individens relationer och sexualitet är en angelägenhet för hela familjen. Om individens handlingar inte ligger i linje med normerna anses det kunna påverka familjens anseende. Således innefattar hedersnormerna uppfattningar om att bland annat familjens rykte och anseende är nära sammanhängt med de kvinnliga familjemedlemmarnas kyskhet och oskuld och ”deras faktiska och påstådda beteende i förhållande till dessa ideal.” Individer som försöker att bryta normerna kan råka ut allvarliga konsekvenser av familjen och/eller släkten.

I hederskontexten är det ofta männen som bestämmer men även kvinnor kan utöva förtrycket. Även pojkar och unga män kan vara utsatta för hot och olika former av kontroll samt äktenskapstvång. Pojkar förväntas i stor utsträckning bevaka och kontrollera sina kvinnliga släktingar. Således kan ett offer även ha rollen som förövare beroende på kontexten. Begränsningarna kan innefatta vilken klädsel man får ha på sig, vem man får umgås med och/eller ens rörelsefrihet till att man inte får välja utbildning, arbete, vem man får gifta sig med eller om äktenskapsskillnad. Konsekvenserna av detta är många. Bland annat kan det leda till psykiska och somatiska besvär som stress, huvudvärk, ont i magen, sömnsvårigheter och nedstämdhet. Barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstypning av kvinnor och flickor är också företeelser som är utmärkande för hedersrelaterat våld och förtryck. HBTQ-personer och personer med funktionsvariationer är grupper som anses vara särskilt utsatta inom hederskontexten.

Syfte och mål

Det övergripande syftet med programmet är att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck i Borås Stad. Detta ska göras genom att utveckla och kvalitetssäkra stadens arbete så att utsatta får det stöd och skydd som de behöver för att leva ett liv fritt från våld och förtryck och som är förenligt med svensk lagstiftning och de mänskliga rättigheterna. För att målet ska uppnås ska:

1. Kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck stärkas bland alla yrkesverksamma i Borås Stad som arbetar på operativ och strategisk nivå med människor.
2. Samverkan mellan nämnderna, förvaltningarna och civilsamhället ska säkerställas i syfte att kvalitetssäkra arbetet med hedersutsatta i Borås Stad.

Verksamheternas uppdrag

För att förhindra att individer utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck är det centralt att ha kännedom om det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttrycksätt och underliggande mekanismer. Det förutsätter att verksamheter som kommer i kontakt med hedersutsatta har kompetensen och kunskap i att identifiera dessa uttryck och att se till så att individen får stöd i sin situation. Till hjälp för verksamheterna finns en handbok framtagen.

Kommunstyrelsen, Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Fritids- och folkhälsonämnden, Individ- och familjeomsorgsnämnden och Arbetlivsnämnden ska med stöd av Arbetlivsförvaltningen gemensamt bidra till att:

- **Öka kunskapen**
De som arbetar på strategisk nivå med människor som kan vara utsatta för hedersvåld samt de som inom ramen för sitt arbete möter människor som kan vara utsatta, ska utbildas i hedersrelaterat våld och förtryck. Utbildningsinsatserna koordineras av Arbetlivsförvaltningen och anpassas utifrån målgruppens behov.
- **Arbeta rättighetsbaserat**
En central del i att stärka Borås Stads arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck är att aktivt arbeta utifrån ett rättighetsperspektiv. Detta innebär att allt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck ska utgå från de grundläggande rättigheterna och de mänskliga rättigheterna.
- **Öka tillgängligheten**
Borås Stads kommunikationsarbete inom området för hedersrelaterat våld och förtryck ska rikta sig till utsatta och yrkesverksamma.

Uppföljning

Arbetlivsnämnden följer upp programmet vartannat år.

BORÅS
STAD

Postadress 501 80 Borås **Besöksadress** Stadshuset, Kungsgatan 55
Telefon 033-35 70 00 **e-post** boras.stad@boras.se **Webbplats** boras.se

Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024

Arbetslivsnämndens beslut

Arbetslivsnämnden beslutar godkänna Borås Stads Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024 och översänder den till Kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Arbetslivsnämnden har tagit fram ett Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024. Programmet föreslår att Borås Stad ska arbeta för att öka kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck hos yrkesverksamma, öka tillgängligheten för utsatta samt att arbeta rättighetsbaserat i frågan. Förutom programmet finns Borås Stads Handbok mot hedersrelaterat våld och förtryck som fattades beslut om på förvaltningsnivå årsskiftet 2020/2021. Programmet och handboken utgör tillsammans en grund för Borås Stads arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024 har skickats ut på remiss till 13 nämnder samt Beredningsgruppen för medborgarinflytande. Majoriteten tillstyrker remissen och några nämnden avstår från yttrande. Ingen invänder mot remissen. Några nämnder har lämnat kommentarer till programmet som i det flesta fall handlar om hur utbildningarna kommer att anordnas och vilka som ska utbildas. Detta är något Arbetslivsförvaltningen kommer att ta i beaktan när utbildningen utformas. Programmet är på en övergripande nivå och Arbetslivsnämnden tar med synpunkterna i utformningen av utbildningen. Varje förvaltning kommer bedöma vilken personal som ska ha kompetens baserat på arbetsuppgifterna.

Ärendet i sin helhet

Bakgrund

Arbetslivsnämndens arbete med hedersrelaterat våld och förtryck.

I budgeten från 2018 fick Arbetslivsnämnden i uppdrag att starta en tvärprofessionell samverkansgrupp för att arbeta mot hedersrelaterat våld och förtryck. I budgeten står det att Borås Stad genom samverkan och samarbete mellan olika aktörer och på kunskapsbaserad grund, ska arbeta med att förebygga, upptäcka och motverka att hedersrelaterade problem utvecklas och insatser samordnas. Arbetet inkluderar alla åldersgrupper.

Uppdraget mynnade ut i en Borås Stads Handbok mot hedersrelaterat våld och förtryck som antogs på förvaltningsnivå årsskiftet 2020/2021. Handboken innehåller ett metodstöd för verksamhetsnära arbete i syfte att stötta yrkesverksamma i att upptäcka utsatthet samt lotsa till adekvat skydd och stöd. Handboken innehåller också aktiviteter på strategisk nivå som Borås Stads förvaltningar ska arbeta med under handboken giltighetsperiod. Aktiviteterna innehåller både kunskapshöjande insatser och attitydförändrande insatser. Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024 utgör tillsammans med handboken grunden för Borås Stads arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Målet är att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck i Borås Stad genom att utveckla och kvalitetssäkra stadens arbete så att utsatta får det stöd och skydd som de behöver för att leva ett liv fritt från våld och förtryck. För att målet ska uppnås syftar programmet till att:

- Stärk kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck bland alla yrkesverksamma i Borås Stad som arbetar på operativ och strategisk nivå med människor.
- Säkerställa samverkan mellan nämnderna/förvaltningarna i syfte att kvalitetssäkra arbetet med hedersutsatta i Borås Stad.

Detta ska göras genom att verksamheterna uppdras att öka kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck bland yrkesverksamma samt att Borås Stad alltid ska anta ett rättighetsperspektiv i frågan vid mötet med utsatta och utövare. Slutligen ska Borås Stad stärka tillgängligheten till information för såväl utsatta som yrkesverksamma.

Vad som gjorts hittills

Sedan Handboken mot hedersrelaterat våld och förtryck fastslogs har Borås Stad påbörjat ett aktivt implementeringsarbete av handboken.

Implementeringen ser olika ut i varje förvaltning beroende på hur förvaltningen är uppbyggd. Implementeringsansvariga personer har utsetts i varje förvaltning som kontinuerligt har kontakt med Arbetslivsförvaltningen. Därutöver finns även så kallade kompetensstödjare inom socialtjänsten, grundskolan och gymnasie- och vuxenutbildningen. Kompetensstödjarna arbetar ute i verksamheterna och har i uppdrag att hålla frågan om våld levande i arbetsgruppen. Kompetensstödjarna vägleds kontinuerligt av Arbetslivsförvaltningen och har också ett uppdrag i att implementera handboken i respektive verksamhet.

Kartläggning av hedersutsatta

Det finns en pågående politisk diskussion om att Borås Stad bör göra en kartläggning av omfattningen av utsatthet av hedersrelaterat våld och förtryck och att man utifrån det ska arbeta fram konkreta åtgärder för att ge utsatta de stöd och skydd som dem är i behov utav.

Bedömningen är att det finns tillräckligt med kunskap om målgruppen för att kunna ge det stöd och skydd som de har rätt till enligt svensk lagstiftning. Utmaningen för samhället är att personer runt om den utsatta ska förstå att det handlar om hedersvåld, alltså att kunna identifiera utsatthet och stödja personen till rätt insatser. Handboken mot hedersrelaterat våld och förtryck innehåller konkreta verktyg för att upptäcka utsatthet. Även i de utbildningar som Arbetslivsförvaltningen koordinerar kommer fokus ligga på att identifiera utsatthet. En annan utmaning är att utsatta personer ska få ett samordnat stöd. Regeringens initiativ med resurscentrum skulle kunna stärka samordningen kring utsatta.

Att kartlägga omfattningen av hedersrelaterat våld och förtryck är förenat med en rad olika metodologiska svårigheter. Forskarna från Örebro Universitet som gjorde storstadskartläggningen av hedersrelaterat våld och förtryck i Malmö, Göteborg och Stockholm 2019, avråder från kartläggningar av målgruppen. Det går inte att få fram en siffra på hur många som är utsatta. Underrapporteringen har varit stor vid de studier som genomförts av hedersvåldets utbredning i Sverige.

Borås Stads Handbok mot hedersrelaterat våld och förtryck innehåller aktiviteter för att förebygga och minska hedersvåldet i Borås. Aktiviteterna är framtagna efter rekommendationerna från Örebro Universitets storstadskartläggning. Aktiviteterna kommer att följas upp kontinuerligt.

Yttranden från remissinstanserna

Nämnden har remitterat förslaget till Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024 till Fritid- och folkhälsonämnden, Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Individ- och familjeomsorgsnämnden, Kulturnämnden, Lokalförsörjningsnämnden, Miljö- och konsumentnämnden, Samhällsbyggnadsnämnden, Servicenämnden, Sociala omsorgsnämnden, Tekniska nämnden, Vård- och äldrenämnden samt Beredningsgruppen för medborgarinflytande.

Alla nämnder som valt att svara på remissen har tillstyrkt programmet förutom Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Miljö- och konsumentnämnden och Beredningsgruppen för medborgarinflytande, som tillstyrker remissen med förbehåll samt Samhällsbyggnadsnämnden, Servicenämnden och Tekniska nämnden som avstår från yttrande.

Utbildning

Förskolenämnden, Grundskolenämnden och Miljö- och konsumentnämnden har synpunkter på vilka personalgrupper som ska utbildas och hur utbildningen ska anordnas.

Förskolenämnden framhåller att personal i förskolorna generellt behöver prioritera kompetensutveckling inom kärnuppdraget. Detta då utmaningarna med barns lärande och utveckling är centrala. I förskolorna finns begränsad möjlighet för personalen att delta i ytterligare utbildningsinsatser initierade externt. Planeringstiden för exempelvis en barnskötare kan uppgå till två

timmar i veckan och en allt för omfattande utbildning skulle därför innebära att tiden i barngrupp drabbas. Förskolenämnden ser dock vikten med utbildningsinsatsen enligt programmet och tillstyrker remissförslaget under följande förutsättningar:

- Att utbildningen är digital och kan genomföras individuellt samt under hela 2021 så att det passar verksamheten.
- Att utbildningen inte är alltför tidsomfattande då förskolans personal behöver prioritera det ordinarie arbetet i barngrupp.
- Att utbildningen är verksamhetsorienterad och kan inlemmas i det ordinarie uppdraget.

Arbetslivsnämnden har besvarat synpunkterna ifrån Förskolenämnden genom att godta kravet och konstaterar att digitala utbildningar ökar möjligheten till att fler yrkesverksamma får ta del av utbildning. Arbetslivsförvaltningen håller på att se över möjligheterna till att anordna utbildningar som kan ske i varierande former och utsträckning, bland annat i inspelad form, där Förskoleförvaltningens behov kommer att tas i beaktan. Programmet är på en övergripande nivå och Arbetslivsnämnden tar med synpunkterna i utformningen av utbildningen.

Grundskolenämnden framhåller att det i programmet bör beaktas vilken personal i Grundskoleförvaltningen som ska delta i en grundutbildning och i vilken omfattning den ska genomföras. Grundskoleförvaltningen har en stor personalgrupp och behöver rikta utbildningsinsatserna till vissa identifierade personalgrupper som möter hedersutsatta såsom chefer, elevhälsopersonal och den personal på de skolor som rektor har identifierat ett behov. Grundskoleförvaltningen ställer sig positiva till att Arbetslivsförvaltningen samordnar grundutbildningen som behöver genomförs som en halvdagsutbildning inom Grundskoleförvaltningen.

Arbetslivsnämnden har besvarat synpunkten med att Arbetslivsförvaltningen håller på att se över möjligheterna till att anordna utbildningar som kan ske i varierande former och utsträckning, bland annat i inspelad form, där Grundskoleförvaltningens behov kommer att tas i beaktan. Programmet är på en övergripande nivå och Arbetslivsnämnden tar med synpunkterna i utformningen av utbildningen. Avseende vilken personal som ska delta i utbildningen är upp till varje förvaltning att besluta om vilken personal som anses vara i behov av kompetensen.

Miljö- och konsumentnämnden framhåller att det även Miljöförvaltningens medarbetare inom framförallt Konsument Borås samt förvaltningens inspektörer bör erbjuds att ta del av grundutbildningen. Miljöförvaltningen är positiv till att stadens medarbetare som arbetar med människor erbjuds grundutbildning. Det är dock otydligt i programmet om medarbetarna inom Miljöförvaltningen avses, och om de inte avses så bör det göras ett tillägg i programmet för att förtydliga detta.

Arbetslivsnämnden har besvarat Miljö- och konsumentnämndens invändning och ska göra en förtydliga i programmet. Förtydliganden ska innebära att Kommunstyrelsen, Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Fritids- och folkhälsonämnden, Individ- och familjeomsorgsnämnden och Arbetslivsnämnden ska med stöd av Arbetslivsförvaltningen samverka med nämnder och förvaltningar och gemensamt bidra till att bland annat öka kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck i staden. Utbildning ska erbjudas till de medarbetare som arbetar på strategisk nivå med människor som kan vara utsatta för hedersvåld samt de som inom ramen för sitt arbete möter människor som kan vara utsatta ska utbildas i hedersrelaterat våld och förtryck. Det är sedan upp till varje förvaltning att själva anmäla den personal som anses vara i behov av kompetensen.

Personer med funktionsvariationer

Sociala omsorgsnämnden framhåller att individer med funktionsvariationer kan vara dubbelt utsatta vilket ställer än större krav på särskilda kunskaper och individuellt riktat stöd för gruppen.

Arbetslivsnämnden har besvarat Sociala omsorgsnämndens synpunkt och ska byta ut begreppet intellektuella funktionsnedsättningar till begreppet funktionsvariationer i programmet. Arbetslivsnämnden håller med om synpunkten och har vetskap om att individer med funktionsvariationer är extra utsatta i en hederskontext.

Kommentar om programmets innehåll från den politiska beredningsgruppen

Den politiska beredningsgruppen för medborgarinflytande framhåller att nedanstående punkter ska förtydligas i programmet:

- Hedersrelaterat våld och förtryck är en brottslig handling som har sitt ursprung i normer, därför måste insatser dels ske för att beivra brott och stödja brottsoffer dels för att förändra normer och bryta skadliga beteenden.

Arbetslivsnämnden invänder mot synpunkten eftersom det är polisens uppdrag att beivra brott. Det är kommunens uppdrag att utifrån socialtjänstlagen ge utsatta de stöd och skydd som de behöver för att leva ett liv fritt ifrån våld och förtryck, något som också framgår i programmet. Att förändra normer och bryta skadligt beteende finns redan med i programmet genom det rättighetsperspektiv som Borås Stad föreslås att anta i frågan.

Arbetslivsnämnden ser inte att någon ändring behöver göras i programmet utifrån ovanstående synpunkt.

- I följande mening ska ordet kan bytas ut mot är:

Barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstypning av kvinnor och flickor kan också räknas som företeelser utmärkande för hedersrelaterat våld och förtryck.

Arbetslivsnämnden beaktar synpunkten och ska göra en ändring i programmet.

- Belysa vikten av samverkan mellan Borås Stad och civilsamhället.

Arbetslivsnämnden beaktar synpunkten och ska göra en ändring i programmet.

Arbetslivsnämnden föreslår sammanfattningsvis Kommunfullmäktige att anta Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024 efter revidering av redogjorda synpunkter.

Beslutsunderlag

1. Bilaga Förslag till Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024.
2. Bilaga Remissammanställning.

Samverkan

Förvaltningens samverkansgrupp (FSG).

Beslutet expedieras till

1. Kommunstyrelsen.

Lars-Åke Johansson
Ordförande

Tina Arekvist Lundell
Förvaltningschef

Beredningsgruppen medborgarinflytande

Datum	2021-05-21
Tid	08.30-11.30
Plats	Gula Hissen/Teams
Deltagare	Per-Olof Höög (S) Ulrik Nilsson (M) Anne-Marie Ekström (L) Tom Andersson (MP) Anne Rapinoja (V) Valeria Kant (KD) Björn Qvarnström (SD)

Ingegerd Eriksson, Stadsledningskansliet
Johanna Armå, Stadsledningskansliet
Emma Lingefelt, Stadsledningskansliet

§ 26. Genomgång av föregående protokoll

Beredningsgruppen godkände protokollet.

§ 27. Dagordningen godkänns (med ev. ändringar)

Tre övriga frågor anmäls.

§ 28. Yttrande över remiss, Program för hedersrelaterat våld och förtryck

Beredningsgruppen för medborgarinflytande tillstyrker Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024 med att nedanstående synpunkter ska förtydligas i programmet:

- Hedersrelaterat våld och förtryck är en brottslig handling som har sitt ursprung i normer, därför måste insatser dels ske för att beivra brott och stödja brottsoffer dels för att förändra normer och bryta skadliga beteenden.

- I meningen ska ordet *kan* bytas ut mot *är*: Barnnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstymning av kvinnor och flickor kan också räknas som företeelser utmärkande för hedersrelaterat våld och förtryck.

- Belysa vikten av samverkan mellan Borås Stad och civilsamhället.

Till programmet finnes en handbok framtagen av Arbetslivsförvaltningen. Handboken är en vägledning med konkreta förslag på hur verksamheterna inom Borås Stad kan arbeta operativa.

Presidiet får godkänna remissvaret, så det kan skickas in skyndsamt till Arbetslivsnämnden trots sommaruppehåll.

§ 29. Motion, menssäkra Borås

Beredningsgruppen önskar en justering i utformning av svaret för att underlätta för läsaren. Beredningsgruppen väljer att inte yttra sig över motionen med ser positivt på ett stärkt trygg- och jämställdhetsarbete.

§ 30. Styrdokument

Beredningsgruppen vill att styrdokumentet kortas ner genom att delas upp i flera dokument. Förslagsvis ett strategiskt dokument, ett måldokument som även är kopplat till Agenda 2030 och en handlingsplan.

Tjänstepersonerna får i uppdrag att ta fram ett förslag.

§ 31. Årshjul

I juni uppmärksammas Pride och det kommer ett nyhetsbrev

Stadsledningskansliet har på uppdrag av beredningsgruppen tittat på hur andra kommuner uppmärksammar nationella dagar inom mänskliga rättighetsområdet, som inte ingår i allmänna flaggningar. I Helsingborg och Göteborg tar varje förvaltning ansvar för de dagar de vill uppmärksamma och lägger ut på sociala medier. I dialog med kommunikationsavdelningen centralt rekommenderades att Borås Stads förvaltningar gör på ett likvärdigt sätt.

Tjänstepersonerna får i uppdrag att dela upp årshjulet i allmänna flaggningar och det som kan uppmärksamma i sociala medier med staden som avsändare.

§ 32. Medborgarbudget

Tjänstepersonerna får i uppdrag att sammanställa aktiviteter med avsatta medel för medborgarinflytande, som finns i staden idag. Dessa ska sedan samlas på ett ställe på Borås Stads webbsida.

Gruppen ser att de i nuläget kan uppmuntra förvaltningar att avsätta medel för medborgarbudget.

§ 33. Uppföljning verksamhetsplan

Punkten utgår

§ 34. Nästa möte

Fredag 27 augusti 2021 kl. 8.30-12.00, Gula Hissen/Teams

§ 25. Övriga frågor

Önskemål finns att representanter från beredningsgruppen även deltar på invigningen av Rättighetsmånaden.

Emma skickar ut en förfrågan om deltagande till samtliga i beredningsgruppen och en formell förfrågan om deras deltagande vid invigning och avslutning till Representationskommittén.

Det har kommit in fler datum för medverkan till nämndsmöten. Tiderna skickas ut för anmälan till Johanna.

Ulrik lyfter att SKR anordnat ett webbseminarium för presidier på temat *Värna det demokratiska samtalet*. Webbinariet lyfte vikten av att värna det demokratiska samtalet och hur kommuner och regioner kan arbeta förebyggande mot hat och hot mot förtroendevalda och det demokratiska samtalet. Hur ska Borås politik hantera Code of conduct på sina möten. Är detta en fråga att arbeta vidare med i gruppen?

Underskrift

Vid protokollet**Justeras**

Underskrift	Underskrift
Namnförtydligande Johanna Armå	Namnförtydligande Per-Olof Höög

Borås Stads remissyttrande över Remiss Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024

ALN 2021-00004

Beslut

Beredningsgruppen för medborgarinflytandes beslut

Den politiska beredningsgruppen för medborgarinflytande tillstyrker Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024 med tillägg att nedanstående punkter ska förtydligas i programmet:

- Hedersrelaterat våld och förtryck är en brottslig handling som har sitt ursprung i normer, därför måste insatser dels ske för att beivra brott och stödja brottsoffer dels för att förändra normer och bryta skadliga beteenden.

- I meningen ska ordet *kan* bytas ut mot *är*:

Barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av kvinnor och flickor kan också räknas som företeelser utmärkande för hedersrelaterat våld och förtryck.

- Belysa vikten av samverkan mellan Borås Stad och civilsamhället.

Ärendet i sin helhet

Under hösten 2020 har Borås Stads arbetat fram Program mot hedersrelaterat våld och förtryck

Det övergripande syftet med programmet är att stötta Borås Stads verksamheter i arbetet med att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck. Detta ska göras genom att utveckla och kvalitetssäkra stadens arbete så att utsatta får det stöd och skydd som de behöver för att leva ett liv fritt från våld och förtryck. Det i förenlighet med svensk lagstiftning och de mänskliga rättigheterna.

För att målet ska uppnås ska:

1. Kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck stärkas bland alla yrkesverksamma i Borås Stad som arbetar på operativ och strategisk nivå med människor.

2. Samverkan mellan nämnderna/förvaltningarna ska säkerställas i syfte att kvalitetssäkra arbetet med hedersutsatta i Borås Stad.

Det förutsätter att verksamheter som kommer i kontakt med hedersutsatta har kompetensen och kunskap i att identifiera dessa uttryck och att se till så att individen får stöd i sin situation.

Kommunstyrelsen, Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Fritids- och folkhälsonämnden, Individ- och familjeomsorgsnämnden och Arbetslivsnämnden ska med stöd av Arbetslivsförvaltningen samverka med nämnder och förvaltningar och gemensamt bidra till ökad kunskap.

Alla som arbetar i ovannämnda förvaltningar på operativ och strategisk nivå med människor ska gå en grundutbildning i hedersrelaterat våld och förtryck som samordnas av Arbetslivsförvaltningen.

Arbeta ska ske rättighetsbaserat. Detta innebär att allt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck ska utgå från de grundläggande rättigheterna och de mänskliga rättigheterna.

För att öka tillgängligheten ska Borås Stads kommunikationsarbete inom området för hedersrelaterat våld och förtryck riktas till utsatta och yrkesverksamma.

Ytterst kommer Arbetslivsförvaltningen att ansvara för att programmet följs upp vartannat år.

Johanna Armå
Stadsledningskansliet Kvalitet och utveckling

Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024

Arbetslivsnämndens beslut

Arbetslivsnämnden godkänner Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2022 i sin helhet och sänder ut programmet på remiss till samtliga nämnder och kommunfullmäktiges beredningsgrupp för medborgarinflytande.

Sammanfattning av ärendet

Under hösten 2020 har Borås Stads Program mot hedersrelaterat våld och förtryck utarbetats (se bilaga).

Det övergripande syftet med programmet är att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck i Borås Stad. Detta ska göras genom att utveckla och kvalitetssäkra stadens arbete så att utsatta får det stöd och skydd som de behöver för att leva ett liv fritt från våld och förtryck och som är förenligt med svensk lagstiftning och de mänskliga rättigheterna. För att målet ska uppnås ska:

1. Kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck stärkas bland alla yrkesverksamma i Borås Stad som arbetar på operativ och strategisk nivå med människor.
2. Samverkan mellan nämnderna/förvaltningarna ska säkerställas i syfte att kvalitetssäkra arbetet med hedersutsatta i Borås Stad.

Ytterst kommer Arbetslivsförvaltningen att ansvara för programmet och dess uppföljning.

Arbetslivsnämnden föreslås godkänna programmet som helhet samt besluta att programmet sänds på remiss till samtliga nämnder och kommunfullmäktiges beredningsgrupp för medborgarinflytande .

Beslutsunderlag

1. Bilaga Program mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Remiss: Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024

Remissinstanser

1. Fritids- & folkhälsonämnden
2. Förskolenämnden
3. Grundskolenämnden
4. Gymnasie- & vuxenutbildningsnämnden
5. Individ- och familjeomsorgsnämnden
6. Kulturnämnden
7. Lokalförsörjningsnämnden
8. Miljö- & konsumentnämnden
9. Samhällsbyggnadsnämnden
10. Servicenämnden
11. Sociala omsorgsnämnden
12. Tekniska nämnden
13. Vård- & äldre- & vårdnämnden
14. Kommunfullmäktiges beredningsgrupp för medborgarinflytande

Remissvaren ska ha kommit in till Arbetslivsnämnden senast den **2021-04-30**.

Remissvaren skickas i elektronisk form till **ALN.diarium@boras.se**.

Ange diarienummer ALN 2021-00004 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Nämndens/bolagets yttrande skall innehålla en kort sammanfattning. Denna kommer i normalfallet att användas i den sammanställning av remissvar som ingår i det beslutsunderlag som presenteras för Arbetslivsnämnden.

Yttranden skall alltid innehålla ett tydligt ställningstagande till det remitterade ärendet (tillstyrker, avstyrker, avstår från att yttra sig). Reservationer, särskilda yttranden och protokollsanteckningar skall alltid redovisas tillsammans med nämndens/styrelsens beslut.

Lenart Gustavsson
Handläggare
033-35 33 98

Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024

Fastställt av:

Datum: xxxx-xx-xx (blir datumet i Kf)

För revidering ansvarar: Arbetslivsnämnden

För eventuell uppföljning och tidplan för denna ansvarar: Arbetslivsnämnden

Dnr: 2021-00004

Dokumentet gäller för: Arbetslivsnämnden Förskolenämnden, Grundskolenämnden,

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Fritids- och folkhälsonämnden, och

Individ- och familjeomsorgsnämnden

Dokumentet gäller till och med: 2024

Inledning

I Borås Stad används regeringens definition av hedersrelaterat våld och förtryck formulerad i propositionen 2019/20:131 *Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet* som innefattar begränsningen av främst flickor och kvinnor men även pojkar och mäns liv samt påtryckningar och våld som syftar till att upprätthålla familjens kontroll över individen. Det är kopplat till en uppsättning normer om våldsanvändning (våldsnormer) och uppfattning om oskuld (oskuldsnormer) som bygger på patriarkala och/eller heteronormativa föreställningar.

Utmärkande för det hedersrelaterade våldet och förtrycket är att det utförs kollektivt. Det sker ofta inom en familj och/eller släkt. Individens egna intressen och handlingar anses vara underordnat familjens eller släktens intressen och individens relationer och sexualitet är en angelägenhet för hela familjen. Om individens handlingar inte ligger i linje med normerna anses det kunna påverka familjens anseende. Således innefattar hedersnormerna uppfattningar om att bland annat familjens rykte och anseende är nära sammanhängt med de kvinnliga familjemedlemmarnas kyskhet och oskuld och ”deras faktiska och påstådda beteende i förhållande till dessa ideal.” Individer som försöker att bryta normerna kan råka ut allvarliga konsekvenser av familjen och/eller släkten.

I hederskontexten är det ofta männen som bestämmer men även kvinnor kan utöva förtrycket. Även pojkar och unga män kan vara utsatta för hot och olika former av kontroll samt äktenskapstvång. Pojkar förväntas i stor utsträckning bevaka och kontrollera sina kvinnliga släktingar. Således kan ett offer även ha rollen som förövare beroende på kontexten. Begränsningarna kan innefatta vilken klädsel man får ha på sig, vem man får umgås med och/eller ens rörelsefrihet till att man inte får välja utbildning, arbete, vem man får gifta sig med eller om äktenskapsskillnad. Konsekvenserna av detta är många. Bland annat kan det leda till psykiska och somatiska besvär som stress, huvudvärk, ont i magen, sömnsvårigheter och nedstämdhet. Barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympling av kvinnor och flickor kan också räknas som företeelser utmärkande för hedersrelaterat våld och förtryck. HBTQ-personer och personer med intellektuella funktionsnedsättningar är grupper som anses vara särskilt utsatta inom hederskontexten.

Syfte och mål

Det övergripande syftet med programmet är att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck i Borås Stad. Detta ska göras genom att utveckla och kvalitetssäkra stadens arbete så att utsatta får det stöd och skydd som de behöver för att leva ett liv fritt från våld och förtryck och som är förenligt med svensk lagstiftning och de mänskliga rättigheterna. För att målet ska uppnås ska:

1. Kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck stärkas bland alla yrkesverksamma i Borås Stad som arbetar på operativ och strategisk nivå med människor.
2. Samverkan mellan nämnderna/förvaltningarna ska säkerställas i syfte att kvalitetssäkra arbetet med hedersutsatta i Borås Stad.

Verksamheternas uppdrag

För att förhindra att individer utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck är det centralt att ha kännedom om det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttryckssätt och underliggande mekanismer. Det förutsätter att verksamheter som kommer i kontakt med hedersutsatta har kompetensen och kunskap i att identifiera dessa uttryck och att se till så att individen får stöd i sin situation.

Kommunstyrelsen, Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Fritids- och folkhälsonämnden, Individ- och familjeomsorgsnämnden och Arbetslivsnämnden ska med stöd av Arbetslivsförvaltningen samverka med nämnder och förvaltningar och gemensamt bidra till att:

- **Öka kunskapen**

Alla som arbetar i ovannämnda förvaltningar på operativ och strategisk nivå med människor ska gå en grundutbildning i hedersrelaterat våld och förtryck som samordnas av Arbetslivsförvaltningen.

- **Arbeta rättighetsbaserat**

En central del i att stärka Borås Stads arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck är att aktivt arbeta utifrån ett rättighetsperspektiv. Detta innebär att allt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck ska utgå från de grundläggande rättigheterna och de mänskliga rättigheterna.

- **Öka tillgängligheten**

Borås Stads kommunikationsarbete inom området för hedersrelaterat våld och förtryck ska rikta sig till utsatta och yrkesverksamma.

Uppföljning

Arbetslivsnämnden följer upp programmet vartannat år.

Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2024

Arbetslivsnämndens beslut

Arbetslivsnämnden godkänner Program mot hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2022 i sin helhet och sänder ut programmet på remiss till samtliga nämnder och kommunfullmäktiges beredningsgrupp för medborgarinflytande.

Ärendet i sin helhet

Under hösten 2020 har Borås Stads Program mot hedersrelaterat våld och förtryck utarbetats (se bilaga).

Det övergripande syftet med programmet är att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck i Borås Stad. Detta ska göras genom att utveckla och kvalitetssäkra stadens arbete så att utsatta får det stöd och skydd som de behöver för att leva ett liv fritt från våld och förtryck och som är förenligt med svensk lagstiftning och de mänskliga rättigheterna. För att målet ska uppnås ska:

1. Kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck stärkas bland alla yrkesverksamma i Borås Stad som arbetar på operativ och strategisk nivå med människor.
2. Samverkan mellan nämnderna/förvaltningarna ska säkerställas i syfte att kvalitetssäkra arbetet med hedersutsatta i Borås Stad.

Ytterst kommer Arbetslivsförvaltningen att ansvara för programmet och dess uppföljning.

Arbetslivsnämnden föreslås godkänna programmet som helhet samt besluta att programmet sänds på remiss till samtliga nämnder och kommunfullmäktiges beredningsgrupp för medborgarinflytande.

Beslutsunderlag

1. Bilaga Program mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Samverkan

Förvaltningens samverkansgrupp (FSG).

Beslutet expedieras till

1. Samtliga nämnder.

Lars-Åke Johansson
Ordförande

Dag Forsström
Förvaltningschef

Avhopparverksamhet

Individ och familjeomsorgsnämndens beslut

Individ- och familjeomsorgsnämnden beslutar att anta modellen för avhopparverksamhet, lägga utredningen kring avhopparverksamhet till handlingarna samt informera kommunstyrelsen om att utredningsuppdraget kring avhopparverksamhet är fullgjort.

Ärendet i sin helhet

Kommunfullmäktige gav i november 2020 Individ- och familjeomsorgsnämnden i uppdrag att under 2021 inrätta en avhopparverksamhet. Samtidigt gavs uppdrag att ta fram en modell för verksamheten och att Centrum för kunskap och säkerhet(CKS) skulle hålla i ihop framtagandet av modellen. Förslaget till modell för avhopparverksamheten i Borås stad har tagits fram i samverkan mellan CKS, Individ- och familjeomsorgsförvaltningen och Polismyndigheten i Borås. Samråd har även skett med Arbetslivsförvaltningen.

Det finns ett behov av att utveckla samhällets Borås stads insatser för att individer som hamnat i kriminalitet ska kunna bryta detta. Den framtagna modellen för en Avhopparverksamhet ger en tydlig ingång för dem som önskar lämna kriminella levnadsmönster. Vägen in är till Individ- och familjeomsorgsförvaltningen där även utredning och beslut tas. Modellen bygger på samverkan mellan flera förvaltningar och med Polismyndigheten för att finna de bästa insatserna.

Polismyndighetens definition av avhoppare kommer att vara utgångspunkten men verksamheten ska även kunna vara en väg för de som inte till alla delar uppfyller definitionen.

Centrum för kunskap och säkerhet (CKS) får ansvaret att tillse att kompetensen kring avhopparinsatser är aktuell.

Det är svårt att avgöra kostnaderna för verksamheten. Den största delen av kostnaden kommer att handla om insatser i form av behandlingshem, skyddsboende och övriga stödinsatser. Kostnaden påverkas av antalet personer som vänder sig till eller motiveras att vända sig till verksamheten. Verksamheten kommer att följas upp fortlöpande.

Beslutsunderlag

1. Underlag och förslag till en avhopparverksamhet för Borås Stad

Beslutet expedieras till

1. Kommunstyrelsen KS.diarium@boras.se

Ernad Sunic
Ordförande

Hans Abrahamson
Förvaltningschef

**UNDERLAG OCH FÖRSLAG
TILL EN AVHOPPARVERKSAMHET**
för Borås Stad

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning och slutsatser	4
DEL I	5
Bakgrund, uppdrag, syfte och metod	5
Disposition och avgränsningar	6
Inledning	7
Regeringsuppdrag om ett nationellt avhopparprogram	10
Tre andra kommuners avhopparverksamhet	12
Göteborgs stad	12
Helsingborgs Stad	13
Malmö Stad	13
Kommunernas definition på avhoppare, avhopparärende, arbetsprocessen och erfarenheter.....	14
Avhopparorganisationer	16
Statliga medel till kommuner för avhopparärenden	17
Polismyndighetens organisation och avhopparverksamhet	18
Polismyndighetens definition på avhoppare.....	19
Brottsförebyggande rådets, BRÅ:s, definition på avhoppare	19
Finns behov av en avhopparverksamhet i Borås?	20
Organiserad brottslighet	20
Organiserad brottslighet i Borås.	21
Kriminella nätverk	22
Kriminella organisationer	22
Projektbaserade	23
Ideologiskt motiverade.....	23
Familje-/släkt- och klanbaserade	23
Individerna i den organiserade brottsligheten – skäl och anledningar till avhopp.....	24
Kostnader för gängkriminalitet	25
DEL II	26
FÖRSLAG TILL AVHOPPARVERKSAMHET FÖR BORÅS STAD	26
Borås stads modell för avhopparverksamheten	26

Nuvarande organisation	26
Lagstiftning kopplat till avhopparverksamhet.....	26
Erfarenhet hos IFO – nuvarande uppdrag	27
Ekonomiskt bistånd för individen och ansvarsfördelning	27
Förslag till modell	29
Definitioner/begrepp och avgränsningar för avhopparverksamheten i Borås stad	31
Definitioner/begrepp	31
Uppställda krav och avgränsningar för målgruppen	32
Särskilt om begreppet specialistkompetens	33
Avhopparprocessen vid ett avhopparärende i Borås Stad	34
Målgrupp	34
Avhoppartelefonen	34
Initial bedömning	35
Initialt samråd med polisens lokala avhopparsamordnare	35
Första mötet med individen	35
Samrådsmöte, resultat av bedömningarna och samtalen	36
Insatser	36
Arbetsmiljö avseende risk- och konsekvensbedömningar i avhopparverksamheten.....	36
Strategiskt ansvar för avhopparverksamheten	37
Resurs och implementering av avhopparverksamheten.....	37
Referenser	38

Förord

Det finns ett stort behov av att utveckla och samordna samhällets insatser för att förebygga och bekämpa brottslighet. Det sker i samtliga nivåer i Sverige, nationellt, regionalt såväl som lokalt. Det är många aktörer som med olika perspektiv och professioner tar sig an uppgiften och uppdragen för att öka tryggheten i samhället och för att kunna skapa förutsättningar för att individer som av olika anledningar hamnat i kriminalitet ska kunna bryta detta. Avhopparverksamheten ger en tydlig ingång för att lämna dessa destruktiva levnadsmönster.

Arbetet med att ta fram ett förslag till avhopparverksamhet i Borås stad har varit stimulerande och givande ur flera perspektiv, dels genom att det är ett av flera viktiga verktyg för att få individer att lämna kriminalitet och kriminella miljöer, dels för att förståelsen för svårigheten att bryta dessa livsmönster ökar och medvetandegörs på ett tydligt sätt.

Förslaget om en avhopparverksamhet i Borås stad bygger på samverkan, samarbeten och teambaserat arbete både inom såväl som mellan myndigheter och organisationer.

Det har känts både betydelsefullt och angeläget att utreda och lämna förslag till en avhopparverksamhet i Borås stad.

Peder Englund
Avdelningschef
CKS

Mikael Andersson
Utredare
CKS

Rebecca Albert
Enhetschef Unga vuxna
IFO

Sammanfattning och slutsatser

Inledningsvis kan konstateras att det finns förutsättningar och behov av en avhopparverksamhet i Borås. En tydlig ingång och en kontaktyta för de individer som vill lämna den organiserade brottsligheten och ett kriminellt liv bedöms vara en av förutsättningarna för det första steget mot en livsstilsförändring för dessa individer.

Varje individ som finns i dessa miljöer är unik med olika bakomliggande livsvillkor och problembilder vad gäller exempelvis missbruk och hälsa likväl som position och tillhörighet till någon av de olika formerna av organiserad brottslighet i Borås. För att vända en sådan utveckling krävs dels en strukturerad och ansvarsfördelad avhopparverksamhet med tydliga roller och dels en specialistkompetens för att kunna ge den hjälp och det stöd som krävs för en individ som är motiverad till livsstilsförändring.

Att organisera avhopparverksamheten inom Borås stads Individ- och familjeomsorgsnämnd/förvaltning (IFO) innebär fördelar eftersom ansvaret för både bedömningar och insatser för stöd och hjälp för avhoppare finns samlat i en förvaltning och i enheten för Unga Vuxna/vuxen, som har viss erfarenhet inom området. IFO:s enhet Barn och unga och Arbetslivsförvaltningen är viktiga samverkansaktörer i avhopparverksamheten med utsedda socialsekreterare med specialistkompetens i nära samverkan med enheten för Unga Vuxna/vuxen.

Att definiera vad och vilka kriterier som ska gälla för en avhoppare i Borås stads avhopparverksamhet är viktigt. Det är det som avgör om individen ska ges stöd och hjälp från avhopparverksamheten eller om individen ska få stöd och hjälp från någon annan verksamhet eller aktör. Att individen ger samtycke till informationsdelning av sekretessbelagd information om sig själv samt motivation och att identifiera framgångsfaktorer är avgörande för om individen ska omfattas av stöd och hjälp från avhopparverksamheten.

Andra betydelsefulla faktorer för handläggningen av ett avhopparärende i Borås stad är individens ålder och om det föreligger ett skyddsbehov eller inte. Polisens hot-/riskbedömningar och uppgifter om individens tillhörighet till organiserad brottslighet är avgörande för den fortsatta handläggningen i ett avhopparärende samt om det är ett så kallat särskilt avhopparärende med skyddsbehov eller ett avhopparärende utan skyddsbehov. Är individen under arton år handläggs avhopparärendet av socialsekreterare vid enheten IFO Barn och unga med stöd från avhopparverksamheten med specialistkompetens i IFO Unga Vuxna/vuxen.

De individer som är över och under arton år, d.v.s. oavsett ålder, och som inte faller inom Borås stads definition och kriterier för en avhoppare och som är motiverad för att lämna kriminalitet kan genom avhopparverksamheten hjälpas till andra stödformer, både inom Borås Stad och genom andra aktörer för att lämna destruktiva miljöer.

Förslaget om en avhopparverksamhet anpassad för Borås stad bygger på teamarbete både inom och mellan förvaltningar och myndigheter med tydliga roller och ansvar. Att därutöver fördela det strategiska ansvaret för avhopparverksamheten till Stadsledningskansliets avdelning Centrum för kunskap och säkerhet innebär en naturlig koppling till det uppdrag avdelningen har för att förebygga och motverka organiserad brottslighet.

DEL I

Bakgrund, uppdrag, syfte och metod

Vid Kommunfullmäktiges sammanträde 2019-06-19 lämnades en motion in om kommunal avhopparverksamhet mot organiserad brottslighet. Motionären föreslog att Borås Stad i socialtjänstens regi ska starta en kommunal avhopparverksamhet med syfte att underlätta för personer att lämna kriminella miljöer.¹

Stadsledningskansliets avdelning Centrum för kunskap och säkerhet (CKS) beredde motionen och lämnade eget yttrande samt hemställde om remissyttrande från Individ- och familjeomsorgsnämnden och Arbetslivsnämnden. Nämnderna lämnade 2020-04-21 nedanstående sammanfattade yttranden;

Arbetslivsnämnden ”ser behov av en avhopparverksamhet utifrån socialtjänstens klientperspektiv men även för att tydliggöra ansvarsdelen då det idag finns förväntningar på socialtjänsten som inte ingår i nuvarande uppdrag. En särskild verksamhet inriktad på avhoppare från kriminella nätverk skulle innebära att kompetens finns på ett ställe och att samverkan underlättas.” Nämnden föreslog att Stadsledningskansliets avdelning Centrum för kunskap och säkerhet i samverkan med berörda nämnder skulle ta fram en modell för avhopparverksamhet.²

Individ- och familjeomsorgsnämnden ”ser ett behov av en avhopparverksamhet utifrån klientperspektivet och för att tydliggöra ansvarsfrågan då det idag finns förväntningar på socialtjänstens nämnder om att t.ex. genomföra skyddsplaceringar som inte ingår i uppdraget till dessa nämnder.” Nämnden föreslog att Stadsledningskansliets avdelning Centrum för kunskap och säkerhet i samverkan med berörda nämnder skulle utreda förutsättningar för en avhopparverksamhet i Borås Stad samt ge förslag på en modell för avhopparverksamhet. Vidare borde de ekonomiska konsekvenserna av en avhopparverksamhet utredas.³

Centrum för kunskap och säkerhet anser att ”En avhopparverksamhet skulle utgöra en viktig faktor i Borås Stads förebyggande arbete mot organiserad brottslighet, kriminella nätverk och mot radikaliserings och våldsbejakande extremism. Centrum för kunskap och säkerhet anser det därför angeläget och viktigt att utreda förutsättningarna för en avhopparverksamhet och ska, i samverkan med berörda nämnder, arbeta fram en modell för avhopparverksamhet anpassad för Borås Stad enligt motionen och de remitterade nämndernas förslag”.⁴

En enig Kommunstyrelse biföll motionen vid sammanträdet 2020-10-12 och en enig Kommunfullmäktige biföll motionen 2021-01-21.

Kommunfullmäktige gav i november 2020 Individ- och familjeomsorgsnämnden i uppdrag att under 2021 inrätta en avhopparverksamhet.⁵

¹ Motion 2019-06-18 av (V), Kommunal avhopparverksamhet mot organiserad brottslighet, Dnr 2019-00608 1.1.1.1

² Yttrande över remiss motion: Kommunal avhopparverksamhet mot organiserad brottslighet, ALN 2020-00024

³ Yttrande över remiss motion: Kommunal avhopparverksamhet mot organiserad brottslighet, IFON 2020-00043

⁴ Kommunfullmäktigeskrivelse, 2020-10-12, Dnr KS 2019-00608 1.1.1.

⁵ Borås Stads budget 2021 (fastställd 26 nov 2020), sid 10 och 98, boras.se/kommunochpolitik/ekonomiochbudget/budget.4.6a80e56d15869d0d313f1028.html, besökt 2021-05-06.

Syfte och metod

Syftet med utredningen är att lämna ett förslag på en för Borås Stad anpassad avhopparverksamhet och var i Individ- och familjeomsorgsförvaltningen (IFO) den ska organiseras samt lämna ett förslag på hur avhopparprocessen ska se ut från ax till limpa med tydlig ansvar- och rollfördelning. Vidare ska viktiga samverkansaktörer i avhopparverksamheten identifieras.

Utredningen har genomförts och förslaget har arbetats fram genom informations- och erfarenhetsinhämtning från andra kommuners avhopparverksamhet, Polismyndigheten och icke myndighetsdrivna avhopparverksamheter. En genomgång har även gjorts av relevanta forskningsrapporter om avhopparverksamhet/avhoppare samt annan relevant forskning och studier inom området.

Disposition och avgränsningar

Utredningen är indelad i två delar.

I **första delen** redovisas erfarenheter och kunskap från andra kommuners avhopparverksamheter men även från Polismyndighetens avhopparverksamhet och de så kallade icke myndighetsdrivna avhopparverksamheterna. Här redovisas också vad organiserad brottslighet är och hur den ger sig uttryck i Borås, för att därigenom utröna om det finns förutsättningar och behov av en avhopparverksamhet i Borås Stad. I denna del ingår också förutsättningar och villkor för statlig finansiering till kommuner för avhopparverksamheten och även kort om beräknade kostnader för samhället för gängkriminalitet.

Den **andra delen** utgör förslaget till en avhopparverksamhet för Borås stad. Det bygger bland annat på kunskap, forskning och beprövad erfarenhet, som redovisas i första delen, och som har anpassats till en avhopparverksamhet i Borås Stad. Här redovisas förslag till organisering, relevant lagstiftning, definitioner och begrepp samt förslag till modell och avhopparprocess i Borås stad.

Avgränsningar

I utredningen har erfarenheter och kunskap från tre kommuner med olika organisering av avhopparverksamheter inhämtats genom möten och annan informationsinhämtning. Det finns ytterligare kommuner som har en avhopparverksamhet men information från dessa har endast inhämtats genom deras webbsidor på internet.

Under utredningen har det även konstaterats att kostnader och personella resurser för en avhopparverksamhet i Borås stad är svåra att avgöra och/eller bedöma. Detta beroende på att det i nuläget inte går att avgöra dels hur många individer som kommer att söka sig till avhopparverksamheten och dels andra verksamheters behov av råd och stöd. Därutöver tillkommer svårigheten att avgöra antalet ärenden som är avhopparärenden eller särskilda avhopparärenden. Detta framfördes i möte med ledningsgruppen för Individ- och familjeomsorgsförvaltningen 2021-05-27. Vid mötet enades om att de ekonomiska konsekvenserna samt personalresurs får redovisas och bedömas under implementeringen och uppbyggnaden av avhopparverksamheten. Detsamma gäller frågan om olika rehabiliteringsmetoder hos icke myndighetsdrivna avhopparorganisationer.

Frågan om avhoppare med hedersmotiv ska vara en av målgrupperna i förslaget till Borås stads avhopparverksamhet har diskuterats under utredningens gång. Detta bland annat mot bakgrund av vad som framförts i slutredovisningen till regeringsuppdraget om att ta fram ett nationellt avhopparprogram.⁶ Där ges förslaget att samverka ska ske mellan Länsstyrelsen i Östergötland, som har det nationella samordningsuppdraget för arbetet mot hedersrelaterad brottslighet, och den som får det nationella samordningsansvaret för avhopparverksamheten. Här ska identifieras vilka specifika behov individer som kommer från en hedersrelaterad kontext har i samband med avhopp.

Mot bakgrund av ovan utgör för närvarande inte individer med enbart hedersmotiv målgruppen i Borås stads avhopparverksamhet.

Inledning

Att bekämpa brottslighet som begås av kriminella grupperingar var enligt Brottsförebyggande rådets, BRÅ:s, Rapport från 2016 – *Stöd till avhoppare från kriminella grupperingar* – redan en politisk prioriterad fråga år 2016.⁷ Rapporten var ett regeringsuppdrag till BRÅ att kartlägga tillgången till stöd för avhoppare som vill lämna kriminella grupperingar. I rapporten identifierades ett antal områden både som utmaningar men även som framgångsfaktorer för individer som vill lämna kriminella grupperingar.

Regeringen gav i december 2019 Kriminalvården, Polismyndigheten, Statens institutionsstyrelse och Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett gemensamt nationellt avhopparprogram som ska bidra till att förstärka samhällets stöd till individer som vill lämna kriminella eller våldsbejakande extremistiska miljöer och grupperingar. Uppdraget har slutredovisats till Justitiedepartementet den 1 mars 2021, men något beslut har inte fattats (2021-05-05).

Olika former av den organiserade brottsligheten och dess medlemmar och individer påverkar stora delar av lokalsamhället negativt. Polismyndigheten har i sin nationella lägesbild, *Kriminell påverkan i lokalsamhället*⁸, konstaterat att det i vissa områden i Sverige finns en stark kriminell påverkan på lokalsamhället över tid och där brottsligheten är hög. I Polismyndighetens bedömning kategoriseras dessa områden i två kategorier, utsatta och särskilt utsatta områden. Av Sveriges 22 särskilt utsatta områden finns två av dem i Borås, Hässleholmen/Hulta och Norrby.

Det som erfarits är att den kriminella påverkan inte bara har verkan på de utpekade stadsdelarna utan påverkan sker i hela Borås och berör i stort sett varje Boråsare och besökare på ett negativt sätt bland annat genom en ökad otrygghet och begränsningar av rörelsefriheten.⁹

I detta förslag till avhopparverksamhet i Borås Stad beskrivs fem kategorier eller former av organiserad brottslighet som påverkar Borås på ett negativt sätt. Det är dock inte den organiserade brottsligheten i sig som utgör denna påverkan utan det är individer och medlemmar som finns i de olika nätverken och organisationerna. Anledningen till att de hamnat i kriminalitet och i destruktiva kriminella miljöer finns det forskning kring, vilket utgör en viktig förebyggande faktor för att

⁶ *Slutredovisningen av Kriminalvårdens, Polismyndighetens, Statens institutionsstyrelses och Socialstyrelsens uppdrag att ta fram ett nationellt avhopparprogram*, KV 2020-1460, sid 11 ff.

⁷ Brottsförebyggande rådet (BRÅ) rapport 2016:6 *Stöd till avhoppare från kriminella grupperingar, en nationell kartläggning*, sid 7.

⁸ *Kriminell påverkan i lokalsamhället, en lägesbild för utvecklingen i utsatta områden*, Noa 190603, A309.000/2018.

⁹ Beslutsunderlag *Politisk styrgrupp mot organiserad brottslighet i Borås*, 2020-11-30, till Kommunstyrelsens beslut Dnr KS 2020-00931 1.1.4.3, 2021-01-18.

förhindra att individer hamnar i kriminalitet och/eller i organiserad brottslighet. Det finns dock inte så mycket forskning om hur dessa individer kan lämna de kriminella organisationerna/nätverken. Att få individer till att avbryta och lämna sin kriminella gruppering och sitt kriminella leverne kräver särskilda insatser från hela samhället, vilket skapar förutsättningar för att minska både otrygghet och ökad brottslighet.¹⁰

I BRÅ:s rapport 2016:6 framgår att de flesta av de intervjuade avhopparna redan var kriminella när de gick med i en gruppering och att de hade haft en problemfylld bakgrund. De sökte acceptans och fick gemenskap med de individer som de började begå brott tillsammans med och efterhand blev de en del i en kriminell gruppering. Flera avhoppare beskriver att grupperingen är som en ”familj” eller ”mitt allt”.¹¹

I rapporten *Ett smörgåsbord av möjligheter*¹² framgår ett liknande resultat från intervjuade avhoppare. De uppgav att gängen inte sällan fungerar som en surrogatfamilj där individerna kan få en viss trygghet, förståelse och respekt men att tillhörigheten till gänget också innebär regler och strukturer för tillvaron och att individen ”levererar” som gänget förväntar sig.

De båda rapporterna visar på det starka band som finns i de kriminella grupperingarna och som ofta håller dem kvar i kriminaliteten och tillhörigheten. I BRÅ rapporten 2016:6 framgår att temat familj återkommer när forskning, avhopparverksamheter och avhoppare beskriver de vanligaste skälen till att en person lämnar en kriminell gruppering – det handlar då om att individerna har skaffat en egen familj. En annan vanlig orsak är att individen blivit äldre och tröttnat på den kriminella livsstilen och ytterligare ett skäl är att individen blivit hotad eller utsatt för våld från sin gruppering. Det kan handla om olika konflikter eller vara direkt länkade till individens önskan att lämna grupperingen.

Det konstateras vidare att behovet av stöd i stor utsträckning är detsamma oavsett om det sker till avhoppare eller andra personer som vill lämna ett kriminellt liv. Skillnaden är enligt rapporten att en individ som lämnar en kriminell gruppering, organiserad brottslighet, ofta behöver skydd eftersom många avhoppare varit utsatta för, eller rädda för att utsättas för hot eller våld från grupperingen i samband med att de vill lämna denna.¹³

Varje individ i den organiserade brottsligheten är unik, både vad gäller bakomliggande orsaker till varför de hamnat i kriminalitet som anledningar och skäl till att de aktivt deltar i de kriminella aktiviteterna. Likaså har de olika formerna av organiserad brottslighet olika beteendenormer, regler och förhållningssätt (se under avsnittet organiserad brottslighet). Detta innebär att varje individ som vill lämna sin kriminella gruppering eller organisation har en för sin person unik situation att ta i beaktande, vilket även är viktigt att omhänderta i det stöd och åtgärder som vidtas för att individen ska kunna lämna sin kriminella livsstil och tillhörighet.¹⁴

För de individer som vill bryta med sin tillhörighet till den organiserade brottsligheten och sin kriminella livsstil är det avgörande att de har en tydlig ingång till var de kan vända sig för att få stöd

¹⁰ BRÅ, rapport 2016:6 *Stöd till avhoppare från kriminella grupperingar* sid 7 och 8, 17 ff. och *Slutredovisningen av Kriminavårdens, Polismyndighetens, Statens institutionsstyrelsens och Socialstyrelsens uppdrag att ta fram ett nationellt avhopparsprogram*, KV 2020-1460, sid 3 ff. och 7.

¹¹ BRÅ, rapport 2016:6 *Stöd till avhoppare från kriminella grupperingar* sid 8 f.

¹² *Ett smörgåsbord av möjligheter* – En värderande analys av Passus avhopparstöd för personer som lämnar gäng och kriminalitet. Institutionen för socialt arbete vid Linnéuniversitetet, 2021, sid 7 f.

¹³ Brottförebyggande rådet, rapport 2016:6 *Stöd till avhoppare från kriminella grupperingar*, sid 9.

¹⁴ Ibid sid 14 ff.

och hjälp. Några kommuner har idag en avhopparverksamhet dit beskrivna individer kan vända sig för stöd och hjälp om de vill bryta med sitt kriminella leverne och medverka i den organiserade brottsligheten. De är både organisatoriskt och metodmässigt olika beroende på vilka förutsättningar som gäller för respektive kommun, dock är den gemensamma nämnaren och framgångsfaktorn samverkan över förvaltnings- och myndighetsgränser. Det är främst aktörer från t.ex. socialtjänst, polis, beroende/missbruksvård, hälso- och sjukvård, kriminalvård, arbetsmarknads- och utbildningsaktörer som kan utgöra en viktig del i stödet och hjälpen till de som vill hoppa av (se bl.a. vidare under avsnittet tre andra kommuners avhopparverkssamhet).

En slutsats i sammanhanget är således att det är viktigt att en avhopparverksamhet har tydliga riktlinjer, metoder och rutiner som beskriver och definierar vad en avhopparverksamhet är, vad kriterierna är för att individen ska bedömas som avhoppare och hur och var handläggningen av ärenden i avhopparverksamheten ska handläggas med tydliga ansvars- och rollfördelningar.

Regeringsuppdrag om ett nationellt avhoppprogram¹⁵

Regeringen gav den 19 december 2019 Kriminalvården, Polismyndigheten, Statens institutionsstyrelse och Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett gemensamt nationellt avhoppprogram, vilket ska bidra till att förstärka samhällets stöd till individer som vill lämna kriminella eller våldsbejakande extremistiska miljöer och grupperingar. Uppdraget samordnades av Kriminalvården och slutredovisades till Justitiedepartementet den 1 mars 2021. Något beslut om det nationella avhoppprogrammet har inte fattats (2021-05-05).

Uppdraget är en del av Regeringens 34-punktsprogram mot gängkriminalitet och uppdraget är att berörda myndigheter uppdras att ta fram ett nationellt avhoppprogram med syfte att samordna, förstärka och utveckla de avhopparverksamheter som idag bedrivs enskilt av kommunerna.¹⁶

I slutrapportens sammanfattning anges att det finns ett stort behov av att utveckla och samordna samhällets insatser för att förebygga och bekämpa brottslighet, våldsbejakande extremism och hedersförtryck samt att samhällets insatser behöver samordnas i en struktur och en strategi som skapar förutsättningar för ett långsiktigt sådant arbete.¹⁷

En nationell samordningsstruktur för avhopparverksamheten föreslås där roller och ansvar delas in i tre¹⁸ nivåer, lokal, regional och nationell;

Kommun

Lokal samordning - Operativt arbete med avhopp, gemensamma lägesbilder, samordningsfunktion inom respektive myndighetsaktör, struktur för samverkan och kunskapsspridning till medarbetare.

Länsstyrelse

Regional samordning - Samordning av kommunernas arbete med avhopp, utveckla och stödja samverkan mellan aktörer, nätverk för kunskaps- och informationsutbyte.

Brottsförebyggande rådet (BRÅ)

Nationell samordning - Kunskapsutveckling, kunskapsspridning, nätverk för samverkan samt kunskaps- och informationsutbyte, uppföljning, utvärdering, återrapportering, fördelning av medel.

Det betonas att ansvaret för kommunerna inom ansvarsområdet tydliggörs, vilket bör tas hänsyn till i samband med resurstilldelning. Vidare anges att arbetet med strategin avgränsats till att omfatta och fokusera på de individer som redan är involverade i kriminella eller våldsbejakande extremistiska miljöer eller grupperingar och som visat någon form av motivation till att lämna dessa miljöer eller grupperingar.¹⁹

Hedersrelaterade motiv

I rapporten anges att uppdraget även inkluderat att ta ställning till om grupper som agerar mot bakgrund av hedersrelaterade motiv ska inkluderas i den nationella samordningsstrategin för avhopparverksamhet. Det beskrivs att det som utmärker både hederskontext och kriminella/extremistiska handlingar är den betydelse kollektivet har för individens

¹⁵ Slutredovisningen av Kriminalvårdens, Polismyndighetens, Statens institutionsstyrelsens och Socialstyrelsens uppdrag att ta fram ett nationellt avhoppprogram, KV 2020-1460.

¹⁶ Ibid sid 4 f.

¹⁷ Ibid, sid 3.

¹⁸ Ibid, sid 25.

¹⁹ Ibid sid 3 och 7.

handlingsutrymme, en omständighet som gör det extra svårt för individen att sluta begå kriminella handlingar eller sluta agera i linje med kollektivets normer. Det finns skäl att tro att det i grunden finns samma initiala behov av bedömning avseende stöd- och/eller skyddsinsatser för individer som vill komma bort från en hederskontext som för de som lämnar organiserad brottslighet och våldsbejakande extremism. Det antas därför att det inte finns några konkreta hinder mot att använda samma strategiska och strukturella arbetsmetoder för alla dessa individer.

Vidare föreslås att samverkan ska ske mellan Länsstyrelsen i Östergötland, som har det nationella samordningsuppdraget för arbetet mot hedersrelaterad brottslighet, och den som får det nationella samordningsansvaret för avhopparverksamheten. Här ska identifieras vilka särskilda behov individer som kommer från en hedersrelaterad kontext har i samband med avhopp.²⁰

Kommentar

Utredarna av förslaget till en avhopparverksamhet i Borås stad har inte funnit något i den omfattande slutredovisningen som är motstridigt eller som på annat sätt väsentligt skiljer sig från utredningen om ett förslag till avhopparverksamhet för Borås stad. Den nationella samordningsstrategin bedöms både stärka, stödja och tydliggöra arbetet med avhopparverksamheten i Borås stad.

Vad gäller *våldsbejakande extremism* har man i slutredovisningen i den nationella samordningsstrategin våldsbejakande extremism som en målgrupp i avhopparverksamheten.

I förslaget om en avhopparverksamhet i Borås stad ingår istället våldsbejakande extremism som en form av organiserad brottslighet benämnd *ideologiskt motiverad organiserad brottslighet*. Anledningen till detta är att tydliggöra att det är de brottsliga handlingarna, som genomförs ensamt eller med andra medlemmar i den ideologiskt motiverade grupperingen eller organisationen, som är fokus i det brottsförebyggande arbetet och i förslaget till en avhopparverksamhet (se vidare avsnittet; *Organiserad brottslighet i Borås*).

²⁰ Ibid sid 11 ff.

Tre andra kommuners avhopparverksamhet

Under utredningen har kontakt tagits med andra kommuner för att inhämta kunskap om olika modeller för avhopparverksamhet.

Nedan sammanfattas tre kommuners avhopparverksamhet. Se kommunernas definition på avhoppare, avhopparärenden och ett ärendes avhopparprocess i tabellerna nedan.

Göteborgs stad²¹

Avhopparverksamheten bygger på två styrdokument från år 2019;

- Göteborgs Stads policy för arbete med avhoppare, 2019
- Göteborgs Stads riktlinje för arbete med avhoppare, 2019

I riktlinjen fastställs och tydliggörs definitioner, förutsättningar och ansvarsfördelning för avhopparverksamheten.

Avhopparverksamheten ligger organisatoriskt på socialtjänsten och socialförvaltning centrum, som har det operativa ansvaret. Socialförvaltning centrum ansvarar för avhoppartelefonen. Det strategiska ansvaret för utveckling/uppföljning inklusive operativ samverkan ligger på Stadsledningskontorets Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet.

Vad gäller ärenden med s.k. särskilda avhoppare har beslut tagits om att avhopparverksamheten år 2021 ska centraliseras och tillhöra Socialförvaltning centrum's stadsövergripande avdelning. Avhoppare som kan vara kvar i sitt stadsområde kommer att ansvaras av respektive stadsområdes socialförvaltning. Det strategiska ansvaret är kvar på Stadsledningskontoret.

Särskilda avhopparärende är ärenden som kräver särskild kompetens, särskilt snabb handläggning och insatser av särskilt slag såsom vid;

- Grov eller organiserad brottslighet
- Hög eller påtaglig hotbild
- Behov av nära samverkan med andra myndigheter
- Behov av regional eller nationell samordning
- Andra försvårande omständigheter

I dessa ärenden kan det komma att krävas flytt för avhopparen inom eller från Göteborg. Här samverkar avhopparverksamheten med en enhet inom kommunen som heter **SPINK** (samlad placerings- och inköpsfunktion) i frågor om dels skyddat boende och dels vid anlitande av externa aktörer i avhopparverksamheten. Se vidare under avsnittet avhopparorganisationer.²²

²¹ Uppgifterna om avhopparverksamheten i Göteborgs Stad är inhämtat via digitalt möte med planeringsledare på Kunskapscentrum Göteborgs Stad 2020-10-23 och med personal från "Avhoppartelefonen" 2020-11-05.

²² Noteringar efter samtal med personal på SPINK 2021-01-21.

Helsingborgs Stad²³

Avhopparverksamheten utgår från Helsingborgs socialtjänst, **Krimteamet**, och är organisatoriskt placerad under verksamhetsområde Barn, unga och familj. Teamet består i dagsläget av fem socialsekreterare med specialisttjänst och en sektionschef, verksamhetsdelen skapades under 2007.

Krimteamets målgrupp består av barn, unga och unga vuxna 10-21 år som begått, är misstänkta eller varit utsatta för brott samt befinner sig i riskzonen för kriminalitet eller missbruk. I uppdraget ingår även att avbryta och förhindra kriminalitet och våldsbejakande extremistiska miljöer.

De personer som vill lämna en kriminell miljö får stöd genom en specialistgrupp i linjeverksamheten som har nära samverkan med polis. Två socialsekreterare är lokaliserade på polishuset i Helsingborg och sitter tillsammans med polisens ungdomsutredare och områdespoliser. Krimteamet tar även kontakt med samverkanspartners som kan stötta personen i sin väg ut ur hot och kriminalitet.

För att kunna påverka att unga människor inte begår brott måste arbetet inriktas på flera plan såsom individen, familjen, kamrater/skola/fritid, näringslivet och risker och möjligheter samt samhällets struktur/funktion och normer. Krimteamets mål och syfte är att arbeta för att tidigt upptäcka barn och unga i riskzon genom att involveras i ett tidigt skede.

Malmö Stad²⁴

Avhopparverksamheten i Malmö, som startade år 2012, utgår från **Konsultationsteamet** under plattform Malmö och är organisatoriskt placerat under, Arbetsmarknads- och socialförvaltningen. Den som lever under hot eller vill lämna/bryta med ett kriminellt liv kan få stöd av konsultationsteamet.

Konsultationsteamet drivs av Malmö stad och polisen. Genom tätt myndighetssamarbete hjälper teamet avhoppare från kriminalitet och liknande destruktiva miljöer. Teamet, som består av 5 samordnare, arbetar inom områdena avhopparverksamhet, våldsbejakande extremism och ”Sluta skjut”.

På första mötet med samordnare från Konsultationsteamet och polis görs hotbilsbedömning av polisen (främst från enheten för grova brott).

Teamet arbetar med tre huvudgrupper; kriminella individer med bekräftad hotbild, avhoppare och viss hjälp till anhöriga eller ostraffade personer som utsätts för press av kriminella.

²³ Digitalt möte 2020-11-10 med sektionschef på barn, unga och familj, socialförvaltningen Helsingborg och information på webbsidan <https://helsingborg.se/omsorg-och-stod/familj-barn-och-ungdom/stod-till-barn-och-unga/krimteamet/>

²⁴ Informationsträff via digitalt möte 2020-12-17 med Malmö stads konsultationsteam samt information på webbsidorna <https://malmo.se/Plattform-Malmo.html> och <https://malmo.se/Sa-arbetar-vi-med.../Trygghet-och-sakerhet/Rad-och-stod/Stod-for-avhoppare.html>

Kommunernas definition på avhoppare, avhopparärende, arbetsprocessen och erfarenheter²⁵

	Göteborgs Stad	Helsingborgs Stad	Malmö Stad
Definition avhoppare	<ul style="list-style-type: none"> En person som väljer att lämna en kriminell gruppering, nätverk eller organiserad brottslighet och som därför riskerar att bestraffas för sitt utträde och därmed har en latent eller konkret hotbild kopplad till sig*. Därutöver ska även innefattas den som väljer att lämna en våldsbejakande extremistisk miljö och som därför har en latent eller konkret hotbild kopplad till sig. <p>*Göteborgs Stads riktlinje för arbete med avhoppare, 2019, som för definitionen hänvisar till Polismyndighetens riktlinje för brottsoffer- och personssäkerhetsverksamheten, PM 2018:42, s 5.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Att avbryta och förhindra kriminalitet och våldsbejakande extremistiska miljöer - arbetar med målgruppen, men benämner inte personerna som "avhoppare". Förhindra rekrytering av unga till kriminella nätverk (15-17år) och minska antalet individer inom kriminell livsstil eller nätverk. Målgruppen 18-25 år, som vill förändra sin livsstil. Äldre individer kan tillhöra målgruppen om tidigare kända, har stark motivation och kan anses ha stor negativ påverkan på lokalsamhället. 	<ul style="list-style-type: none"> Person som ingår i en kriminell grupp eller finns i en kriminell destruktiv miljö, samt är motiverad till förändring. Det föreligger en latent eller konkret hotbild och ett skyddsbehov, bekräftad av polis. Ej polisanmält (i aktuellt ärende där personen är målsägande/utsatt för brott) eller om ärendet blivit nedlagt. <p>Undantag kan göras från första och andra punkten vid stora socioekonomiska eller individuella vinster i det enskilda ärendet.</p>

	Göteborgs Stad	Helsingborgs Stad	Malmö Stad
Avhoppar-ärende	<ul style="list-style-type: none"> Inleds vid ansökan hos socialtjänsten med syftet att ge råd, stöd och samordnade insatser till avhopparen. Personen ska motsvara kriterierna i definitionen avhoppare. Ingen åldersgräns. Ska inte vara misstänkt för allvarlig brottslighet. Ska vara motiverad till förändrad livsstil. Samtycke till samverkan med andra myndigheter. <p>Det blir <u>inte</u> ett avhopparärende om personen inte samarbetar med polis. Inte heller om personen faller under ett skyddsärende hos polisen i en rättsprocess (brottsoffer eller vittne med skydds- placeringsbehov).</p>	<ul style="list-style-type: none"> Inleds vid ansökan, inkomna brotts- och orosanmälningar som leder till utredning, pågående ärenden eller via brottsoffertelefonen på Krimteamet. Personer (över 18 år) ska vara motiverad till att förändra sin livsstil och ska lämna sitt samtycke till samverkan med andra myndigheter. <p>Krimteamet är myndighetsutövande och äger förfarandet från inkommen ansökan eller orosanmälan. Krimteamet är sedan med under hela processen.</p> <p>Det blir <u>inte</u> ett avhopparärende om personen inte vill samarbeta med polis, inte heller om personen faller under ett skyddsärende hos polisen i en rättsprocess.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Person som lever under hot eller vill lämna/bryta med ett kriminellt liv kan få stöd av konsultationsteamet. Tre huvudgrupper; kriminella individer med bekräftad hotbild, avhoppare och viss hjälp till anhöriga eller ostraffade personer som utsätts för press av kriminella.

²⁵ Se fotnot 21, 23 och 24. (Representanterna från kommunerna har läst igenom/återkopplat maj 2021).

	Göteborgs Stad	Helsingborgs Stad	Malmö Stad
Avhopp-processen	<p>a) Avhoppartelefonen - ingångsvägen för en avhoppare går via sociala resursen där ärendet omfattas av socialtjänstsekreteressen.</p> <p>För personer (vanligtvis mellan 18-25 år), anhöriga eller t.ex. kriminalvården.</p> <p>b) Bedömning - information samlas in, är kriterier/krav uppfyllda för ett avhoppärende. En bedömning görs om avhopparens motivation. Planeringsledare på kunskapscentrum deltar inför klientmötet.</p> <p>c) Skriftligt samtycke - för den initiala bedömningen, tas in för godkännande om att kommunen får behandla/inhämta uppgifter och samverka med myndigheter. Senare inhämtas ett utökat samtycke som gäller under och efter insatsen.</p> <p>d) Möte - mellan avhopparen, polisen och socialsekreterare från avhoppartelefonen. Bedömning görs om det är ett avhoppärende och om skyddsbehov etc.</p> <p>e) Beslut om åtgärder - underlaget lämnas över till socialtjänsten som fattar beslutet.</p>	<p>a) Brottoffertelefonen - ingångsvägen, hit kan man ringa om man vill eller har lämnat en kriminell livsstil, om man är hotad av kriminella grupper eller befinner sig i våldsbejakande miljöer. Även för närstående och tjänstemän.</p> <p>Första samtal - krimteamet har ett första samtal med individen. Vid samtalet identifieras var behovet ligger, dvs vilken aktör som är lämplig.</p> <p>b) Inleds vid ansökan, inkomna brotts- och orosanmälningar som leder till utredning, pågående ärenden eller via brottoffertelefonen på Krimteamet.</p> <p>c) Riskbedömning - stöd av polisen vid hot- och riskanalyser och inhämtande av samtycke. D.v.s. om samverkan får inledas med polis och om individen är motiverad.</p> <p>d) Ärendet - in i rätt enhet i linjeverksamheten, utifrån ålder.</p>	<p>a) Konsultationsteamets telefon - ingångsvägen för en avhoppare går via Plattform Malmö. För individen, anhöriga, socialtjänst eller andra myndigheter t.ex. polis och kriminalvården/frivården.</p> <p>b) Hotbilsbedömning - ett första möte med polis, konsultationsteamets samordnare och individen. Samtals om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • situation/hotbild • motivation • krav - drogtest, avhålla sig från missbruk och kriminalitet • samtyckesblanketter • eventuell tillfällig placering. <p>c) Samverkansmöte - individen, samordnare, socialtjänstens myndighet - boende och ekonomi och ev. andra myndighetspersoner. Polis presenterar hotbild. Samtal om motivation, framtid och individen ansöker om insats.</p> <p>d) Samordna insatser - konsultationsteamet i samverkan med socialtjänstens myndighetsfunktioner. Kontinuerlig kontakt med individen. Exempel på insatser är flytt, behandling, stödboende och sekretessmarkering*.</p> <p><small>*Sekretessmarkering är skyddade personuppgifter vanligtvis under begränsad tid, kan förlängas vid pågående hot. Skatteverket.se sökord Sekretessmarkering - Ansökan (SKV 7708), besökt 2021-04-26.</small></p>

	Göteborgs Stad	Helsingborgs Stad	Malmö Stad
Identifierade utmaningar/ erfarenheter	<ul style="list-style-type: none"> • Att inte missa socialtjänstens kontaktytor till beroendeenhet och sjukvård etc. • Att godkända externa aktörer kan ha olika förutsättningar att kombinera stöd för missbruksberoende samtidigt som övriga insatser genomförs. • Att följa hela ärendet d.v.s. att inte socialtjänsthandläggaren släpper ärendet även om det ligger hos en extern aktör. • Uppföljning/samverkan med polisen ska ske under tiden som insatsen pågår. • Budgetfrågan, ett ärende kan kosta cirka 1,2 till 1,3 miljoner/år (halva kostnaden andra året). 	<ul style="list-style-type: none"> • Tänka på skyddet/säkerheten för tjänstemännen, göra riskbedömning och ha med polisen. • Inför en avhoppverksamhet - ha klart för sig hur samverkan ska se ut med polis, kriminalvård och externa aktörer. • Bra med utpekad samordningsfunktion på lokalpolisområdet. • Ha en tydlig struktur för ärendet och beslut/förmåga måste finnas hos den som har ansvaret. Tänka på behov av utbildning, kunskap om varandras regelverk. • Långsiktighet är avgörande för goda resultat. Många behöver lång tid för att lämna det gamla och skapa en ordnad tillvaro. Flera av dem har behövt flera försök för att lyckas lämna. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vid hotbilsbedömningen är samverkan med poliser på avdelningar för grova brott och Bops (sektion för brottsoffer- och personsäkerhet) viktig. • Ingen åldersgräns i avhoppdefinitionen. Oftast är det socialtjänsten för barn/unga och familj som tar hand om ärenden med individer under 18 år. • Generellt tar ett avhoppärende lång tid och är i hamn först vid en stabil sysselsättning och ordnat boendekontrakt. • Uppföljning av Bops genom statistik på hur många individer som återfaller 1 år efter avslutad insats. Cirka hälften har inte återfallit efter ett år. Medgivande till uppföljningen ingår i samtycket. Planer finns på djupare uppföljning genom undersökning om livssituation för ärenden som inleddes år 2018. • En effekt med konsultationsteamet är att de kan avlasta socialtjänsten genom rådgivning och hotbilsbedömningen. • Konsultationsteamets 5 samordnare finansieras via avdelningens personbudget.

Avhopparorganisationer

Avhopparverksamhet och stöd till avhoppare delas in i två kategorier; myndighetsdrivna- och icke myndighetsdrivna avhopparverksamheter.²⁶

I de myndighetsdrivna är det framförallt polisen och/eller socialtjänsten som är de centrala aktörerna. Den gemensamma nämnaren är att de arbetar specifikt med avhoppare inom sitt geografiska ansvarsområde och erbjuder avhopparna skydd. De icke myndighetsdrivna avhopparverksamheterna verkar istället över hela landet och kan erbjuda sina tjänster, t.ex. till socialtjänster, för att hantera avhoppare.²⁷

De icke myndighetsdrivna avhopparverksamheterna har större olikheter mellan organisationerna än de myndighetsdrivna sett till målgrupp, arbetsmetoder och strukturer. Det som är gemensamt är dock att de vänder sig till avhoppare i hela landet, att de inte kan erbjuda avhopparna skydd (förutom då avhopparna enbart har en lokal hotbild) och att de i större utsträckning kan erbjuda stöd såsom arbetsträning, påverkansprogram, stödboende och samtalsstöd. De flesta organisationer erbjuder avhopparna en kontaktperson som bistår med samtalsstöd, praktiskt stöd och hjälp med sociala nätverk.²⁸

I rapporten *Ett smörgåsbord av möjligheter* framgår bland annat att just stödet av en kontaktperson är en viktig framgångsfaktor för att lämna en brottslig bana och hjälp med att skilja det brottsliga förflutna från nuet samt att det till avhopparen ges viss övervakning och social kontroll såväl stöd som uppmuntran.²⁹

Göteborgs Stad använder sig av icke myndighetsdrivna avhopparorganisationer i sin avhopparverksamhet i vissa fall. De anlitas efter uppdrag från socialtjänsten/avhopparverksamheten genom en särskild enhet, SPINK (samlad bedömnings- och inköpsfunktion). Utifrån de behov och unika förutsättningar som avhopparen har föreslås ett antal avhopparorganisationer som har förutsättningar och kunskap att hantera dessa behov. Förfarandet är följande;

- Vid särskilda avhopparärenden ansöker/anmäler socialtjänsten om skyddat boende hos SPINK.
- Avhopparens specifika problembild jämförs mot relevanta externa aktörer.
- Kontakt med externa aktörer för att undersöka om de har efterfrågad kompetens för ärendet.
- SPINK återkopplar till socialtjänsten med förslag på externa aktörer, oftast 3 stycken.
- Socialtjänsten beviljar vilken insats som blir aktuell, d.v.s. om avhopparen ska få hjälp via en extern aktör och vilken extern aktör som väljs för det skyddade boendet.

²⁶ Brottsförebyggande rådet (BRÅ) rapport 2016:6 *Stöd till avhoppare från kriminella grupperingar, en nationell kartläggning*, sid 10.

²⁷ Ibid sid 10 och 36.

²⁸ Ibid, sid 41.

²⁹ *Ett smörgåsbord av möjligheter* – En värderande analys av Passus avhopparstöd för personer som lämnar gäng och kriminalitet, sid 7 och 29.

- Kostnaden för en extern aktör, vilka direktupphandlas då de faller under ”skyddat boende”, varierar mellan 1600 - 3000 kr/dygn mellan aktörerna. Ett avhopparärende kräver minst ett år med ”beskydd/vård” för att få effekt.³⁰

Placeringshandläggaren vid SPINK i Göteborgs stad informerade³¹ om att de för närvarande främst använder nedanstående leverantörer/icke myndighetsdrivna organisationer vad gäller avhopparverksamheter inom skyddat boende och som är inriktade mot kriminella avhoppare:

- Fryshuset-Passus
- Omsorgs Companiet – Projekt X
- Catena Stöd & utveckling
- MM Framtid
- Vejbyhem skyddat boende

Kommentar

Som tidigare redovisats är de icke myndighetsdrivna avhopparverksamheterna olika vad gäller metoder, möjligheter och målgrupper. De kan också erbjuda olika former av stöd och insatser till avhoppare. Likaså är varje individ som vill lämna kriminalitet och destruktiva miljöer unik vad gäller bakgrund, levnadssituation och problembild. Av denna anledning har inte denna utredning redovisat vilka metoder och möjligheter till stöd varje icke myndighetsdriven avhopparverksamhet har.

Utredarna föreslår att samtliga relevanta icke myndighetsdrivna avhopparverksamheter bjuds in till Borås stads blivande avhopparverksamhet, för att närmare presentera och redovisa dels vilka metoder de använder och dels vad de kan erbjuda för stöd och hjälp till målgruppen.

Statliga medel till kommuner för avhopparärenden

Polismyndigheten får extra avsatta medel för avhopparverksamhet riktat mot kommunala förvaltningar och organisationer som arbetar med avhopparverksamhet. Enligt Polismyndigheten gäller det kostnader för en specifik individ som bedöms som avhoppare enligt polisens definition för avhoppare. Det är Polismyndighetens Nationella avdelning, (Noa) som beslutar och administrerar bidragen och, som enligt regleringsbrevet 2020, får fördela högst 10 miljoner kronor.³²

Vid en ansökan från kommuner finns det villkor för statliga medel från Polismyndigheten. Ett krav är att individen uppfyller Polismyndighetens definition för avhoppare samt uppfyller myndighetens kriterier och villkor. Dessutom ska den sökande kommunen ha en samverkan med den regionala eller lokala avhopparsamordnaren vid Polismyndigheten. Polismyndighetens definition av en avhoppare är: *En person som väljer att lämna en kriminell gruppering, nätverk eller organiserad brottslighet och som därför riskerar att bestraffas för sitt utträde och därmed har en latent eller konkret hotbild kopplad till sig.*

³⁰ Noteringar efter samtal med personal på SPINK 2021-01-21.

³¹ Noteringar efter samtal med personal på SPINK 2021-04-12.

³² <https://www.avhoppare.se/om-avhopparverksamhet/polisen/>, besökt 2021-05-03.

Följande kriterier och villkor vara ska också vara uppfyllda: *18 år och motiverad, har ett skyddsbehov och har lämnat samtycke till informationsutbyte och ska underteckna en överenskommelse om villkor.* Utöver detta finns ett antal villkor för att kunna ta del av statliga medel.³³

Om en kommun anlitar en etablerad avhopparorganisation till hjälp för en avhoppare, som faller under Polismyndighetens kriterier och villkor, är det möjligt att söka finansiering genom Polismyndighetens statliga medel.³⁴

Polismyndighetens organisation och avhopparverksamhet

Sverige är indelat i sju polisregioner där Borås tillhör Polisregion väst som omfattar Västra Götalands- och Hallands län. Polisregionerna är sedan indelade i polisområden. Det finns fem polisområden i Polisregion väst, Borås kommun tillhör Polisområde Älvsborg. Polisområdena är organiserade i lokalpolisområden där Borås kommun tillhör Lokalpolisområde Borås. Utöver polisregionerna är Polismyndigheten även organiserad i nationella avdelningar (Noa).³⁵

Polismyndighetens Brottsoffer- och personsäkerhetsverksamhet (Bops) är organiserad i en av Polismyndighetens nationella avdelningar och det finns Bops-enheter/sektioner i varje polisregion och polisområde.³⁶

I Polismyndighetens riktlinjer för Brottsoffer och personskyddsverksamheten (Bops) framgår att polisens avhopparverksamhet är en del av denna verksamhet och Bops ska bistå andra myndigheter och organisationer med råd, stöd, riskanalyser och vid behov skyddsåtgärder för att skydda avhopparen.³⁷

Polismyndighetens organisation för avhopparverksamhet är under uppbyggnad. Enligt Polisregion västs regionala avhopparsamordnare har arbetet påbörjats i regionen och de kommer sannolikt att utgå från och i stora delar använda sig av samma handlingsplan och arbetsbeskrivning som Polisområde Stockholm redan fattat beslut om.

I Stockholms handlingsplan och arbetsbeskrivning framgår det att det i varje polisregion ska finnas en *regional avhopparsamordnare* som har ett regionalt samordningsansvar i avhopparfrågor. I uppdraget anges bland annat att den regionala avhopparsamordnaren ska utgöra ett stöd till polisområden och lokalpolisområden i avhopparfrågor samt att de ska ta fram underlag och initiala bedömningar till socialtjänsten. Den regionala avhopparsamordnaren kan också arbeta operativt i avhopparärenden både som stöd och mentor. I särskilda avhopparärenden ska den regionala avhopparsamordnaren delta.

Vidare framgår att det i varje polisområde ska finnas en person som *samordnar avhopparverksamheten på polisområdesnivå*. Denna funktion är länken mellan regional- och lokal nivå i det strategiska arbetet kring avhopparverksamheten men arbetar aldrig operativt i avhopparärenden.

I varje Lokalpolisområde ska det finnas en *lokal avhopparsamordnare*. Denne ansvarar för bland annat samverkan med socialtjänst. Den lokala avhopparsamordnaren ska även underlätta och stödja

³³ Villkor för statliga medel från Polismyndigheten till kommuner för avhopparärenden, 2021-03-23.

³⁴ Ibid, 1 §.

³⁵ <https://polisen.se/om-polisen/organisation/>, besökt 2021-05-07. Se organisationsschema pdf.

³⁶ Polismyndighetens riktlinjer för Brottsoffer och personsäkerhetsverksamheten PM 2017:6, sid 11ff.

³⁷ Ibid sid 21, 10.2.

arbetet i operativa ärenden både inom polisens avhopparverksamhet och i kommunens avhopparverksamhet samt genomföra hot- och riskbedömningar på individnivå.³⁸

Som tidigare nämnts är avhopparorganisationen i Polisregion väst under uppbyggnad. Lokalpolisområdeschefen i Borås är intresserad och har ambitionen att utveckla arbetet inom lokalpolisområdet med bland annat en lokal avhopparsamordnare. Utbildning av lokala avhopparsamordnare planeras efter sommaren 2021.³⁹

Polismyndighetens definition på avhoppare

”En person som väljer att lämna en kriminell gruppering, nätverk eller organiserad brottslighet och som därför riskerar att bestraffas för sitt utträde och därmed har en latent eller konkret hotbild kopplad till sig.”

Förutom de grundläggande kriterierna har Polismyndighetens avhopparverksamhet en åldersgräns på 18 år. Det ska finnas en dokumenterad hotbild och ett skyddsbehov.

Personen måste även förbinda sig att inte begå kriminella handlingar och inte missbruka droger samt medverka i återkommande samtal och göra drogtester.⁴⁰

Brottsförebyggande rådets, BRÅ:s, definition på avhoppare

I BRÅ:s rapport 2016:6 – *Stöd till avhoppare från kriminella grupperingar* definieras, för studiens avgränsning av begreppen, kriminell gruppering och avhoppare som:

”Med kriminell gruppering avses en relativt stabil gruppering där individer som ingår i den på ett organiserat sätt bedriver grövre brottslighet. Grupperingens vålds- och skrämselfkapital utgör en viktig del av identiteten, såväl för grupperingen som för individerna som ingår i den, vilket också försvårar möjligheten att lämna grupperingen”.

”Med avhoppare avses en person som är folkbokförd i Sverige och som har ingått i, eller haft koppling till, en kriminell gruppering enligt definitionen ovan, på ett sådant sätt att det blir svårt att lämna grupperingen. En avhoppare ska också vara motiverad att lämna den kriminella grupperingen....”

Vad gäller målgruppsdefinition i specifika avhopparverksamheter beskrivs dessa i BRÅ:s studie gällande polisens avhopparverksamhet i Stockholm och Bergslagen samt för Göteborg och Malmö⁴¹. Under utredningen har mer aktuell information samlats in från avhopparverksamheterna i tre olika kommuner (Göteborg, Helsingborg och Malmö, se ovan).

³⁸ Mailkonversation med Region väst, regionala avhopparsamordnaren (210429 och 210503 m.fl.) samt med Borås lokalpolisområdeschef (210429).

³⁹ Mailkonversation med lokalpolisområdeschefen Borås (210429 m.fl.).

⁴⁰ [https://www.avhoppare.se/om-avhopparverksamhet/vanlig-sida-1-h1/\(webbsidan drivs av Länsstyrelsen Skåne och Polisregion Syd\)](https://www.avhoppare.se/om-avhopparverksamhet/vanlig-sida-1-h1/(webbsidan%20drivs%20av%20L%C3%A4nsstyrelsen%20Sk%C3%A5ne%20och%20Polisregion%20Syd)), besökt 2021-04-27. Villkor för statliga medel från Polismyndigheten till kommuner för avhopparärenden, 2021-03-23, sid 1.

⁴¹ BRÅ rapport 2016:6 sid 21 och 35 ff.

Finns behov av en avhopparverksamhet i Borås?

Ur Polismyndighetens nationella kartläggning om utsatta och särskilt utsatta områden (2019) framgår att Sverige har 22 bostadsområden som är att bedöma som särskilt utsatta.

I dessa områden finns parallella samhällsstrukturer, extremism såsom systematiska kränkningar av religionsfriheten eller starkt fundamentalistiskt inflytande som begränsar människors fri- och rättigheter. I ett utsatt område sker också offentliga våldshandlingar som riskerar att skada tredje man samt öppen narkotikahandel och ett utåtagerande missnöje mot samhället. Av de 22 särskilt utsatta områdena har Borås två av dessa, Hässleholmen/Hulta och Norrby.⁴²

Närvaron av den organiserade brottsligheten och de kriminella nätverken utgör en stark anledning till Polismyndighetens bedömning och den kriminella påverkan både på stadsdelar och i ett ”helastadenperspektiv”. Slutsatsen är att det därför är viktigt att tydliggöra definitionen av organiserad brottslighet och i vilka former den finns i Borås samt hur den ger sig i uttryck. Detta för att kunna avgöra hur och på vilket sätt den ska förebyggas och motverkas samt även för att kunna avgöra vilket stöd och hjälp som behövs till de som vill lämna det kriminella livet.

Organiserad brottslighet

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) konstaterar i sin rapport *Kriminella nätverk och grupperingar* att begreppet organiserad brottslighet är mångfacetterat och innehåller en mängd olika associationer och definitioner. Detta innebär enligt BRÅ att det inte går att rikta åtgärder mot organiserad brottslighet i största allmänhet utan i stället bör metoderna ta sikte på vad som kännetecknar olika former av organiserad brottslighet.⁴³ Brå menar att grunden handlar om att det finns en kriminell miljö som binds samman i olika former av relationsbaserade nätverk och i denna miljö bildas grupper och konstellationer. BRÅ kategoriserar de olika formerna i fyra olika begrepp.⁴⁴

1. *Självdefinierande grupper* som själva lyfter fram sin grupptillhörighet i form av namn, attribut och medlemskap, t.ex. mc-gäng.
2. *Icke namngivna grupper* är ett samlingsnamn för olika typer av relationsbaserade nätverk som inte har ett självtilldelat eller externt tilldelat namn. Har en lösare kontur än de självdefinierande grupperna men det finns ofta ett starkt lojalitetsband, t.ex. stadsdels- och förortsbaserade grupper, familje- och släktbaserade grupper.
3. *Externdefinierade grupper* är grupper som inte själva beskriver sin grupptillhörighet genom namn, attribut och symboler utan tilldelas namn av antingen polisen eller medierna och här återfinns t.ex. stadsdels- och förortsgrupperingarna.
4. *Projektbaserade konstellationer* är enligt BRÅ projektgrupper som sätts ihop för att bedriva en vinstgivande kriminell verksamhet såsom narkotikaförsäljning, bedrägerier eller omfattande stölder. Här återfinns samtliga övriga kategorier av medlemmar. Dock menar BRÅ att alla personer som ingår i projektbaserade konstellationer inte är yrkeskriminella utan är bara ”behjälpliga” då och då.

⁴² Polismyndigheten, Nationella operativa avdelningen, Underrättelseenheten, *Kriminell påverkan på lokalsamhället, en lägesbild för utvecklingen i utsatta områden* (2019-06-03) sid 4 ff.

⁴³ BRÅ, Rapport 2016:12 *Kriminella nätverk och grupperingar - Polisens bild av maktstrukturer och marknader*, sid 22 f, 126 f.

⁴⁴ Ibid sid 9 ff.

Polismyndigheten använder EU:s definition av organiserad brottslighet⁴⁵. Minst sex av kriterierna ska uppfyllas enligt Europeiska unionen för att det ska röra sig om organiserad brottslighet. Punkterna 1,3,5 och 11 måste vara uppfyllda.

1. Samarbete mellan fler än två personer.
2. Egna tilldelade uppgifter åt var och en.
3. Lång eller obegränsad utsträckning i tiden.
4. Någon form av disciplin och kontroll.
5. Misstanke om allvarliga kriminella handlingar.
6. Verksamhet på lokal nivå.
7. Användning av våld eller andra metoder för hot.
8. Användning av kommersiella eller affärsmässiga strukturer.
9. Deltagande i penningtvätt.
10. Otillbörlig påverkan på politik, medier, offentlig förvaltning, rättsliga myndigheter eller ekonomi.
11. Strävan efter vinning och/eller makt.

Slutsatser som kan dras av ovanstående är att organiserad brottslighet är mångfacetterat och vad begreppet står för samt vad som åsyftas varierar beroende på vem, hur och när termen används. Som tidigare nämnts är det viktigt att veta vad som kännetecknar de olika formerna av organiserad brottslighet för att åtgärder, aktiviteter och förebyggande arbete ska bli effektiva och träffa rätt.

Det är också av betydelse att veta vad det är för kategori av den organiserade brottsligheten som individerna i den kriminella grupperingen verkar i. Detta för att dels finna rätt metoder för olika former av påverkan för att få individerna att lämna miljön och dels för att använda effektiva och rätt metoder för de som beslutat att lämna den destruktiva kriminella miljön.

Med andra ord är det av vikt att först klara ut *vad* det är för form av organiserad brottslighet innan man kommer fram till *hur* och vilka åtgärder och insatser som ska sättas in.

Organiserad brottslighet i Borås.

Stadsledningskansliets avdelning Centrum för kunskap och säkerhet (CKS) har uppdraget att arbeta strategiskt förebyggande mot bland annat organiserad brottslighet. I detta arbete är det viktigt att det generella brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet är effektivt och sker inom samtliga områden i lokalsamhället. Insatser mot den organiserade brottsligheten kräver dessutom oftast andra metoder exempelvis risk-, hot- och konsekvensbedömningar, förhållningssätt och samverkansformer i det strategiska och operativa förebyggande arbetet.

Våldsbejakande extremism

Individer som ingår och är aktiva i våldsbejakande extremistiska miljöer och organisationer bedöms ingå i kategorin ideologiskt motiverad organiserad brottslighet, d.v.s. avhoppare inom målgruppen i förslaget om en avhopparverksamhet i Borås stad.

⁴⁵ <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/organiserad-brottslighet/>, besökt 2021-04-28.

Anledningen till ovan är att tydliggöra att det är de brottsliga handlingarna, som ofta genomförs med andra medlemmar i den ideologiskt motiverade grupperingen eller organisationen, som är fokus i det brottsförebyggande arbetet (se nedan under avsnittet *Ideologiskt motiverade*).

CKS har identifierat förekomst av fem kategorier av den organiserade brottsligheten i Borås som de mest tongivande och som påverkar både lokalsamhället och våra verksamheter i Borås stad på ett negativt sätt.

De kategorier/begrepp som används vad gäller organiserad brottslighet i Borås är⁴⁶:

- Kriminella nätverk
- Kriminella organisationer
- Projektbaserade organisationer/nätverk
- Ideologiskt motiverade
- Familje-/släkt- och klanbaserade

Kriminella nätverk

I Borås bedömer polisen att det finns ett antal kriminella nätverk som är löst sammansatta och som binds samman genom bland annat sociala strukturer och lojaliteter. Det finns ingen direkt formaliserad organisationsstruktur i nätverken utan de hålls samman genom olika tongivande aktörer, som främst genom sin kriminalitet och hot/våldskapital tar sig och får en ledande roll i respektive nätverk. I Borås är de kriminella nätverken knutna till olika stadsdelar utan att för den skull medlemmarna i nätverket är bosatta på stadsdelen. I Borås finns de kriminella nätverken främst på stadsdelarna Norrby, Hässleholmen, Sjöbo och Kristineberg. En långdragen konflikt mellan nätverken på Hässleholmen och Norrby har genom åren inneburit både mord, skjutningar och andra grova våldsbrott både i stadsdelarna och runt om i Borås⁴⁷.

Narkotikahandling och narkotikaförsäljning är nätverkens främsta finansiering men även grova bedrägerier, personrån och grova stölder är en del av finansieringen. Det finns en hierarki i nätverken trots att det inte finns någon formaliserad organisationsstruktur och det finns även ett ofta outtalat bestraffningssystem och regelverk inom nätverken. Det sker sällan rekrytering till nätverken utan personer ”glider in” i de kriminella miljöerna av olika orsaker. Under den senaste tiden har det uppmärksamats att deltagarna i nätverken blir allt yngre och mycket unga personer används som s.k. ”springisar” vilket innebär att de förflyttar narkotika, vapen och andra ärenden för nätverket, främst utnyttjas de för att de inte är straffmyndiga.⁴⁸

Kriminella organisationer

I de kriminella organisationerna återfinns bland annat kriminella mc-klubbar. I Borås har ingen av dessa kriminella organisationer etablerat sig, det finns dock medlemmar som ingår i några av dessa som är bosatta i staden och det finns även en viss koppling till näringslivet. De kriminella organisationerna har en formaliserad organisationsstruktur som är hierarkisk uppbyggd med tydliga

⁴⁶ Beslutsunderlag *Politisk styrgrupp mot organiserad brottslighet i Borås*, 2020-11-30, till beslut Dnr KS 2020-00931 1.1.4.3, 2021-01-18.

⁴⁷ Avstämd lägesbild med Lokalpolisområde Borås, 2021-04-27.

⁴⁸ Ibid.

roller och positioner där medlemmarna kan göra ”karriär” och det finns tydliga regler och bestraffningssystem.⁴⁹

Projektbaserade

Den projektbaserade organiserade brottsligheten kan utgöras av medlemmar och individer från de övriga kategorierna av organiserad brottslighet. De skapas främst för och inom den ekonomiska brottsligheten där ett brottsupplägg t.ex. kräver en helt ostraffad styrelse i ett bolag eller att det finns en viss profession i bolagets styrelse men att de verkliga företrädarna för bolaget, oftast yrkeskriminella, inte skyltar med sina namn.

I Borås stad har de projektbaserade organiserade brottsligheten uppmärksammats i företag som ansöker om LOV (Lagen om valfrihetssystem) inom hemsjukvården samt även inom föreningsstödsverksamheten.⁵⁰

Ideologiskt motiverade

I den ideologiskt motiverade⁵¹ organiserade brottsligheten återfinns organisationer och andra grupper av individer som med våld och andra odemokratiska metoder vill påverka och förändra vårt demokratiska samhälle. De tre extremismmiljöerna i Sverige är enligt Säkerhetspolisen för närvarande den våldsbejakande islamistiska miljön, våldsbejakande högerextremistiska miljön och den våldsbejakande vänsterextremistiska miljön. Att kategorin ideologiskt motiverad organiserad brottslighet finns som en målgrupp i avhopparverksamheten har sin förklaring i att det inte är själva ideologin som är problemet utan de kriminella handlingar som individerna i dessa grupper genomför för sina ideologiska syften.⁵² Gällande Borås rapporterade Försvarshögskolan år 2018 om individer och grupper som tillhör och/eller sympatiserar med organisationer och grupperingar som har en våldsbejakande extremistisk inriktning.⁵³

Familje-/släkt- och klanbaserade

Vissa familjer och/eller släkter har individer som är yrkeskriminella och använder sig av sin familje-/släkttillhörighet för att begå brott. Oftast finns ett starkt våldskapital och en kriminell identifiering genom familje- och/eller släktnamnet som innebär fördelar i den brottsliga verksamheten. Lojaliteter är starka inom familjerna/släkterna och oftast är det ”den äldste” som innehar en tydlig ledarroll. I Borås finns ett antal sådana familjer/släkter främst i kommunens särskilt utsatta områden.

Klaner fyller oftast en social funktion för sina klanmedlemmar. Det kan finnas olika former av motsättningar mellan de olika klanerna och även mot samhället i övrigt. Kunskapen om

⁴⁹ Avstämd lägesbild med Lokalpolisområde Borås, 2021-04-27.

⁵⁰ Avstämt med Stadsledningskansliets avdelning Centrum för kunskap och säkerhet, CKS.

⁵¹ Definition av *ideologiskt motiverade brott* återfinns i regeringsuppdraget till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen; *Utveckling av arbetet mot politiskt motiverad brottslighet*, Ju2017/08661/PO och definieras där på sid 4 som ”*Ideologiskt motiverade brott* är de brott som begås inom en våldsbejakande extremismmiljö och de kan vara både politiskt eller religiöst motiverade”.

⁵² <https://www.sakerhetspolisen.se/forfattningsskydd/extremistmiljoerna.html>, besökt 2021-05-07 och Säkerhetspolisens årsbok 2020, sid 48 ff. samt *Polisens rapport om allvarlig och organiserad brottslighet*, Polismyndigheten, Nationella operativa avdelningen, 2017, sid 6 och 16 f.

⁵³ Mellan salafism och salafistisk jihadism, Försvarshögskolan juni 2018, sid 106 ff. och 166 ff.

klanbrottslighet och kriminalitet är för närvarande låg i Borås stad men yttringar som främst kan härledas till förföljelser, diskriminering och hedersförtryck kan vara uttryck för klanstrukturerna, vilket är en form av organiserad brottslighet.⁵⁴

Sammanfattningsvis finns samtliga fem kategorier av organiserad brottslighet etablerade i staden och de påverkar både invånare och Borås stads verksamheter på ett påtagligt negativt sätt.

Individerna i den organiserade brottsligheten – skäl och anledningar till avhopp

Det går inte att generalisera om anledningen till att vissa personer hamnar i kriminella miljöer och i organiserad brottslighet. Det finns mycket forskning och förklaringsmodeller av anledningar till att vissa personer hamnar i kriminalitet och destruktiva miljöer. Det förebyggande arbetet mot unga och unga i riskzon är ett avgörande och ytterst viktigt arbete för att förhindra både rekrytering till organiserad brottslighet och/eller att unga glider in i kriminalitet.

Det förebyggande arbetet är som nämnts viktigt men när individer hamnar i eller har anslutit sig till kriminella nätverk eller andra former av organiserad brottslighet krävs andra metoder, stöd och hjälp om individerna vill lämna dessa miljöer och livsstil.

I rapporten *Ett smörgåsbord av möjligheter*⁵⁵ och i BRÅ:s rapport *Stöd till avhoppare från kriminella grupperingar*⁵⁶ har intervjuade avhoppare uppgivit att gänget eller grupperingen är som en surrogatfamilj, att gänget är avhopparens ”allt”.

Avhoppare har också uttryckt att det är svårt att lämna gänget eller tillhörigheten eftersom det erbjuds en typ av helhetslösning där stöd, tillhörighet, vänskapsrelationer, bostad och försörjningsmöjligheter ingår.⁵⁷ Detta benämns som en slags ram runt tillvaron där sociala band, rutiner, viss tillhörighet och kontakter etableras. Att lämna en sådan ram innebär att de måste finna en ny ram inom vilket livet kan utspela sig.⁵⁸

Den yrkeskriminella har inte sällan ett upparbetat socialt kapital inom ”sin” krets och konkurrerar med andra brottsaktiva om skrämsekapital, kontakter med andra kriminella med högt skrämsekapital, synlig tillhörighet till ”rätt” gruppering eller via manifesterandet av konsumtionsgoods.⁵⁹

Slutsatsen av ovanstående torde vara att det inte är självklart och lätt att lämna ”sin familj eller sitt allt”. Det måste ersättas med något motsvarande men som inte innehåller destruktivitet eller kriminalitet. Det kan finnas många anledningar till att individer vill lämna det kriminella livet och sin tillhörighet.

⁵⁴ Avstämd lägesbild med Lokalpolisområde Borås, 2021-04-27 samt *Lägesbild Norrby perioden 2014-2019*.

⁵⁵ *Ett smörgåsbord av möjligheter* – En värderande analys av Passus avhopparstöd för personer som lämnar gäng och kriminalitet, sid 7.

⁵⁶ BRÅ rapport 2016:6 *Stöd till avhoppare från kriminella grupperingar, en nationell kartläggning*, sid 9.

⁵⁷ *Ett smörgåsbord av möjligheter*, sid 7.

⁵⁸ Ibid, sid 9.

⁵⁹ Ibid, sid 9.

På samma sätt som gänget eller grupperingen utgjort, som avhoppare uttryckt det, en surrogatfamilj så är det ofta temat ”familj” eller mer specifikt ett ökat familjeansvar när individerna skaffar en egen familj som enligt avhopparverksamheter, avhoppare och forskning anger som det vanligaste skälen till att individer lämnar en kriminell gruppering. En annan vanlig anledning till avhopp som anges är att individerna blivit äldre och tröttnat på den kriminella livsstilen men även att det är vanligt att individen utsatts för hot och våld från sin gruppering, då de av olika anledningar hamnat i konflikt med grupperingen. Hoten och våldet kan också vara direkt länkade till avhopparens önskan att lämna den organiserade brottsligheten.⁶⁰

I ovan nämnda rapporter framkommer likande resultat av skäl och anledning vad gäller att ansluta sig och att lämna kriminaliteten och gänget. I den värderande analysen av Passus framkommer och belyses vikten av betydelsen av specifika sociala band under avhopparprocessen, vilket stöds av forskning som pekar på att motivationen att upphöra med brott ofta påverkas av hur omgivningen förhåller sig, t.ex. en terapeut eller en avhoppares handledare.⁶¹

Det framkommer även att det missmodigt påstås vara svårt att rehabilitera gängkriminella. Forskningsläget indikerar dock motsatsen när stöd ges på rätt sätt, är omfattande och använder beforskade metoder kan man räkna med ca 30 % bättre effekt än när inget görs. Vidare belyses vikten av att stödet till avhoppare måste utformas individuellt och att den behandlande personalen bör ha kompetens som går utanför själva behandlingsmodellen.⁶²

I den värderande analysen hänvisas bl.a. till Sampson och Laub (2016:328) och det pekas på att individens vilja behöver stödjas av ett sammanhang och där socialt arbete, polisiära insatser, fängelsevistelser och stöd efter avslutat straff tillsammans väger tungt för beslutet att lämna en kriminell livsstil.⁶³

Kostnader för gängkriminalitet

Det är svårt att beräkna kostnader för kriminalitet. Det är dock otvetydigt så att samhället sparar pengar på att förebygga rekrytering till kriminalitet och/eller att stödja individer att lämna en kriminell bana. De skattningar som gjorts av de kostnader som genereras av en kriminell karriär med utanförskap på arbetsmarknaden, straffpåföljder och egen utsatthet för brott som följd ger en signal om värdet i att satsa på förebyggande och rehabiliterande insatser.⁶⁴

I Fryshusets sammanfattning Vänd dem inte ryggen (2012) anges att det grovt kan uppskattas att en individ med 15 år i ett kriminellt gäng under perioden kostar samhället drygt 23 Mkr.⁶⁵ För varje person som hjälps bort från gängkriminalitet och den organiserade brottsligheten skulle samhället spara miljontals kronor varje år. Det skulle dessutom innebära reducerat lidande för offer, vittnen och anhöriga.⁶⁶

⁶⁰ Ett smörgåsbord av möjligheter, sid 7 och Brottsförebyggande rådet (BRÅ) rapport 2016:6 *Stöd till avhoppare från kriminella grupperingar, en nationell kartläggning* sid 9 ff.

⁶¹ Ett smörgåsbord av möjligheter, sid 7.

⁶² Ibid, sid 8.

⁶³ Ibid, sid 8 f.

⁶⁴ Ett smörgåsbord av möjligheter, sid 26.

⁶⁵ *Vänd dem inte ryggen*, Socioekonomisk analys av destruktiva subkulturer. Lundmark-Nilsson & Nilsson, 2012, sid 82.

⁶⁶ Ett smörgåsbord av möjligheter, sid 26.

DEL II

FÖRSLAG TILL AVHOPPARVERKSAMHET FÖR BORÅS STAD

Borås stads modell för avhopparverksamheten

Nuvarande organisation

Individ- och familjeomsorgsnämnden har i uppdrag att fullgöra kommunens uppgifter inom socialtjänsten och vad som i lags sägs om socialnämnd gällande kommunens individ- och familjeomsorg.⁶⁷ Ansvaret gäller med undantag av ekonomiskt bistånd, som ligger på Arbetslivsnämnden, eller annan uppgift enligt socialtjänstlagen som åvilar Sociala omsorgsnämnden, Vård- och äldreomsorgsnämnden eller annan nämnd.

Individ- och familjeomsorgsnämnden ansvarar för socialtjänst vad gäller insatser till barn och deras familjer samt unga vuxna och vuxna som befinner sig i svåra och utsatta situationer.⁶⁸ Förvaltningen arbetar för att all vård ska ges med stöd av socialtjänstlagen, att den ska ske i nära samarbete med berörda och med den unges eller den vuxnes behov i fokus.

Individ- och familjeomsorgsförvaltningen är idag indelad i två verksamhetsområden; Barn och Unga (0-17 år) och Unga Vuxna/Vuxen (18 år -).⁶⁹ Ärenden inom båda områdena handläggs i huvudsak utifrån inkommen ansökan eller orosanmälan.⁷⁰ Fokus är att vården (insatser) ska ges med stöd av socialtjänstlagen, men inom verksamhetsområdena finns tillämpning av tvångslagstiftningen LVU (lag om särskilda bestämmelser om vård av unga) samt LVM (lagen om vård av missbrukare i vissa fall).

Lagstiftning kopplat till avhopparverksamhet

Lagbestämmelser som ligger till grund för arbetet med avhopparverksamheten är;

- Socialtjänstlagen (2001:453)

Enligt Socialtjänstlagen, SoL, 2 kap 1 § har kommunen det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver. Personer som lämnar kriminella grupperingar är ofta i olika former av insatser från socialtjänsten, såsom ekonomiskt bistånd, tillfälligt boende och missbruksvård. Socialtjänsten i den kommun eller stadsdelsförvaltning som den sökande är folkbokförd i beslutar om dessa insatser utifrån en individuell behovsprövning. Personer som är hotade likställs med brottsoffer, och då har socialtjänsten ett särskilt ansvar. Enligt 5 kap 11 § SoL

⁶⁷<https://www.boras.se/kommunochpolitik/kommunensorganisation/namnder/individochfamiljeomsorgsnamnden.4.57c85441578f0628c826ee5.html>, besökt 2021-05-03.

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹<https://www.boras.se/kommunochpolitik/kommunensorganisation/forvaltningar/individochfamiljeomsorgsforvaltningen.4.2ab8b45f1584d51f7f4e6924.html>, besökt 2021-05-03.

⁷⁰<https://www.boras.se/omsorgochstod/stodtillfamiljbarnochunga.4.3e7e2a4a157cbccb6118dabd.html>, besökt 2021-05-05.

hör det till socialnämndens uppgifter att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp.⁷¹

- Offentlighets och sekretesslagen (2009:400)

Ärenden inom olika myndigheter omgärdas av sekretessbestämmelser. För att samverkan ska kunna ske kring en avhoppare krävs att individen lämnar samtycke för att sekretessen ska brytas.⁷²

- Polislagen (1984:387).

Polisen har enligt polislagen i uppdrag att verka brottsförebyggande. Polisen har också ansvar för att skydda människor som blir hotade, t.ex. avhoppare från kriminella grupperingar.⁷³

Erfarenhet hos IFO – nuvarande uppdrag

Individ- och familjeomsorgsförvaltningen möter redan idag barn och unga samt unga vuxna/vuxna individer som har en kriminalitetsproblematik och ett skyddsbehov ofta i kombination med olika former av utsatthet, missbruk och/eller psykisk ohälsa. Det är inte ovanligt att det föreligger en samsjuklighetsproblematik.

Med andra ord möter individ- och familjeomsorgen personer som vill lämna kriminella miljöer och grupperingar och som har ett stöd- och/eller skyddsbehov. Idag är det inte uttalat inom Borås Stad att det är Individ- och familjeomsorgens uppdrag att tillgodose dessa behov av insatser för individer som kan definieras som avhoppare.⁷⁴ Idag handläggs dock ärendena med fokus på att annan problematik, t.ex. missbruksproblematik, är det primära. Stöd- och/eller skyddsbehovet utifrån att lämna en kriminell miljö eller gruppering blir sekundärt och något som tas hänsyn till.⁷⁵

Ekonomiskt bistånd för individen och ansvarsfördelning

Individer som vill lämna kriminella miljöer och grupperingar har olika behov av stöd för att genomföra sitt avhopp, allt från enstaka rådgivningstillfällen till att hantera en hotbild genom insatser som skyddade personuppgifter och byte av hemort. Det kan handla om stöd för problem kopplade till missbruk. Det rör sig om stöd inom områdena ekonomi, bostad, sysselsättning och hälso- och sjukvård.⁷⁶

Individ- och familjeomsorgsförvaltningen ansvarar inte för ekonomiskt bistånd eller arbetsmarknads- och sysselsättningsinsatser varför en nära samverkan med Arbetslivsförvaltningen är av högsta vikt i avhoppärendena, då dessa områden faller inom Arbetslivsnämndens ansvarsområde (ALN: s reglemente).

⁷¹ BRÅ, rapport 2016:6 *Stöd till avhoppare från kriminella grupperingar*, sid 53.

⁷² Ibid, sid 76.

⁷³ Ibid, sid 47.

⁷⁴ Reglementet för Individ- och familjeomsorgsnämnden.

⁷⁵ Avstämt med enhetschef IFO Unga vuxna, 2021-05-19.

⁷⁶ *Slutredovisningen av Kriminalvårdens, Polismyndighetens, Statens institutionsstyrelses och Socialstyrelsens uppdrag att ta fram ett nationellt avhopparsprogram*, sid 15 f.

Alla former av ekonomiska bistånd (exempelvis fickpengar, uppehälle, hyreskostnad, boende på vandrarhem/hotell i ett akut skede) ska biståndsbedömas och beslutas hos Arbetslivsförvaltningen, försörjningsenheten. Eftersom behovet av skydd för avhoppare kan vara akut är det av största vikt att det sker en skyndsam handläggning, både hos Arbetslivsförvaltningen, försörjningsenheten och avhopparverksamheten, och att det sker i tät samverkan utifrån avhopparens livssituation.

Om en individ som har kontakt med avhopparverksamheten behöver placeras tillfälligt på vandrarhem/hotell för att skyddas under utredningstiden ska detta biståndsbedömas och beslutas av Arbetslivsförvaltningen, försörjningsenheten. Detta eftersom det rör sig om ett ekonomiskt bistånd till kostnad för det tillfälliga boendet och i vissa fall, om individen saknar egna medel, också bistånd till fickpengar/uppehälle etc. Detsamma gäller tills avhopparverksamheten kan verkställa ett beslut om skyddsplacering. Att beakta är att det avser en begränsad period då ärendena ska hanteras skyndsamt.

När det i ett avhopparärende (särskilt avhopparärende) görs en skyddsplacering hos vårdgivare blir det avhopparverksamheten som tar budgetansvar för placeringskostnaden. Avhopparverksamheten ska också ta kostnaden för olika former av stödjande och behandlande insatser som är riktade till individer utifrån ett avhopp. Om insatserna/placeringen omfattar kostnader för exempelvis fickpengar, hyreskostnader eller dylikt ska dessa biståndsbedömas och beslutas av Arbetslivsförvaltningen, försörjningsenheten för att möjliggöra den skyddade insatsen.

I vissa situationer är det inte aktuellt med en skyddsplacering hos en vårdgivare, utan tillräckligt med boende/lägenhet och vissa stödinsatser vid avhoppet. I dessa situationer ska Arbetslivsförvaltningen, försörjningsenheten bedöma och besluta om ekonomiskt bistånd till hyreskostnad, fickpengar/uppehälle etc. och avhopparverksamheten ska bedöma och besluta om stödinsatser och ta budgetansvar för dessa.

När det gäller unga personer under 18 år bär föräldrarna/vårdnadshavarna försörjningsansvar. Deras ersättningsskyldighet prövas utifrån upprättade rutiner. Om föräldrarna/vårdnadshavarna saknar försörjningsmöjligheter får man vända sig till Arbetslivsförvaltningen, försörjningsenheten.

Arbetslivsförvaltningen (ALF) har tagit del av avsnittet om ekonomiskt bistånd för individen och ansvarsfördelning. Verksamhetschef på ALF har meddelat att det inte är något kontroversiellt i det som anges men att de ska studera avsnittet mer grundligt.⁷⁷

Utredarna föreslår att frågan utvecklas ytterligare i dialog mellan IFO och ALF om förtydliganden behöver göras.

Vad gäller **polisens** ekonomiska ansvar i dessa ärenden utgår man generellt från följande⁷⁸:

1. Är personen målsäganden/vittne och har ett konkret/latent hot på sig är det inget avhopparärende utan ett skyddsärende. Då står polisen för kostnaderna.

⁷⁷ Avstämning gjord med verksamhetschef på ALF, 2021-05-26.

⁷⁸ Avstämning gjord med regionala avhopparsamordnaren, polisen Region väst, 2021-05-19.

2. Finns ett konkret/latent hot mot avhopparen men ingen rättsprocess och det finns behov av akut skyddat boende kan polisen stå för boendekostnaderna under en kortare tid, 2-3 dagar, under tiden som bedömningar görs.
3. Allt sker i samverkan mellan polis och socialtjänst.

Förslag till modell

Förslaget är att avhopparverksamheten bör organiseras inom området Unga Vuxna/vuxna-myndighet. Detta kan jämföras med, rekommendationen som myndigheterna ger, med att barn i normalfallet inte bör omfattas av den nationella samordningsstrategin för avhopparverksamhet eftersom det finns en tydlig lagstiftning kring arbetet med barn⁷⁹ samt med polisens kriterium om en 18-årsgräns för ett avhopparärende. Det finns även en tidigare kunskap och erfarenhet hos Unga Vuxna/vuxna myndigheten kring liknande problematik. Det ska dock poängteras att det inte bör finnas någon åldersgräns i Borås Stads avhopparverksamhet utan att också personer under 18 år ska kunna ta del av avhopparverksamheten, vilket beskrivs nedan.

Förslaget innebär att en grupp socialsekreterare inom Unga Vuxna/vuxna kommer att få ett särskilt uppdrag/specialistkompetens för att särskilt arbeta med avhopparärenden. Dessa socialsekreterare kommer att få i uppdrag att bemanna avhoppartelefonen samt handlägga alla avhopparärenden för personer som är över 18 år. Vidare behöver avhopparverksamheten organiseras vid myndighetsutövningen. Det hör samman med vikten av att knyta ihop bedömning och beslutsfattande i verksamheten med budgetansvaret och möjligheten att bevilja insatser för avhopparna. Dessutom minimeras risken för att avhopparen faller mellan stolarna, vilket kan ske om det inte finns en koppling mellan bedömning och beslutsfattande.

Det finns också barn och ungdomar som är eller befinner sig i riskzonen för att bli involverade i kriminella grupperingar som behöver stöd och ibland skydd. Här finns som nämnts en tydlig lagstiftning kring barn. Genom den lagstiftningen har socialtjänsten ett tydligt ansvar för gruppen och befogenheter att besluta om/initiera ett brett register av mer eller mindre ingripande insatser, för att i samverkan med andra aktörer säkerställa att barnets behov av skydd och stöd tillgodoses. Det är dock viktigt att barn inte utesluts från möjligheten av den specialistkompetens som finns inom avhopparverksamheten.⁸⁰

I Borås Stads modell för avhopparverksamhet är det viktigt att det finns en nära koppling mellan verksamhetsområde Barn och unga (0-17 år) och deras specialistkompetens samt avhopparverksamhetens specialistkompetens, under Unga vuxna/vuxna, för att kunna forma bästa möjliga stöd- och eller skydd för barnet/ungdomen. När en minderårig söker sig till avhopparverksamheten eller om en socialsekreterare inom Barn och Unga möter ett barn eller ungdom som är i en kriminell miljö eller gruppering, och som behöver stöd- och/eller skydd för att kunna lämna densamma, ska avhopparverksamheten ha i uppdrag att arbeta konsultativt

⁷⁹ Slutredovisningen av Kriminalvårdens, Polismyndighetens, Statens institutionsstyrelses och Socialstyrelsens uppdrag att ta fram ett nationellt avhopparprogram, KV 2020-1460, sid 17.

⁸⁰ Ibid, sid 17.

tillsammans med en socialsekreterare på Barn och Unga i ärendet. Det vill säga att socialsekreterarna tillsammans blir ett team kring barnet/ungdomen.

En annan särskild grupp av barn och unga att ta i beaktande är de som döms enligt lag om verkställighet om sluten ungdomsvård (LSU) eller som placeras enligt lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Inom dessa grupper finns återkommande behov av stöd för att lämna kriminella miljöer eller grupperingar.⁸¹ Dessa barn och ungdomar återfinns inom både Barn och Ungas område och Unga vuxnas/vuxna vilka enligt förslaget, beroende på personernas ålder, ska handläggas enligt den process som presenteras nedan för ett avhoppärende.

De flesta avhoppare har en omfattande problembild där de t.ex. har flera behov utöver stödet i att lämna kriminellt nätverk/gruppering. Det kan handla om ekonomiskt bistånd, sysselsättning, hjälp med att bli av med skulder och missbruksvård. Det är därför av största vikt att Individ- och familjeomsorgsförvaltningen har ett nära samarbete med andra förvaltningar t.ex. Arbetslivsförvaltningen samt andra viktiga aktörer exempelvis kriminalvård/frivård samt hälso-och sjukvård.

⁸¹ Ibid, sid 17.

Definitioner/begrepp och avgränsningar för avhopparverksamheten i Borås stad

Genom att ta del av olika studier på området och bland annat Brottsförebyggande rådets, Polismyndighetens och andra kommuners definition för avhoppare har förslag till Borås Stads definitioner och begrepp kring avhopparverksamhet tagits fram.

Definitioner/begrepp

Avhopparärende	En person som väljer att lämna en kriminell gruppering, nätverk eller organiserad brottslighet och som är i behov av hjälp och stöd för att lämna och avbryta sin kriminella livssituation.
Särskilt avhopparärende	En person som väljer att lämna en kriminell gruppering, nätverk eller organiserad brottslighet som kan bestraffa utträde och därmed har en latent eller konkret hotbild mot sig och behöver hjälp och stöd av särskilt slag.
Avhopparverksamheten	En strukturerad och avgränsad verksamhet inom IFO Unga vuxna/vuxna som genom olika insatser och i samverkan med andra aktörer stödjer individer att lämna en kriminell gruppering, nätverk eller organiserad brottslighet. I verksamheten finns specialistkompetens på området.
Specialistkompetens ⁸²	Specialistkompetens inom avhopparverksamheten innebär att medarbetare, förutom sin profession, har relevant utbildning kring avhopparproblematiken, är informerad och uppdaterad om relevanta metoder och behandlingar för stöd och hjälp till målgruppen samt kontinuerligt får del av lägesbilder om den organiserade brottsligheten i Borås.
Hotbild	Polisens bedömning om individen genom sin tillhörighet är utsatt för våld eller hot om våld (konkret hotbild) eller om det kan misstänkas att individen kommer att utsättas för våld eller hot om våld på grund av sitt utträde (latent hotbild).
Samtycke	Individer som söker sig till avhopparverksamheten ska redan vid första kontakten ge sitt initiala samtycke till informationsutbyte med polisen av sekretesskyddad information för hot- och riskbedömning. Senare i processen ska individen ge sitt utökade samtycke till informationsutbyte av sekretesskyddad information mellan de myndigheter som är relevanta för stödet och hjälpen.
Polisens <i>regionala</i> avhopparsamordnare	Placerad i polisregionen (Gbg). Anlitas alltid vid <i>särskilda</i> avhopparärenden (skyddsbehov) samt genomför hotbilda-bedömningar i dessa ärenden. Stöd/mentor i alla avhopparärenden.

⁸² Se avsnitt nedan om specialistkompetens.

Polisens <i>lokala</i> avhopparsamordnare	Placerad i lokalpolisområdet (Borås). Polisens representant och kontaktperson i avhopparverksamheten.
Avhopparorganisationer	Myndighetsdrivna avhopparverksamheter drivs av myndigheter och kommuner. De icke myndighetsdrivna avhopparverksamheterna drivs av privata aktörer eller organisationer.
Organiserad brottslighet	Individer som ingår och aktivt deltar i kriminella nätverk, kriminella organisationer, projektbaserad brottslighet, ideologisk motiverade grupper och familje-/släkt- och klanbaserad brottslighet.
Bops	Polisens Brottsoffer- och personskyddsverksamhet, ansvarar för polisens avhopparverksamhet. Finns regionalt och i lokalpolisområde Borås.
Strategiskt ansvar	Stadsledningskansliets avdelning Centrum för kunskap och säkerhet (CKS) ansvarar för det strategiska arbetet i avhopparverksamheten. Det består bland annat i uppföljningar/utvärderingar, omvärldsbevakning, metodutveckling, nätverksbyggande och delgivning av kontinuerliga relevanta lägesbilder.

Uppställda krav och avgränsningar för målgruppen

Förutom att kriterierna i Borås Stads definition för ett avhopparärende (se ovan) ska vara uppfyllda gäller även följande förutsättningar:

- Personen måste (via samtyckesblankett) lämna sitt samtycke till utbyte av information och samverkan mellan Borås Stad och Polismyndigheten samt andra myndigheter. Det är alltid polisen som gör hotbilda-bedömningen och skyddsbehovet ska vara bekräftat av polis.
- Personen ska följa uppställda villkor och regler som avhopparverksamheten anger.
- Personen får inte vara misstänkt för allvarlig brottslighet eller begå kriminella handlingar samt ska avhålla sig från missbruk under avhopparprocessen. En ytterligare avgränsning är om personen inte vill samarbeta med polisen eller inte är motiverad till förändringen.
- Person (brottsoffer/vittne/målsägande med skyddsbehov) som faller under ett skyddsärende hos polisen och är avhoppare ligger under polisens ansvar i samverkan med socialtjänsten.

Särskilt om begreppet specialistkompetens

I Brottsförebyggande rådets rapport 2016:6 *Stöd till avhoppare från kriminella grupperingar* och likväl i rapporten *Ett smörgåsbord av möjligheter* blir det tydligt att det krävs olika kompetenser och kunskap hos dem som ska ge stöd och hjälp till dem som vill lämna organiserad brottslighet och destruktiva miljöer. De icke myndighetsdrivna avhopparverksamheterna har många gånger anställda som själva varit yrkeskriminella och har självupplevda erfarenheter kring de svårigheter och utmaningar som det innebär att lämna dessa miljöer.

Utredarnas bedömning är att det krävs, förutom professionen, kunskap och en kontinuerlig fortbildning inom relevanta områden för de som har uppdraget att arbeta med avhopparverksamheten i Borås stad.

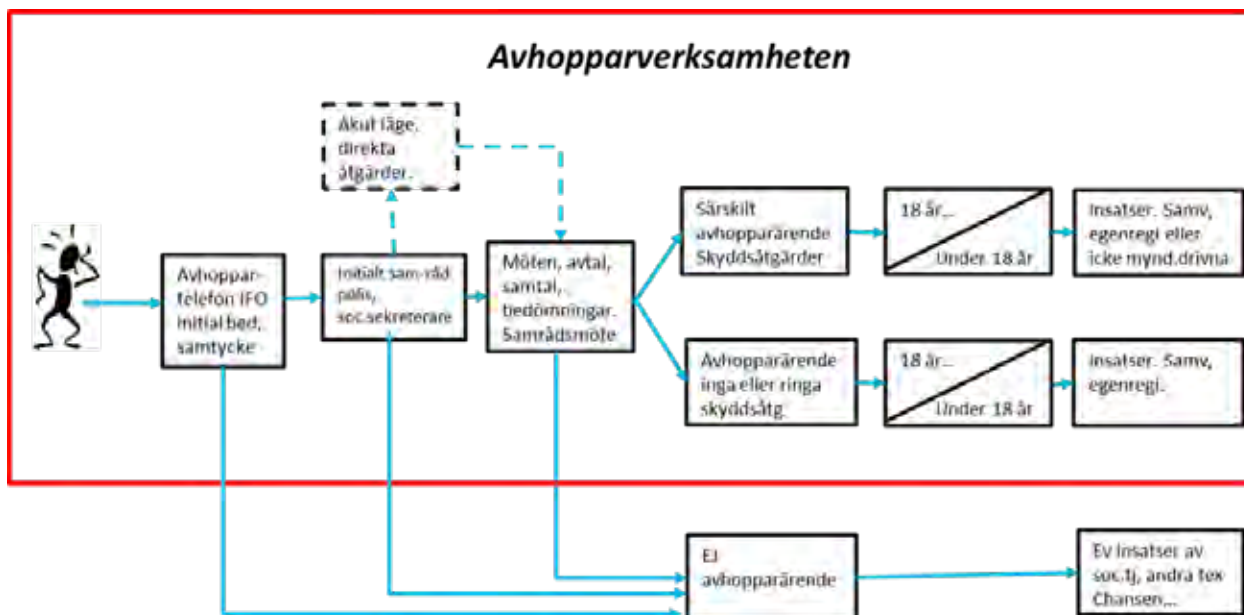
Exempel på områden som innefattas av specialistkompetensen utöver professionen i avhopparverksamheten är;

- Uppdaterad på relevant forskning och beprövad erfarenhet inom området.
- Kunskap om olika behandlingsmetoder för stöd och hjälp och de olika icke myndighetsdrivna avhopparverksamheternas förmågor och inriktningar.
- Kunskap om en avhoppares olika faser i rehabiliteringen.
- Kunskap om de externa och interna nätverk som finns tillgängliga för avhopparverksamheten.
- Säkerhetsmedvetenhet och kunskap om risk-/konsekvensbedömningar.
- Uppdaterad och kontinuerlig information om den organiserade brottsligheten i Borås och aktuella lägesbilder.

Stadsledningskansliets avdelning Centrum för kunskap och säkerhet (CKS) föreslås få det strategiska uppdraget i avhopparverksamheten, vilket bland annat skulle kunna innebära ett ansvar för att specialistkompetensen i samtliga områden i avhopparverksamheten är aktuell.

Avhopparprocessen vid ett avhopparärende i Borås Stad

Borås stads avhopparverksamhet på Unga vuxna/ vuxna vid IFO ansvarar för och samordnar det operativa arbetet med avhoppare med stöd från andra verksamheter. I särskilda avhopparärenden (vid skyddsbehov) ska samverka med polisens regionala avhopparverksamhet för stöd och hjälp i avhopparärendet.

Målgrupp

Oberoende av ålder och kön kan invånare i Borås Stad kontakta avhoppartelefonen för att få stöd och hjälp med att lämna en kriminell livssituation och destruktiva miljöer.

Den individ som kontaktar avhoppartelefonen måste redan initialt ge sitt samtycke till informationsdelning av sekretesskyddad information med polisen för att ärendet ska hanteras i avhopparverksamheten. Processen bör genomföras med skyndsamhet bl.a. för att inte riskera att individer tappar motivation.

Avhoppartelefonen är även till för frågor från och råd och stöd till andra verksamheter vad gäller individer som vill lämna en kriminell livssituation.

Avhoppartelefonen

Ett särskilt telefonnummer är ingången till avhopparverksamheten. Den ska bemannas med socialsekreterare som har specialistkompetens från avhopparverksamheten och vara bemannad under vardagar, t.ex. 08:00-17:00, och övrig tid med hänvisning till telefonsvarare där uppringare kan lämna meddelande om att bli kontaktad.

Initial bedömning

De som bemannar avhoppartelefonen inhämtar relevant information från individen för ett första underlag till bedömning om individen är att anse som en avhoppare enligt definitionen. Samtycke till informationsdelning med polisen är tvingande, ges inte det hänvisas till annan relevant verksamhet eller aktör.

Initialt samråd med polisens lokala avhopparsamordnare

Det första bedömningsunderlaget delges polisens lokala avhopparsamordnare som genomför en första kontroll och bedömning av individen avseende påstådd tillhörighet, eventuell pågående brottslighet eller rättsprocess samt en hotbilsbedömning mot individen men även avseende riskanalyser vid efterföljande möten/kontakter med avhopparverksamheten och samverkansaktörer.

Är individen under 18 år ska socialsekreterare, med stöd av avhopparverksamheten, från IFO Barn och unga kontaktas och ingå i avhopparprocessens fortsatta bedömningsprocess.

Framkommer initialt uppgifter som kan tyda på en konkret eller latent hotbild med risk för allvarligt våld mot individen ska denne, i samverkan med polisen, omgående placeras i ett skyddat boende i avvaktan på den fortsatta utredningen och bedömningen av avhopparärendet.

Utsedd socialsekreterare med specialistkompetens från försörjningsstöd (ALF) involveras i ärendet.

Första mötet med individen

Beroende på hotbilden och riskanalyser bör mötet och efterföljande möten med individen hållas på en plats som inte kan förknippas med polis och/eller socialtjänst och det bör även finnas möjlighet till alternativa mötesplatser.

Det första mötet ska genomföras av socialsekreterare i avhopparverksamheten och socialsekreterare Barn och unga om individen är under 18 år samt polisens lokala- och/eller regionala avhopparsamordnare och vid behov utsedd socialsekreterare försörjningsstöd (ALF).

Individen ska vid första mötet ge sitt utökade skriftliga samtycke till informationsutbyte av sekretessbelagd information om individen mellan de myndigheter som involveras i stödet och hjälpen samt skriftligen godkänna de villkor som avhopparverksamheten kräver, t.ex. avhållsamhet från droger och kriminalitet etc.

Syftet med mötet och efterföljande möten är att samtala med individen avseende motivation, problembild avseende eventuellt missbruk, hälsoläge och kompletteringar i hotbilsbedömningen. Syftet med samtalet är även att bygga upp förtroende och tillit samt kartlägga individens levnadsvillkor och skyddsfaktorer för att bryta med den kriminella livssituationen. I dessa möten kan och bör relevanta specialistfunktioner delta såsom kriminalvård/frivård, hälso- och sjukvård etc.

Samrådsmöte, resultat av bedömningarna och samtalen

Avhopparverksamheten ansvarar för och sammankallar relevanta aktörer för samrådsmöte utifrån vad som framkommit genom samtal, hotbilsbedömningar, problembilder och skyddsfaktorer.

Vid samrådsmötet ska det avgöras om;

- Individen är en avhoppare enligt definitionen och om det finns förutsättningar för att ett avhopp ska lyckas? *Ja = avhopparärende Nej = Anslutas eller hänvisas/ombändertas i annan verksamhet.*
- Det föreligger skyddsbehov (särskilt avhopparärende) eller endast ett stöd och hjälpbehov (avhopparärende).
- Den fortsatta handläggningen av avhopparärendet som avgörs av individens ålder:
 1. Över 18 år hanteras i avhopparverksamheten IFO Unga vuxna/vuxna.
 2. Under 18 år hanteras av IFO Barn och unga, med stöd från avhopparverksamheten IFO Unga vuxna/vuxna.

Insatser

Ansvaret för insatserna i avhopparärenden ligger hos IFO Unga vuxna/vuxna som också ansvarar för samordningen mellan relevanta aktörer. Insatsernas karaktär är beroende på om det är ett särskilt avhopparärende eftersom det oftast krävs att avhopparen förflyttas till annan ort på grund av hotbilden. Handläggningsrutinen är också beroende av avhopparens ålder.

Insatserna kan också förmedlas till icke myndighetsdrivna avhopparverksamheter som genomför insatserna, men IFO Unga vuxna/vuxna ansvarar för avhopparen. Det finns ett antal icke myndighetsdrivna avhopparverksamheter med olika specialiteter som kan anlitas efter beslut av IFO avhopparverksamhet.

Arbetsmiljö avseende risk- och konsekvensbedömningar i avhopparverksamheten

Det är viktigt att både medarbetare och beslutande nämnder i avhopparärenden kan genomföra sitt uppdrag tryggt och säkert. Genom att kontinuerligt genomföra risk- och konsekvensanalyser både för avhopparverksamheten som helhet men även inför möten med avhoppare såväl som vid beslutsfattande i avhopparärenden i berörda nämnder, kan risken för hot och våld minimeras och förebyggas.

Polisens hot- och riskbedömningar avseende individers tillhörighet och behov av skydd i avhopparverksamheten kan och bör utgöra grunden för risk- och konsekvensanalyser för medarbetare och beslutande nämnder i avhopparverksamheten. Därtill kan Borås lägesbild angående organiserad brottslighet utgöra ett komplement till risk- och konsekvensanalysen samt Borås Stads riktlinjer i det systematiska arbetsmiljöarbetet avseende hot och våld.

Ansvarig för att risk- och konsekvensanalyser genomförs åvilar chefen för avhopparverksamheten vid IFO Unga vuxna/vuxen och ska genomföras i samråd med polisen och CKS kunskapsinriktning.

Det kan tilläggas att avhopparverksamheterna i Malmö, Göteborg och Helsingborg inte har haft någon förhöjd hotbild eller särskilda händelser med hot/våld som är relaterade till avhopparverksamheten (avstämt med kommunerna 2021-05-25).

Strategiskt ansvar för avhopparverksamheten

Stadsledningskansliets avdelning Centrum för kunskap och säkerhet (CKS) ansvarar för det strategiska arbetet med avhopparverksamheten bland annat genom att kontinuerligt tillse att avhopparverksamhetens specialistkompetens är uppdaterad och aktuell samt att uppföljningar/utvärderingar, metodutveckling och omvärldsbevakning, nätverksbyggande och planering för insatser görs tillsammans med avhopparverksamheten.

Resurs och implementering av avhopparverksamheten

Det är svårt att avgöra vilken resurs som kan komma att krävas förutom en chef för avhopparverksamheten. Eftersom det är en så kallad sällanverksamhet bedöms resursen utgöras av redan befintlig personal vid IFO, som i vissa fall ges en specialistkompetens inom området.

Både resurs och det strategiska ansvaret bör omhändertas av och när en chef har utsetts vid IFO Unga vuxna/vuxna som får i uppdrag att bygga upp och implementera avhopparverksamheten tillsammans med CKS.

Referenser

Alstam, Forkby & Holm, (2021) *Ett smörgåsbord av möjligheter – En värderande analys av Passus avhopparstöd för personer som lämnar gäng och kriminalitet*. Linnéuniversitetet 2021.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2016) *Stöd till avhoppare från kriminella grupperingar. En nationell kartläggning* 2016:6.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2016) *Kriminella nätverk och grupperingar - Polisens bild av maktsstrukturer och marknader* 2016:12.

Kriminalvården m.fl., (2021) *Slutredovisningen av Kriminalvårdens, Polismyndighetens, Statens institutionsstyrelses och Socialstyrelsens uppdrag att ta fram ett nationellt avhopparprogram*, KV 2020-1460.

Lundmark, Nilsson & Nilsson, (2012) *Vänd dem inte ryggen*, Socioekonomisk analys av destruktiva subkulturer. Fryshuset.

Polismyndigheten, Nationella operativa avdelningen (2017) *Polisens rapport om allvarlig och organiserad brottslighet*, Dnr: A479.632/2016.

Polismyndigheten, Nationella operativa avdelningen, Underrättelseenheten (2019) *Kriminell påverkan i lokalsambället, en lägesbild för utvecklingen i utsatta områden*, Noa 190603.

Polismyndigheten och Säkerhetspolisen (2017) *Utveckling av arbetet mot politiskt motiverad brottslighet*, regeringsuppdrag Ju2017/08661/PO.

Ranstorp, Ahlin, Hyllengren & Nörmark (2018) *Mellan salafism och salafistisk jihadism – Påverkan mot och utmaningar för det svenska sambället*, Försvarshögskolan juni 2018.

Stadsledningskansliet, avdelningen Centrum för kunskap och säkerhet (2019), *Lägesbild Norrby, 2014-2019*. Dnr 2019-01055 Kommunstyrelsen.

Webbsidor

- avhoppare.se/om-avhopparverksamhet/polisen/, besökt 2021-05-03.
- avhoppare.se/om-avhopparverksamhet/vanlig-sida-1-h1/ (Länsstyrelsen Skåne och Polisregion Syd), besökt 2021-05-12.
- boras.se/kommunochpolitik/ekonomiochbudget/budget.4.6a80e56d15869d0d313f1028.html, *Boras Stads budget 2021*, besökt 2021-05-06.
- boras.se/kommunochpolitik/kommunensorganisation/namnder/individochfamiljeomsorgsnamnden.4.57c85441578f0628c826ee5.html, besökt 2021-05-03.
- boras.se/kommunochpolitik/kommunensorganisation/forvaltningar/individochfamiljeomsorgsforvaltning.en.4.2ab8b45f1584d51f7f4e6924.html, besökt 2021-05-03.
- boras.se/omsorgochstod/stodtillfamiljbarnochunga.4.3e7e2a4a157cbccb6118dabd.html, besökt 2021-05-05.
- helsingborg.se/omsorg-och-stod/familj-barn-och-ungdom/stod-till-barn-och-unga/krimteamet/, besökt 2021-05-17.
- malmo.se/Plattform-Malmo.html och malmo.se/Sa-arbetar-vi-med.../Trygghet-och-sakerhet/Rad-och-stod/Stod-for-avhoppare.html, besökt 2021-05-12.
- polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/brottsforebyggande-arbete/ansok-om-stod-till-verksamhet-for-avhoppare/ - se *Villkor för statliga medel från Polismyndigheten till kommuner för avhopparärenden*, 2021-03-23, besökt 2021-05-12.

- polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/organiserad-brottslighet/, besökt 2021-04-28.
- polisen.se/om-polisen/organisation/ (organisationsschema), besökt 2021-05-07.
- rm.coe.int/168070acc1, *Polismyndighetens riktlinjer för Brottsoffer och personsäkerhetsverksamheten* PM 2017:6. besökt 2021-05-17.
- sakerhetspolisen.se/forfattningsskydd/extremistmiljoerna.html, besökt 2021-05-07.
- sakerhetspolisen.se/download/18.4ffce9b31787cb4eddc24f/1620385093007/Arsbok_2020.pdf *Säkerhetspolisens årsbok 2020*, besökt 2021-05-17.

Övriga källor

- Beslutsunderlag *Politisk styrgrupp mot organiserad brottslighet i Borås*, 2020-11-30, till beslut Dnr KS 2020- 00931 1.1.4.3, 2021-01-18.
- Motion 2019-06-18 av (V):Kommunal avhopparverksamhet mot organiserad brottslighet, Dnr 2019 -00608.
- Yttrande över remiss motion: Kommunal avhopparverksamhet mot organiserad brottslighet, Dnr ALN 2020-00024 och Dnr IFON 2020- 00043 samt Kommunfullmäktigeskrivelse, 2020-10-12, Dnr KS 2019-00608.
- Uppgifter om avhopparverksamheter i Göteborgs-, Helsingborgs och Malmö stad är inhämtat via samtal och digitala möten. Se under respektive aktuell fotnot.
- Mejl - Polisen, regional avhopparsamordnare på region väst, och Borås Lokalpolisområdeschef. Se under respektive aktuell fotnot.
- Lägesbilden om organiserad brottslighet i Borås är avstämd med Lokalpolisområde Borås, 2021-04-27.

Lista över ärenden som behandlas i samband med tertial 2 2021

Utredningar i samband med uppdrag

Individ- och familjeomsorgsnämnden ska under 2021 inrätta en kommunal avhopparverksamhet med syfte att underlätta för personer att lämna kriminella miljöer.
Diarienummer: 2021-00489

Kommunstyrelsen får i uppdrag att under 2018 ta fram ett åtgärdsprogram mot hedersrelaterat våld.
Diarienummer: 2021-00452

Nr 141

Svar på remiss Regional avfallsplan 2021-2030

2021-10-25 Dnr KS 2021-00101 1.1.2.1

Från Kommunstyrelsen
Till Kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta

Den regionala avfallsplanen 2021-2030 antas som sin egen.

Ärendet i sin helhet

Kommunerna i Boråsregionen; Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda har tagit fram en gemensam avfallsplan. Regional avfallsplan ”Mot en hållbar och cirkulär framtid” för perioden 2021-2030. Avfallsplanen har arbetats fram under framförallt 2020 med hjälp av en projektgrupp bestående av en projektledare och en representant från varje kommun och kommunalt avfalls- och energibolag. Till projektgruppens hjälp bildades fokusgrupper bemannade med tjänstepersoner från alla åtta kommuner samt ett antal externa aktörer för att ge inspel på målen i avfallsplanen. Under framtagandet har målförslagen kontinuerligt förankrats i kommunerna.

Förslaget till avfallsplan har varit på remiss hos alla förvaltningar och bolag och ett remissvar har skickats till Boråsregionen. Efter det har förslaget omarbetats, men inga stora ändringar har gjorts.

Fördelen med att ha en gemensam avfallsplan i Borås regionen är att vi kan arbeta tillsammans mot gemensamma mål. Vi har mycket att lära av varandra och det finns många samordningsfördelar bland annat i det utåtriktade arbetet mot invånare.

För att nå målen i avfallsplanen krävs att det finns uttalade ansvariga för att samordna och driva arbetet med målen. Målen är komplexa och det är därför sällsynt att en nämnd eller styrelse ensamt kan göra åtgärder som når målet. Om vi ska nå målen så behöver många verksamheter delta i arbetet med att genomföra åtgärder.

Ansvarsfördelning för de olika delmålen finns i den bifogade tabellen. I en del fall så är det den nämnd som följer upp målet och som kan initiera projekt som är ansvarig även om åtgärderna behöver göras inom en mängd olika verksamheter. På sidan 14 i avfallsplanen finns en guide till vilka verksamheter som berörs av de olika målen.

De nätverk och det stöd som idag finns för genomförande av miljömålen kommer även användas för avfallsplanen. Just nu pågår arbetet med att ta fram ett nytt styrdokument för miljöfrågor. Avfallsplanen kommer kopplas till

kommande styrdokument inom miljöområdet. De olika styrdokumenterna inom miljöområdet kommer även fortsättningsvis ha en gemensam sammanställning och analys.

Arbetet med avfallsplanen kommer till stor del ske tillsammans med de andra kommunerna i Boråsregionen. Ett bra samarbete från framtagandet av planen kommer nyttjas även för genomförandet av avfallsplanen.

Avfallsplanen är även tätt kopplat till Energi- och klimatstrategin. Förebyggande avfallsarbete och cirkulära flöden är en viktig del i arbetet med att minska utsläppen av växthusgaser eftersom minskat resursanvändning minskar utsläppen.

Beslutsunderlag

1. Beslut från Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund om gemensam avfallsplan 2021-2030, 20210920
2. Remissammanställning avfallsplan, 20211001
3. PM Regional och kommunal avfallsplan 2021-2030 – Ansvarsfördelning, arbetssätt och uppföljning i Borås, 20211001

Kommunfullmäktiges beslut expedieras till

1. Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund, info@borasregionen.se
2. Alla kommunala nämnder och bolag

Tom Andersson
Kommunalråd

Bengt Himmelmann
Chef för Strategisk samhällsplanering

Mot en cirkulär och hållbar framtid

GEMENSAM AVFALLSPLAN 2021-2030

För Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda

Boråsregionen

Antagen

Boråsregionen: 2021-xx-xx

Bollebygds kommun: xxxx-xx-xx

Borås Stad: xxxx-xx-xx

Herrljunga kommun: xxxx-xx-xx

Marks kommun: xxxx-xx-xx

Svenljunga kommun: xxxx-xx-xx

Tranemo kommun: xxxx-xx-xx

Ulricehamns kommun: xxxx-xx-xx

Vårgårda kommun: xxxx-xx-xx

Innehåll

Avfall i nytt fokus	6
Avfallstrappan och cirkularitet	
Förändrat synsätt	
En gemensam avfallsplan för en hållbar Boråsregion	9
Bakgrund	
Styrning av avfallsplanen	
Regleringar inom avfallsområdet	
Tidsram för Boråsregionens avfallsplan	
Implementering, genomförande och uppföljning.	11
Genomförande av avfallsplanen	
Regionalt avfallsnätverk	
Fokusgrupper	
Övriga regionala nätverk	
Kostnader under planens genomförande	
Uppföljning av avfallsplanen	
Målstruktur och läsanvisningar.	13
Målstruktur	
Läsanvisningar	
Målområde 1: Hushåll med maten	16
Målområde 2: Konsumera hållbart	18
Målområde 3: Använd de resurser vi har.	20
Målområde 4: Sortera mera	22
Målområde 5: Fimpa skräpet	24
Målområde 6: Planera in plats för avfallet	26

Styrmedel och verktyg för att nå målen	28
Information, kommunikation, kunskap och rådgivning	
Nudging	
Samverkan	
Avfallstaxa/Renhållningstaxa	
Avfallsföreskrifter	
Upphandling	
Tillsyn	
Teknikutveckling och digitala hjälpmedel	
Ordlista	30
Bilageförteckning.	33
Bilaga 1: Framtagande av avfallsplanen.....	38
Projektorganisation	
Fokusgrupper	
Förankring	
Remiss och utställning	
Politisk hantering	
Bilaga 2: Avfallsplanens sammanhang i kommunen och ansvarig för målen.	41
Avfallsplanens sammanhang i kommunen	
Ansvarig för målen	
Bilaga 3: Mål och lagstiftning som berör avfallsplanen	51
Globala mål – Agenda 2030	
Lagstiftning på EU-nivå	
Lagstiftning på nationell nivå	
Nationell avfallsplan	
Det svenska miljömålssystemet	
Producentansvar	
25/25 målet Avfall Sverige	

Regionala mål

Klimat 2030

Bilaga 4: Bedömning av miljöpåverkan	59
Bedömning av miljöpåverkan	
Sammanfattande bedömning	
Bilaga 5: Nulägesbeskrivning av avfallshantering i Boråsregionen	64
Geografi och demografi	
Boendeformer	
Näringslivsstruktur	
Kommunalt avfall	
Insamlingssystem för avfall i Boråsregionen	
Anläggningar för avfallshantering och förebyggande i Boråsregionen	
Övriga anläggningar för avfallshantering i Boråsregionen	
Avfall som omfattas av producentansvar	
Bilaga 6: Framtidsutsikter för avfallshantering i Boråsregionen och avfall i kommunernas översiktsplaner	73
Befolkningsprognos och framtida avfallsmängder	
Framtida behov av insamlingssystem och anläggningar i Boråsregionen	
Trender och framtida förutsättningar för avfallshantering	
Anläggningar för att hantera avfall i kommunernas översiktsplaner	
Bilaga 7: Nedlagda deponier i Boråsregionen	79
Bilaga 8: Uppföljning av utgående regional avfallsplan	90

Avfall är inte något vi gör oss av med, avfall är en värdefull resurs vilket möjliggör ett hållbart kretslopp, en hållbar materialanvändning och en hållbar produktion och konsumtion.

Avfall i nytt fokus

Till avfall räknas alla föremål, material eller ämnen som innehavaren vill göra sig av med eller är skyldig att göra sig av med. Avfall är något som vi alla kan relatera till och som berör oss på olika sätt. Avfall uppkommer exempelvis hemma i köket, i garaget, i äldreomsorgen, i förskolan och skolan, på våra kontor, i matsalar, vid byggnationer, i våra parker och på våra gator. Vi ger alla upphov till avfall och behöver därmed alla ta ett ansvar tillsammans. De kommande åren behöver vi därför sätta avfall i ett nytt fokus. Avfall är inte något vi gör oss av med, avfall är en värdefull resurs vilket möjliggör ett hållbart kretslopp, en hållbar materialanvändning och en hållbar produktion och konsumtion.

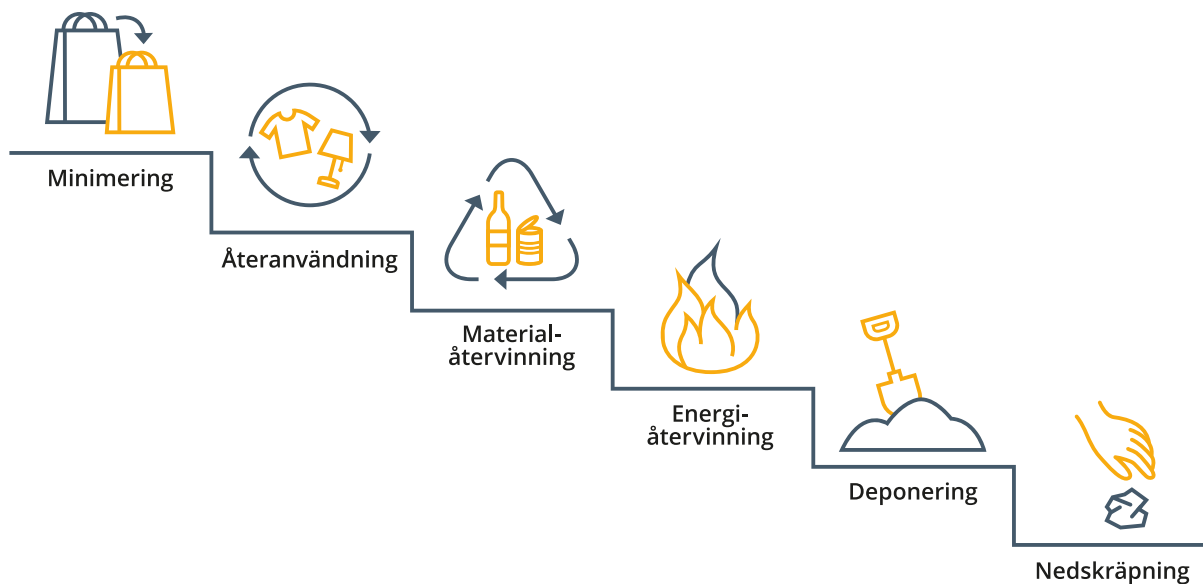
Avfallstrappan och cirkularitet

Sedan flera decennier tillbaka arbetar avfallsbranschen enligt den så kallade avfallstrappan. Avfallstrappan bygger på EU:s avfallshierarki som är en del av EU:s

avfallsdirektiv och är även införd i miljöbalken. Avfallstrappan är betydelsefull då den tydligt visar hur viktigt det är att tänka till redan i ett tidigt skede för att förebygga avfall. Den visar prioriteringen, det vill säga att det till exempel är

Figur 1. Avfallstrappan inklusive nedskräpning som ett sista trappsteg. Avfallstrappan anger vad som ska prioriteras. Att minimera och förebygga uppkomsten av avfall är det viktigaste följt av att återanvända, materialåtervinna, energiåtervinna och deponera.

viktigare att fokusera på förebyggande av avfall än på att materialåtervinna. Eller att det är bättre att materialåtervinna än att elda upp resurserna. Men hur gör vi då med det avfall som ändå uppstår? Vi behöver tänka mer cirkulärt och hållbart. Uttaget av jungfruligt material måste minska och vi måste istället bli bättre på att nyttja det material som redan finns i kretsloppet. Detta leder också till att minimera det avfall som uppstår eftersom produkter eller material kan användas på nytt.

Förändrat synsätt

Avfall är inte bara ett miljöproblem utan även en ekonomisk förlust. En genomsnittlig svensk producerar 467 kilo kommunalt avfall per år. En allt större del av detta återvinns och allt mindre avfall deponeras. Men hur kan vi ändra vårt sätt att producera och konsumera så att vi ger upphov till mindre mängd avfall? Vi som konsumenter har makt att ställa krav på producenterna. Det ska vara ett försäljningsargument att designa en

Visste du att:

- Tillverkningen av en mobiltelefon genererar 86 kg avfall (Källa: IVL 2015).
- I Sverige genererar vi 95 kilo matavfall per person och år (Källa: Naturvårdsverket 2021).
- Det slängs runt 1 miljard fimpar på gator och torg i Sverige varje år (Källa: HSR 2021).
- En privatperson genererar nästan 470 kg avfall per år, detta är mer än en fördubbling sedan 70-talet (Källa: Avfall Sverige 2021).
- Sverige rankas som nummer 14 av 28 länder i Europa i en undersökning av hur cirkulära våra ekonomier är, det vill säga hur väl vi återanvänder, återvinner och drar ner på avfallet. Vi i Sverige är bra på kommunal återvinning, men vi har en stor mängd avfall, och det drar ner oss i jämförelse med andra europeiska länder (Källa: POLITICO circular economy index 2018).
- Världen är 8,6 % cirkulär. Det betyder att 8,6 % av de råvaror så som mineraler, metaller och biomassa som används inom världsekonomin återvinns varje år (Källa: Circularity Gap Report 2021).

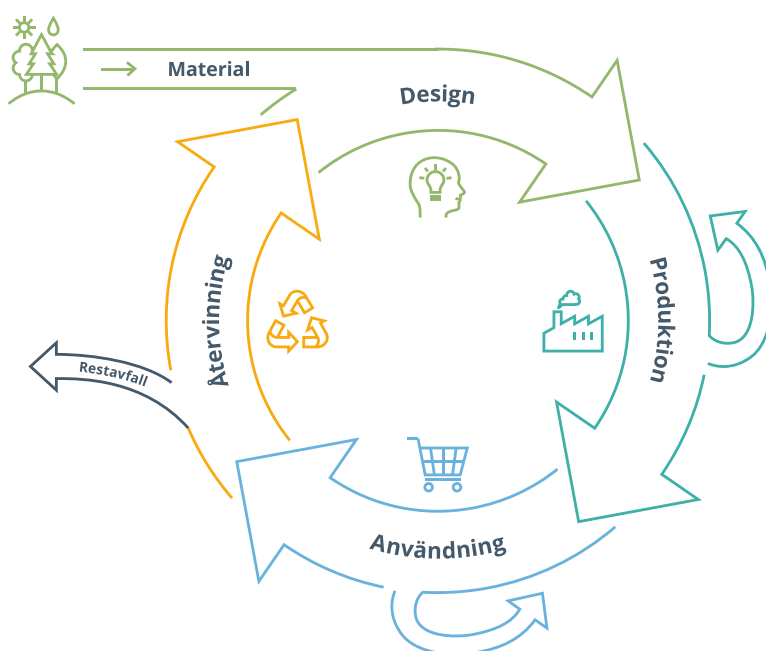
hållbar produkt. På sikt ska det bli så självklart att vi inte ens behöver fundera över det. Utmaningen är att vi inte börjar ursäkta våra nyinköp med att produkten i ett senare skede kan återvinnas. Det är fortfarande avfallstrappans prioriteringar som gäller – det viktigaste är att förebygga att avfall uppstår. Förebyggande av avfall behöver inte betyda att konsumtionen ska minska, men den behöver förändras och bli mer hållbar. Produkter ska få vara produkter så länge som möjligt där laga, byta, låna och hyra är förstahandsval istället för att göra sig av med och köpa nytt.

Vår gemensamma avfallsplan och de sex målområden den består av, sätter avfall i ett nytt fokus och främjar cirkulära system. Det är din och min gemensamma avfallsplan – tillsammans tar vi ansvar!

Långsiktiga effekter av avfallsplanen enligt hållbarhetens tre dimensioner:

- Miljömässiga aspekter
 - minskade utsläpp
 - minskad miljöpåverkan
 - bättre hushållning med resurser
- Sociala aspekter
 - mindre nedskräpning bidrar till ett tryggare samhälle
 - en region som är hållbar och som invånarna kan vara stolta över
 - mer kunskap och ökat engagemang bland invånarna
- Ekonomiska aspekter
 - förändrad konsumtion som leder till besparingar
 - mindre slit och släng
 - ökad återanvändning
 - minskat matsvinn och minskat slöseri på resurser

Figur 2. Cirkulärt system för hållbar material- och resursanvändning där material och produkter återanvänds och återvinns vilket minimerar uttaget av nytt material samt minimerar avfallet. Detta innefattar också en genomtänkt design och produktion som tillåter återanvändning och återvinning.

Genom att ta fram en gemensam avfallsplan kan kommunerna dra nytta av varandras erfarenheter och kompetens.

En gemensam avfallsplan för en hållbar Boråsregion

Syftet med en regional avfallsplan är att tillsammans över kommungränserna verka för att förebygga att avfall uppstår, minska avfallets farlighet, minska negativ miljö- och klimatpåverkan och arbeta för en långsiktigt hållbar region.

Bakgrund

Boråsregionen består av de åtta kommunerna Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda med ungefär 226 000 invånare (år 2019). Denna avfallsplan beskriver hur kommunerna planerar att arbeta med strategiska avfallsfrågor fram till 2030 med ett fokus på en cirkulär och hållbar resursanvändning.

Det finns en nuvarande regional avfallsplan för Boråsregionen som sträcker sig från 2012 fram till 2020. Det beslutades under 2019 att en ny gemensam regional avfallsplan skulle tas fram. Genom att ta fram en gemensam avfallsplan kan kommunerna dra nytta av varandras erfarenheter och kompetens och tillsammans ta nästa steg i den omställning som krävs för ett cirkulärt hållbart samhälle. Avfallsplanens mål har tagits fram med hjälp av sex olika fokusgrupper som har fokuserat på varsitt målområde. Fokusgrupperna bemannades med tjänstepersoner från våra åtta kommuner samt ett antal externa representanter. Representationen i fokusgrupperna var bred; bland annat deltog personer från följande enheter i kommunerna: avfall, miljö, kost, samhällsplanering, förskola, skola, äldreomsorg, fastighet, kommunala bostadsbolag, gata och park. Fokusgrupperna har belyst utmaningarna och behoven inom respektive målområde och har till slut landat i ett antal mål som utgör huvuddelen av Boråsregionens avfallsplan.

Figur 3. Karta över Boråsregionen.

Styrning av avfallsplanen

Enligt *Naturvårdsverket föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall* (NFS 2020:6) ska varje kommun ha en avfallsplan. Tillsammans med avfallsföreskrifter utgör detta kommunens renhållningsordning. En avfallsplan är ett strategiskt styrdokument och ett viktigt instrument för kommunen att driva på utvecklingen mot att minska avfallsmängderna, hushålla med resurser och minska negativ miljöpåverkan. I avfallsplanen fastställs mål och åtgärder för att förebygga och hantera avfall, förebygga och begränsa nedskräpning samt tydliggöra avfallens roll i fysisk planering. Avfallsplanen ska innehålla mål och åtgärder för det avfall som kommunen ansvarar för, det vill säga både det avfall som uppkommer i hushållen samt avfall som uppkommer i kommunens egna verksamheter.

Tidigare har enheter inom kommunen som arbetar med avfall och återvinning huvudsakligen arbetat med att uppfylla mål i avfallsplanen och detta har framförallt finansierats via avfallstaxan. De nuvarande föreskrifterna (NFS 2020:6) ställer dock krav på en ökad samverkan inom och mellan kommunens olika förvaltningar och bolag vilket anses nödvändigt för att nå mål kring avfallsförebyggande, ökad återanvändning, ökad återvinning, minskad nedskräpning och att få in avfall som en naturlig del i samhällsplaneringen.

Det innebär att de åtgärder som genomförs för att uppfylla mål i avfallsplanen kan behöva finansieras av skattemedel och externt finansierade projekt.

Regleringar inom avfallsområdet

Avfallsområdet regleras både av nationell och EU-lagstiftning. Inom EU gäller avfallsdirektivet (2008/98/EG) som ställer krav på medlemsstaterna att minska mängden avfall samt främja återanvändning och materialåtervinning. EU-kommissionen har även tagit fram ett paket för cirkulär ekonomi som innehåller en plan för att sluta kretsloppet och hantera alla faser av en produkts livscykel: från konsumtion och produktion till avfallshantering och marknaden för returråvaror. Nationellt är det miljöbalken (1998:808) samt avfallsförordningen (2020:614) som styr arbetet kring avfall.

Tidsram för Boråsregionens avfallsplan

För samtliga mål i Boråsregionens avfallsplan gäller att målen ska nås till år 2030. Däremot skiljer sig basåret mellan målen. I de fall där det redan idag finns ett uppföljningsmått eller en indikator som kommunerna använder sig av är basåret 2021. I de fall där målen och det arbete som kommer krävas för att nå målen är relativt nya för kommunerna, behöver ett mätbart utgångsläge tas fram och därför är basåret för dessa mål istället 2022.

Målen i avfallsplanen är långsiktiga och för att nå resultat krävs ett långsiktigt strategiskt arbetssätt.

Implementering, genomförande och uppföljning

För att avfallsplanens mål ska nås krävs ett strukturerat, effektivt och uthålligt arbete. Målen är långsiktiga och för att nå resultat krävs därmed ett långsiktigt strategiskt arbetssätt.

Genomförande av avfallsplanen

En avfallsplan är en kommunal plan för att minska avfallsmängd och farlighet. Därav har kommunen det övergripande ansvaret att planen verkställs. För att nå målen i avfallsplanen kommer handlingsplaner eller motsvarande arbetas fram kommunvis. Kommunerna kommer behöva prioritera bland målen för att fram till 2030 arbeta med samtliga. Avfallsplanen innehåller inga tidsatta åtgärder vilket ytterligare gör det möjligt för kommunens olika verksamheter att välja vilka åtgärder man arbetar med under planens giltighetstid. Flera av målen är långsiktiga och det krävs en ödmjukhet inför takten åtgärderna kan genomföras i respektive kommun. Det handlar om en balansgång i resurser och tid, men ett fortsatt samarbete mellan kommunerna i Boråsregionen kommer vara av stor vikt för att realisera målen. En viktig faktor för att få ett lyckat genomförande av planen är en samordnande funktion som kan vara ett stöd ut mot alla kommuner. En annan viktig faktor är samarbete med andra aktörer utanför kommunens egna verksamheter, exempelvis så som privata fastighetsbolag och akademien.

Regionalt avfallsnätverk

I Boråsregionen finns ett avfallsnätverk med representanter från alla åtta kommuner. Denna gruppering är en viktig del i avfallsplanens genomförande genom att de agerar som

samordnare för avfallsplanen gentemot sin kommun. Det bör förtydligas att ansvaret för genomförande av avfallsplanen inte ligger på denna gruppering. Det är av stor vikt att övriga delar av kommunen som träffas av avfallsplanens mål och åtgärder tar ansvar och är delaktiga i uppfyllande av planen, se bilaga 2.

Fokusgrupper

Under framtagande av Boråsregionens avfallsplan bildades ett antal fokusgrupper med ansvar för varsitt målområde. Detta arbetssätt och dessa funktioner kommer fortsatt vara värdefull kompetens under genomförandet av avfallsplanen.

Övriga regionala nätverk

I Boråsregionen drivs ett antal nätverk som kan agera som viktiga forum för uppfyllande av avfallsplanens mål. Det miljöstrategiska nätverket är av stor vikt för arbetet med målen och åtgärderna i avfallsplanen. Ett flertal av målen har direkt koppling till det miljöstrategiska arbetet som bedrivs i kommunerna. Dessutom är nätverket för samhällsbyggnadschefer, kulturnätverket, nätverk för äldreomsorg, funktionshinder och skola samt Business Region Borås med näringslivschefer eller näringslivsansvariga viktiga.

Kostnader under planens genomförande

En del av åtgärderna i avfallsplanen kan genomföras inom ramen för befintlig budget och personal. Andra åtgärder kan komma att kräva mer personalresurser eller en drifts- eller investeringskostnad. Flertalet av målen kan initialt innebära en kostnad, men en besparing och sjunkande kostnader på sikt eftersom de bidrar till minskade avfallsmängder, färre nyinköp, ökat återbruk, ökad materialåtervinning och minskad nedskräpning. Finansiering av åtgärderna kan ske via avfallstaxan eller via skattemedel. Externt finansierade projekt kan också bidra till att nå målen i Boråsregionens avfallsplan. Det sistnämnda är en viktig faktor för de mål i avfallsplanen som med fördel samordnas regionvis. Det finns flera exempel på detta, exempelvis mål 3.1 avseende ett ökat återbruk av möbler och textil i kommunens verksamheter samt mål 3.2 avseende ökat återbruk och återvinning av bygg- och rivningsmaterial.

Uppföljning av avfallsplanen

Ansvar för uppföljning av målen har de som är utpekade som ansvariga för målen i bilaga 2. Varje ansvarig följer upp arbetet med målen och rapporterar resultatet till sin kommunrepresentant i avfallsnätverket en gång om året. Representanten i avfallsnätverket har ansvar över att resultatet sammanställs för sin kommun. Avfallsnätverket träffas årligen för att sammanställa uppföljningen på en delregional nivå. Indikatorer för varje mål finns i planen och vissa indikatorer bjuder in till valmöjligheter, exempelvis indikatorn för engångsartiklar. Vilka engångsartiklar som mäts bestämmer kommunerna själva och det är då viktigt att det redovisas vad som har mätts och hur.

Målen är gemensamma för Boråsregionens kommuner och tillsammans når vi målen och utvärderar planen.

Målstruktur och läsanvisningar

Avfallsplanens målområden och mål berör flera olika delar av kommunens verksamheter, vårt näringsliv samt våra kommuninvånare. Nedan ges en översikt över målstrukturen samt läsanvisningar som pekar på vilka områden som berör just dig och din organisation lite extra.

Målstruktur

Målområdena beskriver avgränsningen för målen som innefattas i området. Boråsregionens avfallsplan omfattas av sex målområden.

Målen är gemensamma för Boråsregionens kommuner och tillsammans når vi målen och utvärderar planen. En del av målen är siffersatta medan andra mål anger *öka* eller *minska*. Detta beror på att för vissa mål har kommunerna kommit en bit på vägen i arbetet, nuläget är känt eller det finns ett tydligt globalt eller nationellt mål som pekar på en siffra och därmed har ett siffersatt mål formulerats. För de mål där det

krävs ett större arbete initialt för att komma igång eller där ett mätbart nuläge behöver tas fram har *öka* eller *minska* angivits istället för en siffra. För en del av målen har våra kommuner kommit olika långt i arbetet och konsensus kring ett siffersatt mål har nåtts alternativt så anges *öka* eller *minska*. Viktigt att betona är att vissa utav basåren kan skilja sig från andra år då exempelvis stora inköp sker under vissa perioder. Skulle ett basår visa sig vara ett år då stora inköp gjorts kan kommunerna slå ihop två år för att ta fram en mer representativ siffra. Totalt har 16 mål formulerats i Boråsregionens avfallsplan.

Figur 4. Avfallsplanens målstruktur innefattar sex olika målområden, totalt 16 mål samt en åtgärdsbank med aktiviteter för att uppnå målen.

Åtgärder presenteras i form av en åtgärdsbank där kommunerna kan genomföra de åtgärder som är lämpliga i respektive kommun. Åtgärderna är det konkreta arbete som kommunerna och de kommunala bolagen kommer arbeta med för att uppfylla målen. En del av åtgärderna kan genomföras i samarbete kommunerna emellan medan en del åtgärder med fördel genomförs kommunvis.

Indikatorer är framtagna för respektive mål för att kunna följa upp och utvärdera arbetet med målen.

Läsanvisningar

Avfallsplanens mål träffar många olika delar av kommunens verksamhet samt också vårt näringsliv och våra kommuninvånare. Alla mål är viktiga men Tabell 1 ger en vägledning kring vilka mål som är extra viktiga för just dig och din organisation.

Tabell 1. Exempel på olika aktörer inom och utanför kommunen som berörs och träffas av målen.

Aktör	Målområde	Mål			
		1	2	3	4
Avfall och miljö (strategiskt arbete)	1	1.1	1.2	1.3	
	2	2.1	2.2	2.3	
	3	3.1	3.2	3.3	3.4
	4	4.1	4.2	4.3	4.4
	6	6.1			
Byggnation och rivning	3	3.1	3.2	3.3	3.4
Fastighet	1	1.1	1.2	1.3	
	3	3.1	3.2	3.3	3.4
	4	4.1	4.2	4.3	4.4
	5	5.1			
Gata, park, vatten och avlopp	3	3.1	3.2	3.3	3.4
	5	5.1			
Kommunikation	1	1.1	1.2	1.3	
	2	2.1	2.2	2.3	
	3	3.1	3.2	3.3	3.4
	4	4.1	4.2	4.3	4.4
	5	5.1			

Aktör	Målområde	Mål			
Kommuninvånare	1	1.1	1.2	1.3	
	2	2.1	2.2	2.3	
	3	3.1	3.2	3.3	3.4
	4	4.1	4.2	4.3	4.4
	5	5.1			
Kost	1	1.1	1.2	1.3	
Kultur, fritid och folkhälsa	2	2.1	2.3	2.3	
	3	3.1	3.2	3.3	3.4
	5	5.1			
Näringsliv	2	2.1	2.2	2.3	
Samhällsplanering	6	6.1			
Skola, vård och omsorg	1	1.1	1.2	1.3	
	2	2.1	2.2	2.3	
Tillsyn	3	3.1	3.2	3.3	3.4
	5	5.1			
Upphandling	2	2.1	2.2	2.3	
	3	3.1	3.2	3.3	3.4
	4	4.1	4.2	4.3	4.4

Målområde 1: Hushåll med maten

Beräkningar tyder på att så mycket som var femte kasse med livsmedel vi köper slängs! Detta bland annat för att vi köper för mycket, inte tar tillvara på rester, inte förvarar maten rätt och stirrar oss blinda på datummärkningen. Matsvinnet beräknas stå för 8 % av världens växthusgasutsläpp och det är hushållen som står för 70 % av matsvinnet.

Matsvinn är onödigt matavfall som hade kunnat ätas om det hanterats annorlunda. För varje minskad mängd matsvinn så har energianvändning, råvaruförbrukning och utsläpp vid produktion, transport och hantering av livsmedel minskat. Även om det är hushållen som står för den största delen av matsvinnet så är även kommunens egna verksamheter en viktig del i detta arbete. Matsvinn inom kommunens verksamheter uppkommer både i köket vid lagring och tillagning, vid servering samt ute i matsalen.

Förutom att jobba med rutiner rörande själva köket så har även andra saker, som schemaläggning av lunchtider inom skola eller portionsstorlekar inom äldreomsorgen, stor betydelse för mängden matsvinn.

Matavfall däremot, det vill säga oätliga delar av mat såsom skal och kärnor, ska vi samla in separat och nyttiggöra som en resurs till växtnäring och energiproduktion, till exempel biogas.

■ Målet är riktat mot kommunens verksamhet ■ Målet är riktat mot invånarna ■ Målet är riktat mot kommun och invånare

Mål 1.1. Matsvinnet ska minska till 35 g/portion i kommunens verksamheter.

INDIKATOR

- Matsvinn¹ g/portion.

Nuläge: Matsvinnet i våra kommuner varierar mellan 20–70 g/portion det vill säga spannet är mycket stort beroende på verksamhet. Nationell mätning från 2019 visar att förskolor och skolor ligger i snitt på 60–70 g/portion för det totala svinnet men även här är spannet stort.

ÅTGÄRDSBANK

- Skapa rutiner för att mäta matsvinn kontinuerligt.
- Optimera schemaläggning av luncher.
- Genom riktade kommunikationsinsatser skapa medvetenhet kring matsvinnet.
- Meny som är förankrad i vad gästerna äter.

Mål 1.2. Matsvinnet ska minska med 50 % per invånare jämfört med år 2021.

INDIKATOR

- Andel matsvinn i avfallspåsen. Genomförs via plockanalyser.

ÅTGÄRDSBANK

- Genom riktade kommunikationsinsatser skapa medvetenhet kring matsvinnproblematiken och beteendeförändringar.
- Samverka med externa aktörer såsom bostadsbolag, bostadsrättsföreningar, restauranger, studieförbund och andra ideella föreningar.

Mål 1.3. Minst 60 % av uppkommet matavfall ska gå till näringsåtervinning och biogasproduktion eller annat miljömässigt motsvarande ändamål.

INDIKATOR

- Kg insamlat matavfall/potentialen för matavfallsmängd².

Nuläge: 2019 ligger siffran på 32 % (indikator i Avfall Web).

ÅTGÄRDSBANK

- Kommunikation och kampanjer för insamling av matavfall gärna i samverkan mellan kommunerna i Boråsregionen, både mot hushållen men även kommunens egna verksamheter: förskola, skola, äldreomsorg.
- Verka för en beteendeförändring för att få rätt utsortering och rätt handhavande med utrustning.
- Sträva mot att minska matavfall i rejektet.
- Se över val av insamlingspåse för matavfallsfraktionen.

1 Enligt livsmedelsverkets modell livsmedelsverket.se/matvanor-halsa--miljo/maltider-i-vard-skola-och-omsorg/matsvinn-i-storkok/matsvinmatning-i-storkok?AspxAutoDetectCookieSupport=1.

2 Beräknas genom att dividera antal kg matavfall som sorteras ut och behandlas biologiskt genom rötning med totalt antal kg uppkommet matavfall från hushåll, restauranger, storkök och butiker. Rejekt är borträknat.

Målområde 2: Konsumera hållbart

För att förebygga avfall måste en förändring ske långt innan avfallet är i närheten av att uppstå. Det handlar främst om ett förändrat konsumtionsmönster. Om vi hela tiden fortsätter att köpa nytt kommer avfallsmängderna att öka även om det går att materialåtervinna en hel del.

En hållbar konsumtion innefattar de val som görs när det finns behov av att införskaffa sig en produkt. Det handlar inte bara om att införskaffandet av en produkt gör att en annan eventuellt måste avyttras, utan även att själva produktionen av varje produkt i sig leder till att nytt avfall uppstår, så kallat osynligt avfall. För att inte äventyra kommande generationers behov måste vi se över vårt konsumtionsmönster. Allra störst effekt har undvikande av nyinköp. Om nyinköp ändå måste göras ska man sträva efter att köpa något återbrukat eller något där materialet kommer från ett cirkulärt flöde. Livslängd och hållbarhet på det som ska köpas in måste vara en tungt vägande faktor.

I kommunens verksamheter finns till exempel stor potential att se över behovet och minska

konsumtionen av engångsartiklar. I de fall där det är möjligt kan engångsartiklar ersättas med flergångsartiklar.

Arbetskläder behövs i många av kommunens verksamheter. Genom att i första hand laga och reparera arbetskläder som fortfarande är i funktionsdugligt skick kan plaggets livslängd öka.

Både textil och elektronik är utpekade i den nationella avfallsplanen som avfallsströmmar viktiga att minimera. Gentemot våra invånare kan vi verka för ett förändrat konsumtionsmönster och samverka med lokala aktörer och näringslivet för att stimulera nya affärsmodeller där hyra, byta, låna och uppdatera produkter är i fokus.

■ Målet är riktat mot kommunens verksamhet

■ Målet är riktat mot invånarna

Mål 2.1. Konsumtionen av engångsartiklar i kommunens verksamheter ska minska jämfört med år 2022.

INDIKATOR

- Antal inköpta engångsartiklar¹ per år i kommunens verksamheter.

ÅTGÄRDSBANK

- Anta rutiner för att säkerställa att engångsartiklar förebyggs i de egna verksamheterna.
- Minimera engångsartiklar i kommunens serveringar.
- Upprätta en plan för att äldreboenden, förskolor och skolor ska genomgå avfallsförebyggande projekt.
- Certifiera eller klimatkompensera evenemang i kommunal regi.
- Arbeta med gemensam metod för avfallsförebyggande vid inköp och upphandling i regionen.

Mål 2.2. Livslängden på arbetskläder i kommunens verksamheter ska öka jämfört med år 2022.

INDIKATORER

- Rutiner för att ställa rätt krav vid upphandling finns.
- Möjlighet till lagning av arbetskläder finns.
- Mängd inköpta arbetskläder (per förvaltning/enhet) kopplat till antal anställda.

ÅTGÄRDSBANK

- Standardisera sortiment.
- Laga och reparera kläder.
- Ställa rätt krav på kvalitet vid upphandling.
- Verka för beteendeförändring och statushöjning när det kommer till återanvändning och lagning av funktionsdugliga arbetskläder.
- Undersöka möjligheten att hyra arbetskläder.

Mål 2.3. Invånarnas förståelse om kopplingen mellan konsumtionsbeteende, avfallsmängder och miljöpåverkan ska öka jämfört med år 2023.

INDIKATORER

- Enkät som efterfrågar konsumtion av nyproducerade kläder, nyproducerad elektronik², engångsartiklar³ samt second hand och kunskap om och möjlighet till att byta/laga/låna/uppdatera produkter.
- Mängd insamlat elavfall kg/invånare via El-kretsen från kommunernas återvinningscentraler.
- Insamlad mängd textil till återanvändning på kommunernas återvinningscentraler samt mängd textil i restavfallet via plockanalys.

ÅTGÄRDSBANK

- Riktade kommunikationsinsatser avseende kläder, elektronik, engångsartiklar för att skapa medvetenhet kring dess påverkan på jordens resurser.
- Samarbeta med organisationer som verkar för ett förändrat konsumtionsmönster.
- Stimulera lokala aktörer som främjar förebyggande genom att laga, hyra, dela och uppdatera produkter.
- Möjliggöra textilinsamling på ÄVC.

1 Produkter som är avsedda att användas vid ett tillfälle för att sedan kasseras, exempelvis engångshandskar, förkläden, pappershanddukar och engångsmuggar.

2 Exempelvis mobiltelefoner, surfplattor, bärbara datorer och tv-apparater.

3 Produkter som är avsedda att användas vid ett tillfälle för att sedan kasseras, exempelvis engångsmuggar, -bestick, -tallrikar och påsar.

Målområde 3: Använd de resurser vi har

Varor och tjänster påverkar vår miljö under hela livscykeln, vid tillverkning, användning, underhåll, återbruk, återvinning, avfallshantering och transporter i alla led. Pressen är stor på våra gemensamma resurser då världens befolkning och konsumtion ständigt ökar. Därför behöver vi bli bättre på att använda de resurser vi redan har.

Det krävs tålig kvalitet, återvinningsbara material och produkter som kan underhållas och repareras och som inte är trendkänsliga – en hållbar design, utförliga innehållsbeskrivningar, smarta förpackningar samt att reservdelar finns tillgängligt. Vi behöver ändra vårt beteende. För det krävs ökad kunskap och möjligheter i samhället att återbruka. Förändring krävs även i till exempel planerings- och inköpsprocesser. Vi behöver bli bättre på att vårda och laga istället för ett slit och släng beteende.

Genom att uppdatera och återanvända möbler och inventarier i kommunala verksamheter, som i annat fall samlas i förråd eller kasseras, uppnår man både en ekonomisk besparing och en minskad miljöpåverkan. Bygg- och rivnings-

verksamheter ger upphov till stora mängder avfall som kan minskas genom en ökad återanvändning och återvinning. Viktigt att poängtera är att återanvändning inte får förbise bestämmelser som förhindrar att föroreningar och invasiva arter sprids.

Det måste finnas tillgängliga lösningar och system för våra invånare för att det ska vara en låg tröskel och en självklarhet att återbruka. Framför oss ser vi verkstäder och marknader för återbruk och delningsekonomier, kreativa lösningar där gammalt möter nytt, tekniska innovationer där nya produkter enbart tillverkas av återanvänt och återvunnet material. Nollavfallsidén för ett hushåll finns inom räckhåll där etik och hållbarhet genomsyrar alla delar i vårt samhälle.

■ Målet är riktat mot kommunens verksamhet

■ Målet är riktat mot invånarna

Mål 3.1. Andel möbel- och textilinköp i kommunens verksamheter som är återbrukat ska öka jämfört med år 2022.

INDIKATORER

- System finns i kommunen för återbruk av möbler och textil.
- Andel möbel- och textilinköp per år som är återbrukat.

ÅTGÄRDSBANK

- Alla kommuner ska ha fungerande rutiner, metoder och arbetssätt kring återbruk av möbler och textil.
- Arbeta strategiskt med upphandling och inköp där återbruk är ett viktigt kriterium. Inköp och beställande enhet ställer krav på demonterbarhet och tillgång till reservdelar i avtal.
- Utbildning och kompetenshöjning av berörd personal. Arbeta med att förändra synsätt och beteende kring återbrukade produkter.
- Utredda hur ett byte av möbler inom och mellan kommunerna i Boråsregionen kan se ut.

Mål 3.2. Återanvändning och återvinning av bygg- och rivningsmaterial inklusive massor från kommunala bygg-, mark- och anläggningsprojekt ska öka jämfört med år 2022.

INDIKATORER

- Avfallsfrågor inklusive återanvändning och återvinning finns med i checklistor vid ny- och ombyggnationer.
- Det finns faktiska krav i entreprenadupphandling samt i konkreta projekt.

ÅTGÄRDSBANK

- Skapa rutiner och checklistor för att säkerställa att återvinning och återanvändning ingår i alla ny- och ombyggnationer samt rivningar i kommunala byggprojekt.
- Öka samverkan mellan kommunens enheter och genomföra utbildningar för att säkerställa att man redan vid byggnation tar återanvändning och återvinning i beaktande.
- Ställa krav i upphandlingsskedet på återvunnet material eller återbrukade produkter om möjligt.
- Kartlägga flöden av massor inom regionen.
- Undersöka möjlighet för regionalt samarbete för att samordna arbetet kring hantering av massor.

Mål 3.3. Livslängden på elektronik i kommunens verksamheter ska öka jämfört med år 2022.

INDIKATOR

- Mätning av livslängd på datorer, mobiltelefoner och surfplattor.

ÅTGÄRDSBANK

- Vid upphandling av elektronik ska krav ställas på ökad livslängd.
- Förändra i leasingavtal genom förlängning.
- Ställa krav på reparerbarhet.
- Uttjänt elektronik samlas in och återbrukas.
- Undersöka möjligheten att införa system där IT-utrustning inom kommunen kan spåras.

Mål 3.4. Invånarna ska ha möjlighet till enkel och tillgänglig återanvändning av produkter.

INDIKATORER

- Enkät till invånare som mäter beteende och kunskap kring återanvändning.
- Möjlighet till återanvändning finns på återvinningscentral.
- Mängd grovavfall per invånare som går till återanvändning (indikator från Avfall Web 2021–nutid).

ÅTGÄRDSBANK

- På alla ÄVC:er ska det finnas möjligheter för invånare och företag att lämna produkter för återanvändning.
- Stimulera lokala aktörer som möjliggör för medborgarna att återanvända produkter samt låna, hyra, dela och uppdatera produkter istället för att köpa nya.
- Informationsinsatser riktat mot förskola, skola och invånare.

Målområde 4: Sortera mera

Materialåtervinning ska vara en naturlig del av invånarnas vardag och kommunernas verksamheter. Med återvinning säkerställs ett cirkulärt materialflöde för avfall som inte kunnat förebyggas eller återbrukats, samtidigt som skadliga ämnen lyfts ur cirkeln. Centralt i återvinning, det cirkulära materialflödet, är att det sker genom effektiva insamlings- och återvinningsmetoder.

Genom att återvinna produkter och göra nya råvaror av dem så ersätts jungfruliga råvaror. Det innebär minskade utsläpp av fossil koldioxid och minskar även behovet av gruvor eller andra anläggningar för att utvinna råvaror vilka ofta i sig har en negativ miljöpåverkan på sin omgivning.

Idag förbränns nästan 65 % av det uppkomna kommunala avfallet i Boråsregionen. Kraven i EU:s avfallsdirektiv är att 60 % av det kommunala avfallet ska materialåtervinnas 2030. Det innebär att vi nästan behöver fördubbla materialåtervinning och återbruk under de kommande tio åren. Det kommer ställa krav på ökad tillgänglighet, att det ska vara lätt att göra rätt, att det är lättare att sortera än att lämna avfallet som restavfall. Det kommer även

kräva att återvinningstekniker utvecklas vidare men vi måste även ställa krav på produkters utformning innan de kommer ut i handeln. När avfallet når kommunerna som avfallshanterare är det oftast redan försent för att påverka produkternas återvinningsbarhet. En produkt som är gjord av många olika material är svår att materialåtervinna med dagens teknik till en rimlig kostnad. Möjligheten kommunerna har är att som inköpare ställa krav på att produkten ska ha en viss livslängd, reparerbarhet och även gå att återvinna när produkten tjänat ut.

Vi kommer framöver att se tjänster som är alltmer digitala. Ruttoptimering, och smarta behållare kommer göra att miljöpåverkan från insamlingen och transportererna blir allt mindre.

■ Målet är riktat mot kommunens verksamhet

■ Målet är riktat mot invånarna

Mål 4.1. Alla kommunala verksamheter ska ha möjlighet att enkelt och nära sortera ut sitt avfall.

INDIKATOR

- Möjlighet till utsortering finns i kommunens verksamheter.

ÅTGÄRDSBANK

- Klarlägga ansvar och kostnader.
- Införskaffa sorteringslösningar för full utsortering i gemensamma utrymmen.
- Utbildning av personal.

Mål 4.2. Andelen felsorterat i restavfallet ska minska med 50 % jämfört med år 2021.

INDIKATOR

- Plockanalyser.

Nuläge: 38 % är rätt sorterat, i övrigt består restavfallet av matavfall 30 %, förpackningar 26 %, textil 4,3 % och farligt avfall <1 % (genomsnitt för Boråsregionen, siffror från senaste plockanalysen 2017).

ÅTGÄRDSBANK

- Kommunikationsinsatser med fokus på farligt avfall, förpackningar, textil och matavfall.
- Bättre sorteringsmöjligheter med mer tillgänglig sortering, det vill säga bostadsnära eller annan typ av insamling av förpackningar i samarbete med producentansvariga.
- Bevaka och samarbeta kring kommande producentansvar för textil.

Mål 4.3. Mängd avfall från ÅVC som behandlas med förbränning och deponering ska minska jämfört med år 2021.

INDIKATOR

- Mängd avfall som går till förbränning respektive deponering i kg/invånare.

Nuläge: År 2019 behandlades 68 160 ton avfall från återvinningscentralerna i Boråsregionen med förbränning eller deponering där merparten behandlades med förbränning.

ÅTGÄRDSBANK

- Kommunikationsinsatser gentemot hushållen och uppmuntring av sortering vid källan där avfall uppstår.
- Bättre sorteringsmöjligheter med fler fraktioner och optimerad layout på ÅVC.
- Utbildning av personal på ÅVC.
- Undersök möjlighet till inpasseringssystem på ÅVC för ökad tillgänglighet i regionen.

Mål 4.4. Andel hållbara och effektiva avfallstransporter i kommunens regi ska öka jämfört med år 2021.

INDIKATOR

- Indikatorer i Avfall Web (I52, I27-29, I40-41, I48-50, Å14-15).

ÅTGÄRDSBANK

- Utredda förutsättningar för fossilfria alternativ vid upphandling.
- Krav på ruttoptimering vid upphandling.
- Satsning på smarta och effektiva lösningar med minskade onödiga tömningar.

Målområde 5: Fimpa skräpet

Nedskräpning innebär att föremål slängs eller lämnas på platser, såväl offentliga platser i centralorter som dumpningar i skog och mark. Nedskräpning skadar miljön, djur och människor, det kostar samhället mycket pengar helt i onödan och skapar otrygghet. De negativa effekterna av nedskräpning påverkar alltså alla aspekter av hållbarhet – miljömässig, social och ekonomisk.

Att arbeta förebyggande med nedskräpning är viktigt och kräver ett engagemang från alla som bor och verkar i regionen. En tydlig ansvarsfördelning och budget för städning är en förutsättning för att minska nedskräpning så att våra bebyggda områden och naturområden är attraktiva miljöer utan skräp. Fokusområdet Fimpa skräpet har också tydliga kopplingar till våra andra fokusområden. Genom att minska vår förbrukning av engångsartiklar, återanvända allt som går att återanvända och återvinna resten kan vi också minska nedskräpningen.

Det finns en skillnad mellan människors attityd – det är fel att skräpa ner, och faktiskt

beteende – vi skräpar ner ändå. Detta beror på sociala normer, bekvämlighet och otydligt ansvar. För att minska nedskräpning är det därför viktigt att arbeta med lösningar som fokuserar på att stärka sociala normer, tydliggöra möjligheterna att göra sig av med skräp och betona det personliga ansvaret. Detta kan åstadkommas genom exempelvis information, engagera röster och kanaler riktade mot specifika målgrupper, rätt papperskorg på rätt plats, fler återvinningsmöjligheter på offentliga platser så som torg, parker och badplatser, extra åtgärder vid kultur- och sportevenemang samt samverkan kommuner emellan.

■ Målet är riktat mot kommunens verksamhet

■ Målet är riktat mot invånarna

Mål 5.1. Nedskräpning ska minska med 50 % jämfört med år 2022.

INDIKATOR

- Skräpmätning (enligt Håll Sverige Rents metod eller annan likvärdig metod).

ÅTGÄRDSBANK

- Tydliggöra ansvarsfördelning och budget för nedskräpningsfrågan.
- Säkerställa rutiner vid nedskräpning både inrapportering av nedskräpning och städning.
- Involvera förskolor, skolor och föreningar i skräpplockardagar.
- Arbeta med förebyggande insatser inklusive kommunikation.
- Ökad samverkan mellan förvaltningar och bolag inom kommunen och mellan kommunerna i regionen.

Målområde 6: Planera in plats för avfallet

Samhällsplaneringen ska tillgodose en markanvändning som stödjer en långsiktigt hållbar avfallshantering. Detta avser alltifrån större anläggningar för exempelvis materialåtervinning till mindre kvartersnära utrymmen för återvinning, återbruk och delning.

I kommunernas översiktsplaner ska behovet av mark för infrastruktur kopplat till avfallsfrågor på lång sikt beaktas. Det behöver därför finnas en långsiktig planering om större avfallsanläggningar behövs på grund av ökad kapacitet eller nya krav inom avfallsområdet.

Materialanvändningen kommer vara mer cirkulär framöver och vi får ändrade materialströmmar. Därför behöver vi i samhällsplaneringen reservera plats för avfallets infrastruktur från bostad till mottagningsanläggning.

Det behöver finnas plats för återbruk av material och prylar, dels små utrymmen nära invånarna och dels större anläggningar på strategiska platser. Hushållen kommer även sortera i flera fraktioner nära hemmet och utrymmet för detta behöver öka. Bostadsnära insamling av flera fraktioner är en utmaning när avfallet ska hämtas, och det är därför viktigt att frågor om avfallets infrastruktur ingår i planarbetet från detaljplan till bygglov.

■ Målet är riktat mot kommunens verksamhet

■ Målet är riktat mot invånarna

Mål 6.1. Små och stora anordningar¹ för återbruk, återvinnings- och avfallshantering ska lokaliseras i strategiska lägen så de är enkla att använda både ur brukar- och insamlingssynpunkt.

INDIKATORER

- Avfallsfrågor finns med i de checklistor och rutiner som plan och bygg arbetar efter.
- Översiktsplaner stödjer en långsiktig hållbar avfallshantering.
- Kommunen har pekat ut strategiska lägen för anläggningar för att hantera återvinningsbara och återanvändningsbara resurser.
- En aktiv samverkan bedrivs mellan de som arbetar med avfallsfrågor och de som arbetar med de olika delarna i samhällsbyggnadsprocessen.

ÅTGÄRDSBANK

- Vid översikts- och detaljplanering beakta behovet av mark för infrastruktur kopplat till avfallsfrågor på lång sikt.
- Införa rutiner för planering av gemensamma återvinnings- och avfallslösningar i bostadsområden.
- Ta fram handledningar och införa rutiner för att säkerställa att avfallsfrågor beaktas i detaljplane- och bygglovsskedet både ur avfallsinsamlingssynpunkt och arbetsmiljösynpunkt och för att skapa utrymme för cirkulära flöden, exempelvis återanvändning.
- Öka samverkan mellan berörda förvaltningar och bolag/organisationer genom hela planeringsprocessen.

¹ Detta avser alltifrån större anläggningar för materialåtervinning till mindre utrymmen för återvinning, återbruk och delning.

Samverkan är en av grundpelarna för att nå målen i avfallsplanen. Flera olika delar av kommunens verksamheter och bolag behöver tillsammans arbeta för att åstadkomma de ambitiösa målsättningarna.

Styrmedel och verktyg för att nå målen

För att nå målen i avfallsplanen krävs olika typer av styrmedel och verktyg. Det kan vara ekonomiska styrmedel som avfallstaxan eller styrmedel av mer administrativ karaktär som upphandling, tillsyn och information. Även andra typer av verktyg för att åstadkomma en förändring är viktiga, teknikutveckling och digitalisering är två exempel. Av stor betydelse är också delaktighet, engagemang och samverkan mellan och inom olika delar av kommunens verksamheter.

Information, kommunikation, kunskap och rådgivning

För att nå merparten av avfallsplanens mål krävs kommunikativa insatser för att påverka invånare eller verksamhetsutövare att förebygga avfall och hantera avfall på ett miljöriktigt sätt. Kommunikationsinsatser kan hjälpa invånare, tjänstepersoner och politiker att arbeta för en hållbar utveckling. Det kan handla om enkla råd till invånarna för att minska sitt avfall eller att utbilda personal inom kommunens egna verksamheter i hur avfall kan förebyggas och produkter återanvändas. Kunskap finns både inom den egna organisationen och utanför och det är lätt att inhämta kunskap tack vare vårt allt mer digitala samhälle.

Ett sätt att underlätta för kommuninvånarna och verksamhetsutövarna att göra rätt är att använda sig av samma begrepp och symboler i regionen. Till exempel så kan den nyligen framtagna *Nordiska standarden* för symboler för avfallsfraktioner användas på återvinningscentraler, i miljörum, på avfallskärl samt vid olika event i regionen.

Nudging

Nudging innebär en "knuff i rätt riktning" och är ett sätt att åstadkomma beteendeförändring. Nudging handlar om att få människor att bete sig på ett önskat sätt genom att förändra deras valsituation, det vill säga det blir enklare att göra vissa val. Till exempel kan det handla om att använda mindre tallrikar för att minska matsvinn eller måla fotspår på en trottoar som visar vägen till en papperskorg för att minska nedskräpning.

Samverkan

Samverkan är en av grundpelarna för att nå målen i avfallsplanen. Flera olika delar av kommunens verksamheter och bolag behöver ha en öppenhet sinsemellan och sträva mot samma mål. Detta förutsätter en förståelse för målen och en vilja och möjlighet att samverka inom och mellan kommunerna. För att lyckas behöver kunskap delas mellan olika delar av kommunen. Nyckeln till att nå målen är arbete över gränserna och samverkan.

För att nå avfallsplanens målsättningar som helhet är det också av vikt med en samordnande funktion som agerar som en spindel i nätet för att samverka mellan kommunerna ska fungera friktionsfritt.

Avfallstaxa/Renhållningstaxa

I alla Sveriges kommuner är avfallshanteringen avgiftsfinansierad. Det är bara avfall som ingår i det kommunala ansvaret enligt 15 kap 20 § miljöbalken som ska finansieras via avfallstaxor (framgår av miljöbalken 27 kap 4 §).

Däremot ger en nyligen antagen lagändring möjlighet för kommunerna att använda avfallstaxan för åtgärder som vidtas för att förebygga avfall och som kan användas i arbetet med att uppnå en del av målen i avfallsplanen. Detta inkluderar dock inte förebyggande insatser gällande kommunens egna verksamhetsavfall.

Avfallsföreskrifter

Avfallsföreskrifterna innehåller lokala bestämmelser för hanteringen av avfall under kommunalt ansvar. I föreskrifterna beskrivs bland annat vilka skyldigheter fastighetsinnehavare har för det avfall de genererar samt hur avfall ska sorteras och lämnas.

Upphandling

Upphandling är ett kraftfullt verktyg där kommunerna har stor möjlighet att påverka. Genom att anta rutiner för avfallsförebyggande arbete i samband med upphandling och ställa miljökrav kan kommunerna bidra till avfallsminimering och en hållbar utveckling.

Tillsyn

De kommunala tillsynsmyndigheterna (miljö- och hälsoskyddskontor) utövar tillsyn över verksamheter och företag. Miljötillsyn kan ge råd, men även förelägga verksamhetsutövare att förbättra sin avfallshantering om det finns skäl för det. Under framtagandet av avfallsplanen har det uppkommit önskemål om att samverka och utbyta erfarenheter mellan kommunernas miljötillsynsavdelningar som ett led i att nå de mål som fastställs i avfallsplanen.

Teknikutveckling och digitala hjälpmedel

Digitalisering och ny teknik kommer få en stor betydelse för avfallshanteringen framöver. Möjlighet att utforma, optimera och utvärdera verksamheter och agerande på nya sätt baserat på tillgång till relevant data och nya mjukvaror kommer förändra många branscher, inkluderat avfallsbranschen. Flertalet av målen i avfallsplanen kommer uppfyllas delvis med hjälp av nya digitala och tekniska lösningar där appar, on-demand tjänster och sensorer på avfallsbehållare är några exempel.

Ordlista

Agenda 2030

17 globala mål för hållbar utveckling syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. Globala målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

Avfall

Alla föremål eller ämnen som innehavaren vill göra sig av med eller är skyldig att göra sig av med.

Avfallsföreskrifter

Kommunala bestämmelser för avfallshandling. Föreskrifterna fastställer bland annat vilka skyldigheter kommunen och fastighetsinnehavare/verksamhetsutövare har samt när, var och hur avfall ska hämtas.

Avfallstaxa

Renhållningstaxa eller återvinningstaxa kan användas synonymt. Avgift som kommunen tar ut för att finansiera de tjänster som ingår i det kommunala avfallsansvaret.

Avfallstrappan/avfallshierarkin

Anger en hierarki för i vilken ordning olika metoder för att behandla avfall bör användas. Den grundar sig på EU-direktiv och principen är också införd i svensk lagstiftning. Det högst prioriterade steget är förebyggande av avfall följt av återanvändning, materialåtervinning, energiåtervinning och deponering. Ibland läggs nedskräpning till som det allra nedersta steget i trappan.

Avfall web

Avfall Sveriges webbaserade statistiksystem för hantering av avfallsstatistik.

Biogas och biogödsel

Biogas- och biogödselproduktion hänger ihop. I en biogasanläggning produceras dessa två produkter samtidigt genom att till exempel gödsel, matavfall, restprodukter från livsmedelsindustrin bryts ner under anaeroba

(syrefria) förhållanden. Biogasen, som i huvudsak består av metan och koldioxid, kan användas till att tillverka el- och/eller värme eller som drivmedel. Biogödseln kan med fördel användas som ett näringsrikt gödselmedel.

Bostadsnära insamling/ Fastighetsnära insamling

Insamling av avfall i direkt anslutning till bostadsfastigheten.

Cirkulär ekonomi

I en cirkulär ekonomi behålls resurserna i samhällets kretslopp istället för att bli avfall. Genom att återanvända och återvinna produkter, material och resurser kan vi behålla deras ekonomiska värde. Samtidigt kan vi minska uttaget av ny råvara och uppkomsten av avfall och restprodukter. För att lyckas med det måste vi ha en smartare produktion och produktdesign och mer hållbara konsumtionsmönster. Vi måste gå från en linjär till en cirkulär ekonomi.

Deponi

Upplagsplats för avfall på eller i jorden. Deponering är att bortskaffa avfall genom slutförvaring. Lagring av avfall får aldrig ske längre än tre år innan det räknas som deponering.

Energiåtervinning

Tillvaratagande av el/värme som alstras i en anläggning för avfallsförbränning eller av gas från organiska ämnen, till exempel i en rötningsanläggning eller på en deponi.

Farligt avfall

Ett ämne eller ett föremål som är avfall och som är markerat med en * i bilaga 3 till avfallsförordningen. Det gäller exempelvis ämnen som kan vara hälsoskadliga, smittförande, miljöfarliga, brandfarliga eller explosiva.

Förberedelse för återanvändning

En avfallshantering som genom kontroll, rengöring eller reparation gör att produkter eller komponenter som blivit avfall kan återanvändas.

Förebyggande av avfall

Åtgärder som vidtas för att förebygga att det över huvud taget uppkommer avfall exempelvis genom minskad konsumtion eller delat ägande.

Förpackningar

Förpackning eller emballage är en produkt tillverkad för att skydda, hantera, leverera och presentera en vara. Som privatperson ska du lämna dina förpackningar på en återvinningsstation eller annan typ av förpackningsinsamling nära bostaden.

Grovavfall

Hushållsavfall som är så tungt eller skrymmande eller har andra egenskaper som gör att det inte är lämpligt att samla in i säck eller kärl. Exempelvis trasiga möbler eller metallskrot såsom stekpannor.

Hushållsavfall

Från och med den 1 augusti 2020 ersattes begreppet hushållsavfall med termen kommunalt avfall. Se kommunalt avfall.

Hållbar utveckling

Tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.

Kommunalt avfall (och ansvar)

I begreppet kommunalt avfall innefattas avfall från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll. Alltså är det bara det som liknar avfallet från hushåll som räknas som kommunalt avfall och därmed ingår i ansvaret enligt 15 kap 20 § miljöbalken.

Det avfall som kommunen ansvarar för är förutom kommunalt avfall även avloppsfraktioner från enskilda avlopp, latrin samt bygg- och rivningsavfall som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet. Det är bara avfall som ingår i det kommunala ansvaret enligt 15 kap 20 § miljöbalken som ska finansieras via avfallstaxor (framgår av miljöbalken 27 kap 4 §).

Definitionen kommunalt avfall har utformats för att vara i linje med den som används för statistiska ändamål av Eurostat och OECD. Den nya definitionen är genomförd i svensk rätt genom ändringen i 15 kap 3 § miljöbalken (prop. 2019/20:156).

Kretsloppspark

Med kretsloppspark avses en anläggning där återanvändning, återvinning och avfallssortering samlas. Besökarna uppmuntras på anläggningen att skänka saker till återanvändning genom personlig mottagning. Anläggningarna samarbetar med en eller flera organisationer som bedriver sortering, försäljning av produkter för återanvändning och oftast reparation (förberedelse för återanvändning) på samma område. Anläggningen fungerar därutöver som en återvinningscentral.

Källsortering

Sortering eller separering av avfall på samma plats där avfallet uppkommit, till exempel i hushållet.

Klimat 2030

Länsstyrelsen i Västra Götaland och Västra Götalandsregionens kraftsamling för västsvenska aktörer som arbetar för en attraktiv och hållbar framtid.

Matavfall

Livsmedelsavfall från livsmedelskedjan (hushåll, restauranger, storkök, butiker och livsmedelsindustrin). Omfattar såväl ätbar mat (se matsvinn) samt det som inte brukar ätas, exempelvis ben, kärnor och skal.

Materialåtervinning

Avfallshantering som innebär tillvaratagande av material från avfall.

Matsvinn

Onödigt matavfall, det vill säga sådan mat som hade kunnat ätas upp om den hanterats på rätt sätt och ätits upp i tid, även avskrap från tallrikar och rester i förpackningar.

Miljöhus

Också kallat återvinningshus eller kretsloppshus. Ett avfallsutrymme uppfört som ett fristående hus med kärl för olika avfallsfraktioner.

Plockanalys

Plockanalys innebär att en i förväg bestämd mängd avfall plockas ut och sorteras. Resultat redovisas och sammanställs i en rapport. Syftet med en plockanalys är att få en bild av vad och hur mycket aktuell verksamhet (exempelvis hushållen) slänger i sina avfallskärl.

Producent

Den som yrkesmässigt tillverkar, för in till Sverige eller säljer en vara eller en förpackning eller den som i sin yrkesmässiga verksamhet frambringar avfall som kräver särskilda åtgärder av renhållnings- eller miljöskäl.

Producentansvar

Skyldighet för producenter att se till att avfall samlas in, transporteras bort, återvinns, återanvänds eller bortskaffas på ett sätt som kan krävas för en miljö- och hälsomässigt godtagbar avfallshantering.

Rejekt

Det material som i förbehandlingen av matavfallet sorteras bort och ofta går till förbränning. Rejekt kan även uppkomma i andra återvinnings- och behandlingsprocesser. Exempelvis uppkommer rejekt i samband med att insamlade förpackningar skall förberedas inför att bli nytt material.

Renhållningsordning

Enligt miljöbalken ska alla kommuner ha en renhållningsordning. Renhållningsordningen består av avfallsplan och föreskrifter för avfallshantering (ibland kallade renhållningsföreskrifter).

Restavfall

Restavfall är det avfall som blir kvar efter du har sorterat ut förpackningar, returpapper, matavfall, grovavfall, elavfall och farligt avfall.

Återanvändning

En åtgärd som innebär att en produkt eller komponent som inte är avfall används igen för att fylla samma funktion som den ursprungligen var avsedd för.

Återvinning

En avfallshantering som innebär att avfallet kommer till nytta som ersättning för annat material, antingen genom energiåtervinning eller materialåtervinning. Materialåtervinning är hållbarhetsmässigt bättre än energiåtervinning. Begreppet innefattar även förberedelse för materialåtervinning eller förberedelse för återanvändning.

Återvinningscentral (ÅVC)

Större anläggning för insamling av till exempel grovavfall, trädgårdsavfall, elavfall, farligt avfall. Ibland även med verksamhet för återanvändning. Finansieras av avfallstaxan.

Återvinningsstation (ÅVS)

Obemannad mindre anläggning för mottagning av förpackningar och returpapper. Drivs ej av kommunen utan på uppdrag av producenterna.

Bilageförteckning

Bilaga 1: Framtagande av avfallsplanen.....	38
Projektorganisation	
Fokusgrupper	
Förankring	
Remiss och utställning	
Politisk hantering	
Bilaga 2: Avfallsplanens sammanhang i kommunen och ansvarig för målen.....	41
Avfallsplanens sammanhang i kommunen	
Ansvarig för målen	
Bilaga 3: Mål och lagstiftning som berör avfallsplanen.....	51
Globala mål – Agenda 2030	
Lagstiftning på EU-nivå	
Lagstiftning på nationell nivå	
Nationell avfallsplan	
Det svenska miljömålssystemet	
Producentansvar	
25/25 målet Avfall Sverige	
Regionala mål	
Klimat 2030	
Bilaga 4: Bedömning av miljöpåverkan.....	59
Bedömning av miljöpåverkan	
Sammanfattande bedömning	
Bilaga 5: Nulägesbeskrivning av avfallshantering i Boråsregionen.....	64
Geografi och demografi	
Boendeformer	
Näringslivsstruktur	

Kommunalt avfall

Insamlingssystem för avfall i Boråsregionen

Anläggningar för avfallshantering och förebyggande i Boråsregionen

Övriga anläggningar för avfallshantering i Boråsregionen

Avfall som omfattas av producentansvar

Bilaga 6: Framtidsutsikter för avfallshantering i Boråsregionen och avfall i kommunernas översiktsplaner	73
Befolkningsprognos och framtida avfallsmängder	
Framtida behov av insamlingssystem och anläggningar i Boråsregionen	
Trender och framtida förutsättningar för avfallshantering	
Anläggningar för att hantera avfall i kommunernas översiktsplaner	
Bilaga 7: Nedlagda deponier i Boråsregionen	79
Bilaga 8: Uppföljning av utgående regional avfallsplan	90

Bilagor

GEMENSAM AVFALLSPLAN 2021-2030

För Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo,
Ulricehamn och Vårgårda

Boråsregionen

Bilaga 1:

Framtagande av avfallsplanen

Framtagandet av avfallsplanen har präglats av ett stort engagemang ute i kommunerna. Planen har arbetats fram med hjälp av tjänstepersoner från alla åtta kommuner med en projektgrupp som bas. Under framtagandet av avfallsplanen har kontinuerlig förankring genomförts både politiskt, på chefsnivå samt i olika konstellationer av tjänstepersoner.

Projektorganisation

Under andra halvan av 2018 kom ett önskemål från Boråsregionens medlemskommuner om att samverka kring att ta fram en gemensam avfallsplan. En projektgrupp bestående av en till två representanter från varje kommun eller kommunalt energi- och avfallsbolag bildades initialt i projektet under 2019. Under hösten 2019 tillsattes en projektledare på Boråsregionen för att samordna arbetet med framtagandet av ny regional avfallsplan. Projektgruppen har träffats regelbundet under hela projektperioden. Projektgruppen bestod av tio personer med följande roller: projektledare, avfalls- eller renhållningschefer, avfallsingenjör, samhällsplanerare och verksamhetsansvarig avfall från hushåll. Ett antal personer från projektgruppen blev utsedda att vara delprojektledare för de fokusgrupper som sedan bildades i projektet.

Fokusgrupper

Sex olika målområden identifierades som viktiga för Boråsregionen:

- Hushåll med maten.
- Konsumera hållbart.
- Använd de resurser vi har.
- Sortera mera.
- Fimpa skräpet.
- Planera in plats för avfallet.

Fokusgrupper bildades kring varje målområde och dessa bemannades med tjänstepersoner från våra åtta kommuner, totalt 60 tjänstepersoner var aktiva i arbetet. Det var en bred representation från kommunernas olika verksamheter som deltog, bland annat representanter från avfall, miljö, kost, förskola, skola, äldreomsorg, fastighet, bostadsbolag, gata, park, upphandling, lokalförsörjning, plan, bygg och fritid. Även ett antal externa organisationer deltog i fokusgrupperna, bland annat representanter från Science Park Borås, Högskolan i Borås, Medborgarskolan och Navet Science Center. Fokusgruppernas arbete inleddes med en gemensam workshop i januari 2020 och därefter följde ett antal ytterligare möten och workshops i respektive grupp under våren 2020. Ur fokusgruppen *Sortera Mera* lyftes behovet av ett separat möte med fokus på hantering av massor. Till detta möte bjöds ytterligare representanter in från kommunernas olika delar; servicekontor, entreprenad samt kommunbiolog. Fokusgruppernas övergripande roll var att ge inspel på mål, åtgärder och indikatorer. De målförslag som fokusgrupperna arbetade fram förädlades sedan av projektgruppen.

Förankring

Under 2020 har kontinuerlig förankring av arbetet med att ta fram avfallsplanen rapporterats och presenterats för de olika nätverk som drivs av Boråsregionen; kommunchefsnätverket, nätverket för miljöstrategisk samverkan, nätverket för samhällsbyggnadschefer samt nätverk för äldreomsorg, funktionshinder och individ- och familjeomsorg. Under hösten 2020 inleddes ett omfattande förankringsarbete i respektive kommun för att få ytterligare inspel på de förslag som tagits fram i fokusgrupperna. Presentationer och workshops hölls med tjänstepersoner, med kommunledningsgrupper samt på politiska sammanträden så som i kommunstyrelsen och i olika nämnder i respektive kommun.

Remiss och utställning

Planen var ute på remiss februari till maj 2021. Den ställdes även ut för samråd till allmänheten under samma period. Projektgruppen bearbetade där efter in ändringar i avfallsplanen utifrån de remissvar som inkommit. Totalt inkom 13 remissvar. Kommunerna i Boråsregionen inkom med ett svar vardera.

Politisk hantering

Projektet har kontinuerligt avrapporterats till Beredningen för Hållbar Utveckling, BH7, på Boråsregionen. BH7 är beredande för Direktionen på Boråsregionen. Presentation och dialog har också hållits med Direktionen. Därtill har projektet presenterats och dialog har förts ute i varje kommun i kommunstyrelser eller nämnder under framtagandet av planen. Direktionen beslutar om rekommendation av antagande av planen i Boråsregionen. Respektive kommun beslutar sedan om antagande i den egna kommunen.

Bilaga 2:

Avfallsplanens sammanhang i kommunen och ansvarig för målen

Avfallsplanen och dess mål har beröringspunkter med andra strategier, målområden och styrdokument som återfinns i kommunerna, detta beskrivs nedan. Tabell 2-7 visar strukturen för ansvarsfördelningen av de olika målen. Ansvarsfördelning tas slutligt fram under implementering 2021.

Avfallsplanens sammanhang i kommunen

Bollebygds kommun

Avfallsplanen ligger i linje med de miljömål som återfinns i Verksamhetsplan och budget 2020-2022 för kommunstyrelsen. Bland annat ska man arbeta för att vara en "Miljösmart kommun" och "Kommunen ska efterleva av kommunen uppsatta miljö- och hållbarhetsmål". Nämnderna ska arbeta för att bryta ner de övergripande målen till ett eller flera nämndspecifika mål. Målen ska vara specifika, mätbara, accepterade, realistiska och tidsbegränsade, så kallade smarta mål. Exempelvis har mål formulerats med syfte att ge barn och elever en god, näringsriktigt sammansatt kost av god kvalitet och som en åtgärd för att nå det målet har man infört en nationell modell för att mäta matsvinn och kan således påverka och minska mängden matsvinn som uppkommer i kommunen.

Borås stad

I Vision 2025 beskrivs Borås stad som kretsloppsstaden. Det ger en tydlig indikation på ambitionsnivån för arbetet med avfallsfrågor. Arbetet med att minimera avfallet berör flera andra styrdokument. I de nuvarande miljömålen finns liknande målsättningar. Avfallsplanen är därför ett viktigt underlag när nya miljömål ska tas fram. Minskade klimatutsläpp hänger ihop med minskad resursanvändning och ökade cirkulära flöden och ingår därför även som en strategi i Energi- och klimatstrategin.

Borås Stad är på väg mot en tillitsbaserad styrmodell, vilket innebär mindre detaljstyrning och större fokus på riktning och på arbetssätt som ska leda till handling. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för avfallsfrågor. Borås Energi och Miljö AB är utförare på avfallsområdet och har ansvar för insamling och hantering av avfall och återvinningsmaterial. Borås Energi och Miljö har ett flertal styrande och strategiska dokument och målsättningar som berör avfallsplanen, bland annat affärsplaner, budgeten och miljömålet: "Lev hållbart, Lev mer".

Herrljunga och Vårgårda kommuner

Herrljunga och Vårgårda kommuner samverkar kring renhållnings- och avfallsfrågan och har en gemensam organisation för detta.

Avfallsplanen med sina förslag till aktiviteter kommer underlätta för kommunerna i dess miljöarbete kring Agenda 2030 och Klimat 2030. Kommunerna kommer även ansluta sig till en del av Västra Götalandsregionens klimatlöften där avfallsplanen ger ett extra stöd i detta arbete.

Avfallsplanen ligger i linje med det arbete som bedrivs inom båda kommunerna. De flesta målen som berör minskade avfallsmängder samt att sträva högre upp i avfallstrappan är ett arbete som kommunen redan bedriver om än i vissa fall har långt kvar. En del av målen är dock inte så tydligt uttalade inom kommunen. Dessa mål kan även vara svåra att mäta samt uppnå när det gäller exempelvis inköp av engångsartiklar samt arbetskläder. Även en del andra mål och åtgärder som berör flera enheter kan var svårare att följa upp.

Marks kommun

Arbetet med de mål som berörs i avfallsplanen knyter an både till Marks kommuns arbete med Klimat 2030 och Agenda 2030. Arbetet inom Klimat 2030 bedrivs dels genom ett antal åtaganden, som sträcker sig till 2029 och dels genom ett antal mer kortsiktiga klimatlöften. Inom åtagandena, finns stor frihet att ändra och här kan många av avfallsplanens mål med fördel vävas in. När det gäller klimatlöftena så är dessa fasta och Marks kommun har valt vilka man ska jobba med varav en del berör avfallsplanen. En del andra åtaganden som också finns med i avfallsplanen har man i dagsläget valt att inte arbeta med. Detta är dock inte motstridigt mot avfallsplanens mål, då ställning enbart har tagits att inte jobba det kommande året med detta.

I arbetet med Agenda 2030, vars miljödel återspeglar de nationella miljömålen, har Marks kommun startat upp två processer. En går ut på att ta fram en helt ny vision samt kommunövergripande mål. Den andra processen handlar om att ta fram kommunövergripande styrdokument för hur Marks kommun ska arbeta med Agenda 2030. Även här finns det stora samordningsvinster med att koppla på även avfallsplanens mål. Poängteras ska att de kommunövergripande styrdokumenterna i dagsläget enbart vänder sig till kommunens egna verksamheter och inte till kommuninvånare.

Svenljunga kommun

I Svenljunga kommun finns sedan tidigare strategiska mål som tangerar avfallsplanens målsättningar. Målområde 4 i fullmäktigemålen är ett övergripande mål "att lämna över ett miljömässigt hållbart samhälle till nästa generation". Ett mål som i princip samtliga mål i avfallsplanen kommer att bidra till. Vidare har Svenljunga kommun en energi- och klimatstrategi från 2010 där tre åtgärder berör avfallsplanen. Det handlar om drivmedel och ruttoptimering vid avfallstransporter, att använda kommunalt hushållsavfall till biogasproduktion och att utreda tankställen för biogas. Svenljunga kommun kommer att ansluta sig till Västra Götalandsregionens klimatlöften där avfallsplanen kommer att bidra till att uppfylla flera av klimatlöftena.

Tranemo kommun

Avfallsplanen faller väl in under Tranemo kommuns vision och strategiska plan, med visionen "Tranemo är en hållbar och attraktiv kommun som kännetecknas av kreativitet och framtidstro" och där ett av dom prioriterade målen är ett hållbart samhälle.

Förslagsvis bör arbetet med den regionala avfallsplanen och dess mål och åtgärder bedrivas som ett kommunövergripande projekt. Där planering och uppföljning av vilka mål och aktiviteter som är prioriterade nästkommande period sker via dialog i enlighet med kommunens styrmodell. Därtill nyttjas vårt digitala stöd för projekthantering för samverkan och rapportering under pågående arbete.

Ett kommunövergripande projekt ger möjlighet att väva samman avfallsplanen med övriga aktuella styrdokument som rör området till exempel lokala miljömål och klimatlöften. Exempelvis skulle klimatlöfte 11, att minska matsvinnet i kommunens verksamheter till 45 gram/portion kunna vara ett delmål till avfallsplanens mål om 35 gram/portion.

Ulricehamns kommun

Avfallsplanen är en del av Ulricehamns kommuns miljöstrategiska arbete. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för avfallsfrågor. Ulricehamns Energi har verksamhetsansvaret inom avfallsområdet, till exempel ansvar för insamling och hantering av avfall och återvinningsmaterial samt att sköta kommunens avfallsanläggning.

De flesta målen som handlar om att minska avfallsmängder och sträva högre upp i avfallstrappan är ett arbete som Ulricehamns Energi och Ulricehamns kommun har högt på sin agenda. I kommunens budget 2020 finns mål om hållbarhet och klimatanpassningsåtgärder till exempel att minska matsvinnet i skolorna och skapa mer hållbara menyer. En ny avfallsplan kommer göra det möjligt för alla samhällsaktörer att föra in mål och aktiviteter i sin budget och i sin verksamhet så att vi tillsammans minskar uttagen av ändliga resurser samt lever och arbetar mer hållbart.

Ansvarig för målen

För att nå målen i avfallsplanen krävs att det finns uttalade ansvariga. Ansvarsfördelning per kommun tas slutligt fram under implementeringen 2021. Viktigt att poängtera är att ansvaret för uppfyllande av målen inte enbart faller på avfallsenheterna. Avfallsplanen innehåller mål och åtgärder som berör många olika delar av kommunens verksamhet:

- För målområde 1 *Hushåll med maten* är följande delar av kommunen viktiga aktörer för att nå målen; kostverksamhet, förskola, skola och äldreomsorg, bostadsbolag samt avfalls- och miljöenheter.
- För målområde 2 *Konsumera hållbart* är följande delar av kommunen viktiga aktörer för att nå målen; upphandling och inköp, förskola, skola och äldreomsorg, näringslivsansvariga, kultur och fritid, kommunikation samt avfalls- och miljöenheter.
- För målområde 3 *Använd de resurser vi har* är följande delar av kommunen viktiga aktörer för att nå målen; upphandling och inköp, byggnation, rivning och fastighet, servicekontor, bostadsbolag, tillsyn samt avfalls- och miljöenheter.
- För målområde 4 *Sortera mera* är följande delar av kommunen viktiga aktörer för att nå målen; avfallsenhet, kommunikation, upphandling, bostadsbolag och lokalförsörjning.
- För målområde 5 *Fimpa skräpet* är följande delar av kommunen viktiga aktörer för att nå målen; gata- och parkenheter, fritid- och folkhälsa, kommunikation och tillsyn.
- För målområde 6 *Planera in plats för avfallet* är följande delar av kommunen viktiga aktörer för att nå målen; samhällsplanering och avfallsenheter.

Tabell 2. Målområde 1: Hushåll med maten.

Mål	Struktur för ansvarsfördelning							
	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda
Målområde 1: Hushåll med maten.								
1.1. Matsvinnet ska minska till 35 g/portion i kommunens verksamheter.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021
1.2. Matsvinnet ska minska med 50 % per invånare jämfört med år 2021.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021
1.3. Minst 60 % av uppkommet matavfall ska gå till näringsåtervinning och biogasproduktion eller annat miljömässigt motsvarande ändamål.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021

Tabell 3. Målområde 2: Konsumera hållbart.

Mål	Struktur för ansvarsfördelning							
	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda
Målområde 2: Konsumera hållbart.								
2.1. Konsumtionen av engångsartiklar i kommunens verksamheter ska minska jämfört med år 2022.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021
2.2. Livslängden på arbetskläder i kommunens verksamheter ska öka jämfört med år 2022.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021
2.3. Invånarnas förståelse om kopplingen mellan konsumtionsbeteende, avfallsmängder och miljöpåverkan ska öka.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021

Tabell 4. Målområde 3: Använd de resurser vi har.

Mål	Struktur för ansvarsfördelning							
	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda
Målområde 3: Använd de resurser vi har.								
3.1. Andel möbel- och textilinköp i kommunens verksamheter som är återbrukat ska öka jämfört med år 2022.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021
3.2. Återanvändning och återvinning av bygg- och rivningsmaterial inkl. massor från kommunala bygg-, mark- och anläggningsprojekt ska öka jämfört med år 2022.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021
3.3. Livslängden på elektronik i kommunens verksamheter ska öka jämfört med år 2022.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021
3.4. Invånarna ska ha möjlighet till enkel och tillgänglig återanvändning av produkter.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021

Tabell 5. Målområde 4: Sortera mera.

Mål	Struktur för ansvarsfördelning							
	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda
Målområde 4: Sortera mera.								
4.1. Alla kommunala verksamheter ska ha möjlighet att enkelt och nära sortera ut sitt avfall.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021
4.2. Andelen felsorterat i restavfallet ska minska med 50 % jämfört med år 2021.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021
4.3. Mängd avfall från ÅVC som behandlas med förbränning och deponering ska minska jämfört med år 2021.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021
4.4. Andel hållbara och effektiva avfallstransporter i kommunens regi ska öka jämfört med år 2021.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021

Tabell 6. Målområde 5: Fimpa skräpet.

Mål	Struktur för ansvarsfördelning							
	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda
Målområde 5: Fimpa skräpet.								
5.1. Nedskräpning ska minska med 50 % jämfört med år 2022.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021
5.2. Upplevd nedskräpning i offentlig miljö ska förbättras jämfört med år 2022.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021

Tabell 7. Målområde 6: Planera in plats för avfallet.

Mål	Struktur för ansvarsfördelning							
	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda
Målområde 6: Planera in plats för avfallet.								
6.1. Små och stora anordningar för återbruk, återvinnings och avfallshantering ska lokaliseras i strategiska lägen så de är enkla att använda både ur brukar- och insamlingssynpunkt.	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021	Tas slutligt fram under implementering 2021

Bilaga 3:

Mål och lagstiftning som berör avfallsplanen

Det finns ett flertal lagar och mål både på internationell och nationell nivå som berör avfallsområdet. Alltifrån FN:s Globala hållbarhets mål Agenda 2030, EU:s avfallsdirektiv, EU:s paket om cirkulär ekonomi, svensk lagstiftning i form av Miljöbalken och Avfallsförordningen, de svenska miljömålen, den nationella avfallsplanen och regionala hållbarhets- och klimatmål inom Västra Götaland.

Målen som lyfts fram nedan har varit relevanta i arbetet med framtagandet av Boråsregionens avfallsplan. De har i vissa fall agerat som inspiration och satt ramarna för prioriteringar av mål i avfallsplanen med syfte att den ska samverka och gå i linje med mål och strukturer som finns på global och nationell nivå.

Globala mål – Agenda 2030

De globala hållbarhetsmålen, Agenda 2030, antogs 2015 av FN:s medlemsländer. Agenda 2030 rymmer 17 mål som syftar till en hållbar utveckling i alla tre dimensioner av hållbarhet; miljömässig, social och ekonomisk. Flertalet av målen berör avfallsområdet och relaterar också till målen i avfallsplanen.

Figur 5. De globala hållbarhetsmålen.

Mål 3. God hälsa och välbefinnande syftar bland annat till att minska antalet sjukdoms- och dödsfall till följd av skadliga kemikalier samt föroreningar. Ett cirkulärt avfallssystem har som mål att avgifta kretsloppen och minska nedskräpningen. Hållbara och färre transporter i avfallskedjan kommer leda till att minska mängden luftföroreningar som släpps ut. Avfallsplanens målområde 4 och 5 påverkar detta mål.

Mål 7. Hållbar energi för alla ska säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla. Avfallsplanens målområde 1 och 4 berör detta mål genom energiproduktion från matavfall samt effektivare avfallstransporter.

Mål 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt handlar om att resurseffektiviteten i konsumtion och produktion behöver förbättras för att uppnå en varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt. Genom att arbeta mot ett cirkulärt avfallssystem som minimerar mängden avfall bidrar vi till att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och miljöförstöring. Detta berör avfallsplanens målområde 2, 3 och 4.

Mål 9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur syftar till att bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation. Vi bidrar genom att se över och utveckla den avfallsrelaterade infrastrukturen i målområde 6.

Mål 11. Hållbara städer och samhällen ska göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara vilket relaterar till avfallsplanens målområde 6 där avfallsfrågan ska komma in i ett tidigt skede i samhällsbyggnadsprocessen.

Mål 12. Hållbar konsumtion och produktion ska säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Vi bidrar i målområde 1, 2, 3 och 4 genom att öka möjligheten till att återanvända, minska avfallsmängderna, bedriva hållbar upphandling av varor samt samverka med företag och andra avfallsalstrande aktörer. Vi bidrar också genom att minska det onödiga matsvinnet samtidigt som vi använder det nödvändiga matavfallet för att skapa energi och växtnäring.

Mål 13. Bekämpa klimatförändringarna handlar om att vidta åtgärder för att bekämpa klimatförändringar och dess konsekvenser. Samtliga målområden i avfallsplanen bidrar till detta mål genom att förebygga avfall, öka återanvändningen och materialåtervinningen, integrera avfallsfrågan som en del i fysisk planering och öka antalet hållbara avfallstransporter.

Lagstiftning på EU-nivå

Inom EU gäller avfallsdirektivet (2008/98/EG) som ställer krav på medlemsstaterna att minska mängden avfall samt främja återanvändning och materialåtervinning genom avfallstrappan/avfallshierarkin. EU-kommissionen har även tagit fram ett paket för cirkulär ekonomi som innehåller en plan för att sluta kretsloppet och hantera alla faser av en produkts livscykel: från konsumtion och produktion till avfallshantering och marknaden för returråvaror. Planen pekar också ut fem prioriterade områden där man ska skynda på omställningen i värdekedjan; plast, matsvinn, viktiga råvaror, byggnation och rivning samt biomassa och biobaserade produkter. Det ställs också krav på källsortering av farligt avfall från hushåll, textilavfall och biologiskt avfall. Ett särskilt mål för att minska antalet deponier införs också.

Lagstiftning på nationell nivå

Grundläggande bestämmelser om avfall finns i miljöbalken (1998:808) och avfallsförordningen (2020:614). Avfallstrappan/avfallshierarkin är en del av lagstiftningen med ett fokus på att nå så högt upp i hierarkin som möjligt, det vill säga förebyggande av avfall.

Nyligen har också regeringen tagit beslut om att införa EU:s avfallspaket i svensk lag vilket har förändrat delar av miljöbalken gällande avfallshantering. Däribland att kommunen också ansvarar för att behandla bygg- och rivningsavfall som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet. Definitionen hushållsavfall har bytts ut till kommunalt avfall. Kommunerna ges möjlighet att finansiera såväl information om avfallsförebyggande som insamling och sortering av produkter för återbruk via avfallstaxan.

Nationell avfallsplan

Den nationella avfallsplanen "Att göra mer med mindre – Sveriges avfallsplan och avfallsförebyggande program 2018–2023" anger att idag utnyttjas 60 procent av världens ekosystem på ett icke hållbart sätt. De kommande årtionden kommer en ökad befolkning med högre inkomster öka den globala efterfrågan på produkter och tjänster. Syftet med den nationella avfallsplanen är att beskriva Sveriges arbete med att:

- minska mängden avfall
- minska mängden skadliga ämnen i material och produkter
- minska de negativa effekter på både människors hälsa och vår miljö som avfall ger upphov till
- främja en praktisk tillämpning av avfallshierarkin och utnyttja resurserna i avfallet
- bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och den miljö- och hälsopåverkan som hänger samman med att avfall uppstår

Boråsregionens avfallsplan följer dessa i och med de sex målområden som planen utgörs av som syftar till att förebygga avfall, cirkulera material och minska nedskräpning. Den nationella avfallsplanen lyfter också fram ett antal strömmar som är viktiga att arbeta med då de exempelvis ger upphov till stora avfallsmängder eller har omfattande miljöpåverkan. Dessa är bygg och riv, mat, elektronik, textil, plast och nedskräpning. Boråsregionens avfallsplan innefattar samtliga dessa strömmar i målformuleringarna inom respektive målområde.

Det svenska miljömålssystemet

Det svenska miljömålssystemet består av ett generationsmål, 16 miljökvalitetsmål och ett antal etappmål. *Generationsmålet* visar riktningen för vad som måste göras inom en generation för att miljökvalitetsmålen ska nås. *Miljökvalitetsmålen* beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. *Etappmålen* är steg på vägen för att nå generationsmålet och ett eller flera miljökvalitetsmål.

Figur 6. De svenska miljökvalitetsmålen.

Generationsmålet: "Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. "

Miljö kvalitetsmålen är totalt 16 mål, dessa utgör grunden i den nationella miljöpolitiken. Avfallsområdet berörs av flera av målen.

- **God bebyggd miljö:** målet innebär att städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Målet om god bebyggd miljö strävar bland annat mot:
 - **Hållbar avfallshantering**
Avfallshanteringen är effektiv för samhället, enkel att använda för konsumenterna och att avfallet förebyggs samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas till vara i så hög grad som möjligt samt att avfallets påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.
 - **Hushållning med energi och naturresurser**
Användningen av energi, mark, vatten och andra naturresurser sker på ett effektivt, resursbesparande och miljöanpassat sätt för att på sikt minska och att främst förnybara energikällor används.
- **Giftfri miljö:** målet syftar till att förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Avfallsplanen bidrar till målet genom att verka för att minska avfallets farlighet och därmed eliminera dessa ur kretsloppet.
- **Begränsad klimatpåverkan:** Målet innebär att halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras.

Ett antal **Etappmål** har funnits fram till 2020 och bland annat berört ökad resurshushållning i byggsektorn, ökad resurshushållning i livsmedelskedjan samt giftfria och resurseffektiva kretslopp. Ett antal nya etappmål har nyligen antagits:

- Matsvinnet ska minska så att det sammantagna livsmedelsavfallet minskar med minst 20 viktprocent per capita från år 2020 till år 2025 samtidigt som en ökad andel av den svenska livsmedelsproduktionen når butik och konsument till år 2025.
- Andelen kommunalt avfall som materialåtervinns och förbereds för återanvändning ska successivt öka. Etappmålet har en stegrande ambitionsnivå fram till år 2035, då minst 65 viktprocent av det kommunala avfallet ska förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas.
- Andelen återanvändbara förpackningar som släpps ut på marknaden ska öka successivt från år 2022 med minst 30 % år 2030.

Producentansvar

Sverige tillämpar idag producentansvar på ett antal olika strömmar, vilket innebär att den som sätter en produkt på marknaden också ska vara ansvarig för att produkten tas om hand på ett miljöriktigt sätt efter dess slutanvändning. Det finns idag ett producentansvar för förpackningar, returpapper, däck, bilar, läkemedel, elutrustning, batterier och radioaktiva produkter. Tidigare omfattades även returpapper av producentansvar men i december 2020 fastställdes att kommunerna från och med år 2022 tar över ansvaret för insamling och återvinning av returpappret. Grundprincipen med producentansvar är att förorenaren betalar, Polluter Pays Principle (PPP).

Under 2018 godkändes en ändring av förordningen kring ansvaret för förpackningar, som innebär ett krav på bostadsnära insamling av förpackningar. Förordningen innebär att till 2021 ska 60 % av alla bostadsfastigheter ha en borttransport av förpackningarna från de vanligast förekommande materialen och 100 % från och med april 2025. Dock beslutade regeringen i september 2020 att delar av den nya förpackningsförordningen skjuts fram till år 2023 och justeringar i förordningen kan komma att ske. Den nuvarande insamlingen av förpackningar under producenternas ansvar kommer fortgå tills vidare.

Under 2020 utreds även hur ett producentansvar för textil skulle kunna utformas. Syftet med producentansvaret är att åstadkomma miljönytta genom ökad insamling av textil för återanvändning och av textilavfall för återvinning, i första hand för förberedelse för återanvändning och materialåtervinning.

25/25 målet Avfall Sverige

Till år 2025 ska mat- och restavfallet minska med 25 %, jämfört med 2015. År 2015 var mängden mat- och restavfall i snitt 225 kilo per person nationellt (enligt Avfall Web). En minskning med 25 % innebär i snitt 56 kg och den kvarvarande mängden mat- och restavfall skulle bli 169 kg. Exempel på åtgärder för att nå målet är att minska matsvinnet och minska onödig användning av produkter. En utökad utsortering av såväl matavfall som förpackningar som ändå uppstår kommer också att behövas.

Regionala mål

Västra Götalandsregionen arbetar fram en ny regional utvecklingsstrategi som är en övergripande strategi för det regionala tillväxts- och utvecklingsarbetet i regionen. Syftet är att skapa en samlad bild över regionens tillgångar, möjligheter och utmaningar och vad vi gemensamt prioriterar att kraftsamla kring. Strategin ska gälla för åren 2021–2030. Cirkulära affärsmodeller finns med som en av de fyra tvärsektoriella kraftsamlingarna i strategin. Denna kraftsamling belyser bland annat vikten av en cirkulär ekonomi, resurseffektivitet och behovet av nya affärsmodeller för att åstadkomma förändring.

Klimat 2030

Västra Götaland antog 2009 ett regionalt klimatmål om att vara fossiloberoende senast 2030 vilket har preciserats ytterligare i Klimat 2030 som har fyra fokusområden för att nå målet där Boråsregionens avfallsplan framförallt har beröringspunkter med fokusområde 1, 2 och 3.

1. Hållbara transporter, bland annat med fokus på accelererad omställning till fossilfria fordon.
2. Förnybara och resurseffektiva produkter och tjänster, med fokus på tjänster och cirkulära varor, design för en hållbar livsstil samt större marknad för biobaserade material och drivmedel.
3. Klimatsmart och hälsosam mat, bland annat med fokus på minskat matsvinn.
4. Sunda och klimatsmarta bostäder och lokaler.

**KLIMAT
2030
VÄSTRA GÖTALAND
STÄLLER OM**

Bilaga 4:

Bedömning av miljöpåverkan

Enligt miljöbalken 1998:808 6 kap 3 § ska en myndighet eller kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning göra en strategisk miljöbedömning, om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. I en miljöbedömning identifieras, beskrivs och bedöms olika miljöeffekter för aktuell plan. Syftet med en miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande för att främja en hållbar utveckling.

Kommunerna i Boråsregionen tar fram en gemensam avfallsplan. Planen anger inte nya förutsättningar för kommande tillståndspliktiga anläggningar och bedöms inte påverka naturområden eller andra områden negativt till följd av planens genomförande. Avfallsplanens genomförande bedöms istället ge en positiv effekt på miljön då miljövinster med att förebygga avfalls uppkomst samt att i övrigt sträva mot en hållbar avfallshantering är större än avfallssystemets egen miljöbelastning. Se analys nedan.

Bedömning av miljöpåverkan

Målområde 1: Hushåll med maten

Målen är framtagna för att öka resurshushållningen i livsmedelskedjan och därmed minska miljöpåverkan. Målen strävar mot att minska matsvinnet samtidigt som matavfall ska samlas in separat och nyttiggöras som en resurs till växtnäring och energiproduktion eller annat miljömässigt motsvarande ändamål.

Bedömning: Målområdet ligger väl i linje med det svenska etappmålet om ökad resurshushållning i livsmedelskedjan. Stor miljöpåverkan kommer från livsmedelsproduktion och genom att minska svinnet och ta till vara på det matavfall som uppstår på ett miljömässigt hållbart sätt kommer detta bidra till att miljöpåverkan från livsmedel minskar.

Målområde 2: Konsumera hållbart

Målen inom detta område innebär att avfallsmängderna ska minska. Att förebygga avfall handlar mycket om ett förändrat konsumtionsmönster. För att uppnå en hållbar konsumtion och därigenom förebygga avfall måste vi använda tjänster och produkter utan att kommande generationers behov äventyras.

Bedömning: Målområdet har en positiv miljöpåverkan. Minskade avfallsmängder innebär minskat tryck på resurser, färre transporter och minskat användning av energi. Målen har dessutom en positiv inverkan på det svenska miljömålet giftfri miljö samt FN:s globala hållbarhetsmål 12. Hållbar konsumtion och produktion.

Målområde 3: Använd de resurser vi har

Målen för området är framtagna med bakgrund i att genom effektiv användning av de resurser vi har kan vi minska mängden avfall och mängden skadliga ämnen i kretsloppet. En viktig del i detta är att öka återanvändningen. För att öka återanvändningen krävs en beteendeförändring samt bättre

förutsättningar för invånarna att lämna produkter till återanvändning. Även kommunens verksamheter har en viktig roll i att agera som förebild och styra över

inköp och vad som händer med produkter som förbrukats. Nya anläggningar för återanvändning hanteras inte inom planen, tillstånd för sådana verksamheter söks enligt ordinarie process.

Bedömning: Målområdet har en positiv miljöpåverkan. Målen kommer bidra till att minska avfallsmängderna och hushålla med resurser på ett bättre sätt. Bland annat bidrar målen till uppfyllande av det svenska miljömålet giftfri miljö samt FN:s globala hållbarhetsmål 12. Hållbar konsumtion och produktion.

Målområde 4: Sortera mera

Målen innefattar ökad återvinning, renare avfallsfraktioner och minskade mängder avfall till förbränning och deponering. Återvinning ska vara en naturlig del av invånarnas vardag och kommunernas verksamheter. Med återvinning säkerställs ett cirkulärt materialflöde för avfall som inte kunnat förebyggas eller återbrukats, samtidigt som skadliga ämnen lyfts ur cirkeln. Centralt i det cirkulära materialflödet är att det sker genom effektiva insamlings- och återvinningsmetoder.

Bedömning: Målområdet bidrar till en positiv miljöpåverkan genom ett ökat resurs- och materialutnyttjande. Avfallshantering innebär en betydande andel transporter och målområdet adresserar detta genom att styra transporterna till att bli mer energieffektiva och använda fossilfria bränslen. Målområdet har en positiv påverkan på bland annat de svenska miljömålen begränsad klimatpåverkan, god bebyggd miljö, giftfri miljö och frisk luft samt FN:s globala hållbarhetsmål 11. Hållbara städer och samhällen och mål 13. Bekämpa klimatförändringar.

Målområde 5: Fimpa skräpet

Målen för området strävar mot att skapa en renare miljö. Att arbeta förebyggande med nedskräpning samt att städa nedskräpade miljöer är kärnan i detta målområde. Detta har även betydelse för att skapa en attraktiv och trygg region såväl som kommun att bo och verka i.

Bedömning: Målområdet har en positiv miljöpåverkan genom minskad spridning av förorenade ämnen. Målområdet bidrar bland annat till att uppfylla de svenska miljömålen god bebyggd miljö och giftfri miljö samt FN:s globala hållbarhetsmål 11. Hållbara städer och samhällen, mål 14. Hav och marina resurser och mål 15. Ekosystem och biologisk mångfald.

Målområde 6: Planera in plats för avfallet

Avfallsplanens mål och åtgärder för området innebär att processerna för samhällsplaneringen ska tillgodose en markanvändning som stödjer en långsiktig hållbar avfallshantering. Anläggningar för insamling, återvinning och återbruk ska finnas i strategiska lägen så att det är lätt att göra rätt och så att transporterna minimeras. I planeringssammanhang bör avfallsfrågor belysas och beaktas i tidiga skeden så att marken kan användas på ett optimalt och ändamålsenligt sätt.

Bedömning: Målområdet bidrar bland annat till att uppfylla de svenska miljökvalitetsmålen om god bebyggd miljö, frisk luft och begränsad klimatpåverkan samt FN:s globala hållbarhetsmål 11. Hållbara städer och samhällen.

Sammanfattande bedömning

Målområdena i avfallsplanen med mål och åtgärder kommer bidra till att förebygga att avfall uppstår, minska avfallets farlighet samt minska nedskräpning i regionen. Implementeringen av planen kommer innebära att kommunerna styrs i en riktning mot ett hållbart samhälle och ett ökat fokus på cirkulär ekonomi. Dessutom innebär avfallsplanen en ökad samverkan regionalt vilket kan bidra till en större genomslagskraft och ytterligare positiv miljöpåverkan. Kommunerna i Boråsregionen bedömer därmed att genomförandet av denna plan inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan då de mål och åtgärder som presenteras i avfallsplanen bedöms till huvudpart ha en positiv inverkan på miljön. Planen träffas därmed inte av kravet på strategisk miljöbedömning enligt miljöbalken 6 kap och miljöbedömningsförordningen (2017:966). Bedömningen att avfallsplanen inte medför betydande miljöpåverkan har kommunicerats till Länsstyrelsen i Västra Götaland som meddelade *"Utifrån det underlag som presenterats delar länsstyrelsen er bedömning att avfallsplanen ej kan antas medföra betydande miljöpåverkan."* (2020-09-10, diarienummer 566-42315-2020).

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Jenny Järpler
Handläggare
010-2244531

Beslut
2020-09-10

Diarienummer
566-42315-2020

Sida
1(1)

Boråsregionen

Yttrande över betydande miljöpåverkan

Ni har sänt in underlag inför framtagande av en gemensam avfallsplan för åtta kommuner i Boråsregionen (Bollebygds kommun, Borås stad, Herrljunga kommun, Marks kommun, Svenljunga kommun, Tranemo kommun, Ulricehamns kommun, Vårgårda kommun).

Utifrån det underlag som presenterats delar länsstyrelsen er bedömning att avfallsplanen ej kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Jenny Järpler

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilaga 5:

Nulägesbeskrivning av avfallshantering i Boråsregionen

I enlighet med Naturvårdsverket föreskrifter (NFS 2020:6) ska avfallsplanen innehålla en beskrivning av nuläget i kommunerna, det vill säga de förhållanden i kommunen som påverkar avfallens mängd och sammansättning. Nulägesbeskrivningen ger information om kommunernas demografi, näringslivsstruktur, avfall som kommunen ansvarar för och anläggningar för förebyggande och hantering av avfall. Uppgifter om avfall som inte är kommunens ansvar anges endast översiktligt.

Geografi och demografi

Boråsregionen är belägen i de södra delarna av Västra Götalands län och består av de åtta kommunerna Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda. I regionen bor ca 226 000 personer (2019) och det är en stor spridning i antalet invånare mellan de olika kommunerna. Mer än hälften av invånarna bor i centralort eller i annan tätort i kommunen. Borås är den största kommunen med drygt 113 000 invånare följt av Mark och Ulricehamn med med cirka 34 000 respektive 24 000 invånare och Bollebygd, Herrljunga, Svenljunga, Tranemo och Vårgårda med mellan cirka 9400–11 900 invånare. Regionen gränsar till Göteborgsregionen i väster, Skaraborgsregionen i norr, Hallands län i söder och Jönköpings län i öster. Arbetspendlingen är relativt utbredd med Borås som knutpunkt. Regionen har också ett stort utbyte med Göteborgsregionen.

Boendeformer

I de mindre kommunerna dominerar boende i småhus där Svenljunga och Tranemo har högst andel boende i småhus. Lägst andel boende i småhus har Borås. Variationen i boendeform påverkar logistiska lösningar för insamling av avfall från hushållen.

Figur 7. Karta över Boråsregionen.

Tabell 8. Befolkning (2019) och tätortsgrad (2016). Källa: scb.se.

Kommun	Invånare	Andel i centralort	Andel i övrig tätort	Andel i landsbygd
Bollebygd	9 495	45 %	17 %	39 %
Borås	113 179	66 %	25 %	9 %
Herrljunga	9 464	42 %	13 %	44 %
Mark	34 754	44 %	23 %	33 %
Svenljunga	10 780	34 %	27 %	39 %
Tranemo	11 936	28 %	44 %	29 %
Ulricehamn	24 668	46 %	23 %	31 %
Vårgårda	11 810	48 %	5 %	46 %

Tabell 9. Antal hushåll fördelat på boendetyper samt antal fritidshus i regionen (2018). Källa: scb.se.

Kommun	Antal hushåll	Varav andel i småhus	Varav andel i flerbostadshus	Varav andel i övrig eller okänd boendetyper	Antal fritidshus
Bollebygd	3 867	70 %	25 %	5 %	372
Borås	50 713	39 %	55 %	6 %	1842
Herrljunga	4 290	74 %	19 %	7 %	496
Mark	15 342	69 %	25 %	6 %	1635
Svenljunga	4 804	80 %	14 %	6 %	1100
Tranemo	5 226	78 %	16 %	6 %	629
Ulricehamn	11 062	64 %	29 %	7 %	1431
Vårgårda	4 989	71 %	21 %	8 %	461

Näringslivsstruktur

Boråsregionens näringsliv och arbetsmarknad präglas av textil och design, handel, logistik och distribution, tillverkningsindustri, verkstad och elektronikföretag samt gröna näringar. Antal arbetsställen i regionen är omkring 29 000 (SCB företagsregistret, 2019). De största arbetsgivarna i regionen är Borås stad och Västra Götalandsregionen (VGR). Lokalt är kommunerna stora arbetsgivare. Utöver kommunerna och VGR är de största arbetsgivarna i regionen med fler än 500 anställda följande (utan inbördes ordning, siffror från 2019):

- Ellos AB
- H&M Online AB
- Högskolan i Borås
- Samhall AB
- RISE Research Institutes of Sweden AB
- Veoneer Sweden AB
- Nexans Sweden AB
- Speed Competence AB

Kommunalt avfall

Avfall som omfattas av kommunalt ansvar innefattar bland annat mat- och restavfall, grovavfall inklusive trädgårdsavfall, farligt avfall, latrin och slam. Detta innefattar både avfall från hushåll och sådant avfall från andra verksamheter som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, det vill säga från kommunens verksamheter såsom förskola, skola och äldreomsorg samt från exempelvis restauranger. En sammanställning av dessa avfallsmängder visas i Tabell 10. Sammanställningen visar de avfallsströmmar och de mängder som samlas in i ett separat insamlingssystem. Värt att notera att detta inte alltid motsvarar totala mängden avfall som uppkommer. Gällande exempelvis textilavfall, i tabellen redovisas endast det som samlats in separat på kommunernas återvinningscentraler och går till återbruk, merparten av textilavfallet hamnar i dagsläget i restavfallet som därmed går till energiutvinning. Ytterligare ett exempel är fett och matolja, där endast en av kommunerna i dagsläget har mätbar separat insamling av detta, därmed kan mängderna upplevas som små.

Även andra typer av avfall uppkommer i kommunens verksamheter. Detta avser till exempel byggavfall och schaktmassor från kommunala bygg-, mark- och exploaterings-projekt, avloppsreningsslam, restprodukter från förbränningsanläggningar, avfall från gata och parker mm. I dagsläget finns ingen sammanställning i Boråsregionen över dessa avfallsfraktioner.

Tabell 10. Avfall som omfattas av kommunalt ansvar. Mängder i Boråsregionen i ton/år (2019) och behandlingsmetod. Källa: Avfall Web samt kommunerna.

Fraktion (ton/år)	Biologisk behandling	Material-återvinning	Energi-utvinning	Deponering	Annan behandling	Totalt
Matavfall	10 589					10 589
Restavfall			29 368			29 368
Farligt avfall		391	782	131	1303	2607
Textilavfall					319	319
Latrinavfall			4			4
Slam från enskilda avlopp					66 759 ¹	66 759
Fettavskiljar slam	3 719					3 719
Fett och matolja		0,5				0,5
Metallavfall (exklusive förpackningar)		3 941				3 941
Plastavfall (exklusive förpackningar)		415				415
Träavfall (exklusive förpackningar)			12 175			12 175
Gipsavfall		742				742
Trädgårdsavfall	2 817		2 441			5 258
Övrigt grovavfall		6 955	22 246	475		29 676
Deponirest				538		538
Summa	17 125	12 444,5	67 016	1 144	68 381	166 110,5

1 Slam från enskilda avlopp behandlas på avloppsreningsverk där de i vissa fall rötas men rötresten går till energiutvinning eller jordförbättring, och i andra fall rötas ej slammet utan långtidslagras och används som jordförbättring.

Insamlingssystem för avfall i Boråsregionen

I Boråsregionen finns flera olika system för insamling av avfall från hushåll, enligt Tabell 11. Tabellen avser insamlingssystem som tillämpades i kommunerna under 2020, Borås kommer införa fyrfacksinsamling och separata kärl för rest- och matavfall under de kommande åren. . Samtliga kommuner erbjuder separat insamling av matavfall. Flera kommuner har också möjlighet att hämta större mängder avfall i exempelvis container. Dessutom tillämpas underjordsbehållare och sopsug i områden med flerfamiljshus. Underjordsbehållare innebär att matavfall och restavfall lämnas i en lucka till en behållare som helt eller delvis är nedgrävd. Om sopsug tillämpas lämnas matavfall och restavfall via en lucka varpå dessa sugts eller trycks via ett rör till en behållare.

Tabell 11. Olika typer av insamlingssystem i kommunerna i Boråsregionen.

Insamlingssystem i Boråsregionen	Beskrivning	Kommun
Ett kärl för rest- och matavfall	Rest- och matavfallspåsar läggs i samma kärl och sorteras sedan via optisk sortering	Borås, Ulricehamn
Separata kärl för rest- och matavfall	Två olika kärl, ett för matavfall och ett för restavfall	Bollebygd, Herrljunga, Mark, Tranemo, Vårgårda
Fyrfacksinsamling	Två kärl med vardera fyra fack för matavfall, restavfall, förpackningar, tidningar, batterier och ljuskällor	Svenljunga

Anläggningar för avfallshantering och förebyggande i Boråsregionen

I Boråsregionen finns 13 återvinningscentraler (ÅVC). Anläggningarna drivs av respektive kommun. På återvinningscentralen kan hushåll och små företag lämna exempelvis:

- Trädgårdsavfall
- Förfpackningar
- Returpapper
- Vitvaror, kyl och frys
- Elavfall
- Batterier
- Övrigt farligt avfall ex: färg och kemikalier
- Wellpapp
- Trä
- Gips
- Brännbart
- Metallsprot
- Inert material (sten, tegel, betong)
- Däck
- Produkter till återbruk

Figur 8. Karta över de 13 återvinningscentraler som återfinns i Boråsregionen.

- 1. Tumberg ÅVC
- 2. Herrljunga ÅVC
- 3. Annelund ÅVC
- 4. Övreskog ÅVC
- 5. Fristad ÅVC

- 6. Dalsjöfors ÅVC
- 7. Boda ÅVC
- 8. Lusharpan ÅVC
- 9. Viskafors ÅVC
- 10. Råssa ÅVC

- 11. ÅVC Skene skog
- 12. Kretsloppscentralen Moga Returen
- 13. ÅVC Returen

Nästan 46 000 ton grovavfall och farligt avfall samlades in på återvinningscentralerna i Boråsregionen under 2019 (Avfall web).

Merparten av återvinningscentralerna i regionen erbjuder möjlighet till återbruk av produkter i form av ta och ge. Flera av kommunerna är i process med att ta fram nya planer för hur återvinningscentralerna framöver ska utformas och återbruk blir en allt viktigare del. Detta kan på sikt även leda till att mängden grovavfall minskar till förmån för återbruk. I flera kommuner har man också en särskild återbruksverksamhet där produkter och material repareras och fräschas upp med hjälp av resurser från arbetsmarknadsinsatser.

Övriga anläggningar för avfallshantering i Boråsregionen

Utöver ovan nämnda anläggningar eller system för att hantera och samla in avfall finns följande anläggningar i Boråsregionen av betydelse för avfallshanteringen.

Tabell 12. Övriga anläggningar för avfallshantering i Boråsregionen.

Typ av avfallshantering	Anläggning
Avfallsförbränning	Ryaverket, Borås Energi och Miljö
Biogasproduktion	Sobacken, Borås Energi och Miljö Ulricehamns Energi Vårgårda Herrljunga Biogas
Deponi	Sobacken, Borås Energi och Miljö
Förbränningsanläggning för tryckimpregnerat trä	Solör Bioenergi, Svenljunga
Omlastning farligt avfall	Sobacken, Borås Energi och Miljö
Omlastning av kommunalt avfall	Sobacken, Borås Energi och Miljö Svenljunga kommun Ulricehamns kommun Vårgårda kommun
Omlastning, sortering och/eller återvinning av kommunalt avfall och/eller verksamhetsavfall från privata aktörer	LBC, Borås och Ulricehamn Remondis, Borås Skrotfrag, Borås och Ulricehamn Stena Recycling, Borås Suez Recycling, Ulricehamn
Plaståtervinning	Van Werven, Svenljunga

Avfall som omfattas av producentansvar

I Sverige tillämpas producentansvar som ett styrmedel för att nå miljömålen. Producentansvaret omfattar förpackningar, returpapper¹, elutrustning, batterier, däck, bilar, läkemedel och radioaktiva produkter. De som sätter dessa produkter på marknaden, det vill säga producenterna, har också ett ansvar att se till att varan tas om hand på ett miljörätt sätt efter konsumenternas slutanvändning. Målet med producentansvaret är att producenterna ska motiveras att ta fram produkter som är resurssnåla, lättare att återvinna och inte innehåller miljöfarliga ämnen. Det finns separata insamlingssystem för de olika producentansvarsströmmarna, exempelvis samlas förpackningar och returpapper i huvudsak in via återvinningsstationer (ÅVS). I Boråsregionen finns det 158 återvinningsstationer, dessa drivs på uppdrag av producenterna och är alltså inte kommunens ansvar.

Tabell 13. Avfallsfraktioner som omfattas av producentansvar. Mängder för Boråsregionen i ton/år (2019) samt kg/person (2019). Källa: FTI och Avfall Web.

Fraktion	Mängd (ton)	Mängd (kg/person)	Rikssnitt (kg/person)
Pappersförpackningar	3215	15	13,9
Plastförpackningar	1760	8,6	7,5
Metallförpackningar	412	2,1	1,6
Glasförpackningar	4046	14,1	21,8
Returpapper	3345	19,3	18,7
Elutrustning	2719		
Bärbara batterier	59		
Bilbatterier	158		
Däck	330 ²		
Bilar	i.u.		
Läkemedel	i.u.		
Radioaktiva produkter	i.u.		

1 Under år 2020 beslutades att kommunerna tar över ansvaret för returpapper. Detta innebär att från och med år 2022 får landets kommuner ansvar för insamlingen och återvinningen av returpapper. <https://www.regeringen.se>

2 Avser endast däck insamlat på kommunernas återvinningscentraler.

Bilaga 6:

**Framtidsutsikter för
avfallshantering i
Boråsregionen och
avfall i kommunernas
översiktsplaner**

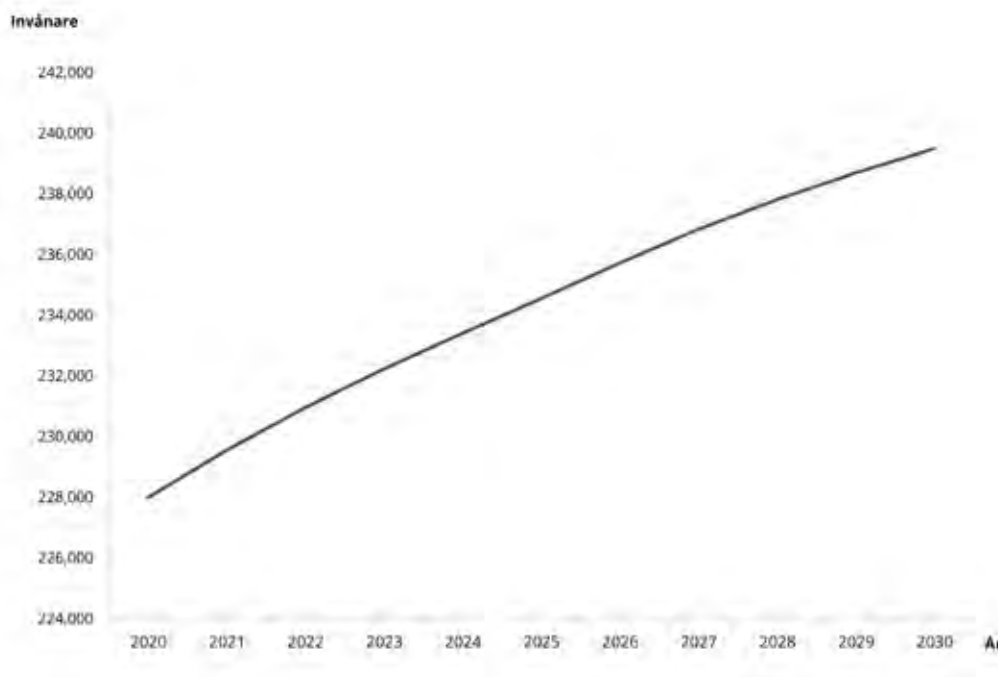
De kommande tio åren kommer förändringar ske i samhället i stort såväl som i vår region som kommer påverka avfallens mängder, hur avfall samlas in och hanteras. Digitalisering, teknikutveckling, ökat hållbarhetsfokus, nya affärsmodeller och demografiska förändringar är några exempel som kommunerna behöver ta hänsyn till, anpassa sig efter och vara delaktiga i utvecklingen av.

Befolkningsprognos och framtida avfallsmängder

Boråsregionen består av åtta kommuner med olika storlek och förutsättningar. I några av kommunerna förväntas befolkningsökningen vara liten eller till och med statisk medan i andra kommuner förväntas befolkning öka med 3-7 % mellan år 2020 och 2030. Den genomsnittliga prognostiserade befolkningsökningen per år fram till 2030 är för Boråsregionen 0,5 % (Västra Götalandsregionen).

Diagram 1. Befolkningsprognos för Boråsregionen fram till år 2030.

Källa: Västra Götalandsregionen.

År 2019 behandlades 467 kg avfall per person från hushållen i Sverige enligt Avfall Sveriges statistik. Mängden restavfall har minskat, mängden insamlat matavfall har ökat samt mängden insamlade förpackningar har ökat jämfört med föregående år. SMED, Svenska miljöemissionsdata prognostiserar att avfallsmängder från hushåll kommer öka med 24 % mellan år 2020 och 2030 ("Framtida avfallsmängder och avfallsbehandlingskapacitet", SMED Svenska Miljöemissionsdata). En del avfallsfraktioner spås minska till förmån för att andra ökar. En ökad utsortering genom exempelvis fastighetsnära insamling av förpackningar, ger dock samma avfallsmängder totalt sett men en ändrad fördelning mellan avfallsslagen.

Prognosen tar däremot inte hänsyn till teknisk utveckling, ökade initiativ för avfallsförebyggande insatser eller förpackningsindustrins utveckling vilket till stor del kan komma att minska avfallsmängderna. Avfall Sveriges rapport 2018:24 pekar på en komplexare materialsituation med fler avfallsfraktioner. Mindre andel restavfall men en ökning av förpackningsavfallet. En mer fragmenterad avfallshantering förutspås där fler aktörer gör anspråk på avfallsflödena. Vad gäller avfallsanläggningar så har dessa troligen blivit större och färre. Gällande avfallsmängdernas utveckling de kommande tio åren spås Boråsregionen följa rikets utveckling i genomsnitt.

Framtida behov av insamlingssystem och anläggningar i Boråsregionen

I Boråsregionen ser kommunerna ett behov av anläggningar inom följande områden:

- Kretsloppsparkar med ökade möjligheter för återbruk av bland annat bygg- och rivningsmaterial
- Anläggningar för laga, uppdatera, byta och låna produkter det vill säga cirkulära handelsplatser, verkstäder och bytesrum, samt även mobila lösningar för detta
- Sorteringsanläggningar för att möjliggöra ökad materialåtervinning av restavfall och grovavfall
- En samordning kring lokal hantering av massor och hantering av förorenade massor

För att realisera sådana anläggningar krävs en långsiktighet, samverkan mellan kommunerna och ekonomiska investeringar.

Trender och framtida förutsättningar för avfallshantering

Det finns ett flertal trender och kommande samhällsförändringar som kommer påverka avfallsbranschen. Ett flertal olika omständigheter är viktiga för kommunerna att förhålla sig till och utvecklas i takt med, exempelvis digitalisering, demografiska förändringar och ett ökat hållbarhetsfokus. Nedan redovisas ett antal framtidsspaningar som bland annat bygger på Avfall Sveriges rapporter 2018:20 och 2018:24.

Digitalisering och tekniska lösningar

En stor del av vårt vardagsliv och arbetsliv organiseras med stöd av digitala lösningar. Digitalisering kommer få en stor betydelse även för avfallshanteringen framöver. Exempelvis kan digitalisering och maskininlärning möjliggöra bättre utsortering av avfall genom att avfall som slängts i samma container kan eftersorteras. Optimerad hämtning av avfall genom så kallade "on-demand" lösningar är ett annat exempel. Där man kan effektivisera transporter, slippa onödiga tömningar och skapa en bättre service för invånarna. Möjlighet att utforma, optimera och utvärdera verksamheter och agerande på nya sätt baserat på tillgång till relevant data och nya mjukvaror kommer förändra många branscher, inkluderat avfallsbranschen. Det blir därför viktigt för kommunerna att ta del av och följa med i den utvecklingen.

Kundfokus

Kunderna förutsätter en ökad service för att delta i källsortering vilket medför att insamlingen av avfall av olika slag sker mer fastighets- eller kvartersnära. Kundkontakter har i större grad digitaliserats och allt större mängder information hanteras. Detta ger möjlighet till individualiserad dialog och skraddarsydda tjänster för att klättra högre upp i avfallshierarkin. Kunderna ställer krav på ökande bekvämlighet och krav på enkelhet.

Ökat hållbarhetsfokus ur ett miljömässigt perspektiv

Miljömässig hållbarhet är viktigt för avfallsbranschen. För att klara kommande utmaningar och krav krävs ytterligare omställning och här kan kommunala verksamheter verka för ett hållbart kretslopp genom att tänka igenom både inköp och nya investeringar. Allt vanligare begrepp är *delningsekonomi* vilket innebär aktiviteter som syftar till minskad resursåtgång genom effektivare kapacitetsutnyttjande såsom delning av tillgång till varor och tjänster och *funktionsförsäljning* där funktionen köps snarare än en produkt som sådan. Produkter som tillverkas måste bli än mer resurssparande. Redan innan en produkt blir till behöver producenten tänka på hur den kan få ett andra liv och här är demonterbarhet, reparerbarhet och möjligheten till återanvändning och återvinning centrala delar. Materialinnovationer kan leda till att material och produkter skraddarsys vilket kan minska spill och onödig produktion av kortlivade produkter. Övergången till en fossilfri tillvaro innebär att förnybara energilösningar på sikt kommer vara billigare än andra alternativ.

Demografiska förändringar och människors värderingar

Förändringar bland människors värderingar, livsuttryck och krav på omgivningen påverkar också framtida system, däribland avfallshantering. De generella kraven människor har ökar. Urbaniseringen har planat ut men stora regionala skillnader finns. Demografiska utmaningar såsom ökad andel äldre i befolkning i kombination med en ökning av födelsetalen kommer få ekonomiska konsekvenser för kommunerna. Skillnaden mellan människor och dess livsstilar ökar, likaså blir skillnaden tydligare mellan täta och glesa sammanhang och samhällen, det vill säga stad och land samt fattiga och rika delar. Sammantaget blir det viktigt för avfallssektorn att förstå och beakta dessa skillnader då det ger olika förutsättningar i olika delar av landet och i olika delar av vår region. Det har betydelse för människors konsumtion och val vilket ger konsekvenser för vilket avfall som uppstår och vart det uppstår. På många håll sker också en förtätning i städerna med mindre tunga fordon i centrum som en konsekvens vilket också ställer krav på avfallsinsamling och -hantering.

Anläggningar för att hantera avfall i kommunernas översiktsplaner

Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2020:6) ska avfallsplanen innehålla en beskrivning av hur behovet av platser för anläggningar för att hantera avfall har tillgodosetts i kommunens översiktsplan och i kommunens övriga arbete med fysisk planering. Informationen i kommunernas översiktsplaner presenteras i tabellen nedan. Utöver information om anläggningar som anges i översiktsplanerna har också riktlinjer eller strategier för avfallshantering, i de fall de omnämns i översiktsplanen, lyfts fram. Det är värt att nämna att flera av våra kommuner är i process att ta fram ny översiktsplan och därför kan en del av informationen nedan upplevas som inaktuell. För att ytterligare belysa och betona vikten av att avfallsfrågan kommer in rätt i den fysiska planeringen i kommunerna har ett specifikt målområde i avfallsplanen, Målområde 6: *Planera in plats för avfallet*, arbetats fram.

Tabell 14. Anläggningar för att hantera avfall och strategier för avfallshantering i kommunernas översiktsplaner.

Kommun	Anläggningar och platser för avfallshantering	Riktlinjer/strategier för avfallshantering
<p>Bollebygd Antagen 2002</p>	<p>I kommunen finns 6 st återvinningsgårdar för insamling av återvinningsmaterial samt återvinningscentralen vid Råssa. Placering och utformning av ÄVS är idag inte tillfredställande löst. En förnyad lokaliseringsprövning och upprustning skall göras där hänsyn tas till omgivande bebyggelse, tillgänglighet och estetisk utformning.</p> <p>I Varpåsområdet finns kommunens gamla soptipp. Den kontrolleras enligt ett särskilt kontrollprogram. Genom allt fler kretslopp sluts finns det inget behov för kommunen att öppna en avfallsdeponi.</p>	<p>Det är kommunerna som svarar för att hushållsavfall inom kommunen tas omhand, i den mån det inte omfattas av producentansvaret. Bollebygd samarbetar med Borås kommun om slutbehandling av avfallet genom ett samarbetsavtal.</p>
<p>Borås Antagen 2018</p>	<p>Borås har ett utbyggt system för avfallshantering och produktion av biogas, fjärrvärme, fjärrkyla och el. Avfall samlas och sorteras på Sobacken söder om Borås där även biogasanläggning finns. Utsorterat hushållsavfall används för fjärrvärmeproduktion i Ryaverket. När Ryaverket avvecklas kommer även fjärrvärmeproduktionen till största del ske på Sobackens samlade Energi- och Miljöcentrum.</p>	<p>Samhällsplaneringen ska tillgodose en markanvändning som stödjer en långsiktig hållbar avfallshantering. Anläggningar för insamling av avfall ska finnas i strategiska lägen så att det är lätt att göra rätt och så att transporter minimeras. Rimliga avstånd till bostäder och verksamheter bör eftersträvas.</p>
<p>Herrljunga Gäller för perioden 2017–2035</p>	<p>Hushållens avfall transporteras till förbränningsanläggning utanför kommunen. Hushållen erbjuds att sortera matavfall separat för rötning till biogas eller biogödsel i särskild anläggning. Deponerat avfall lämnas till avfallsanläggning utanför kommunen.</p> <p>Förpackningar av glas, metall, plast etc sorteras och lämnas till återvinningsstationer placerade på olika platser i kommunen. Återvinningscentraler finns i Herrljunga och Annelund.</p>	
<p>Mark Antagen 2017</p>	<p>Marks kommun har tillstånd att deponera 25 000 ton avfall per år vid avfallsupplaget i Skene Skog. Anläggningen har kompletterats för omhändertagande av lakvatten, för uppsamling av deponigas, med återvinningscentral mm. Deponeringen upphörde 2001.</p>	

Kommun	Anläggningar och platser för avfallshantering	Riktlinjer/strategier för avfallshantering
<p>Svenljunga Antagen 2020</p>	<p>Moga Returen är kommunens återvinningscentral och har tillstånd att årligen hantera 4000 ton icke farligt avfall och 500 ton farligt avfall. Anläggningen är belägen på Moga industriområde i södra delarna av kommunens centralort. Änglarps sopstation ca. 2 km söder om Svenljunga tätort är under avslutning. Deponin utnyttjades för både hushålls- och industriavfall och användes av både Svenljunga och Tranemo kommuner. Ingen deponering har skett sedan 2007 och återvinningscentralen stängde under 2019.</p>	<p>Det är kommunen som ansvarar för att hushållsavfall tas hand om på ett bra sätt. Svenljunga kommun har en avfallsplan som gäller från 2015. Det brännbara hushållsavfallet samlas upp och transporteras sedan till Borås. I Svenljunga kommun finns det del hushållsnära källsortering, dels via återvinningsstationer som finns runt om i kommunen samt återvinningscentralen i Svenljunga tätort. Svenljunga kommun har under 2019 infört fyrfacksystem för hushållsavfall för att möjliggöra att sortera och separera olika typer av avfall i hushållen.</p>
<p>Tranemo Antagen 2010</p>	<p>Det finns en bemannad återvinningscentral i Tranemo och återvinningsstationer för förpackningar i övriga tätorter. Dessutom hämtas grovavfall vid tomtgräns två gånger om året efter turlista. Schaktmassor från byggande omhändertas till stor del för återanvändning.</p>	<p>Avfallshanteringen styrs av den s.k. avfallstrappan utifrån vilken man</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Ska förhindra att avfall uppstår 2) Ska återanvända varan 3) Ska återvinna materialet 4) Ska återvinna energin genom förbränning 5) Ska deponera restavfallet <p>Samtliga hushåll i kommunen omfattas av sophämtning. Hämtningsintervallen varierar, men är för flertalet mellan 2 och 4 veckor. En stor del (ca 80 %) komposterar matavfall på egna fastigheten vilket är ett mycket bra alternativ då miljöpåverkan minimeras genom att transporter undviks och avfallsmängderna minskar.</p>
<p>Ulricehamn Antagen 2015</p>	<p>Det finns en bemannad återvinningscentral i Ulricehamn och 20 återvinningsstationer för förpackningar i de olika tätorterna. Dessutom hämtas grovavfall två gånger om året ute i samhällena efter turlista. Schaktmassor från byggande tas emot på avfallsanläggningen för att användas till sluttäckning av Övreskogs deponi.</p>	<p>Vi arbetar i första hand för att minska avfallsmängden till exempel genom medvetna val vid inköp och genom återanvändning. Det avfall som finns ska kunna sorteras på ett enkelt sätt och återvinnas i så stor utsträckning som möjligt. Resurshushållning blir allt viktigare i ett globalt perspektiv för att balansera utveckling och resurser. Kommunen ska verka för att avfallsmängden ska minska och det är enklare att sortera, återvinna och återanvända.</p>
<p>Vårgårda Antagen 2006 (Fördjupad översiktsplan, FÖP, är under framtagande och texten har uppdaterats enligt denna.)</p>	<p>Strax nordost om FÖP-området finns Tumbergs återvinningscentral. Många hushåll i Vårgårda tätort har goda förutsättningar för kompostering av matavfall. Inom FÖP-området finns återvinningsstationer för förpackningar och tidningar vid Vårgårda Marknadsplatsen. Denna bör flyttas eller omarbetas för att skapa en fin första vy av centrum. Exempelvis skärmar som döljer containrarna och i stället visa att man anlänt till centrala Vårgårda Centrumhusets parkering.</p>	<p>Vårgårda kommun har tagit fram en regional avfallsplan tillsammans med övriga kommuner i Sjuhärad (2012). Enligt denna avfallsplan ska det vara lätt att göra rätt beträffande avfallssortering. Avfallshanteringen och insamlingen ska dessutom vara estetiskt tilltalande och ha god tillgänglighet och säkerhet för hushållen. Kommunerna ska säkerställa en separat hantering av farligt avfall. Återanvändning och återvinning ska öka. Arbetet pågår med att revidera den regionala avfallsplanen.</p>

Bilaga 7:

Nedlagda deponier i Boråsregionen

Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2020:6) ska avfallsplanen innehålla en förteckning av nedlagda deponier i respektive kommun. Detta redovisas nedan.

Deponier som är i drift idag omfattas av deponeringsförordningen (2001:512) vilken ställer krav på skyddsåtgärder under och runt om deponin, uppsamling av lakvatten, bottentätning och avslutande täckning. Det har också, sedan deponeringsförordningen utfärdades, tillkommit deponeringsförbud av vissa fraktioner; brännbart restavfall (2002) och organiskt avfall (2005).

Äldre nedlagda deponier däremot kan utgöra en risk för betydande påverkan på människors hälsa och miljö genom förorening av mark, grund- och ytvatten samt utsläpp av deponigas. Dessa deponier behöver därför identifieras och riskklassas. Inventering av potentiellt förorenade områden görs enligt en metodik för inventering (MIFO) och resulterar i en riskklassning av områdena. Denna delas in i fyra riskklasser:

- Klass 1: Mycket stor risk
- Klass 2: Stor risk
- Klass 3: Måttlig risk
- Klass 4: Liten risk

Tabell 15 redovisar 97 nedlagda deponier i Boråsregionen. Av dessa har en nedlagd deponi riskklass 1, 17 nedlagda deponier har riskklass 2, 57 nedlagda deponier har riskklass 3, 13 nedlagda deponier har riskklass 4 och 10 nedlagda deponier saknar riskklassning. Sammanställningen bygger delvis på uppgifter från tidigare avfallsplaner samt dialog med respektive kommun. Uppgifter om deponiernas drifttid har för flera av de nedlagda deponierna inte funnits tillgängliga varvid den uppgiften inte redovisas för alla. Uppgifter om deponerade mängder samt deponins utbredning har för merparten av de nedlagda deponierna inte funnits tillgängliga och redovisas därmed inte alls.

Tabell 15. Nedlagda deponier i Boråsregionen.

Kommun	Namn och fastighetsbeteckning	Typ av avfall	Riskklass enligt MIFO	Vidtagna åtgärder	Drifttid
Bollebygd	Varpås, Erikstorp 1:183	Hushållsavfall, schaktmassor, industriavfall, eventuellt miljöfarligt avfall från närliggande kemisk industri, förbränningsaska, avloppsslam	2	Det lakvatten som bildas rinner av både åt öster till Varpåsa tjärn och åt väster till Erikstorpsbäcken i Erikstorp. Någon lakvattenbehandling har så vitt känt inte gjorts men resultaten av vattenprovtagningarna har blivit bättre med åren. Fortsatt årlig provtagning av lakvattendamm och grundvatten sker för att utvärdera hur lakvattnets sammansättning varierar över tid.	Ca 1945–1973 (tippning av schaktmassor fram till slutet 1980-talet)
Bollebygd	Töllsjö, Morjhult 9:1(2)	Hushållsavfall	4	Bedöms inte kunna ge upphov till skador av någon betydelse. Inget kontrollprogram har upprättats.	
Bollebygd	Olsfors, Örlid 1:2(1)	Hushållsavfall, trädgårdsavfall gamla oljefat, troligen schaktmassor som täcker gamla deponin	i.u.	Bedöms inte kunna ge upphov till skador av någon betydelse. Inget kontrollprogram har upprättats.	
Borås	Brämhult, Sörbo 1:2	Hushållsavfall, schaktmassor, bygg- och rivningsavfall, trädgårds- och jordbruksavfall, illegal tippning av bl.a. skrot samt industrideponi	3	Nedlagd, uppstädning av området.	Driftslut 1973
Borås	Dalsjöfors, Häljared 2:8	Hushållsavfall, industriavfall, schaktmassor, bygg- och rivningsavfall mm.	2	Nedlagd, uppstädning av området.	1965–1977
Borås	Dalsjöfors, Tummarp 1:72	Hushållsavfall, park- och trädgårdsavfall och schaktmassor	3	Nedlagd. 2008 gjordes provtagning och inga värden var över nivån för mindre allvarligt.	1940-talet–1967
Borås	Fristad Borgstena, Örlanda 9:1	Hushållsavfall och industrideponi bl.a. plastindustri	1	Nedlagd, uppstädning av området, mark-förbättringar i området samt fortsatt kontroll och provtagning av deponin. Kontinuerlig vattenprovtagning sker 2 ggr/år tills vidare.	Driftslut 1986

Kommun	Namn och fastighetsbeteckning	Typ av avfall	Riskklass enligt MIFO	Vidtagna åtgärder	Drifttid
Borås	Fristad Vänga 1:11	Hushållsavfall, industriavfall, park- och trädgårdsavfall, bygg- och rivningsavfall, jordbruksavfall och schaktmassor mm.	3	Nedlagd, uppstädning av området samt markförbättringar.	1952-1970
Borås	Sandhult Backabo 2:100	Hushållsavfall, park- och trädgårdsavfall, jordbruksavfall, troligtvis farligt avfall, fast industriavfall, byggavfall och schaktmassor	2	Nedlagd, uppstädning av området.	Driftslut 1977
Borås	Sandhult Hedared 6:34	Hushållsavfall, park- och trädgårdsavfall och schaktmassor	3	Nedlagd, uppstädning av området.	Driftslut 1970
Borås	Viskafors Bogryd 1:152	Hushållsavfall, gummiavfall och schaktmassor mm.	2	Nedlagd, uppstädning av området samt markförbättringar.	Driftslut 1977
Borås	Viskafors Högen, Rydboholm 1:416	Osäkert vilken typ av avfall som tömts här	2	Nedlagd, fortsatta kontroller och provtagningar av deponin. Årlig kontroll att lakvattenutflöde sker ur dräneringssystem samt kontinuerlig provtagning 2 ggr/år tillsvidare.	Driftslut 1970
Borås	Borås, Gässtösa 5:1	Hushållsavfall och industriavfall	2	Nedlagd, specifikt kontrollprogram finns framtaget.	1930-talet-1994
Herrljunga	Fåglaviks Glasbruk, 157569, Lindspång 1:27	Industriavfall, mestadels glaskross men också miljöfarligt avfall bl.a. tungmetaller.	2	Täckt och kalkad 1986-1987. Kontrolleras enligt kontrollprogram.	
Herrljunga	Melltorp, 157666, Melltorp 1:3	Avfallsdeponi - icke farligt, farligt avfall	3	Inventering avslutad - ingen åtgärd. Täckt och efterbehandlad.	
Herrljunga	Trollabo, 157668, Trollabo 1:5	Industrideponi	3	Inventering avslutad - ingen åtgärd.	
Herrljunga	TA Hydroni deponi 2, 170073, Annelund 7:1	Industrideponi	i.u.	Förstudie genomförd, täckt och efterbehandlad.	

Kommun	Namn och fastighetsbeteckning	Typ av avfall	Riskklass enligt MIFO	Vidtagna åtgärder	Drifttid
Herrljunga	TA Hydroni Deponi 1, 170074, Annelund 13:1	Industrideponi	i.u.	Förstudie genomförd.	
Herrljunga	Betongtipp, Strängbetong AB, Baggetomten 5:6, Fölene 5:17	Ej miljöfarligt industriavfall, i huvudsak kasserade betongelement	i.u.	Länsstyrelsen har fastställt kontrollprogram för lakvatten samt meddelat råd och anvisningar för tippens skötsel.	
Herrljunga	Trollabo 1:1	Deponi för hushålls-, industri- och byggavfall.	4	Täckt och efterbehandlad.	
Herrljunga	Trollabo 5:1	Industriavfall, i huvudsak bark.	3		
Herrljunga	Herrljunga 5:10	Industrideponi, bark	4		
Herrljunga	Herrljunga 6:3	Hushållsavfall	4	Täckt och efterbehandlad.	
Herrljunga	Åsen, Remmenedal	Jord- och stentipp i avslutad grustäkt.	i.u.		
Mark	Fritsla	Hushålls- och industriavfall	2	Regelbundna provtagningar av lakvattnet, ett ytvattendike har grävts. Provtagning sker regelbundet för att ge svar på om eventuella ytterligare åtgärder behöver genomföras.	1964-1978
Mark	Rydal	Hushålls- och industriavfall	3		
Mark	Velingstorp, Kinna	Hushålls- och industriavfall	2	Provtagning sker regelbundet för att ge svar på om eventuella ytterligare åtgärder behöver genomföras.	1950-1970
Mark	Håven, Skene	Industritipp	3		
Mark	Heden, Skene	Hushålls- och industriavfall	2	Provtagning sker regelbundet för att ge svar på om eventuella ytterligare åtgärder behöver genomföras.	1934-1970

Kommun	Namn och fastighetsbeteckning	Typ av avfall	Riskklass enligt MIFO	Vidtagna åtgärder	Drifttid
Mark	Skene skog, Skene	Hushålls- och industriavfall	2	Regelbundna provtagningar och sättningsmätningar enligt fastställt kontrollprogram.	1974-2001
Mark	Torestorp	Hushålls- och industriavfall	3		
Mark	Älekulla	Hushålls- och industriavfall	3		
Mark	Öxabäck	Hushålls- och industriavfall	3		1964-1977
Mark	Sätila	Hushålls- och industriavfall	4		
Mark	Horred	Hushålls- och industriavfall	3		
Mark	Björketorp	Hushålls- och industriavfall	4		
Svenljunga	Ebbarp 1:24, Ebbarp	Hushålls- och industriavfall	2	Provtagningar genomförda 2017 efter provtagningsplan fastställd 2016. Kompletterande provtagningar genomförs under 2020 därefter tas beslut om kontrollprogram är nödvändigt eller ej.	1930/40-talet – början av 1970-talet
Svenljunga	Sexdrega 1:1, Sexdrega	Hushålls- och industriavfall	3	Provtagningar genomförda 2017 efter provtagningsplan fastställd 2016. Kompletterande provtagningar genomförs under 2020 därefter tas beslut om kontrollprogram är nödvändigt eller ej.	
Svenljunga	Gälared 2:56, Hillared	Hushålls- och industriavfall	3		
Svenljunga	Bredgården 10:1, Holsljunga	Hushållsavfall, jord- och stubbtipp	4		

Kommun	Namn och fastighetsbeteckning	Typ av avfall	Riskklass enligt MIFO	Vidtagna åtgärder	Drifttid
Svenljunga	Bosgården 1:96, Mjölback	Hushålls- och industriavfall	3	Provtagningar genomförda 2017 efter provtagningsplan fastställd 2016. Kompletterande provtagningar genomförs under 2020 därefter tas beslut om kontrollprogram är nödvändigt eller ej.	
Svenljunga	Frölunda 4:18, Östra Frölunda	Hushållsavfall	3		
Svenljunga	Bratås 1:13, Mårdaklev	Hushållsavfall, jord- och stubbtipp	i.u.		
Svenljunga	Hussered 1:9, Kalv	Hushållsavfall, jord- och stubbtipp	3	Provtagningar genomförda efter framtagna provtagningsplan 2017. Kompletterande provtagningar genomförs under 2020 därefter tas beslut om kontrollprogram är nödvändigt eller ej.	
Svenljunga	Gälared 2:56, Hillared	Hushållsavfall, jord- och stubbtipp	3		
Svenljunga	Moga 1:112, Svenljunga	Jord- och stubbtipp	3		
Svenljunga	Moga 1:112, Svenljunga	Farligt avfall	2	Sluttäckning klar 2009.	1968–2009
Svenljunga	Karlsberg 5:399	Jord- och stubbtipp	i.u.	Provtagningsplan fastställd 2016, hydrogeologisk utredning utförd 2016. Genomförd utredning bedömer att det inte är motiverat med provtagning eller kontrollprogram.	
Svenljunga	Hagatorpet 1:1, Åstarp	Hushålls- och industriavfall	3		
Svenljunga	Änglarp 3:19	Mellanlagring av farligt avfall; Deponi för icke-farligt avfall	2	Delvis sluttäckt till 2013, återstår yta där ÅVC varit i drift till dec 2019.	1969–2007
Tranemo	Ljungsarp I, Lagmanshaga 1:1	Schaktmassor, trädgårds- och byggavfall. Även skjutbana.	3		

Kommun	Namn och fastighetsbeteckning	Typ av avfall	Riskklass enligt MIFO	Vidtagna åtgärder	Drifttid
Tranemo	Ljungsarp II, Pajet 1:1>1	Hushålls-, industri- och byggavfall	3		
Tranemo	Långhem I, Långhem 2:3	Hushållsavfall	3		
Tranemo	Långhem III, Långhem 2:1	Hushålls- och byggavfall	3		
Tranemo	Tranemo I (Gudarps avfallsupplag), Gudarp 3:39	Hushållsavfall, industribygg- och rivningsavfall, park- och trädgårdsavfall, jord och schaktmassor, avloppsslam	2	Sluttäckt deponi. Kontrollprogram finns.	1969-1980 kommunalt avfall 1980-2005 endast park- och trädgårdsavfall, bygg- och rivningsavfall, jord- och schaktmassor samt kommunalt avloppsslam.
Tranemo	Tranemo II, Gudarp 3:39	Hushålls-, industri- och byggavfall	3		
Tranemo	Sjötofta I, Bygårde 1:1>1	Hushålls-, bygg- och trädgårdsavfall, jord	3		
Tranemo	Ölsremma, Horshaga 1:2	Hushållsavfall, schaktmassor	4		
Tranemo	Ambjörnarp, Högalid 1:6	Hushållsavfall	4		
Tranemo	Dalstorp I, Dalstorp 1:1	Hushålls- och trädgårdsavfall, plåt mm.	4		
Tranemo	Dalstorp II, Skogarp 1:3>4	Eventuellt industriavfall, bark, byggavfall, schaktmassor	3		
Tranemo	Dalstorp III (Pastoral-skogen), Dalstorp 1:1	Hushållsavfall	4		
Tranemo	Dalstorp IV, Skogarp 1:23>2	Barktipp (Dalstorpsträ)	3		

Kommun	Namn och fastighetsbeteckning	Typ av avfall	Riskklass enligt MIFO	Vidtagna åtgärder	Drifttid
Tranemo	Grimsås I, Grimslund 2:77>1	Hushålls-, industri-, grov och trädgårdsavfall	3		
Tranemo	Grimsås II, Fiåsatorp 2:6	Hushållsavfall, jord- och schaktmassor, bygg- och rivningsavfall, trädgårdsavfall, grovsopor	3		
Tranemo	Hulared, Gryttered 3:6	Hushållsavfall, byggavfall, schaktmassor, jord- och trädgårdsavfall	3		
Tranemo	Limmaredstippen, Limmared 13:1<2	Jord- och schaktmassor	3	Kontroller enligt kontrollprogram mellan 2008-2012. Därefter fortsatt provtagning under två år.	
Tranemo	Limmared II, Åsarp 7:14 (Tidigare Åsarp 7:1)	Industriavfall, bark	3		
Tranemo	Limmared III, Åsarp 7:14 (Tidigare Åsarp 7:1)	Hushålls- och industriavfall	2		
Tranemo	Uddebo, Kila 1:20	Hushålls-, industri- och byggavfall	3		
Tranemo	Nittorp, Nygården 1:3>3	Hushålls-, bygg- och rivningsavfall, schaktmassor, trädgårdsavfall	3		
Tranemo	Gudarp 4:1	Hushålls-, bygg- och industriavfall	i.u.		Driftslut 1969
Tranemo	Långhem 3:71	Trädgårdsavfall och schaktmassor (tidigare biodammar)	4		
Tranemo	Ölsremma 1:1	Hushållsavfall, schaktmassor	4		
Ulricehamn	Kölabytippen, Kölaby-Tostarp 2:2, 7:1	Hushållsavfall, industriavfall, trädgårdsavfall och schaktmassor	3		

Kommun	Namn och fastighetsbeteckning	Typ av avfall	Riskklass enligt MIFO	Vidtagna åtgärder	Drifttid
Ulricehamn	Grönahög-tippen Nyarp 3:11	Hushållsavfall och industriavfall	3	Täckt med 20-30 cm morän.	
Ulricehamn	Marbäck I (Marbäckstippen) Marbäck 13:43	Hushållsavfall	3	Täckt med minst 20 cm morän.	
Ulricehamn	Marbäck II Marbäck 1:42	Rivningsavfall	3	Uppstädat	
Ulricehamn	Södra Ving (Hökerumstippen) Ving 10:1	Hushållsavfall och trädgårdsavfall	3	Täckt med 20-30 cm morän.	
Ulricehamn	Gällstad (Rånnavästippen) Rånnaväg 7:6	Hushållsavfall och industriavfall	3	Täckt 1973 med minst 20 cm finare schaktmassor.	
Ulricehamn	Strängsered-tippen Gullered Sjögared 5:1	Hushållsavfall och slam	3	Täckt 1976.	
Ulricehamn	Södra Säm Vegby 2:9	Hushållsavfall	3		
Ulricehamn	Dalum Nöre 4:6	Hushållsavfall	3		
Ulricehamn	Horsäckra I Vedåsla 17:1	Bl.a. trädgårdsavfall	3		
Ulricehamn	Härnatippen, Dammkullen (Brickagården) Härna 3:1	Hushållsavfall	3	Täckt med 5-15 cm morän 1975.	
Ulricehamn	Silarp 2:18	Lantbruksavfall	3		
Ulricehamn	Strängsered 3:40	Hushållsavfall	3	Täckt med morän och schaktmassor. Används fortfarande för trädgårdsavfall.	
Ulricehamn	Timmele 22:2	Industriavfall (Timmele färgeri), byggavfall och trädgårdsavfall	3		

Kommun	Namn och fastighetsbeteckning	Typ av avfall	Riskklass enligt MIFO	Vidtagna åtgärder	Drifttid
Ulricehamn	Yttre vång 14:1	Bl.a. hushållsavfall	3		
Ulricehamn	Älmestad I, Gammalstorp 1:2	Hushållsavfall och schaktmassor	3	Täckt med jord.	
Ulricehamn	Älmestad II, Gisslarp 2:7	Hushållsavfall och schaktmassor	3		
Ulricehamn	Hestertippen, Hester 5:7	Schaktmassor	3		Deponin stängdes 2005
Vårgårda	Gamla Tumbergs-tippen 156304, Tumbergs-Galstad 2:13, Tumbergs-Galstad 2:16	Avfallsdeponi – icke farligt och farligt avfall, hushållsavfall, slam från ytbehandlings-industri	2	Åtgärd är avslutad. Uppföljning är ej klar.	
Vårgårda	Tumbergs avfallsupplag 156228, Tumberg 4:3	Avfallsdeponi – icke farligt och farligt avfall	i.u.	Inventering avslutad – ingen åtgärd.	
Vårgårda	Tångatippen (Tånga Hed) 156303, Hägrunga 6:3, Hägrunga 5:2	Avfallsdeponi – icke farligt och farligt avfall	3	Inventering avslutad – ingen åtgärd.	
Vårgårda	Östadkulle deponi 156301, Östadkulle 3:1, Östadkulle 5:1, Östadkulle 4:3	Avfallsdeponi – icke farligt och farligt avfall	3	Inventering avslutad – ingen åtgärd.	
Vårgårda	Slamdepå i Lund, 156302, Lund 1:6	Slam från slamavskiljare och slutna tankar	3		
Vårgårda	Slamdeponi i Fullestad	Slam från trekammarbrunnar	3		

Bilaga 8:

Uppföljning av utgående regional avfallsplan

Kommunerna i Boråsregion har sedan tidigare samverkat kring en regional avfallsplan som togs fram under 2011. Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2020:6) ska en uppföljning av den föregående avfallsplanen genomföras.

Uppföljningen av avfallsplanen har genomförts via intervjuer av relevanta personer inom respektive kommun under hösten 2019 samt via inhämtade och jämförande av data från bland annat Avfall Web. En del av målen som sattes i avfallsplanen 2012–2020 har varit svåra att följa upp då målen formulerats på ett sådant sätt att mätbar uppföljning inte varit möjlig. Detta beaktades vid framtagande av den nya regionala avfallsplanen. Att aktivt arbeta med den regionala avfallsplanen 2012–2020 utöver den dagliga verksamheten har inte varit prioriterat i alla kommuner. Man har delvis saknat en samordnande funktion som kan ge stöd i och driva arbetet med att nå målen i avfallsplanen. Vid framtagande av ny regional avfallsplan är det viktigt att förankra avfallsplanen i respektive kommun, upprätta en plan för hur uppföljningen av de satta målen ska gå till samt tydliggöra ansvarsfördelningen.

Figur 9. Regional Avfallsplan 2012–2020.

I Tabell 16 presenteras en sammanställning av mål från avfallsplanen 2012–2020 samt en bedömning av om målen är uppfyllda eller inte. Symbolerna som har använts har följande betydelse:

 Målet är uppnått	 Målet är delvis uppnått/nära att nås	 Målet är ej uppnått
--	--	---

Tabell 16. Mål och måluppfyllelse i regional avfallsplan 2012–2020.

Mål	Mål-uppfyllelse	Kommentar
Minst 90 % av hushållen i regionen ska vara nöjda med insamlingen		Genomsnittet för regionen 2019 var 88 %. Kundnöjdheten har ökat sen 2011.
Totala mängden avfall ska ha minskat år 2020		Mängd insamlat avfall under kommunalt ansvar (exklusive slam och trädgårdsavfall) har ökat sedan 2011. Däremot har mängden rest- och matavfall minskat.
Skapa fler återbruk i regionen, till 2020 och i större utsträckning än 2011 använda sig av återbruk vid ÅVC		Bedömningen är att utvecklingen är positiv, fler möjligheter till återbruk har skapats i regionen jämfört med 2011. Ett antal återvinningscentraler i regionen har byggts om med utökad möjlighet till återbruk.
Hushållsavfallet får innehålla som mest 1 % farligt avfall		Målet är uppnått, resultat från de senaste plockanalyserna visar ett medelvärde på 0,2 % farligt avfall i restavfallet.
Sjuhärad ska inte bidra till spridning av kemikalier och andra farliga ämnen		Utvecklingen är positiv tack vare utökade informationsinsatser samt ökad tillgänglighet att lämna farligt avfall, exempelvis via miljöbil eller röda boxar.
Till 2020 ska allt farligt avfall samlas in och återvinnas		Kommunerna är på god väg. Plockanalyser visar låga halter, 0,2 %, farligt avfall i avfallet från hushållen och ökad tillgänglighet att lämna farligt avfall, via exempelvis miljöbil som åker runt, erbjuds i flera av kommunerna.
Invånare ska ha tillräcklig kunskap om vad som klassas som farligt avfall		Kommunerna har arbetat med informationsinsatser, sorteringsguider, miljökalendrar med mera och plockanalyser visar låg andel farligt avfall.

Mål	Mål-uppfyllelse	Kommentar
Till 2020 ska samtliga kommuner ha ökat materialåtervinningen utifrån 2011 års nivåer		Bedömningen är att utvecklingen är positiv. Andel hushållsavfall insamlat för materialåtervinning har varit relativt konstant senaste åren. Däremot har andel uppkommet matavfall där växtnäring tas till vara ökat, vilket också är en form av materialåtervinning.
Minska nedskräpning		En av de åtta kommunerna i regionen har mätt nedskräpning enligt Håll Sverige Rents metod. Resultatet därifrån visar att mängden skräp har minskat med 43 %. Samma kommun har också utvärderat de kostnader som kan allokeras till nedskräpning och årligen följt upp detta. Övriga kommuner har aktivt deltagit i Håll Sverige Rents kampanjer för att minska nedskräpning.
Matavfall: 50 % ska sorteras ut till år 2020 och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara och 40 % så att energi tas tillvara		Målet är inte uppnått. 2019 låg Boråsregionen på 32 % av uppkommet matavfall som behandlas biologiskt så att växtnäring och energi tas till vara. Men riktningen är positiv då flera av kommunerna vid utgången av planperioden har infört separat insamling av matavfall vilket innebär att samtliga kommuner i Boråsregionen nu erbjuder separat insamling av matavfall.
Öka återanvändningen av grovavfall		Uppföljningsmått för detta mål saknas. Det är inte entydigt att mängden grovavfall har minskat till förmån för återanvändning, däremot har mängden grovavfall till deponi minskat vilket är positivt.
Minska mängder avfall till deponi		Målet är uppnått. Mängd avfall under kommunalt ansvar som går till deponi har minskat jämfört med 2011.

2021-09-20

Till medlemskommunerna i
Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund

Gemensam avfallsplan 2021-2030

Direktionen för Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund beslutade vid sitt sammanträde 2021-09-10 att rekommendera medlemskommunerna att anta den gemensamma avfallsplanen.

Medlemskommunernas beslut meddelas Boråsregionen senast **2021-12-17** på info@borasregionen.se

Linda Bergholtz
Administrativ chef

Bilagor

- 1 Protokollsutdrag
- 2 Mot en cirkulär och hållbar framtid. Gemensam avfallsplan 2021-2030

Sammanträdesprotokoll

Direktionen

Datum: 2021-09-10

Sida 6 (22)

§ 55 Gemensam avfallsplan

Diarienummer: 2020/SKF0190

Beslut

Direktionen tar informationen till dagens protokoll och rekommenderar medlemskommunerna att anta den gemensamma avfallsplanen

Sammanfattning

Förslag till ny gemensam avfallsplan har arbetats fram i samverkan mellan Boråsregionens åtta medlemskommuner. Förslaget skickades ut på remiss under perioden februari till maj 2021. Under denna tid ställdes också avfallsplanen ut i respektive kommun. Svaren på remissen har analyserats och arbetats in i det nya förslaget till avfallsplan. Förslaget är att Direktionen rekommenderar kommunerna att anta planen.

Expedieras till

Medlemskommunerna
Borås Energi och Miljö
Ulricehamns Energi

Remissammanställning Avfallsplan 2021-2030

Område i avfallsplan	Organisation	Remissynpunkt	Ändrings/Kompletteringsförslag	Kommentar
Allmän synpunkt	Borås	Om genomförandet av den regionala avfallsplanen ska fungera lika bra är det viktigt med regional samordning och gemensamma regionala projekt som syftar till att nå målen.	Samordnande funktion	
Använd de resurser vi har	Borås	Vi ser svårigheter med att använda ett specifikt år som jämförelse år för bygg och rivningsavfall, eftersom just det året kan ha mycket eller lite bygg och rivningsavfall. Det samma gäller vid inköp av elektronik som också kan variera mellan åren	Kompletterade text på sid 14: Viktigt att betona är att vissa utav basåren kan skilja sig från andra år då exempelvis stora inköp sker under vissa perioder. Skulle ett basår visa sig vara ett år då stora inköp gjorts kan kommunerna slå ihop två år för att ta fram en mer representativ siffra.	
Fimpa skräpet	Borås	Borås Stad föreslår en mindre textändring för målområde 5 för att förtydliga betydelsen av engagemang från alla som bor och verkar i regionen för att minska nedskräpning.	Ändras till förslag	
		Nuvarande text: En tydlig ansvarsfördelning och budget för städning är en förutsättning för att minska nedskräpning så att våra bebyggda områden och naturområden är attraktiva miljöer utan skräp. Att arbeta förebyggande med nedskräpning är viktigt och kräver ett		

Remissammanställning Avfallsplan 2021-2030

		engagemang från alla som bor och verkar i regionen.		
		Ändras till:		
		Att arbeta förebyggande med nedskräpning är viktigt och kräver ett engagemang från alla som bor och verkar i regionen. En tydlig ansvarsfördelning och budget för städning är en förutsättning för att minska nedskräpning så att våra bebyggda områden och naturområden är attraktiva miljöer utan skräp.		
	Borås	De indikatorer och åtgärder som formulerats för målområde 6 stämmer väl med hur Borås Stad arbetar med frågan idag.	positiv respons	
Allmän synpunkt	Borås	En stärkare koppling till näringsliv, akademi och innovation i avfallsplanen är önskvärd	Lägg till som sista mening i stycket Implementering, genomförande och uppföljning. En annan viktig faktor är samarbete med andra aktörer utanför kommunens egna verksamheter, exempelvis så som privata fastighetsbolag och akademien.	
Fimpa skräpet	Borås	Inom målområde 5 anser Borås Stad att fler och tydligare papperskorgar inte nödvändigt vis är en del av	Ändrat på sid 24	

Remissammanställning Avfallsplan 2021-2030

		lösningen mot nedskräpning. I centrala Borås har påverkansåtgärder och riktade åtgärder minskat nedskräpningen samtidigt som antalet papperskorgar har minskat. Framgångsfaktorn har varit ”rätt papperskorg på rätt plats” snarare än att utöka antalet papperskorgar.		
Samverkan	Borås	Kommunal samverkan och extern delegering är ett viktigt led i att ge kommuner och regioner goda förutsättningar att möta dagens och framtida utmaningar. Bolaget vill öka samverkan inom utbildningsinsatser för personal, återvinningscentraler, informationsmaterial, digitala verktygupphandlingar, utveckling av tjänster och anläggningar, gemensamma system för inpassering och nyttjande av de tretton återvinningscentraler som finns i regionen.	Positiv respons	
Basår	Borås	Många har påpekat att det är otydligt vilket basår som gäller för målen och har svårt att förstå mål som minska eller öka. Avfallsplanen behöver därför förtydliga hur målen ska uppfattas.	Ingen åtgärd	Projektgruppen anser att den förklarande texten på sid 13 reder ut varför målen har olika basår, mäts som minska eller öka alternativt satta siffermål. Målen är utformade så att kommunerna själva kan

Remissammanställning Avfallsplan 2021-2030

				bestämma ribban för målen förutsättningarna skiljer sig åt mellan kommunerna.
	Borås	Punkten om samverkan kan förtydligas med FTI:s roll och att de är en viktig part i samverkan om placering av återvinningsstationer.	Ingen åtgärd	Texten om samverkan syftar till att lyfta den samverkan som kan ske på en delregionalnivå, mellan kommunerna i Sjuhärad.

Regional avfallsplan 2021-2030 – Ansvarsfördelning, arbetssätt och uppföljning i Borås.

För att nå målen i avfallsplanen krävs att det finns uttalade ansvariga för att samordna och driva arbetet med målen. Målen är komplexa och det är därför sällsynt att en nämnd eller styrelse ensamt kan göra åtgärder som når målet. Om vi ska nå målen så behöver många verksamheter delta i arbetet med att genomföra åtgärder.

Ansvarsfördelning för de olika delmålen finns i tabellen nedan. I en del fall så är det den nämnd som följer upp målet och som kan initiera projekt som är ansvarig även om åtgärderna behöver göras inom en mängd olika verksamheter.

De nätverk och det stöd som idag finns för genomförande av miljömålen kommer även användas för avfallsplanen. Just nu pågår arbetet med att ta fram ett nytt styrdokument för miljöfrågor. Avfallsplanen kommer kopplas till kommande styrdokument inom miljöområdet. De olika styrdokumenterna inom miljöområdet kommer även fortsättningsvis ha en gemensam sammanställning och analys.

Arbetet med avfallsplanen kommer till stor del ske tillsammans med de andra kommunerna i Boråsregionen. Ett bra samarbete från framtagandet av planen kommer nyttjas även för genomförandet av avfallsplanen.

Avfallsplanen är även tätt kopplat till Energi- och klimatstrategin. Förebyggande avfallsarbete och cirkulära flöden är en viktig del i arbetet med att minska utsläppen av växthusgaser eftersom minskat resursanvändning minskar utsläppen.

Stadsledningskansliet

Susanne Arneborg

Handläggare

På sidan 14 i avfallsplanen finns en guide till vilka verksamheter som berörs av de olika målen även om de inte är ansvariga för målområdet.

Ansvarsfördelning inom koncernen Borås Stad	
Mål	Ansvarig
Målområde 1: Hushåll med maten	
Matsvinnet ska minska till 35 g/portion i kommunens verksamheter	Grundskolenämnden och Vård- och äldrenämnden (Viktiga aktörer är verksamheter som servera mat)
Matsvinnet ska minska med 50 % per invånare jämfört med år 2021	Borås Energi och Miljö Miljö och konsumentnämnden
Minst 60% av uppkommit matavfall ska gå till näringsåtervinning och biogasproduktion eller annat miljömässigt motsvarande ändamål	Borås Energi och Miljö
Målområde 2: Konsumera hållbart	
Konsumtionen av engångsartiklar i kommunens verksamheter ska minska jämfört med år 2022	Miljö- och konsumentnämnden Borås Energi och Miljö Kommunstyrelsen (koncerninköp) (Viktiga aktörer: verksamheter som använder engångsartiklar)
Livslängden på arbetskläder i kommunens verksamheter ska öka jämfört med år 2022	Kommunstyrelsen (koncerninköp) (Viktiga aktörer är koncerninköp och de verksamheter som använder arbetskläder.)
Invånarnas förståelse om kopplingen mellan konsumtionsbeteende, avfallsmängder och miljöpåverkan ska öka jämfört med år 2023.	Miljö- och konsumentnämnden Borås Energi och Miljö Viktig aktör är Kommunstyrelsen
Målområde 3: Använd de resurser vi har	
Andel möbel- och textilinköp i kommunens verksamheter som är återbrukat ska öka jämfört med år 2022	Kommunstyrelsen (koncerninköp) De kommunala bolagen
Återanvändning och återvinning av bygg- och rivningsmaterial inklusive massor från kommunala bygg, mark och anläggningsprojekt ska öka jämfört med år 2022	Lokalförsörjningsnämnden Tekniska nämnden Servicenämnden De kommunala bolagen
Livslängden på elektronik i kommunens verksamheter ska öka jämfört med år 2022	Kommunstyrelsen (Viktiga aktörer IT strateger och koncerninköp) De kommunala bolagen
Invånarna ska ha möjlighet till enkel och tillgänglig återanvändning av produkter	Borås Energi och Miljö Miljö- och konsumentnämnden
Målområde 4: Sortera mera	
Alla kommunala verksamheter ska ha möjlighet att enkelt och nära kunna sortera ut sitt avfall	Lokalförsörjningsnämnden Borås Energi och Miljö
Andelen felsorterat i restavfallet ska minska med 50% jämfört med år 2021	Borås Energi och Miljö (i samverkan med bl.a. bostadsbolag)

Mängd avfall från ÅVC (återvinningscentral) som behandlas med förbränning och deponering ska minska jämfört med år 2021	Borås Energi och Miljö
Andel hållbara och effektiva avfallstransporter i kommunens regi ska öka jämfört med år 2021	Borås Energi och Miljö
Målområde 5: Fimpa skräpet	
Nedskräpning ska minska med 50 % jämfört med år 2022	Nämnder och Bolagsstyrelser som är involverade i Borås Rent och Snyggt.
Målområde 6: Planera in plats för avfallet	
Små och stora anordningar för återbruk, återvinning och avfallshantering ska lokaliseras i strategiska lägen så de är enkla att använda både ur brukar och insamlingssynpunkt.	Borås Energi och Miljö Samhällsbyggnadsnämnden Kommunstyrelsen

Nr 142

Regler för intern kontroll

2021-10-25 Dnr KS 2021-00541 1.2.3.2

Från Kommunstyrelsen
Till Kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta

Kommunfullmäktige fastställer regler för intern kontroll i Borås Stad, att ersätta tidigare regler för intern kontroll och gälla från 2022-01-01.

Ärendet i sin helhet

Nuvarande regler för intern kontroll gäller till och med 2021-12-31 därför har reglerna nu reviderats. Inga större förändringar har bedömts vara nödvändiga då nuvarande regler fungerar bra dock har ett avsnitt som beskriver syftet med reglerna lagts till.

Beslutsunderlag

Förslag till Regler för intern kontroll

Kommunfullmäktiges beslut expedieras till

Samtliga nämnder och bolag

Ulf Olsson
Kommunstyrelsens ordförande

Magnus Widén
Ekonomichef

Strategi

Program

Plan

Policy

Riktlinjer

• **Regler**

Borås Stads Regler för intern kontroll

Borås Stads styrdokument

Aktiverande

STRATEGI – avgörande vägval för att nå målen för Borås
PROGRAM – verksamheter och metoder i riktning mot målen
PLAN – aktiviteter, tidsram och ansvar

Normerande

POLICY – Borås Stads hållning
RIKTLINJER – rekommenderade sätt att agera
REGLER – absoluta gränser och ska-krav

Fastställt av: Kommunfullmäktige
Datum: Xxxx-xx-xx
För revidering ansvarar: Kommunstyrelsen
För ev uppföljning och tidplan för denna ansvarar: Kommunstyrelsen
Dnr:
Dokumentet gäller för: Alla nämnder, styrelser, förvaltningar och bolag
Dokumentet gäller till och med: 2025

Regler för intern kontroll

Syfte

Syftet med reglerna är att säkerställa att kommunstyrelse, nämnder och bolagsstyrelser upprätthåller en god intern kontroll, som innebär:

- att verksamheten når sina mål – med effektivitet, säkerhet och stabilitet
- att informationen och rapporteringen om verksamheten och ekonomin är tillförlitlig och rättvisande
- att verksamheten efterlever lagar, regler, avtal mm.

Den interna kontrollen syftar även till att ta fram förslag till förbättringar och förändringar av verksamheten.

Organisation

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har ansvar för att det finns en god intern kontroll. I det ligger även ansvar för en organisation kring intern kontroll.

Nämnderna och bolagens styrelser

Nämnderna och bolagens styrelser har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde. Varje nämnd och bolagsstyrelse ska upprätta en organisation för sin interna kontroll, och anta regler och anvisningar för denna.

Förvaltningarna och bolagen

Samtliga medarbetare ska följa regler och anvisningar om intern kontroll. Cheferna ansvarar för att informera övriga anställda om innebörden av den interna kontrollen, och verka för att arbetsmetoderna bidrar till en god intern kontroll. Brister i den interna kontrollen ska omedelbart rapporteras till närmaste överordnad.

Förvaltningschefen/VD ska löpande rapportera till nämnden/styrelsen hur den interna kontrollen fungerar.

Uppföljning

Nämnderna och bolagens styrelser

Varje nämnd och bolagsstyrelse ska löpande följa upp det interna kontrollsystemet inom sitt verksamhetsområde. Varje år ska en plan för denna uppföljning, samt en riskanalys av rutiner och processer, antas av nämnd och bolagsstyrelse.

Rapportering

Varje nämnd och bolagsstyrelse ska i samband med årsredovisningen redovisa resultatet av den interna kontrollen till Kommunstyrelsen.

Varje nämnd och bolagsstyrelse ska i samband med budgeten redovisa riskanalys och plan för nästkommande år till Kommunstyrelsen.

Nämndernas redovisning ska ske i ett system som Stadsledningskansliet anvisar.

Kommunstyrelsen

Utifrån nämndernas och bolagens redovisningar ska Kommunstyrelsen årligen utvärdera den interna kontrollen.

BORÅS
STAD

Postadress 501 80 Borås **Besöksadress** Stadshuset, Kungsgatan 55
Telefon 033-35 70 00 **e-post** boras.stad@boras.se **Webbplats** boras.se

Nr 143

Uppföljning av Kommunfullmäktiges uppdrag som inte ingår i budget 2021

2021-10-28 Dnr KS 2021-00279 1.1.1.25

Från Kommunstyrelsen
Till Kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta

Rapporten godkänns.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har möjlighet att fatta beslut som leder till att en annan nämnd, styrelse eller bolag får ett uppdrag utanför tidigare beslutad budget. Dessa uppdrag skapas bland annat genom inkomna motioner men kan även initieras på annat sätt, till exempel genom beslut i redan pågående ärenden. Den instans som får uppdraget ansvarar de för att bereda och/eller verkställa ärendet inom fastställd tidsram.

I enlighet med Kommunstyrelsens reglemente skickas två gånger per år en rapport till Kommunfullmäktig av de uppdrag som fullmäktige lämnat till Kommunstyrelsen och till övriga nämnder. Detta görs för att följa uppdragens progress och säkerställa Kommunstyrelsens uppsiktspflicht över nämnder och bolag.

I bilagan till detta ärende redovisas de totalt tio aktuella uppdrag som inte ingår i budget 2021. Fyra uppdrag är föremål för politisk beredning, tre uppdrag handläggs, ett uppdrag antas bli färdigt nästkommande år och två uppdrag är genomförda.

Ärendet i sin helhet

Kommunfullmäktige har möjlighet att fatta beslut som leder till att en annan nämnd, styrelse eller bolag får ett uppdrag. Dessa uppdrag skapas bland annat genom inkomna motioner men kan även initieras på annat sätt, till exempel genom beslut i redan pågående ärenden. Den instans som får uppdraget ansvarar för att bereda och/eller verkställa ärendet inom fastställd tidsram.

Beslut om uppdrag leder till att en expediering av Kommunfullmäktiges protokollsutdrag skapas för att en nämnd ska få uppdraget. Nämnden registrerar det inkomna protokollsutdraget i sitt diarium som ett nytt ärende och börjar handlägga ärendet.

2015-01-13 inkom från Borås Stads stadsrevision revisionsrapporten
”Kommunstyrelsens uppsikt över genomförandet av Kommunfullmäktiges

beslut”, där det föreslogs att Kommunstyrelsens uppföljning och kontroll av Kommunfullmäktiges uppdrag borde stärkas. Med anledning av det framarbetades rutinen ”Borås Stads rutin för Kommunstyrelsens uppsiktsplikt över Kommunfullmäktiges uppdrag som inte ingår i budget”. Enligt rutinen skulle en uppföljning av Kommunfullmäktiges uppdrag som inte ingår i budget rapporteras till Kommunstyrelsen två gånger på år, något som sedan dess också fastställts genom Reglemente för Kommunstyrelsen.

I enlighet med Kommunstyrelsen reglemente skickas två gånger per år en rapport till Kommunfullmäktig av de uppdrag som fullmäktige lämnat till Kommunstyrelsen samt till övriga nämnder och styrelser/bolag. Detta görs för att följa uppdragens progress och säkerställa uppföljningen. Motioner hanteras dessutom i särskild ordning. De ska om möjligt beredas på sådant sätt att fullmäktige kan fatta beslut inom ett (1) år från det att motionen eller medborgarförslaget väcktes. Har beredningen inte avslutats inom ett (1) år skall det inom samma tid anmälas till fullmäktige. Det ska också redovisas vad som framkommit vid beredningen. Kommunfullmäktige har då att ta ställning till om motionen ska avskrivas från vidare handläggning (KL 5 kap. 35§).

Kommunfullmäktige beslutade 2021-06-23, § 127, att:

”Uppdrag utanför budget som passerat ett (1) års handläggningstid ska till nästa åiterrapportering uppge vad som framkommit vid beredningen och när uppdraget kan vara slutberett eller verkställt.”

I bilagan till detta ärende redovisas de totalt tio aktuella uppdrag som inte ingår i budget 2021. Fyra uppdrag är föremål för politisk beredning, tre uppdrag handläggs, ett uppdrag antas bli färdigt 2022 och två uppdrag är genomförda.

Det absoluta flertalet av de redovisade uppdragen är således föremål för politisk behandling eller under pågående arbete. Därmed får eventuella ställningstaganden inför beslut om att avskrivna uppdrag äldre än ett år och som inte antas kunna genomföras eller blivit inaktuellt aktualiseras vid nästa uppföljning.

Beslutsunderlag

1. Skrivelse, Uppföljning av Kommunfullmäktiges uppdrag som inte ingår i budget 2021
2. Rapport, Kommunfullmäktiges uppdrag som inte ingår i budget, augusti 2021, Borås Stad, (2021-09-16)
3. Uppföljning av Kommunfullmäktiges uppdrag som inte ingår i budget 2021 från Tekniska nämnden (beslutad 2021-09-21)

Kommunfullmäktiges beslut expedieras till

Tekniska nämnden, TEK.diarium@boras.se

Borås Stad, Anders Glemfelt, anders.glemfelt@boras.se

Borås Stad, Carl Morberg, carl.morberg@boras.se

Borås Stad, Elisabeth Eickhoff, elisabeth.eickhoff@boras.se

Borås Stad, Magnus Widén, magnus.widen@boras.se

Borås Stad, Peder Englund, peder.englund@boras.se

Borås Stad, Susanne Bladh, susanne.bladh@boras.se

Ulf Olsson

Kommunalråd

Ingegerd Eriksson

Kvalitetschef

Kommunfullmäktiges uppdrag som inte ingår i budget, augusti 2021

Borås Stad

Uppdrag

Ärende som har genererat uppdraget	Uppdrag	Status augusti 2021	Kommentar
§ 48 2014/KS0527 005 Svar på motion av Anne-Marie Ekström (FP) och Morgan Hjalmarsson (FP) om fritt trådlöst nätverk i centrum	Kommunstyrelsen ges i uppdrag att under första halvåret 2016 utreda de legala, tekniska och ekonomiska förutsättningarna för inrättandet av fritt trådlöst nätverk i Borås centrum.	 Ej genomfört	Alternativa lösningar har tagits fram för politisk beredning. (Kommunstyrelsen)
§ 154 2015/KS0361 005 Svar på motion av Leif Häggblom (SD); Digitalisering av löneunderlag	I första hand undersöka möjligheterna till att ge förtroendevalda en direktinloggning till Borås Stads lönesystem. Där man personligen med lösenord fyller i sina kriterier till löneunderlag. Om nu detta är tekniskt ogenomförbart eller blir en för kostsam lösning i andra hand undersöka möjligheterna att via en enklare app få möjlighet att rapportera in löneunderlaget. Där man personligen med lösenord fyller i sina kriterier till löneunderlag.	 Delvis genomfört	Arbetet med uppdraget startade redan 2015 med att en arbetsgrupp från Servicekontoret samt Stadsledningskansliet började kolla på de olika alternativ som fanns då. Antingen lösa uppdraget via en e-tjänst, via personalsystemet eller via vårt förtroendemannaregister. När arbetsgruppen startade fanns det ingen färdig lösning från någon av våra leverantörer. Det inleddes ett arbete med leverantören av kommunens personalsystem och det arbetet har pågått sedan dess, med ett avbrott under Corona pandemin. Kommunens leverantör av personalsystemet har nu tagit fram en ny lösning som håller på att testas på Servicekontoret, tidplanen är att under februari 2022 testa systemet på några nämnder. Faller allt väl ut är planen att samtliga nämnder ska använda systemet i samband med den nya mandatperioden 2022-2026. (Kommunstyrelsen)
§ 14Dnr 2014-00389 141 Svar på motion av Annette Carlson (M) och Lars-Gunnar Comén (M): Tjänstegarantier i näringslivet	Uppdra åt Kommunstyrelsen att ta fram tjänstegarantier för företag i enlighet med motionens intentioner.	 Delvis genomfört	Ärendet ligger för politisk beredning, avvaktar nästa steg. (Kommunstyrelsen)
§ 20 2016/KS0508 331 Svar på motion av Marie Fridén (M); TRÄD in i en vacker stad!	Ge Tekniska nämnden i uppdrag att ansvara för att styrdokument om träd tas fram i enlighet med motionens intentioner.	 Genomfört	Arbetet med att ta fram första styrdokumentet är klart. Under oktober 2019 beslutade Tekniska nämnden att skicka "Förslag på Riktlinjer för trädvårdsarbete i Borås Stad" till Kommunstyrelsen (Dnr TEN 2017-00647 630). I juni 2020 togs beslut i Kommunfullmäktige om att anta riktlinjer för trädvårdsarbete. Den framtagna riktlinjen beskriver hur Borås Stad bör verka för att beståndet av urbana träd och stadsnära trädmiljöer i kommunen bevaras samt ges förutsättning för att förbli vitala och säkra. Syftet med riktlinjerna är att tydliggöra solitära träd och trädmiljöers biologiska, estetiska, historiska och arkitektoniska värden. Arbetet med att ta fram det andra styrdokumentet är klart. I juni

Ärende som har genererat uppdraget	Uppdrag	Status augusti 2021	Kommentar
			2021 beslutade Tekniska nämnden att skicka "Borås Stads Trädplan" till Kommunstyrelsen (Dnr TEN 2021-00429). Uppdraget anses därmed vara slutfört från Tekniska nämndens sida. (Tekniska nämnden)
§ 111 2016/KS0331 003 Översyn av bestämmelserna i allmänna lokala ordningsföreskrifter vad avser användandet av pyrotekniska varor	Uppdra till Kommunstyrelsen att utöver bestämmelserna om användandet av pyrotekniskavaror, se över bestämmelserna i de allmänna lokala ordningsföreskrifterna i Borås kommun.	◆ Delvis genomfört	Alternativa lösningar har tagits fram för politisk beredning. (Kommunstyrelsen)
§ 150 2015/KS0198 050 Avveckla mark- och entreprenadverksamheten som erbjuds annan än Borås Stad (Budgetuppdrag 2015)	Uppdra till Kommunstyrelsen att utreda formerna för en gemensam koncernpolicy i enlighet med vad som tidigare lyfts i ärendet.	◆ Delvis genomfört	Beredning pågår. (Kommunstyrelsen)
§ 123 Dnr KS 2014-00192 456 Svar på motion av Malin Wickberg (M) och Annette Carlson (M): Lätt att göra rätt	Borås Energi och Miljö AB ska utreda möjligheten att införa tillfälliga miniåtervinningscentraler i Borås Stad.	◆ Delvis genomfört	Bolaget inväntar svar på att få de föreslagna platserna godkända av Borås Stad. Planen var att miljöåtervinningscentralerna skulle varit på plats, men dessvärre har arbetet bromsats upp med anledning av rådande situation med Covid-19. Bolaget har material och är beredda att kunna genomföra arbetet när ovanstående ger möjlighet och utrullningen av stationerna kan ske så snart som smittläget bedöms som lämpligt. (Kommunala bolag)
Svar på motion av Anne Rapinoja (V) och Tommy Josefsson (V): om att utreda en biokolanläggning i Borås KF 2019-10-17	Borås Energi och Miljö AB ges i uppdrag att utreda förutsättningar för att kunna anlägga en biokolanläggning i syfte att omvandla trädgårdsavfall till biokol	◆ Delvis genomfört	Teknikleverantör har tekniska problem som har gjort att pilotprojektet med torkning av avloppsslam, gödsel och park- och trädgårdsavfall på sin anläggning i Helsingborg inte har kunnat påbörjas som planerat. När projektet kommer igång kommer det att testas torkning i blandad och i separata fraktioner för att sedan genomföra själva pyrolysen på en anläggning i Kinnekulle. Testerna beräknas allt som allt ta 2-3 veckor och därefter analyseras produkten, biokolet, och vi får ta del av resultat och rapport. Möte med leverantör är inbokad i september för att diskutera fortsatta arbetet. (Kommunala bolag)
Svar på motion av David Hårsmar (C) och Alexander Andersson (C): Möjliggör markbaserad solkraft! KF 2019-10-17	Kommunstyrelsen ges i uppdrag att inventera kommunägd mark för att finna platser som kan vara lämpliga för markbaserad solkraft.	◆ Delvis genomfört	Beredning pågår av handläggare genom dialog med klimatrådgivare, sakkunniga inom solcellsområdet samt med företag som inkommit med förfrågan om mark för solcellspark. För att specificera förslag till exakt placering av markbaserad solkraft krävs vidare utredning med specificerad kompetens inom området. Efter sammanställning av faktainsamling planeras avstämning med k-råd under Q4-21. (Kommunstyrelsen)

Ärende som har genererat uppdraget	Uppdrag	Status augusti 2021	Kommentar
Svar på motion från Stefan Lindborg (V): Kommunal avhopparverksamhet mot organiserad brottslighet Dnr 2019-00608 Beslut i KF 2021-01-21	Att Borås Stad i socialtjänstens regi startar en kommunal avhopparverksamhet medsyfte att underlätta för personer att lämna kriminella miljöer.	● Geno mfört 1 (st)	Stadsledningskansliet avdelning CKS har tillsammans med IFO unga vuxna utrett och tagit fram ett förslag för en avhopparverksamhet i Borås stad efter uppdrag av Kommunfullmäktige. Utredningen och förslaget har redovisats till IFO-nämnden som den 15 juni 2021 beslutade att införa Borås stads avhopparverksamhet i enlighet med förslaget. IFO förvaltningen har det operativa ansvaret och CKS det strategiska. Implementering och utbildning pågår. (Kommunstyrelsen)

Delegering av beslut om uppföljning, Tertial 2 2021

Tekniska nämndens beslut

Tekniska nämnden beslutar att uppdra åt nämndens presidium att besluta på nämndens vägnar gällande godkännande utav uppföljning för Tertial 2 2021 samt uppföljning för Kommunfullmäktiges uppdrag som inte ingår i budget, augusti 2021.

Sammanfattning av ärendet

Såväl uppföljning för Tertial 2 2021 som uppföljning för Kommunfullmäktiges uppdrag som inte ingår i budget, augusti 2021 måste vara expedierade till Kommunstyrelsen senast 2021-09-24. Då Tekniska nämndens sammanträde i september infaller 2021-09-29 behöver nämnden besluta att uppdra åt nämndens presidium att besluta på nämndens vägnar enligt KL 6 kap 37§. Presidiet sammanträder 2021-09-21. På Tekniska nämndens sammanträde i september kommer ärendena att redovisas.

Kommunfullmäktiges uppdrag som inte ingår i budget, augusti 2021, nämndens rapport

Tekniska nämnden

Uppdrag

Ärende som har genererat uppdraget	Uppdrag	Status augusti 2021	Kommentar
§ 20 2016/KS0508 331 Svar på motion av Marie Fridén (M); TRÄD in i en vacker stad!	Ge Tekniska nämnden i uppdrag att ansvara för att styrdokument om träd tas fram i enlighet med motionens intentioner.	● Genomfört	<p>Arbetet med att ta fram första styrdokumentet är klart. Under oktober 2019 beslutade Tekniska nämnden att skicka "Förslag på Riktlinjer för trädvårdsarbete i Borås Stad" till Kommunstyrelsen (Dnr TEN 2017-00647 630).</p> <p>I juni 2020 togs beslut i Kommunfullmäktige om att anta riktlinjer för trädvårdsarbete. Den framtagna riktlinjen beskriver hur Borås Stad bör verka för att beståndet av urbana träd och stadsnära trädmiljöer i kommunen bevaras samt ges förutsättning för att förbli vitala och säkra. Syftet med riktlinjerna är att tydliggöra solitära träd och trädmiljöers biologiska, estetiska, historiska och arkitektoniska värden.</p> <p>Arbetet med att ta fram det andra styrdokumentet är klart. I juni 2021 beslutade Tekniska nämnden att skicka "Borås Stads Trädplan" till Kommunstyrelsen (Dnr TEN 2021-00429). Uppdraget anses därmed vara slutfört från Tekniska nämndens sida.</p>

Tekniska nämndens presidiummöte

Datum	2021-09-21
Tid	Kl. 10:00-11:48
Plats	Microsoft Teams
Omfattning	§§ 1-5
Deltagare	Jan Idehed (C), ordförande Paul-André Safko (M) 1:e vice ordförande Sead Omerovic (S) 2:e vice ordförande Magnus Palm, förvaltningschef Christer Norberg, avdelningschef Persontransportavdelningen Anders Hägerström, avdelningschef Park- och skogsavdelningen Alf Iwarson, avdelningschef Gatuavdelningen Jessika Olausson, HR-chef Sara Wingren, ekonomichef Henrik Yrliid, nämndsekreterare Emina Slatina, verksamhetsutvecklare

§ 1 Särskild händelser

Tekniska förvaltningen har mottagit en hemställan från Centrum för Kunskap och Säkerhet. I hemställan uppmanas Tekniska förvaltningen att svara på ett antal frågor som rör otillåten påverkan mm.

Presidiet diskuterar ärendet och anser att det räcker att förvaltningen besvarar hemställan.

§ 2 Tekniska nämndens sammanträde 29 september 2021

Tekniska nämnden kommer att sammanträda den 29 september 2021. Under punkten "Förvaltningen informerar" kommer det bland annat informeras om dialog med Förskolenämnden och skolskogar i Borås.

Ärendet "Miljöuppföljning, tertial 2 2021" behöver revideras då det finns oklarheter i dokumentet.

Ett nytt ärende läggs till på ärendelistan "Val av ny ledamot i nämndberedningsgrupp Gata".

§ 3 Beslut om Uppföljning av Kommunfullmäktiges uppdrag som inte ingår i budget 2021

Tekniska nämnden ska besluta om uppföljning av Kommunfullmäktiges uppdrag som inte ingår i budget 2021. Uppföljningen måste vara Kommunstyrelsen tillhanda innan Tekniska nämndens sammanträde den 29 september 2021. På grund av detta måste Tekniska nämndens presidium besluta om att godkänna rapporten.

Sara Wingren redogör för uppföljningen

Ordföranden frågar om presidiet godkänner uppföljningen av Kommunfullmäktiges uppdrag som inte ingår i budget 2021 och finner att presidiet beslutar enligt förslaget.

§ 4 Beslut om uppföljning av Tertial 2 2021

På Tekniska nämndens sammanträde den 25 augusti beslöt nämnden § 85/2021 att uppdra åt presidiet att besluta om godkännande av uppföljning för Tertial 2 2021. Uppföljningen för Tertial 2 2021 måste vara expedierad till Kommunstyrelsen senaste 2021-09-24.

Sara Wingren redogör för uppföljningen av Tertial 2 2021.

Ordföranden frågar om presidiet godkänner uppföljningen av Tertial 1 2021 och finner att presidiet beslutar enligt förslaget.

§ 5 Övriga frågor

Paul-Andre Safko (M) undrar om det är möjligt att anmälningsärenden och delegationsbeslut kan redovisas redan till presidiets sammanträden?

Presidiet och ledningsgruppen diskuterar även hur presidiet ska få tillräckligt med information om strategiskt viktiga frågor. Presidiet beslutar att kommande presidiumöten ska börja kl. 09:30 för att få mer tid att diskutera strategiska frågor.

Dagordning Tekniska nämndens presidiummöte 2021-09-21

1. Särskilda händelser
2. Upprop och val av justeringsperson och dennes ersättare
Dnr 19323
3. Godkännande av föredragningslista
Dnr 19324
4. Förvaltningen informerar
Dnr 2021-00001 1.1.3.25 1
5. Redovisning av inkomna synpunkter januari-juni 2021
Dnr 2021-00555 1.4.2.1 1

6. Miljöuppföljning, tertial 2 2021
Dnr 2021-00576 1.2.4.25 1
7. Uppföljning av Kommunfullmäktiges uppdrag som inte ingår i budget 2021
Dnr 2021-00593 1.2.4.1 1
8. Ekonomiuppföljning, Tertial 2 2021
Dnr 2021-00590 1.2.4.1 1
9. Remiss- Revidering av riktlinjer för styrdokument
Dnr 2021-00587 1.2.2.0 1
10. Remiss- Revidering av regler för idéburet offentligt partnerskap
Dnr 2021-00588 1.1.6.2 1
11. Anmälningssärenden 2021
Dnr 2021-00591 1.3.1.1 1
12. Redovisning av delegationsbeslut
Dnr 2021-00002 1.1.3.1 1

Vid protokollet

Henrik Yrlid

Justeras:

Jan Idehed (C)

Paul-André Safko (M)

Nr 144

Årsredovisningen 2020 för Stiftelsen LL Frimans Donation

2021-10-25 Dnr KS 2021-00642 1.2.4.1

Från Kommunstyrelsen
Till Kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta

Styrelsen för Stiftelsen LL Frimans Donation beviljas ansvarsfrihet avseende 2020 års förvaltning.

Ärendet i sin helhet

Styrelsen har inkommit med bokslut och revisionsberättelse för 2020 års verksamhet. Resultatet för 2020 är 182 tkr. Balansomslutningen är per balansdagen cirka 7,1 mnkr, med en soliditet (andel eget kapital) på 98 %. Enligt stiftelsens stadgar ankommer det på Kommunfullmäktige att ta ställning i frågan om ansvarsfrihet avseende det gångna årets förvaltning.

Stiftelsen LL Frimans Donation har till ändamål att förvalta doktor LL Frimans donation. Den årliga avkastningen ska utdelas i form av gåvor och bidrag till hjälp för sjuka och gamla, dess rekreation och förströelse och som bidrag till en församlingssystems verksamhet bland äldre, eller till annat jämförligt ändamål, som styrelsen efter prövning anser lämpligt, allt inom Ljushults församling. Under året har inga anslag delats ut och vid utgången av 2020 uppgår utdelningsbara medel till 127 942 kr.

Av revisionsberättelsen framgår revisorns uttalande att årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden en rättvisande bild av stiftelsens resultat och ställning i enlighet med årsredovisningslagen. Styrelseledamöterna har inte handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Beslutsunderlag

1. Fullmäktigeskrivelse, 2021-09-20
2. Årsredovisning 2020 Stiftelsen LL Frimans Donation, 2021-08-17

Kommunfullmäktiges beslut expedieras till

1. Styrelsen för Stiftelsen LL Frimans Donation/kjell.storberg@telia.com

Ulf Olsson
Kommunstyrelsens ordförande

Magnus Widén
Ekonomichef

Årsredovisning för
STIFTELSEN FÖR LL FRIMANS DONATION
864500-3776

Räkenskapsåret
2020-01-01 - 2020-12-31

Förvaltningsberättelse

Styrelsen för STIFTELSEN FÖR LL FRIMANS DONATION, 864500-3776, med säte i Borås, får härmed avge årsredovisning för räkenskapsåret 2020-01-01 - 2020-12-31.

Årsredovisningen är upprättad i svenska kronor, SEK. Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i hela kronor (kr). Uppgifter inom parentes avser föregående år.

Allmänt om verksamheten

Stiftelsen bildades för att förvalta en donation av f.d provinsialläkaren LL Friman, Donationen bestod av jordbruksfastigheten Halla 1:1 jämte övrig till fastigheten tillhörande egendom. Fastigheten såldes år 2003.

Flerårsöversikt

	2020	2019	2018	Belopp i kr 2017
Huvudintäkter; utdelning och ränteintäkter	298	25	249	180
Förmögenhet	6 777	6 719	5 879	6 254
Årets resultat	182	738	-257	78
Total balansomslutning	7 078	6 875	6 143	6 497

Ändamål

Stiftelsens ändamål är att förvalta LL Frimans donation. Den årliga avkastningen skall utdelas i form av gåvor och bidrag till hjälp för sjuka och gamla, dess rekreation och förströelse och som bidrag till en församligssystemets verksamhet bland äldre, eller till annat jämförbart ändamål, som styrelsen efter prövning anser lämpligt, allt inom Ljushults församling.

Beviljade anslag

Inga anslag beviljades under verksamhetsåret 2020.

Placeringar

Under 2020 har stiftelsens likvida medel varit placerade på bankkonto samt i fonder. Finansiella anläggningstillgångar värderas till verkligt värde i enlighet med ÄRL 4 kap 14a §.

Utdelningsbara medel

Enligt stiftelsens stadgar skall 10% av årets avkastning årligen överföras till donationskapitalet. Stiftelsens stadgar stipulerar även att resterande del av den årliga avkastningen skall utdelas i enlighet med vad som angivits under rubriken "ändamål" ovan. Om hela avkastningen ej åtgår till detta skall överskottet reserveras för att användas för utgifter (utdelningar) under de närmast följande åren. Ett års överskott kan dock ej hållas reserverat (vara utdelningsbart) för längre tid än fem år. Efter fem år skall överskottet överföras till donationskapitalet.

Utdelningsbara medel uppgår vid utgången av år 2020 till 127 942 kr.

Firmateckning

Stiftelsens firma tecknas av Per-Ivar Andersson och Kjell Storberg var för sig.

Styrelse

Ordinarie ledamöter

Per-Ivar Andersson (S), Ordförande
 Ingemar Svensson (C), Ledamot
 Kjell Storberg (S), Ledamot
 Karin Apelqvist (KD), Ledamot
 Tommy Holmström (SD), Ledamot

Styrelsesuppleanter

Martin Bertilsson (C)
 Inge Pettersson (S)
 Anette Karlenström (S)
 Hannu Pajander (M)

Styrelsen har under 2020 haft 3 protokollförda möten.

Eget kapital

	Donations- kapital	Balanserat resultat	Årets resultat	Totalt
Belopp vid årets ingång	6 775 142	-697 147	738 446	6 816 441
Beviljade och återförda anslag				
Omföring av årets realisationsresultat	-24 177	24 177		
Kapitalisering 10%	15 825	-15 825		
Återföring av tidigare nedskrivning	103 615	-103 615		
Justering ingående balans	-95 537			-95 537
Omföring av föregående års vinst		738 446	-738 446	
Årets resultat			181 906	181 906
Belopp vid årets utgång	6 774 868	-53 964	181 906	6 902 810

Förslag till disposition av stiftelsens resultat

	<i>Belopp i kr</i>
Styrelsen föreslår att till förfogande stående medel:	
balanserat resultat	-53 964
årets resultat	181 906
Totalt	127 942
disponeras för	
balanseras för framtida ändamål	127 942
Summa	127 942

Vad beträffar resultat och ställning i övrigt hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning med tillhörande noter.

Resultaträkning

<i>Belopp i kr</i>	<i>Not</i>	<i>2020-01-01- 2020-12-31</i>	<i>2019-01-01- 2019-12-31</i>
Stiftelsens intäkter			
Utdelningar		297 528	24 924
Summa stiftelsens intäkter		297 528	24 924
Stiftelsens kostnader			
Övriga externa kostnader		-113 373	-55 989
Personalkostnader	2	-25 902	-36 647
Summa stiftelsens kostnader		-139 275	-92 636
Förvaltningsresultat		158 253	-67 712
Finansiella poster			
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar	3	79 438	834 153
Räntekostnader och liknande resultatposter		-	-21
Summa finansiella poster		79 438	834 132
Resultat efter finansiella poster		237 691	766 420
Resultat före skatt		237 691	766 420
Skatt på årets resultat	4	-55 785	-27 974
Årets resultat		181 906	738 446

Balansräkning

<i>Belopp i kr</i>	<i>Not</i>	<i>2020-12-31</i>	<i>2019-12-31</i>
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Finansiella anläggningstillgångar			
Andra långfristiga fordringar	5	6 776 988	6 718 971
Summa finansiella anläggningstillgångar		6 776 988	6 718 971
Summa anläggningstillgångar		6 776 988	6 718 971
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Aktuell skattefordran		14 804	21 273
Summa kortfristiga fordringar		14 804	21 273
Kassa och bank			
Kassa och bank		286 669	134 425
Summa kassa och bank		286 669	134 425
Summa omsättningstillgångar		301 473	155 698
SUMMA TILLGÅNGAR		7 078 461	6 874 669

M

Balansräkning

<i>Belopp i kr</i>	<i>Not</i>	<i>2020-12-31</i>	<i>2019-12-31</i>
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Ingående bundet eget kapital		6 775 142	6 275 720
Korrigerering av fel i ingående balans	6	-95 537	499 422
Årets förändring av bundet eget kapital		95 263	-
Utgående bundet eget kapital		6 774 868	6 775 142
Fritt eget kapital			
Ingående fritt eget kapital		41 299	-193 425
Korrigerering av fel i ingående balans	6	-	-499 422
Överfört till och från bundet eget kapital		-95 263	-
Beviljade och återförda anslag		-	-4 300
Årets resultat		181 906	738 446
Utgående fritt eget kapital		127 942	41 299
Summa eget kapital		6 902 810	6 816 441
Avsättningar			
Uppskjuten skatteskuld	7	116 882	-
		116 882	-
Kortfristiga skulder			
Övriga kortfristiga skulder		16 769	16 228
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		42 000	42 000
		58 769	58 228
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		7 078 461	6 874 669

WA

Noter

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Belopp i kr om inget annat anges

Allmänna upplysningar

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Redovisningsprinciperna är oförändrade jämfört med föregående år.

Finansiella anläggningstillgångar

Samtliga finansiella instrument värderas och redovisas utifrån verkligt värde i enlighet med reglerna i kapitel 12 BFNAR 2012:1. (K3).

Kvittning av finansiell fordran och finansiell skuld

En finansiell tillgång och en finansiell skuld kvittas och redovisas med ett nettobelopp i balansräkningen endast då legal kvittningsrätt föreligger samt då en reglering med ett nettobelopp avses ske eller då en samtida avyttring av tillgången och reglering av skulden avses ske,

Inkomstskatt

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatt redovisas i resultaträkningen.

Aktuell skatt

Aktuell skatt är inkomstskatt för innevarande räkenskapsår som avser årets skattepliktiga resultat och den del av tidigare räkenskapsårs inkomstskatt som ännu inte har redovisats. Aktuell skatt värderas till det sannolika beloppet enligt de skattesatser och skatteregler som gäller per balansdagen.

Uppskjuten skatt

Uppskjuten skatt är inkomstskatt på skattepliktiga resultat avseende framtida räkenskapsår till följd av tidigare transaktioner eller händelser.

Uppskjuten skatt beräknas på samtliga temporära skillnader, det vill säga skillnaden mellan de redovisade värdena för tillgångar och skulder och deras skattemässiga värden samt skattemässiga underskott.

Uppskjuten skatteskuld och uppskjuten skattefordran värderas enligt de skattesatser och skatteregler som är beslutade före balansdagen.

Värderingen omprövas varje balansdag för att återspegla aktuell bedömning av framtida skattemässiga resultat.

Förmögenhet

Förmögenhet definieras som värdepapper upptagna till marknadsvärde.

Eget kapital

Eget kapital delas in i bundet och fritt eget kapital. Bundet eget kapital utgörs av stiftelsekapital (ursprungligt donationskapital, senare donerat kapital samt ackumulerad kapitalisering) och ackumulerat realisationsresultat. Fritt eget kapital utgörs av balanserade medel och årets resultat justerat för omföringar mot bundet eget kapital.

Anslag

Beviljade anslag redovisas direkt mot fritt eget kapital. Anslagen redovisas som skuld vid beslutstillfället.

Not 2 Anställda och personalkostnader**Löner och andra ersättningar**

	2020	2019
Fast styrelsearvode	7 000	7 000
Sammanträdesarvode	13 249	22 231
Sociala kostnader	5 653	7 416
Totala löner, ersättningar ooch sociala kostnader	25 902	36 647

Bolaget har ej haft några anställda under verksamhetsåret. Ersättningar till styrelsen har utgått enligt ovan.

Not 3 Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar

	2020	2019
Resultat vid försäljning av värdepapper	-24 177	173 048
Värdeförändring av värdepapper	103 615	661 105
	79 438	834 153

Not 4 Skatt på årets resultat

	2020	2019
Skatt på årets resultat	-34 440	-27 974
Uppskjuten skatt	-21 345	-
	-55 785	-27 974

Not 5 Andra långfristiga fordringar

	2020	2019
Vid årets början	6 718 971	5 879 222
Årets inköp	5 229 661	5 275 352
Årets försäljning	-5 251 082	-5 269 755
Vinst/förlust försäljning	-24 177	173 048
Värdeförändringar	103 615	661 104
Redovisat värde vid årets slut	6 776 988	6 718 971

För noterade värdepapper har verkligt värde bestämts med utgångspunkt från tillgångens noterade köpkurs på balansdagen.

Not 6 Rättelse av fel i ingående balans

Enligt stiftelsens stadgar är det endast avkastningen i stiftelsens verksamhet som ska vara utdelningsbar. Stiftelsen har dock historiskt fört om 10% av årets resultat (istället för förvaltningsresultat) mot det bundna egna kapitalet (s.k kapitalisering) och låtit resterande 90% av årets resultat inklusive realiserade och orealiserade resultat av värdepapper redovisas mot fritt eget kapital. För att rättelsen ska vara både rättvisande och praktiskt möjlig har styrelsen valt att gå tillbaka 5 år (2015-2019) och justera fördelningen mellan bundet och fritt eget kapital. Det innebär att 499 422 kr har omförts mellan balanserat resultat och donationskapitalet och därmed ökat bundet eget kapital.

Vidare har en rättelse av fel skett gällande uppskjuten skatt. Uppskjuten skatt har inte redovisats på teporära skillnader historiskt, vilket är felaktigt. Rättelsen av det historiska felet, en uppskjuten skatteskuld om 95 537 kr, har skett under 2020 genom en minskning av donationskapitalet. Rättelsen har skett under 2020 och inte i jämförelsesiffrorna av förenklingskäl.

Not 7 Uppskjuten skatteskuld

	2020	2019
Ingående balans	-	-
Korrigerig av fel i ingående balans	95 537	-
Årets förändring	21 345	-
Utgående balans	116 882	-

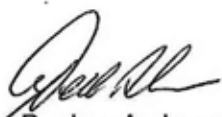
Not 8 Väsentliga händelser efter räkenskapsårets slut

Styrelsen följer löpande händelserna i omvärlden och samhället med avseende på spridningen av covid-19 och hur det påverkar marknadsvärdet för finansiella tillgångar. I nuläget kan styrelsen inte bedöma vilken påverkan det kan få för stiftelsens verksamhet 2021.

W

Underskrifter

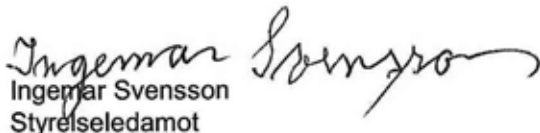
Borås 2021-06-22

Per-Ivar Andersson
Ordförande

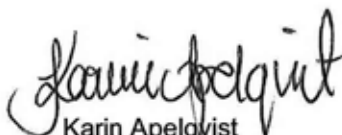

Kjell Stenberg
Styrelseledamot

Ingemar Svensson
Styrelseledamot

Tommy Holmström
Styrelseledamot

Karin Apelqvist
Styrelseledamot

Min revisionsberättelse har lämnats den 29 juni 2021

Hans Gavin
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till styrelsen i Stiftelsen för LL Frimans donation, org.nr 864500-3776

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för Stiftelsen för LL Frimans donation för år 2020.

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens finansiella ställning per den 31 december 2020 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionsssed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Jag är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om beslut har fattats om att avveckla verksamheten.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om att årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av stiftelsens interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en stiftelse inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

33

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens förvaltning av Stiftelsen för LL Frimans donation för år 2020.

Enligt min uppfattning har styrelseledamöterna inte handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Grund för uttalande

Jag har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Jag är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförordnandet.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen.
- på något annat sätt handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen.

Som en del av en revision enligt god revisionsssed i Sverige använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på min professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att jag fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för stiftelsens situation. Jag går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för mitt uttalande.

Göteborg den 29/6 2021

Hans Gavin
Auktoriserad revisor

Nr 145

Anslagsframställan för nybyggnad av Kristinegårdens förskola

2021-10-25 Dnr KS 2020-00496 2.6.1.1

Från Kommunstyrelsen
Till Kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta

Godkänna ytterligare investeringsanslag om 9 619 000 kronor utöver de 39 900 000 kronor som redan godkänts i budget 2021 avseende nybyggnad av Kristinegårdens förskola, Kristinegränd 9 och därmed anvisa Lokalförsörjningsnämnden 49 519 000 kronor. En förutsättning för beslut är att Förskolenämnden tillstyrker förslaget.

Ärendet i sin helhet

Lokalförsörjningsnämnden beslutade 2021-09-21 föreslå att Kommunstyrelsen beslutar, under förutsättning att Förskolenämnden tillstyrker förslaget, att godkänna Lokalförsörjningsnämndens anslagsframställan avseende Kristinegårdens förskola, Kristinegränd 9.

Den befintliga Kristinegården är i behov av renovering då byggnaden har byggnadstekniska brister. Förskolan kommer att inrymma nio hemvister med plats för ca 120 barn. Den nya förskolan ger inget nettotillskott av barnomsorgsplatser.

Projektet finns med i Borås Stads investeringsbudget 2021 med en projektbudget om 39 900 000 kr. I förslag till Borås Stads investeringsbudget 2022 är projektbudgeten förändrad till 49 519 000 kr.

Projektet behöver ett utökat anslag om 9,6 mnkr som beror främst på kostnader för att iordningställa marken. I och med de nya förutsättningarna som detaljplanen ger, kommer stora delar av tomten för förskolan att höjas så den nya plushöjden överensstämmer med det planerade vård- och omsorgsboendets plushöjd. Inom markkostnaderna ligger även den nya gemensamhetsanläggningen samt parkeringsplatserna. Denna yta kommer även att användas av vård- och omsorgsboendet. Den utökade projektbudgeten är även ett resultat av generellt ökade byggkostnader pga. pandemin.

Investeringsutgifter utslagen per m² (BTA) är 32 323 kronor. Drifts- och kapitalkostnaden för investeringen beräknas till 2 478 373 kronor per år och innebär en nettokostnadsökning på 1 650 070 kronor per år enligt uppgift från Lokalförsörjningsförvaltningen (budgeterad kostnad per år för nuvarande Kristinegården är 828 303 kr).

Tidsplanen är byggstart preliminärt i november 2021 och med preliminär inflyttning i januari 2023.

Beslutsunderlag

1. Anslagsframställan för nybyggnad av Kristinegårdens förskola från Lokalförsörjningsnämnden.

Kommunfullmäktiges beslut expedieras till

1. Lokalförsörjningsnämnden
2. Förskolenämnden

Tom Andersson
Kommunalråd

Magnus Widén
Ekonomichef

Anslagsframställan för nybyggnad av Kristinegårdens förskola

Lokalförsörjningsnämndens beslut

Lokalförsörjningsnämnden föreslår att Kommunstyrelsen beslutar, under förutsättning att Förskolenämnden tillstyrker förslaget, att godkänna Lokalförsörjningsnämndens anslagsframställan avseende Kristinegårdens förskola, Kristinegränd 9.

Projektets handläggning

Projekteringsframställan antogs i Lokalförsörjningsnämnden 2020-06-22 och tillstyrktes av Förskolenämnden 2020-08-20, samt beslutades i Kommunstyrelsen 2020-08-24.

Projektet finns med i Borås Stads investeringsbudget 2021 med en projektbudget om 39 900 000 kr. I Lokalförsörjningsnämndens förslag till investeringsbudget 2022 är projektbudgeten korrigerad till 43 000 000 kr.

Projektbeskrivning och mål

Befintliga Kristinegården är i behov av renovering, då byggnaden har byggnadstekniska brister. Lokalförsörjningsförvaltningen har tillsammans med verksamheten genomfört förstudien och projektering gällande nybyggnad av Kristineberg förskola på tomten Gässlösa 5:1 m.fl. Förskolan består av 9 hemvister (120 barn) med tillhörande grupperum fördelat på två plan, förskolan får även tillagningskök, matsal och ateljé/torg. Förskolan har en total area på 1399 m² BRA och 3000 m² inhägnad gårdsyta, vilket motsvarar 25 m²/barn. Projektet kommer att P-märkas av RISE. I detta projekt gjordes undersökningen tillsammans med RISE om att ha solceller på taket, men det gav inte bra väderstreck och tillräckligt effekt och lönsamhet.

Den utökade projektbudgeten beror främst på kostnaderna för att iordningställa marken. I och med de nya förutsättningarna som detaljplanen ger, kommer stora delar av tomten för förskolan att höjas så den nya plushöjden

överensstämmer med det planerade vård- och omsorgsboendets plushöjd. Inom markkostnaderna ligger även den nya gemensamhetsanläggningen samt parkeringsplatserna. Denna yta kommer även att användas av vård- och omsorgsboendet. Den utökade projektbudgeten är även ett resultat av generellt ökade byggkostnader pga. pandemin. Flera materialpriser har ökat drastiskt under det senaste året.

Konsekvensanalys lokaler

Behovet av en ny förskola är stort i området och nuvarande lokaler är undermåliga. Den nya förskolan ger inget nettotillskott av barnomsorgsplatser.

Tidplan

Byggstart preliminär november 2021 med preliminär inflyttning januari 2023.

Ekonomi

Projektets budget är baserad på inkomna anbud till 49 519 000 kronor.

Investeringsutgifter utslagen per m² (BTA) är 32 323 kronor.

Byggentreprenad	34 800 000kr	
Markentreprenad	8 950 000kr	
Projektering	2 314 000kr	
Kontroll och besiktning	205 000 kr	
Bygglov och anslutningsavgifter	1 000 000 kr	
Oförutsett	1 000 000 kr	
Byggherrekostnad	1 200 000 kr	
Ränta under byggtid	50 000 kr	
Summa total för projektet exkl. moms	49 519 000 kr	

Kostnader Lokalförsörjningsnämnden

	År 2021	Förklaringar
Befintlig kapitalkostnad	kr	
Befintlig driftskostnad	kr	
Ny kapitalkostnad (rta 1,25%) av investeringen	1 948 573 kr	<i>Ny eller tillägg för ombyggnad</i>
Förändrad driftskostnad (uppskattad)	529 800 kr	<i>Som konsekvens av investering</i>
Avgående lokalkostnad för LFN	kr	
Tillkommande lokalkostnad för LFN	kr	
Total kostnad	2 478 373 kr	

Kapitalkostnaden är beräknad enligt komponentavskrivningsmodell med rak avskrivning. Investeringen föreslås avskrivas på 80, 30, 25, 20 år respektive 15 år.

Intäkter Lokalförsörjningsnämnden/verksamhetens hyra

	År 2021	Förklaring
Befintlig/Ny schablonhyra	2 659 499 kr	
Hyrestillägg av investeringen	kr	
Tillkommande schablonhyra för utökat BRA	kr	
Total intäkt/hyra	2 659 499 kr	

Hyresförändring för Borås Stad

	År 2021	
Totalhyra	2 659 499 kr	
Befintlig schablonhyra	- 958 938 kr	
Avgående hyra	kr	
Tillkommande hyra	kr	
Hyresförändring	1 700 561 kr	

Beslutsunderlag

1. *Ritningar*
2. *Budgetsammanställning*
3. *Investeringskalkyl*

Beslutet expedieras till

1. Kommunstyrelsen
2. Förskolenämnden

Helene Sandberg
Ordförande

Anders Waldau
Förvaltningschef

Anslagsframställan för Nybyggnad av Kristinegårdens förskola

Lokalförsörjningsnämndens beslut

Lokalförsörjningsnämnden föreslår att Kommunstyrelsen beslutar, under förutsättning att Förskolenämnden tillstyrker förslaget, att godkänna Lokalförsörjningsnämndens anslagsframställan avseende Kristinegårdens förskola, Kristinegränd 9.

Sammanfattning av ärendet

Projektet finns med i Borås Stads investeringsbudget 2021 med en projektbudget om 39 900 000 kr. I Lokalförsörjningsnämndens förslag till investeringsbudget 2022 är projektbudgeten korrigerad till 43 000 000 kr.

Förskolan består av 9 hemvister (120 barn) med tillhörande grupprum fördelat på två plan, förskolan får även tillagningskök, matsal och ateljé/torg. Förskolan har en total area på 1399 m² BRA och 3000 m² inhägnad gårdsyta, vilket motsvarar 25 m²/barn. Projektet kommer att P-märkas av RISE.

Byggstart preliminär november 2021 med preliminär inflyttning januari 2023.

Beslutsunderlag

1. Ritningar
2. Budgetsammanställning
3. Investeringskalkyl

Akt	Fritt (Utgiftsslag)	Datum xxxx-xx-xx	Budget överslag KSEK	Datum 2020-05-05	Budget proj.fram KSEK	Datum 2021-09-13	Budget anslag KSEK	Datum xxxx-xx-xx	Fritt (Utgiftsslag)	Akt	Datum xxxx-xx-xx	Budget överslag KSEK	Datum 2019-06-19	Budget proj.fram KSEK	Datum 2021-09-13	Budget anslag KSEK	Datum xxxx-xx-xx	Budget KSEK
	Entreprenadutgifter																	
9641	8212, 8215 Byggnadsarbeten		34 800		29 246		34 800						1 300		1 000			0
9641	8222, 8225 UE-arbeten (GE-anode)								9644				500		200			
9641	8232, 8235 Markarbeten		8 950		5 000		8 950		9645				800		800			
9641	8242, 8245 Målningsarbeten												2 044		2 314			0
9641	8312, 8315 VVS-arbeten												719		877			
9641	8322, 8325 Sprinklerinstallation												402		266			
9641	8332, 8335 Kylinstallation												100		106			
9641	8342, 8345 Vattenrening												130		44			
9641	8352, 8355 Brandskydd-gassläckn.												122		281			
9641	8362, 8365 Ventilationsinstallation												133		126			
9641	8372, 8375 Styr- och övervakning												30		4			
9641	8382 Solcellsanläggning												77		100			
9641	8392 Underhåll												49		58			
9641	8412, 8415 Elinstallation												82		116			
9641	8422, 8425 Hissinstallation												200		336			
9641	8432, 8435 Larminstallation												0		0			
9641	8512, 8515 Storkök						43 750		9651				0		0			
	Summa entreprenadutgift						43 750						0		0			
	Summa byggherrekostnad						4 769						0		0			
	Summa utgifter projektet						48 519						0		1 210			1 405
	Utgifter för ersättningslokaler														30			50
9681	8065 Lokallyror						0		9652				100		100			
9641	8522, 8525 Flyttingskostnader								9652				20		20			
9542	8095 Bränsle (El/värme)								9652				20		20			
9641	8442 Utrangering av byggnad								9652				10		5			
9641	8532,8535 Oförsett (ATA)						1 000		9652				10		10			
9641	8542,8545 Övrigt								9652				10		10			
9699	8761,8765 Övriga tjänster								9669				1 000		1 200			
	Summa total för projektet						49 519						0		100			50
	Yta m² BTA						1 435		9852				100		100			
	Utgift total kr/m² BTA	#####	32 323		27 805		32 323		9859				4 654		4 769			
	Utgift entreprenad kr/m² BTA	#####	28 557		23 865		28 557											
	Utgift byggherre kr/m² BTA	#####	3 113		3 243		3 113											

Komponentsavskrivning
Kostnadsfördelning för ny-,
ombyggnad samt renovering

Projekt
Upphandlingsform
Objekts-/projektnr
Färdigställt
Dok uppdaterad

Kristinegårdens förskola
Totalentreprenad
/
2021-09-13

DEL 1 **Fördelning av Projektkostnad**
- endast blå rutor fylls i av projektledare

Projektledarens totala kalkyl / prognos				Annan Finansiering (PLU, ENERGI etc)	BOKSLUT För Komponentsavskrivning	%fördeln.
Komponent;	Förklaringar;	Redovisad Total PK / prognos kr	%fördeln.			
1	Mark	Anskaffningsvärde i förkommande fall				0,00%
2	Markanläggning - 30 år	Anordningar eller anläggningar som inte är byggnader eller inventarier, t.ex. vägar, parkeringsplatser, plattytor, planteringar och lekutrustning.	8 950 000		8 950 000	18,07%
	Marksanering	Sanering förorenad mark (ska finansieras i driftbudget)				0,00%
3	Stomme / grund - 80 år	Grundläggning inkl schakt, platta, bjälklag, bärande väggar/pelare, takbjälklag, takstolar, ytterväggsstommar / färdiga ytterväggsstommar med puts-tegelbeklädnad	10 000 000		10 000 000	20,19%
	Rivningsarbete	Rivningsarbete inkl asbest och pcb-sanering				0,00%
4	Tak, fasad, fönster - 30 år	Fasadyttskikt inkl infästning, balkongerräcken, stuprör. Fönster, fönsterdörrar, ytterdörrar, entrepartier och glaspartier. Tätskikt tak, tegel- och btgpannor, råspont, säkerhetsanordningar, takbryggor, stosar, hängrännor, beslagning.	3 300 000		3 300 000	6,66%
5	Stomkomplettering/ byggnadsinventarier/ inredning - 30 år	Trappor, innerväggar, innerdörrar och partier, sakvaror, köksinredningar, badrumsinredningar, övrig inredning. (Avskrivning extern fastighet kontraktstid)	3 900 000		3 900 000	7,88%
6	Inre samt yttre ytskikt - 20 år	Inre utskikt: Golvbeläggningar, målningsbehandlingar, kakel, klinker, innertak. Yttre ytskikt: Ommålning fönster, dörrar, träfasader, ytskikt papp- och plåttak	3 000 000		3 000 000	6,06%
7	Installationer; el, rör, vent, hiss, kyla - 25 år	Komplett ventilationsanläggning, elanläggning och va-anläggning, undercentraler, hissinstallationer, kyla, storköksutrustning	7 000 000		7 000 000	14,14%
8	Vitvaror - 15 år	Kyl, frys, spis, köksfläkt, tvättmaskin, torktumlare	6 600 000		6 600 000	13,33%
9	Tekniska installationer - 15 år	Larm, läs, passage, brand, styrkort, solceller, teleanläggning	1 000 000		1 000 000	2,02%
10	Övrigt post - fördelning	Projektering Bygg- och projektledning Kreditivräntor Myndighetskostnader Besiktningar, övriga byggherre kostnader Övrigt	2 314 000 1 200 000 50 000 200 000 205 000 1 000 000		2 314 000 1 200 000 50 000 200 000 205 000 1 000 000	4,67% 2,42% 0,10% 0,40% 0,41% 2,02%
	Restpost	Evakueringskostnader - lokalhyra mm (betydande del) SKALL FINANSIERAS I DRIFTSBUDGET Anslutningsavgifter	800 000		800 000	0,00% 1,62%
Produktionskostnad inkl energiåtgärder=			49 519 000	0	49 519 000	1,00

Beräkningshjälp	Prognos	49 519 000
	Annan finans	0
	Kvarvarande	0
	HB	-49 519 000
	Diff	0

Komponentsavskrivning Kostnadsfördelning för ny-, ombyggnad samt renovering

Projekt
Upphandlingsform
Objekts-/projektnr
Färdigställt
Dok uppdaterad

#REFERENS!

Totalentreprenad
0 / 0

DEL 2

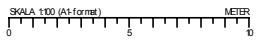
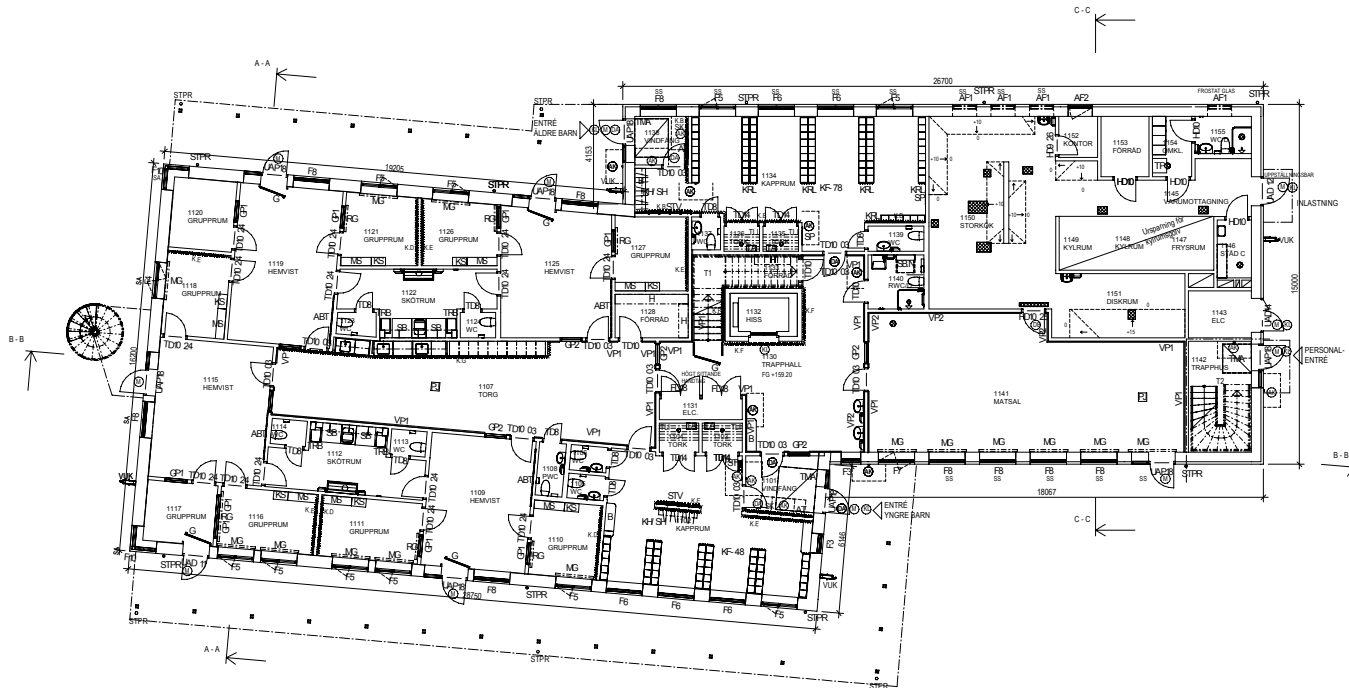
**Fördelning komponenter för
avskrivning
- fylls i av beställare**

Lokalförsörjning - fördelning komponenter				Avskriv. tid antal år;	Avskrivnings- kostnad/år
Komponent;	Förklaringar;	Redovisad Total PK / prognos kr	Summa / komp		
1	Mark	Anskaffningsvärde i förkommande fall	0		Oändlig
2	Markanläggning - 30 år	Anordningar eller anläggningar som inte är byggnader eller inventarier, t.ex. vägar, parkeringsplatser, plattytter, planteringar och lekutrustning.	500 000		
	Marksanering	Sanering förorenad mark (ska finansieras i driftbudget)	0		
	Övrigt post - fördelning		56 800	30	18 560
3	Stomme / grund - 80 år	Grundläggning inkl schakt, platta, bjälklag, bärande väggar/pelare, takbjälklag, takstolar, ytterväggsstommar / färdiga ytterväggsstommar med puts- tegelbeklädnad	10 000 000		
	Rivningsarbete	Rivningsarbete inkl asbest och pcb-sanering	0		
	Anslutningsavgifter		800 000		
	Övrigt post - fördelning		1 135 800	80	149 198
4	Tak, fasad, fönster - 30 år	Fasadyskikt inkl infästning, balkongerräcken, stuprör. Fönster, fönsterdörrar, ytterdörrar, entrepartier och glaspartier. Tätskikt tak, tegel- och btpannor, räspont, säkerhetsanordningar, takbryggor, stosar, hängrännor, beslagning.	3 300 000		
	Övrigt post - fördelning		374 800	30	122 493
5	Stomkomplettering/ byggnadsinventarier/ inredning - 30 år	Trappor, innerväggar, innerdörrar och partier, sakvaror, köksinredningar, badrumsinredningar, övrig inredning. (Avskrivning extern fastighet kontraktstid)	3 900 000		
	Övrigt post - fördelning		443 000	30	144 767
6	Inre samt yttre ytskikt - 20 år	Inre utskikt; Golvbeläggningar, målningsbehandlingar, kakel, klinker, innertak. Yttre ytskikt; Ommålning fönster, dörrar, träfasader, ytskikt papp-och plättak	3 000 000		
	Övrigt post - fördelning		340 700	20	167 035
7	Installationer; el, rör, vent, hiss, kyla - 25 år	Komplett ventilationsanläggning, elanläggning och va-anläggning, undercentraler, hissinstallationer, kyla, storköksutrustning	7 000 000		
	Övrigt post - fördelning		795 000	25	311 800
8	Vitvaror	Kyl, frys, spis, köksfläkt, tvättmaskin, torktumlare	6 600 000		
	Övrigt post - fördelning		749 600	15	489 973
9	Tekniska installationer - 15 år	Larm, läs, passage, brand, styrkort, solceller, teleanläggning	650 000		
	Övrigt post - fördelning		73 800	15	48 253
10	Övrigt post - fördelning	Projektering Bygg- och projektledning Kreditivräntor Myndighetskostnader Besiktningar, övriga byggherrekostnader Övrigt	ingår ovan ingår ovan ingår ovan ingår ovan ingår ovan ingår ovan		
	Restpost	Evakueringskostnader - lokalhyra mm (betydande del) SKALL FINANSIERAS I DRIFTSBUDGET	0		
	Anslutningsavgifter		ingår ovan		
Underlag för komponentsavskrivning		39 719 500		Avskrivn/ år =	1 452 079 kr
		Ränta =	1,25%	Ränta =	496 494
				Kapitalkostnad år 1=	1 948 573

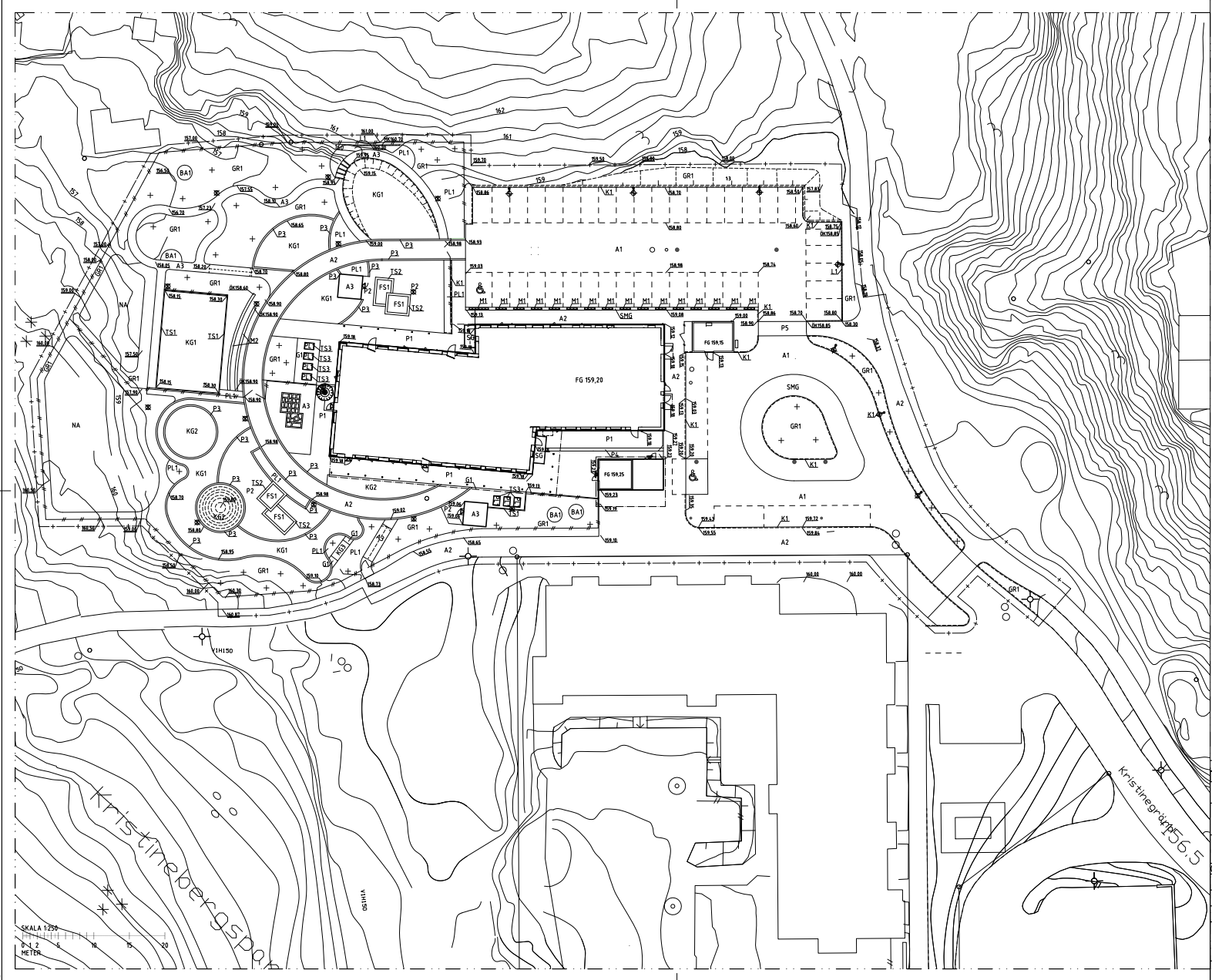
Kapitalkostnadskontering (ifylles av projektadministratör)

Konto	Aktivitet	Objekt	Ansvar	Verksamhet	Fritt
7910	4711		117700		

HÄNVISNINGAR
 Förklaringer och föreskrifter, se ritning
 A-40-1-101
 Källor och material se Källor och
 materialbeskrivning.
 Dörrar ses från gångriktningen.

BEF. 1.02	JÄRNINGSVÄR	DATUM	SKRIT
FÖRFÄGINGSUNDERLAG			
KRISTINEGÅRDENS FÖRSKOLA			
ÖRNTÄRNINGAR			
A	TYSSBIS	www.tyssbis.se	
K	STIBA AB	www.stiba.se	
E	BLM CONELT AB	www.blmconelt.se	
V	BENGT DÅHLGREN AB	www.bengt.dahlgren.se	
Sk	LILJEVALL	www.liljevall.se	
L	LANSKOVSKAPLÅREN	www.landskovskaplaren.se	
AK	accor	www.accor.se	
-	-	www.dnrt.se	
C	INFORMATIONSSÄKERHET OCH	www.dnrt.se	
ÖVERSKIK: GLETT			
UPPDRAGSNUMMER	PROJEKTORETS BY	INTELLIGENS	
307433	AS/CS/DK	AS	
DATUM	ANSVARIG		
2020-12-02	CS		
NÄRBYGGNAD KRISTINEGÅRDENS FÖRSKOLA			
PLAN 01			
SKALA	FÖRSTÄLLNING	ÖVERSKIK	TRIV
1:100	A1	A-40-1-110	

 FÖRKLARINGAR
 SE RITNING NR M-30-5-010

SKALA 1:250
 0 5 10 15 20
 METR

LAGER: Landskapsgruppens egna lagerstruktur

BET	ART	ANDRA AVSE	DATUM	SEN
HÄNDNINGSTYP				
BYGGLOVSHANDLING				
 BORÅS STAD KRISTINEGÅRDENS FÖRSKOLA Nybyggnad av förskola www.borasgruppen.se				
LANDSKAPSGRUPPEN AB		GRUPP		
UPPGÄVNUMMER	BYGGKONTR AV	HÄND KÄGGE		
2016/100	UR	UR		
DATA	ANVÄND	LÅF REHNS TRÖM		
2021-04-16				
HÖJD- OCH YTSKIKTSPLAN				
SKALA	DRÖM/ÖPPN	RITNINGSGRUPP		REV
1:250	A1	M-31-1-011		

KRISTINEGÅRDEN 565
 SHEDSÅSVEGEN 156
 421 33
 59° 54' 30" N
 12° 5' 0" E
 2021-04-16

Nr 146

Klargöra ansvarsfördelningen inom Borås Stad i arbetet mot invasiva arter (Budgetuppdrag 2021)

2021-10-25 Dnr KS 2021-00189 3.2.1.0

Från Kommunstyrelsen
Till Kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta

- Tekniska nämnden får ett ramtillskott på en miljon kronor i Borås Stads budget 2022 för bekämpning av invasiva växtarter.
- Kommunstyrelsen får i uppdrag att inför budget år 2023 lägga fram ett utarbetat förslag på långsiktig organisation och hur den ska resurs- och ansvarsfördelas. I samband med detta kan annat belopp och mottagande nämnd-/er komma att föreslås.

Ärendet i sin helhet

Kommunfullmäktige gav i budget 2021 Kommunstyrelsen detta uppdrag:

Budgetuppdrag 2021: Kommunstyrelsen får i uppdrag att klargöra ansvarsfördelningen inom Borås Stad i arbetet mot invasiva arter.

Uppdraget har avgränsats till att gälla invasiva växter, inte djur, då de i nuläget utgör störst problem inom Borås kommuns gränser. Även förslag på framtida arbetssätt och ett första steg i arbetet med bekämpningen av invasiva växtarter har tagits fram.

Till beslutet har en rapport tagits fram som beskriver ansvaret utifrån lagstiftningen och hur det i kommunen är fördelat på olika nämnderna och bolag genom reglementena.

Arbete kring invasiva arter har pågått i flera år i Borås Stad, framförallt kring kunskapsinhämtning om invasiva arter och kartläggning av var de finns. För att komma igång med bekämpningen presenteras förslag på ett första steg i framtida arbetssätt och utökade budgetmedel. I processen med utredning av budgetuppdraget har även områden som exempelvis spridning, inköp av växter, köp och försäljning av mark, samhällsbyggnadsprocessen, information, tillsyn, intern samordning, kompetensutveckling och avfallshantering bearbetats. Ansvars- och resursfördelning av dessa behöver fortsätta utredas. Redan tillgänglig kunskap ska sammanställas i en handbok för hantering av invasiva arter.

Beslutsunderlag

1. Invasiva arter Rapport budgetuppdrag

Kommunfullmäktiges beslut expedieras till

1. Tekniska nämnden, TEK.diarium@boras.se
2. Miljö och konsumentnämnden, mknamnd@boras.se
3. Fritids- och folkhälsonämnden, fritidfolkhalsa@boras.se
4. Lokalförsörjningsnämnden, Ln.diarium@boras.se
5. Samhällsbyggnadsnämnden, samhallsbyggnad@boras.se
6. Borås Energi och Miljö, registrator@borasem.se

Tom Andersson
Kommunalråd

Bengt Himmelmann
Chef Strategisk samhällsplanering

Invasiva arter rapport budgetuppdrag 2021

Innehåll

1	Bakgrund och avgränsning	3
2	Hotet med invasiva arter	4
3	Beskrivning av nuläge	5
4	Ansvarsfördelning bekämpning av invasiva arter	7
5	Slutsatser och rekommendationer	9

1 Bakgrund och avgränsning

Kommunfullmäktige gav i budget 2021 Kommunstyrelsen detta uppdrag:

Kommunstyrelsen får i uppdrag att klargöra ansvarsfördelningen inom Borås Stad i arbetet mot invasiva arter.

Uppdraget har avgränsats till att gälla invasiva växter, inte djur. Invasiva växter är det som i nuläget utgör störst problem inom Borås kommuns gränser. Även förslag på framtida arbetssätt och ett första steg i arbetet med bekämpningen av invasiva växtarter har tagits fram. Uppdraget har utretts av Strategisk samhällsplanering i nära samarbete med Miljöförvaltningen, Tekniska förvaltningen och avdelningarna Mark och exploatering och Stadsjurist på Stadsledningskansliet.

Denna rapport beskriver ansvaret utifrån lagstiftningen och hur det i kommunen är fördelat på olika nämnderna och bolag genom reglementena.

2 Hotet med invasiva arter

Vad är invasiva arter?

Invasiva främmande arter är arter som människan avsiktligt eller oavsiktligt har flyttat till ett nytt område där de snabbt sprider sig och orsakar skada. Invasiva främmande växter och djur är ett stort hot mot biologisk mångfald i världen. De skapar också ekonomiska problem för samhället och enskilda, exempelvis odlare, och de kan sprida sjukdomar till människor och djur. Källa: Naturvårdsverket

Många arter som vi i dag betraktar som "naturliga" har en gång förts hit utifrån, med avsikt eller oavsiktligt. Vid avsiktlig införsel har syftet oftast varit att skapa nya möjligheter till jakt, fiske, odling, trädgård eller husdjursuppfödning. Ibland kan dessa arter börja bete sig på ett invasivt sätt i sin nya miljö. De kan då föröka sig snabbt, ta över stora områden och då konkurrera ut inhemska arter. Detta kan leda till att ekosystem störs eller att livsmedelsproduktion påverkas negativt. Många invasiva arter är till exempel trädgårdsväxter som har spridit sig från trädgårdar eller från olagliga växtavfallstippar i villaområdets närmiljö. Invasiva arter måste utrotas, bekämpas eller förhindras att spridas.

Forskare har redan sett exempel på hur det förändrade klimatet innebär att arter som tidigare inte klarat att föröka sig i Sverige eller i Borås blir invasiva. Den pågående klimatkrisen kan därmed innebära att problemet med invasiva arter blir ännu värre.

3 Beskrivning av nuläge

Pågående arbete i Borås Stad

Miljöförvaltningen startade 2018 ett LONA-projekt om invasiva arter. Projektet kommer att avslutas under 2022 och går bland annat ut på att få in rapporter från invånarna om invasiva arter, sammanställa information och sprida internt och till allmänheten. Det ingår även att testa olika bekämpningsmetoder på ett antal ytor och arbeta internt med kunskapsspridning och processrutiner för att förhindra fortsatt spridning av invasiva arter i kommunen.

Under 2019 genomfördes en projektstudio med tema invasiva arter. Resultatet från den har varit underlag i arbetet med denna rapport och kommer att vara användbart i framtagande av handbok för hantering av invasiva arter.

Borås Stad har jämförelsevis med andra kommuner kommit långt i arbetet med invasiva arter. Det kan bero på att vi har större problem. Invasiva växtarter sprids ofta vid grävarbeten och exploateringar samt i trädgårdar. Generellt sett blir det helt enkelt fler invasiva växter ju mer exploatering och befolkning.

Lagstiftningen kring invasiva arter är en relativt ny och oprövad. Om Borås Stad växlar upp från kunskapshöjande insatser till bekämpningsinsatser har vi möjlighet att vara ett föredöme för andra kommuner.

Lagstiftning

För att skydda miljön och samhället mot utbredningen och skadorna som invasiva främmande arter förorsakar finns sedan 1 januari 2015 EU-förordning nr (1143/2014) om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter.

Syftet med EU-förordningen är att så långt som möjligt hindra att invasiva främmande arter kommer in i EU och att bekämpa de arter som redan finns här. Enligt EU-förordningen är det förbjudet att importera, sälja, odla, föda upp, transportera, använda, byta, släppa ut i naturen eller hålla levande exemplar av de arter som finns upptagna på EU-förteckningen över invasiva främmande arter. Det är inte heller tillåtet att låta dessa arter växa eller reproducera sig.

EU har beslutat om en lista med arter som lagstiftningen gäller för. När det kommer till bekämpningsåtgärder ska vissa mycket spridda arter hanteras enligt särskilt beslutade hanteringsprogram i varje land.

EU-förordningen implementerades i svensk lagstiftning genom Miljöbalken. Den 1 januari 2019 började Förordning om invasiva främmande arter att gälla (SFS 2018:1939). I den svenska förordningen om invasiva arter regleras ansvarsfördelningen av arbetet med invasiva arter. Varje land har också möjlighet att besluta om en egen lista på invasiva arter. För dessa arter gäller sedan samma lagstiftning som de arter som beslutas av EU. Både den nationella listan och EU's lista kan komma att kompletteras med nya arter. Naturvårdsverket arbetar med att ta fram en egen lista i Sverige, vilken förväntas vara färdig under 2022.

Invasiva arter orsakar problem i ekosystemet även om de inte är lagreglerade. Ifall invasiva arter sprids genom att till exempel flytta jordmassor och växtmaterial kan det innebära miljöskada i skyddad och skyddsvärd natur.

Verksamhetsutövare är skyldiga att inte orsaka spridning av invasiva arter, exempelvis om det vid en ledningsgrävning eller vid parkskötsel och vägkantslätter sprids. Verksamhetsutövare i Miljöbalkens mening är både den som utför eller beställer en åtgärd eller entreprenad.

Lagstiftningen om invasiva arter från EU är införlivat i Miljöbalken. Idag har Länsstyrelsen tillsyn över att lagstiftningen om invasiva arter följs. Om Borås Stad önskar ta över tillsynen, till exempel om vi tror att arbetet skulle bli effektivare, kan en sådan begäran skickas till Länsstyrelsen.

Invasiva växtarter i Borås

Att en invasiv art är EU-listad innebär att den är med i EU:s förteckning över invasiva främmande arter. Det innebär att arten är förbjuden att importera, sälja, odla, transportera, använda, byta och sätta ut i naturen.

EU-listade växtarter med **lagkrav** att bekämpa som hittats i Borås:

- Jättebalsamin
- Jätteloka
- Gul skunkkalla

EU-listade växtarter med **lagkrav** att bekämpa som ännu inte hittats i Borås:

- Sidenört
- Kabomba
- Tromsöloka
- Smal vattenpest

Övriga arter nedtill som inte är EU-listade är eller riskerar att bli invasiva, men dessa är ännu inte reglerade enligt EU-regler. Dessa riskklassificerade arter har antingen stor spridning i Borås idag eller riskerar stor spridning i Borås. De kan exempelvis finnas i angränsande kommuner och län och skulle med stor sannolikhet även trivas och spridas här.

Riskklassificerade växtarter med stor spridning eller risk för stor spridning i Borås:

- Blomsterlupin
- Jätteslide
- Kanadensiskt gullris
- Parksallad
- Parkslide
- Sjögull

4 Ansvarsfördelning bekämpning av invasiva arter

Borås Stad som markägare

Lagstiftningen för invasiva arter är tydlig att det är fastighetsägarens ansvar att bekämpa invasiva EU-listade arter. Vilken nämnd som ansvarar för bekämpning på vilken mark regleras i reglementena. Exempelvis den nämnd som ansvarar för skötseln av skolgårdar och skogsmark ansvarar även för de invasiva arter som finns på den.

Vid försäljning av mark bör vi redogöra kända fynd av invasiva arter.

Den som har rådighet över marken, exempelvis arrendeavtal, är ansvarig för bekämpning av invasiva arter. Den som äger marken bör hantera invasiva arter i avtal.

Ansvar för hantering av invasiva arter på kommunal mark

Enligt Borås Stads reglementen har följande nämnder och bolag ansvaret för hanteringen av invasiva arter på kommunal mark.

Tekniska nämnden:	Allmänplatsmark inom detaljplan med kommunalt huvudmannaskap, oexploaterad mark där kommunen är markägare samt kommunal skogsmark.
Lokalförsörjningsnämnden:	Kommunalt ägda fastigheter med kommunala byggnader eller anläggningar. Inhyrda lokaler med tillhörande markyta.
Fritids- och folkhälso- nämnden:	Idrotts- och friluftsanläggningar.
Bostadsbolagen:	Ägd mark där bolagen har bostadshus.
IBAB:	Ägd mark där bolaget har byggnader för lokaler.
Kommunstyrelsen:	Hänsyn när kommunal mark säljs eller upplåts med någon form av rättighet.
Servicenämnden:	Hänsyn när uppdrag utförs åt kommunala uppdragsgivare eller i de få fall motsvarande uppdrag utförs åt externa uppdragsgivare.
Grundskolenämnden:	Skötseln av markytor i anslutning till skolor, i den mån det ingår enligt hyresavtal med LFF.
Förskolenämnden:	Skötsel av markytor i anslutning till förskolor, i den mån det ingår enligt hyresavtal med LFF.
GVUXN:	Skötsel av markytor i anslutning till skolor, i den mån det ingår enligt hyresavtal med LFF.
Borås Energi och Miljö:	Schakt för ledningar.
Borås Elnät:	Schakt för ledningar.

Andra markägare

Länsstyrelsen har tillsynsansvar för invasiva arter. Borås Stad kan därför inte kräva att markägare gör bekämpningsåtgärder för invasiva arter på sin mark. Kommuner har dock möjlighet att begära att ta över ansvar för tillsyn från Länsstyrelsen.

Borås Stad kan inte ge bidrag till bekämpning av invasiva arter som är reglerade i lag att bekämpa, till exempel kan Borås Stads naturvårdsfond inte användas för privatpersoners och fastighetsägares bekämpning av lagstadgade invasiva arter. Om det går att koppla till naturvärden på platsen kan det finnas möjlighet att få beviljade medel ur naturvårdsfonden för bekämpning av icke lagstadgade invasiva arter. Om ett naturområde där invasiva arterna har bekämpats behöver återställas (mer än vad lagen kräver) bör man kunna söka bidrag, för att exempelvis skapa en ängsmark. Det får beslutas från fall till fall.

5 Slutsatser och rekommendationer

Framtida arbetssätt inom Borås Stad

Arbetet med bekämpandet av invasiva arter är komplext och involverar många olika delar av Borås Stads organisation. För att kunna växla upp arbetet behöver parallella processer pågå, både praktiska åtgärder som bekämpningsinsatser och organisatoriskt och teoretiskt arbete.

Utöver vad som föreslås beslutas i denna rapport behöver Borås Stad till exempel:

- ta fram gemensamt förvaltningsövergripande arbetssätt och metoder
- prioritera vad som ska bekämpas först och fördela arbetet
- vid behov prioritera om arbete och förändra arbetssätt för att frigöra resurser att bekämpa invasiva arter som enligt lag måste bekämpas
- få in rutiner för löpande arbete av bekämpning
- internt utbilda verksamhetsutövare och markförvaltare med flera
- förhindra spridning och uppkomst av fler invasiva arter, exempelvis få in som rutin vid markarbete och markskötsel
- sprida kunskap och samverka externt till invånare och fastighetsägare
- fortsätta engagera invånare att rapportera fynd av invasiva arter
- svara på frågor från allmänheten gällande bekämpningsmetoder och samverkan kring bekämpning
- ta fram förhållningssätt gentemot privata fastighetsägare och aktörer
- utreda hur avfallshantering av invasiva arter ska lösas

Om vi inte är proaktiva riskeras större kostnader i längden. Ju tidigare vi gör stora insatser desto mer kommer Borås Stad spara in i längden. Mindre bestånd är viktigt att bekämpa direkt, innan de sprider sig och blir större problem.

Om Borås Stad gör större koncernövergripande insatser i samverkan med externa aktörer, fastighetsägare och allmänhet finns även möjligheter att nå ut och involvera invånare brett och skapa intresse, engagemang och kunskap för invasiva arter. Det kan generera i att invånare och fastighetsägare fortsätter rapportera in invasiva arter, minskar spridning av dem samt bekämpar dem på egen hand.

Det kommer även vara viktigt att rangordna vilka arter, bestånd och platser som ska prioriteras vid bekämpning. Till exempel finns det ofta mycket invasiva arter i vägrenar, men det kan finnas andra känsligare naturområden som är viktigare att prioritera.

Invasiva arter känner inga fastighetsgränser, därför behöver Borås Stad samverka över förvaltningsgränser samt med allmänheten och privata fastighetsägare. Samverkan med berörda grannar och fastighetsägare vid bekämpning av ett sammanhängande bestånd av invasiva växtarter bör göras av den förvaltning som har rådighet över den mark som är angränsande.

Naturvårdsgruppen:

Naturvårdsgruppen som sammankallas av Tekniska förvaltningen är en förvaltningsövergripande arbetsgrupp med representanter från Tekniska förvaltningen (Naturvårdsenheten och Skogsenheten), Miljöförvaltningen (Miljöstrategiska avdelningen), Stadsledningskansliet (Mark och exploatering och Strategisk Samhällsplanering), Fritid- och folkhälsoförvaltningen (Anläggningsenheten).

Naturvårdsgruppen får inledningsvis i uppdrag att vara det forum som prioriterar bekämpningsinsatser av invasiva arter. Detta är ett nytt arbetssätt som kan komma att ändras för att hitta den mest optimala och effektiva organiseringen.

Olika arter sprids på olika sätt och är olika svåra att bekämpa. Det går inte att ha ett enskilt sätt att hantera dem på, arterna behöver hanteras olika i olika sammanhang. Därför behövs ett samlat dokument, en handbok, som berörda förvaltningar och bolag kan använda sig av. Naturvårdsgruppen får i uppdrag att samordna framtagandet av handbok för hantering av invasiva växtarter i Borås Stad.

Tekniska nämnden:

Ansvarar för att sammankalla naturvårdsgruppen och om medel tilldelas även ansvar för att utföra och beställa praktisk bekämpning av invasiva växtarter på kommunal mark.

För att i större skala komma igång med bekämpningen av invasiva arter på Borås Stads mark behövs extra medel. Förslaget är att Tekniska förvaltningen tillförs medel på en miljon kronor för att bekämpa invasiva växter på mark där kommunen är fastighetsägare.

Det är svårt att bedöma en summa för bekämpning av invasiva växtarter. Därför är förslaget att se första året som ett pilotår, ifall extra budgetmedel tillförs. Då finns det möjlighet att testa vad pengarna räcker till, identifiera eventuella problem, möjligheter och kunskapsluckor och hur arbetet bäst organiseras. Pilotåret blir även ett test av ett nytt arbetssätt där Naturvårdsgruppen prioriterar platser och Tekniska förvaltningen står för beställning av praktiska jobb och arbetsledning av insatser för bekämpning. Detta blir ett försök för Borås Stad att snabbt komma igång med praktiska åtgärder och parallellt ta fram förslag på långsiktigt arbetssätt, organisation och fördelning av medel i kommunkoncernen. Arbetet behöver därför redovisas och utvärderas till Kommunstyrelsen och förslag läggs på hur en permanent verksamhet och fördelning av medel bör se ut.

Förslag till beslut

För att komma igång med bekämpningen presenteras förslag på ett första steg i framtida arbetssätt och utökade budgetmedel. I processen med utredning av budgetuppdraget har även områden som exempelvis spridning, inköp av växter, köp och försäljning av mark, samhällsbyggnadsprocessen, information, tillsyn, intern samordning, kompetensutveckling och avfallshantering bearbetats. Ansvars- och resursfördelning av dessa behöver fortsätta utredas. Redan tillgänglig kunskap ska sammanställas i en handbok för hantering av invasiva arter.

Kommunfullmäktige föreslås besluta

- Tekniska nämnden får ett ramtillskott på en miljon kronor i Borås Stads budget 2022 för bekämpning av invasiva växtarter.
- Kommunstyrelsen får i uppdrag att inför budget år 2023 lägga fram ett utarbetat förslag på långsiktig organisation och hur den ska resurs- och ansvarsfördelas. I samband med detta kan annat belopp och mottagande nämnd-/er komma att föreslås.

Mia Magnusson
Strategisk samhällsplanerare
033-357098

Nr 147

Svar på motion av Stefan Lindborg (v): Tillgängliggör statistik om fristående skolor

2021-10-25 Dnr KS 2020-00636 1.1.1.1

Från Kommunstyrelsen
Till Kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta

Motionen är besvarad.

Sammanfattning

Stefan Lindborg har vid Kommunfullmäktiges sammanträde 2020-08-27 lämnat in förslaget att:

- Borås Stad sammanställer relevant statistik från de kommunala skolor och de fristående skolor som önskar delta och tillgängliggör detta på ett pedagogiskt sätt för elever, föräldrar och intresserad allmänhet.

Motionen har skickats på remiss till Grundskolenämnden och Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

Grundskolenämnden och Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden tillstyrker motionen.

Grundskolenämnden och Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ställer sig positiva till att dela skolornas resultat och belyser vikten av att Borås Stad har ett kommungemensamt förhållningssätt kring hur staden redovisar sina resultat.

Ärendet i sin helhet

Stefan Lindborg har vid Kommunfullmäktiges sammanträde 2020-08-27 lämnat in förslaget att:

- Borås Stad sammanställer relevant statistik från de kommunala skolor och de fristående skolor som önskar delta och tillgängliggör detta på ett pedagogiskt sätt för elever, föräldrar och intresserad allmänhet.

I motionen anges att när Skolverket inte längre kommer publicera statistik om enskilda skolor på grund av statistiksekretess uppstår konsekvenser för föräldrar, elever samt intresserad allmänhet. Motionären anser att det i och med

det fria skolvalet borde vara relevant att samhällets medborgare ska kunna ta del av väsentlig information om enskilda skolor inför skolval.

Grundskolenämnden och Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden belyser att det är viktigt för Borås Stad att ha ett kommungemensamt förhållningssätt kring hur staden redovisar sina resultat så att nämnderna redovisar det på ett likartat sätt.

Grundskolenämnden och Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden instämmer med motionären att det är problematiskt om inte elever, vårdnadshavare och intresserad allmänhet kan ta del av statistik på skolenhetsnivå och ställer sig positiva till att dela skolornas resultat så långt det är möjligt.

Borås Stad har möjlighet att utifrån de fristående skolornas betyg HT åk 9 och VT åk 9 publicera dem i stadens jämförelsetjänst. Även elevantalet, dock exklusive elever som de fristående tar emot från annan kommun, kan publiceras då dessa uppgifter finns i elevregister. Vad gäller personalstatistik kring andel behöriga lärare, som tidigare har kunnat hämtas från Skolverket och som redovisats i jämförelsetjänsten, har Borås Stad ingen möjlighet att kräva ut dessa separat från de fristående skolorna. Detta måste i så fall ske i en frivillig överenskommelse med de fristående skolorna.

Kommunstyrelsens bedömning

I juli 2021 trädde en tillfällig sekretessbrytande lagändring i kraft i väntan på att regeringen förbereder ny lagstiftning för att kunna göra skolinformation tillgänglig. Den tillfälliga lagändringen har kommit till för att åtgärda problemet som uppstått kring statistiksekretess och möjliggöra så att statistik om fristående skolor ska kunna publiceras som tidigare. Ny lagstiftning beräknas vara på plats i juli 2023 och den tillfälliga lagändringen gäller till dess. Det innebär att problemet med att tillgängliggöra statistik är löst så till vida att statistik finns att tillgå på skolenhetsnivå. För publicering av resultat på ett mer likartat sätt mellan Borås stads skolor vill Kommunstyrelsen se en god samverkan mellan Grundskoleförvaltningen, Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen och de fristående skolorna. Därmed anser kommunstyrelsen att motionen är besvarad.

Beslutsunderlag

1. Motion Tillgängliggör statistisk om fristående skolor 2021-08-27
2. Kommunfullmäktigeskrivelse 2021-04-26
3. Kommunstyrelsens beslutsförslag 2021-04-26
4. Grundskolenämndens remissvar 2020-12-16
5. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens remissvar 2020-12-17

Kommunfullmäktiges beslut expedieras till

1. Grundskolenämnden
2. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Anna Svalander
Kommunalråd

Ingegerd Eriksson
Avdelningschef

Yttrande över motion - Tillgängliggör statistik om fristående skolor

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden tillstyrker motion: Tillgängliggör statistik om fristående skolor

Sammanfattning av ärendet

I somras stod det klart att Skolverket inte längre kommer att publicera statistik om enskilda skolor. Bakgrunden till beslutet är att Högsta förvaltningsdomstolen nekade prövning för en tidigare dom från vintern 2019 i Kammarrätten som gav SCB rätt att med hänvisning till de privata skolornas möjlighet att konkurrera inte lämna ut vissa uppgifter om fristående skolor till Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

Uppgifterna avsåg bland annat elevsammansättning, hur stor andel av eleverna som slutför sin utbildning inom tre eller fyra år och elevernas betyg. För att kommunala skolor inte ska särbehandlas har Skolverket valt att inte publicera statistik på annat än riksnivå.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden instämmer med motionären att det är problematiskt att inte elever, vårdnadshavare och intresserad allmänhet kan ta del av statistik och ställer sig därför positiv till att dela nämndens goda resultat.

Friskolornas publicering av statistik kommer att bygga på frivillighet och därmed finns inga garantier för en jämförbar statistik från alla enheter. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden vill framföra vikten av att Borås stad har ett kommungemensamt förhållningssätt kring hur staden redovisar sina resultat så att grund- och gymnasieskolorna redovisar det på ett likartat sätt.

Yttrande över motion: Tillgängliggör statistik om fristående skolor

Kommunstyrelsen Dnr KS 2020-00636

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden tillstyrker motion: Tillgängliggör statistik om fristående skolor

Ärendet i sin helhet

I somras stod det klart att Skolverket inte längre kommer att publicera statistik om enskilda skolor. Bakgrunden till beslutet är att Högsta förvaltningsdomstolen nekade prövning för en tidigare dom från vintern 2019 i Kammarrätten som gav SCB rätt att med hänvisning till de privata skolornas möjlighet att konkurrera inte lämna ut vissa uppgifter om fristående skolor till Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Uppgifterna avsåg bland annat elevsammansättning, hur stor andel av eleverna som slutför sin utbildning inom tre eller fyra år och elevernas betyg. För att kommunala skolor inte ska särbehandlas har Skolverket valt att inte publicera statistik på annat än riksnivå.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden instämmer med motionären att det är problematiskt att inte elever, vårdnadshavare och intresserad allmänhet kan ta del av statistik och ställer sig därför positiv till att dela nämndens goda resultat.

Friskolornas publicering av statistik kommer att bygga på frivillighet och därmed finns inga garantier för en jämförbar statistik från alla enheter.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden vill framföra vikten av att Borås stad har ett kommungemensamt förhållningssätt kring hur staden redovisar sina resultat så att grund- och gymnasieskolorna redovisar det på ett likartat sätt.

Samverkan

FSG 201209

Beslutet expedieras till

1. Kommunstyrelsens diarium

Andreas Cerny
Ordförande

Christer Samuelsson
Förvaltningschef

Yttrande över Motion: Tillgängliggör statistik om fristående skolor

Grundskolenämndens beslut

Tillstyrka motionen: Tillgängliggör statistik om fristående skolor.

Sammanfattning

Grundskolenämnden har ombetts att svara på rubricerad motion. Motionären förslår att: Borås Stad sammanställer relevant statistik från de kommunala skolor och de fristående skolor som önskar delta och tillgängliggör detta på ett pedagogiskt sätt för elever, föräldrar och intresserad allmänhet.

Grundskolenämnden tillstyrker motionen. Grundskolenämnden instämmer med motionären att det är problematiskt att inte elever, vårdnadshavare och intresserad allmänhet kan ta del av statistik och ställer sig därför positiv till att dela skolornas resultat.

Friskolornas publicering av statistik efter den 1 september 2020 bygger på frivillighet. Vilka uppgifter som skolorna kommer att presentera är föremål för samverkan mellan Grundskoleförvaltningen, Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen och de fristående skolorna.

Grundskolenämnden instämmer med Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att det är viktigt att Borås Stad har ett kommungemensamt förhållningssätt kring hur staden redovisar sina resultat så att grund- och gymnasieskolorna redovisar det på ett likartat sätt.

Ärendet i sin helhet

Grundskolenämnden har ombetts att svara på rubricerad motion. Motionären förslår att: Borås Stad sammanställer relevant statistik från de kommunala skolor och de fristående skolor som önskar delta och tillgängliggör detta på ett pedagogiskt sätt för elever, föräldrar och intresserad allmänhet.

Grundskolenämnden tillstyrker motionen. Grundskolenämnden instämmer med motionären att det är problematiskt att inte elever, vårdnadshavare och intresserad allmänhet kan ta del av statistik och ställer sig därför positiv till att dela skolornas resultat.

Grundskolenämnden uppfattar att det pågår ett arbete att skyndsammast ändra lagstiftningen så att statistik om fristående skolor ska kunna publiceras på samma sätt som gjort tidigare. För närvarande finns statistik till och med

vårterminen 2019 publicerad. Om sådan lagstiftning inte kommer på plats kan Borås Stad utifrån de fristående skolornas betyg HT åk 9 och VT åk9 publicera dem i stadens jämförelsetjänst. Även elevantalet dock exklusive elever som de fristående tar emot från annan kommun kan publiceras då vi har dessa uppgifter i vårt elevregister. Det kommer dock att krävas ett visst manuellt arbete men detta bedöms inte som ett hinder. Vad gäller personalstatistik kring andel behöriga lärare, som tidigare har kunnat hämtas från Skolverket och som redovisats i jämförelsetjänsten, har Borås Stad ingen möjlighet att kräva ut dessa separat från de fristående skolorna. Detta måste i så fall ske i en frivillig överenskommelse med de fristående skolorna. Även det kommer att kräva ett visst manuellt arbete, men detta bedöms inte som ett hinder. Samma sak gäller antal elever från andra kommuner.

Friskolornas publicering av statistik efter den 1 september 2020 bygger på frivillighet. Vilka uppgifter som skolorna kommer att presentera är föremål för samverkan mellan Grundskoleförvaltningen, Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen och de fristående skolorna. Grundskolenämnden instämmer med Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att det är viktigt att Borås Stad har ett kommungemensamt förhållningssätt kring hur staden redovisar sina resultat så att grund- och gymnasieskolorna redovisar det på ett likartat sätt.

Bakgrund

Under 2019 ändrade SCB sin tolkning av vad som räknas som sekretessbelagda uppgifter. Kammarrätten i Göteborg bedömde i ett avgörande i december 2019 att uppgifter hos SCB om fristående skolors genomströmning, betygssättning och sammansättning av elever omfattas av sekretess enligt 24 kap. 8 § Offentlighets- och sekretesslagen till skydd för den enskilde huvudmannen. Efter att Högsta förvaltningsdomstolen inte meddelat prövningstillstånd för överklagan kan Skolverket inte publicera statistik om fristående skolor. Eftersom lika villkor ska gälla för kommunala och fristående skolor kommer inte heller statistik om kommunala skolor vara tillgänglig. Detsamma gäller även förskolor och fritidshem.

Skolverket har uppmärksammat regeringen på att det krävs ändringar i författningar för att kunna fortsätta publicera statistik per kommun eller enskild huvudman samt skolenhetsnivå. Den 18 juni gav regeringen Skolverket ett nytt uppdrag som innebär att Skolverket ska kartlägga och redovisa vilka författningsändringar som behövs för att Skolverket ska uppfylla sitt instruktionsenliga uppdrag. Skolverket har från den 1 september 2020 enbart publicerat statistik på riksnivå.

Pressmeddelande Skolverket den 4 september 2020: Tidigare skolstatistik blir tillgänglig igen

Statistik hos andra verksamheter på Skolverket som fanns där redan före den 1 september är offentlig igen. I dessa verksamheter är uppgifterna offentliga, eftersom de inte omfattas av statistiksekretessen eller någon annan tillämplig sekretessbestämmelse. Därför återpublicerar Skolverket den skolstatistiken.

Sedan den 1 september 2020 publicerar Skolverket bara statistik på riksnivå. Detta som en konsekvens av att Statistikmyndigheten SCB ändrat sekretesspolicy om att fristående skolors uppgifter omfattas av sekretess. Skolstatistiken innefattar bland annat niornas slutbetyg och behörighet till gymnasiet, andel behöriga lärare per skola samt elevsammansättning. Beslutet gäller skolstatistik på huvudmanna- och skolnivå som togs fram före den 1 september 2020. Skolstatistiken på motsvarande nivå för september och framåt kommer, i det nuvarande rättsläget, inte kunna publiceras.

Regeringen arbetar med att ta fram lösningar för att statistik från och med den 1 september 2020 och framåt ska kunna publiceras igen.

Beslutsunderlag

1. Motion från Vänsterpartiet: Tillgängliggör statistik om fristående skolor.

Samverkan

FSG.

Beslutet expedieras till

1. Kommunstyrelsen.

Per Carlsson (S)
Ordförande

Pär Arvidsson Fäldt
Förvaltningschef

Motion till kommunfullmäktige:

Tillgängliggör statistik om fristående skolor

I somras stod det klart att Skolverket inte längre kommer att publicera statistik om enskilda skolor. Bakgrunden till beslutet är att Högsta förvaltningsdomstolen nekade prövning för en tidigare dom från vintern 2019 i Kammarrätten som gav SCB rätt att med hänvisning till de privata skolornas möjlighet att konkurrera inte lämna ut vissa uppgifter om fristående skolor till Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Uppgifterna avsåg bland annat elevsammansättning, hur stor andel av eleverna som slutför sin utbildning inom tre eller fyra år och elevernas betyg. För att kommunala skolor inte ska särbehandlas har Skolverket valt att inte publicera statistik på annat än riksnivå.

Det faktum att man omöjliggör för föräldrar och elever, andra myndigheter samt intresserad allmänhet att kunna ta del av uppgifter på skolnivå är en absurd konsekvens av den marknadsskola som Sverige har fått. Politiska krafter som värnar ett så kallat fritt skolval borde vara de som upprörs mest av att möjligheten till informerade val omöjliggörs. Vänsterpartiet är motståndare till marknadsskolan, men så länge våra skattemedel finansierar de fristående skolorna måste det vara möjligt för samhällets medborgare att få reda på relevant information.

Regeringen har gett Skolverket i uppgift att föreslå författningsändringar som löser problemet. Även om detta inte löser grundproblemet är det ett bra initiativ. Kommunen har emellertid möjlighet att ta egna initiativ på området och därmed tillgängliggöra statistik om skolor för elever, föräldrar och intresserad allmänhet.

Med anledning av detta föreslår jag

att Borås Stad sammanställer relevant statistik från de kommunala skolor och de fristående skolor som önskar delta och tillgängliggör detta på ett pedagogiskt sätt för elever, föräldrar och intresserad allmänhet

Borås, 2020-08-25
Stefan Lindborg (V)

Remiss: Motion: Tillgängliggör statistik om fristående skolor

Remissinstanser

1. Grundskolenämnden
2. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
3. "[Skriv instans här]"
4. "[Skriv instans här]"
5. "[Skriv instans här]"

Remissvaren ska ha kommit in till Kommunstyrelsen senast den **2020-12-21**. Remissvaren skickas i elektronisk form till **KS.diarium.se**. Ange diarienummer KS 2020-00636 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Nämndens/bolagets yttrande skall innehålla en kort sammanfattning. Denna kommer i normalfallet att användas i den sammanställning av remissvar som ingår i det beslutsunderlag som presenteras för Kommunstyrelsen.

Yttranden skall alltid innehålla ett tydligt ställningstagande till det remitterade ärendet (tillstyrker, avstyrker, avstår från att yttra sig). Reservationer, särskilda yttranden och protokollsanteckningar skall alltid redovisas tillsammans med nämndens/styrelsens beslut.

Separata protokollsutdrag skall inte sändas.

Pia Essunger
Handläggare
033 353640

Nr 148

Svar på motion av Niklas Arvidsson (KD) och Annette Carlsson (M): Inrätta en utredning- och utbildningsfunktion under koncerninköp

2021-11-08 Dnr KS 2021-00297 1.1.1.1

Från Kommunstyrelsen
Till Kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta

Motionen bifalles

Sammanfattning

Niklas Arvidsson (KD) och Anette Carlson (M) har vid Kommunfullmäktiges sammanträde 2021-03-18 lämnat in förslaget att inrätta en utrednings- och utbildningsfunktion under koncerninköp. Detta för att motionärerna menar att Koncerninköp bör ges ytterligare befogenhet och resurs att jobba proaktivt med att identifiera sådana upphandlingsområden, där kommunens inköp och upphandling inte bedrivs på ett ändamålsenlig vis. Samt att ge koncerninköp resurser att vara med och stödja och vägleda förvaltningar och bolag att få rättsida på upphandlingsområden och därigenom utveckla inköpskompetensen. Kommunfullmäktige förslås besluta att:

- Inrätta en utrednings- och utbildningsfunktion på Stadsledningskansliet under koncerninköp, som ska arbeta i enlighet med motionens intentioner
- Kommunstyrelsen beviljas ett utökat kommunbidrag motsvarande kostnaden för att inrätta funktionen

Motionen har inte remitterats.

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige att bifalla motionen. I budgetförslaget för 2022 finns ett utökat kommunbidrag till Kommunstyrelsen för att Koncerninköp ska kunna anställa två tjänster för utbildning och djupare utredning. Därutöver finns alltid möjligheten för avdelningen att via förhandlad interndebitering finansiera tjänster.

Beslutsunderlag

1. Motion daterad 2021-03-17

Kommunfullmäktiges beslut expedieras till

1. Kommunstyrelsen

Tom Andersson
Kommunalråd

Svante Stomberg
Stadsdirektör

Inrätta en utrednings- och utbildningsfunktion under koncerninköp

Borås Stad är en stor organisation, som varje år lägger stora resurser på olika former av inköp och upphandlingar. Inköpen spänner över en stor bredd av olika varor och tjänster. I en stor organisation är det många olika personer som på olika sätt är inblandade i inköp och upphandlingar.

Sett till den stora volym av inköp som görs, kan det vara svårt att få ett helhetsgrepp och nytja de naturliga samordningsvinster som finns. Avdelningen för koncerninköp, placerad under Stadsledningskansliet, fyller här en viktig funktion. Koncerninköp ansvarar för kommunens centrala och övergripande upphandlingar. Avdelningen arbetar även mycket med att följa upp avtalstrohet och bidra till en stärkt inköpskompetens i kommunen.

Det finns dock en överhängande risk att kommunens upphandlingar inte alltid sker på ett ändamålsenligt sätt, inte minst inom de upphandlingsområden där vi saknar en naturlig ägare bland förvaltningar och bolag. Följden kan bli att vi inte förvaltar våra gemensamma skattemedel varsamt.

Vi menar att Koncerninköp bör ges ytterligare befogenhet och resurs att jobba proaktivt med att identifiera sådana upphandlingsområden, där kommunens inköp och upphandling inte bedrivs på ett ändamålsenligt vis. Vi är förvisso övertygade om att arbetet med kategoristyrning är ett steg i rätt riktning, men menar att det sannolikt behövs ytterligare en funktion som kan arbeta granskande.

Uppdraget handlar inte bara om att hitta samordningsvinster, områden där vi betalar för överprisade varor, eller områden där vi har flera avtal för samma tjänst. Minst lika viktigt är att ge koncerninköp resurser att vara med och stödja och vägleda förvaltningar och bolag att få rätsida på upphandlingsområden genom att coacha och vägleda förvaltningen eller bolaget för att därigenom utveckla inköpskompetensen. Den utrednings- och utbildningsfunktion som vi föreslår ska inrättas, bör ha ett pedagogiskt arbetssätt. Efter att ett bristområde identifieras ska funktionen coacha ansvariga förvaltningar rätt, genom att lägga upp gemensamma 10-års planer på hur förvaltningarna kan samordna och kvalitetssäkra upphandlingarna.

Vi är övertygade om att den funktion som vi föreslår på sikt skulle bära sina egna kostnader och mer därtill.

Kommunfullmäktige föreslås besluta

- Inrätta en utrednings- och utbildningsfunktion på Stadsledningskansliet under koncerninköp, som ska arbeta i enlighet med motionens intentioner
- Kommunstyrelsen beviljas ett utökat kommunbidrag motsvarande kostnaden för att inrätta funktionen

Motion

Kommunfullmäktige
2021-03-17

Niklas Arvidsson (KD)

Annette Carlson (M)

BORÅS STAD

POSTADRESS 501 80 Borås BESÖKSADRESS Stadshuset, Kungsgatan 55
TFN 033-35 70 00 E-POST boras.stad@boras.se WEBBPLATS boras.se